

Socialutskottets betänkande 2020/21:SoU24

Socialtjänst- och barnfrågor

Sammanfattning

Utskottet föreslår 13 tillkännagivanden till regeringen om

- samarbetsmodell vid våldshändelser (s. 35)
- ny socialtjänstlag (s. 35)
- kompetenskrav för socialtjänstens personal (s. 35)
- handledarstöd och introduktionsutbildningar (s. 36)
- evidensbaserade metoder för socialtjänstens barnutredningar (s. 37)
- översyn av anhörigstödet (s. 44)
- sökbara orosanmälningar (s. 69)
- studier i fråga om våld m.m. (s. 69 f.)
- placerade barns skolgång och hälsa (s. 70)
- samarbete mellan vården, elevhälsan och socialtjänsten (s. 71)
- riktlinjer för myndigheters bemötande av våldsutsatta barn och unga (s. 93)
- barnperspektiv på skyddade boenden (s. 94)
- nationella adoptioner och vårdnadsöverflyttning (s. 104 f.).

Utskottets förslag grundas på motionsyrkanden. Utskottet föreslår att övriga motionsyrkanden avstyrks främst med hänvisning till pågående arbeten.

I betänkandet finns 71 reservationer (S, M, SD, C, V, KD, L, MP) och sex särskilda yttranden (M, SD, C, V, KD, L). I 13 av reservationerna föreslås att riksdagen inte ska göra något tillkännagivande till regeringen (varav 12 reservationer av S, V, MP och 1 reservation av S, C, V, MP).

Behandlade förslag

9 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2019/20.

Cirka 450 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2020/21.

Ett yrkande i en följdmotion väckt med anledning av proposition 2020/21:55 Språkplikt – deltagande i vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi) för rätt till försörjningsstöd.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	5
Redogörelse för ärendet	15
Ärendet och dess beredning.....	15
Utskottets överväganden.....	17
Socialtjänstens arbete	17
Anhörigstöd	38
Bistånd och försörjningsstöd	45
Insatser för och placering av barn och unga	55
Våld i nära relationer inklusive hedersrelaterat våld	71
Adoption.....	95
Barnrättsfrågor	106
Hemlöshet.....	112
Motioner som bereds förenklat.....	115
Reservationer	116
1. Utveckling och förbättring av socialtjänstens arbete, punkt 1 (SD) ...	116
2. Utveckling och förbättring av socialtjänstens arbete, punkt 1 (C)	117
3. Utveckling och förbättring av socialtjänstens arbete, punkt 1 (L)	117
4. Samarbetsmodell vid våldshändelser, punkt 2 (S, V, MP)	118
5. Avvikelseberapportering inom socialtjänsten, punkt 3 (M, L)	118
6. Krav på samordnade individuella planer, punkt 4 (M, KD, L)	119
7. Ny socialtjänstlag, punkt 5 (S, C, V, MP)	120
8. Kompetenskrav för socialtjänstens personal, punkt 6 (S, V, MP)	120
9. Legitimationskrav och specialistutbildning, punkt 7 (SD)	121
10. Legitimationskrav och specialistutbildning, punkt 7 (L)	121
11. Socialtjänstens forskningsanknytning, punkt 8 (M, KD, L)	122
12. Handledarstöd och introduktionsutbildningar, punkt 9 (S, V, MP)	123
13. Socialtjänstens arbete med barn och unga, punkt 10 (M, L).....	123
14. Socialtjänstens arbete med barn och unga, punkt 10 (C).....	124
15. Socialtjänstens arbete med barn och unga, punkt 10 (V).....	125
16. Socialtjänstens stödjande arbete, punkt 11 (M, KD, L)	126
17. Möjlighet att dela information, punkt 12 (M, KD, L).....	126
18. Evidensbaserade metoder för socialtjänstens barnutredningar, punkt 13 (S, V, MP)	127
19. Egen handläggare för barn, punkt 14 (C, L)	127
20. Översyn av anhörigstödet, punkt 15 (S, V, MP).....	128
21. Anhörigstödet i övrigt, punkt 16 (SD)	128
22. Anhörigstödet i övrigt, punkt 16 (C)	129
23. Anhörigstödet i övrigt, punkt 16 (V)	130
24. Anhörigstödet i övrigt, punkt 16 (KD)	130
25. Anhörigstödet i övrigt, punkt 16 (L).....	131
26. Stöd till föräldrar med neuropsykiatriska diagnoser, punkt 17 (C, L) ..	132
27. Aktivitets- och prestationskrav för rätt till försörjningsstöd, punkt 18 (M).....	132
28. Aktivitets- och prestationskrav för rätt till försörjningsstöd, punkt 18 (SD)	133
29. Aktivitets- och prestationskrav för rätt till försörjningsstöd, punkt 18 (C).....	134

30. Aktivitets- och prestationskrav för rätt till försörjningsstöd, punkt 18 (L).....	135
31. Jobbstimulans i försörjningsstöd m.m., punkt 19 (M)	135
32. Jobbstimulans i försörjningsstöd m.m., punkt 19 (SD).....	136
33. Jobbstimulans i försörjningsstöd m.m., punkt 19 (C).....	136
34. Övriga frågor om försörjningsstöd, punkt 20 (SD).....	137
35. Övriga frågor om försörjningsstöd, punkt 20 (V).....	138
36. Riktlinjer för EU/EES-medborgare, punkt 21 (M, SD)	139
37. En 24-timmarsgaranti för åtgärder, punkt 22 (SD, L).....	139
38. Sammanhållet stöd för barn som begått brott, punkt 23 (M, KD, L) ..	140
39. Förebyggande insatser för barn och unga, punkt 24 (SD, C).....	140
40. Förebyggande insatser för barn och unga, punkt 24 (L)	141
41. Sökbara orosanmälningar, punkt 25 (S, V, MP).....	142
42. Regler för orosanmälningar, punkt 26 (L)	142
43. Studier i fråga om våld m.m., punkt 27 (S, V, MP).....	143
44. Omhändertagande av barn och unga, punkt 28 (SD).....	143
45. Omhändertagande av barn och unga, punkt 28 (V)	144
46. Placerade barns skolgång och hälsa, punkt 29 (S, V, MP)	145
47. Inspektioner av HVB-hem m.fl. verksamheter, punkt 30 (M, SD).....	145
48. Placering i familjehem, punkt 31 (SD)	146
49. Samarbete mellan vården, elevhälsan och socialtjänsten, punkt 32 (S, V, MP)	146
50. Övergripande frågor om våld i nära relationer, punkt 33 (M, V, L) ...	147
51. Övergripande frågor om våld i nära relationer, punkt 33 (SD).....	148
52. Riktlinjer för myndigheters bemötande av våldsutsatta barn och unga, punkt 34 (S, V, MP).....	148
53. Uppföljning av och riktlinjer för socialtjänsten, punkt 35 (SD, L)	149
54. Handlingsplan mot våld och övergrepp mot årsrika, punkt 36 (M, C, L)	149
55. Hedersrelaterat våld och förtryck, punkt 37 (SD).....	150
56. Hedersrelaterat våld och förtryck, punkt 37 (L)	151
57. Information till yrkesverksamma, punkt 38 (M, SD, L)	151
58. Stöd till kvinno- och tjejjourer, punkt 39 (KD, L)	152
59. Barnperspektiv på skyddade boenden, punkt 40 (S, V, MP)	152
60. Skyddade boenden i övrigt, punkt 41 (SD, C, KD)	153
61. Skyddade boenden i övrigt, punkt 41 (L)	154
62. Nationella adoptioner och vårdnadsöverflyttningar, punkt 43 (S, V, MP).....	154
63. Adoption i övrigt, punkt 44 (SD).....	155
64. Adoption i övrigt, punkt 44 (V).....	156
65. Adoption i övrigt, punkt 44 (L)	156
66. Uppföljning av förverkligandet av barnkonventionen i svensk rätt, punkt 45 (SD, KD)	157
67. Barnrättsfrågor, punkt 46 (SD)	158
68. Barnrättsfrågor, punkt 46 (V)	158
69. Barnrättsfrågor, punkt 46 (L).....	159
70. Hemlöshet, punkt 47 (C)	160
71. Hemlöshet, punkt 47 (L).....	160
Särskilda yttranden	162
1. Motioner som bereds förenklat, punkt 48 (M).....	162
2. Motioner som bereds förenklat, punkt 48 (SD)	162

3. Motioner som bereds förenklat, punkt 48 (C).....	162
4. Motioner som bereds förenklat, punkt 48 (V)	162
5. Motioner som bereds förenklat, punkt 48 (KD).....	163
6. Motioner som bereds förenklat, punkt 48 (L).....	163
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	164
Motion väckt med anledning av proposition 2020/21:55	164
Motioner från allmänna motionstiden 2019/20	164
Motioner från allmänna motionstiden 2020/21	165
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	207

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Socialtjänstens arbete

1. Utveckling och förbättring av socialtjänstens arbete

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:59 av Mikael Eskilandersson (SD),

2020/21:1612 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkande 4,

2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 4 och 8,

2020/21:2980 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 5,

2020/21:3260 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkande 2 och

2020/21:3271 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 2.

Reservation 1 (SD)

Reservation 2 (C)

Reservation 3 (L)

2. Samarbetsmodell vid våldshändelser

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en samarbetsmodell vid våldshändelser och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3298 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 8.

Reservation 4 (S, V, MP)

3. Avvikelseberapportering inom socialtjänsten

Riksdagen avslår motion

2020/21:3139 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 49.

Reservation 5 (M, L)

4. Krav på samordnade individuella planer

Riksdagen avslår motion

2020/21:3432 av Bengt Eliasson m.fl. (L) yrkande 2.

Reservation 6 (M, KD, L)

5. Ny socialtjänstlag

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en ny socialtjänstlag och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3139 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 1.

Reservation 7 (S, C, V, MP)

6. Kompetenskrav för socialtjänstens personal

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om kompetenskrav för socialtjänstens personal och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna

2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 6,

2020/21:3275 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 5 och

2020/21:3480 av Michael Anefur m.fl. (KD) yrkande 1.

Reservation 8 (S, V, MP)

7. Legitimationskrav och specialistutbildning

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 5 och 7

samt

2020/21:3227 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkande 23.

Reservation 9 (SD)

Reservation 10 (L)

8. Socialtjänstens forskningsanknytning

Riksdagen avslår motion

2020/21:3227 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkande 21.

Reservation 11 (M, KD, L)

9. Handledarstöd och introduktionsutbildningar

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om handledarstöd och introduktionsutbildningar och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3139 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 45.

Reservation 12 (S, V, MP)

10. Socialtjänstens arbete med barn och unga

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:449 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 9,

2020/21:2141 av Roza Güclü Hedin m.fl. (S) yrkande 1,

2020/21:2529 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 9,

2020/21:2951 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 18,

2020/21:3139 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkandena 36, 46 och 50,

2020/21:3294 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 3 och

2020/21:3603 av Runar Filper (SD) yrkande 3.

Reservation 13 (M, L)

Reservation 14 (C)

Reservation 15 (V)

11. Socialtjänstens stödjande arbete

Riksdagen avslår motion

2020/21:2951 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 26.

Reservation 16 (M, KD, L)

12. Möjlighet att dela information

Riksdagen avslår motion

2020/21:3139 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 2.

Reservation 17 (M, KD, L)

13. Evidensbaserade metoder för socialtjänstens barnutredningar

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om evidensbaserade metoder för socialtjänstens barnutredningar och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2951 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 19.

Reservation 18 (S, V, MP)

14. Egen handläggare för barn

Riksdagen avslår motion

2020/21:3275 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 7.

Reservation 19 (C, L)

Anhörigstöd

15. Översyn av anhörigstödet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en översyn av anhörigstödet och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna

2020/21:2953 av Sofia Nilsson m.fl. (C) yrkande 15 och

2020/21:3137 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 8.

Reservation 20 (S, V, MP)

16. Anhörigstödet i övrigt

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:169 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 21,

2020/21:450 av Amineh Kakabaveh (-) yrkande 4,

2020/21:2030 av Christina Östberg m.fl. (SD) yrkande 2,

2020/21:2041 av Christina Östberg m.fl. (SD) yrkande 9,

2020/21:2953 av Sofia Nilsson m.fl. (C) yrkandena 23, 52 och 67,

2020/21:3260 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkandena 5 och 6 samt

2020/21:3480 av Michael Anefur m.fl. (KD) yrkande 27.

Reservation 21 (SD)

Reservation 22 (C)

Reservation 23 (V)

Reservation 24 (KD)

*Reservation 25 (L)***17. Stöd till föräldrar med neuropsykiatriska diagnoser**

Riksdagen avslår motion

2020/21:2951 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 30.

*Reservation 26 (C, L)**Bistånd och försörjningsstöd***18. Aktivitets- och prestationskrav för rätt till försörjningsstöd**

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:1086 av Josefin Malmqvist m.fl. (M) yrkande 3,

2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 41,

2020/21:2184 av Josefin Malmqvist (M) yrkande 2,

2020/21:2186 av Josefin Malmqvist (M) yrkande 4,

2020/21:2737 av Josefin Malmqvist (M) yrkande 4,

2020/21:2878 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 2,

2020/21:2951 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 39,

2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 18,

2020/21:3366 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 4,

2020/21:3371 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 10 och

2020/21:3807 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M).

*Reservation 27 (M)**Reservation 28 (SD)**Reservation 29 (C)**Reservation 30 (L)***19. Jobbstimulans i försörjningsstöd m.m.**

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 42 och 43,

2020/21:3284 av Martin Ådahl m.fl. (C) yrkande 2 och

2020/21:3366 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 1.

*Reservation 31 (M)**Reservation 32 (SD)**Reservation 33 (C)***20. Övriga frågor om försörjningsstöd**

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:306 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkande 13,

2020/21:1305 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 2, 3, 5 och 9,

2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 44 och

2020/21:2184 av Josefin Malmqvist (M) yrkande 1.

*Reservation 34 (SD)**Reservation 35 (V)*

21. Riktlinjer för EU/EES-medborgare

Riksdagen avslår motion

2020/21:3295 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 3.

Reservation 36 (M, SD)

Insatser för och placering av barn och unga

22. En 24-timmarsgaranti för åtgärder

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 33 och

2020/21:3271 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 10.

Reservation 37 (SD, L)

23. Sammanhållet stöd för barn som begått brott

Riksdagen avslår motion

2020/21:3271 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 8.

Reservation 38 (M, KD, L)

24. Förebyggande insatser för barn och unga

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:2720 av Johanna Öfverbeck m.fl. (MP) yrkande 3,

2020/21:2726 av Karolina Skog och Johanna Öfverbeck (båda MP) yrkande 2,

2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 7,

2020/21:3260 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkande 24 och

2020/21:3275 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 29.

Reservation 39 (SD, C)

Reservation 40 (L)

25. Sökbara orosanmälningar

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om sökbara orosanmälningar och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2951 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 24.

Reservation 41 (S, V, MP)

26. Regler för orosanmälningar

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:1640 av Eva Lindh och Teresa Carvalho (båda S),

2020/21:3271 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 19 och

2020/21:3275 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 6.

Reservation 42 (L)

27. Studier i fråga om våld m.m.

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om studier av förekomsten av hot om våld, våld och sexuella övergrepp mot placerade barn och tillkännager detta för regeringen.

Därmed avslår riksdagen motion

2020/21:3139 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 21.

Reservation 43 (S, V, MP)

28. Omhändertagande av barn och unga

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:169 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 19,

2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 35 och

2020/21:3030 av Kristina Axén Olin (M) yrkande 3.

Reservation 44 (SD)

Reservation 45 (V)

29. Placerade barns skolgång och hälsa

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om placerade barns skolgång och hälsa och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna

2020/21:3139 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkandena 18–20 och

2020/21:3271 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 6.

Reservation 46 (S, V, MP)

30. Inspektioner av HVB-hem m.fl. verksamheter

Riksdagen avslår motion

2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 51.

Reservation 47 (M, SD)

31. Placering i familjehem

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:135 av Mikael Eskilandersson (SD),

2020/21:136 av Mikael Eskilandersson (SD) och

2020/21:1612 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkandena 11 och 13.

Reservation 48 (SD)

32. Samarbete mellan vården, elevhälsan och socialtjänsten

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om samarbete mellan vården, elevhälsan och socialtjänsten och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna

2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 10,

2020/21:2951 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 35 och

2020/21:3275 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 14.

*Reservation 49 (S, V, MP)**Våld i nära relationer inklusive hedersrelaterat våld***33. Övergripande frågor om våld i nära relationer**

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:1612 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkande 18,

2020/21:2110 av Alexandra Völker och Azadeh Rojhan Gustafsson (båda S),

2020/21:2696 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 27,

2020/21:2710 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkandena 1–4 och

2020/21:3427 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 19.

Reservation 50 (M, V, L)

Reservation 51 (SD)

34. Riktlinjer för myndigheters bemötande av våldsutsatta barn och unga

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om riktlinjer för myndigheters bemötande av våldsutsatta barn och unga och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2951 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 27.

Reservation 52 (S, V, MP)

35. Uppföljning av och riktlinjer för socialtjänsten

Riksdagen avslår motion

2020/21:3427 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 12.

Reservation 53 (SD, L)

36. Handlingsplan mot våld och övergrepp mot årsrika

Riksdagen avslår motion

2020/21:3259 av Barbro Westerholm m.fl. (L) yrkande 20.

Reservation 54 (M, C, L)

37. Hedersrelaterat våld och förtryck

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:451 av Amineh Kakabaveh (-) yrkandena 11–13, 15 och 16,

2020/21:656 av Ebba Hermansson m.fl. (SD) yrkande 20,

2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 27,

2020/21:2676 av Amineh Kakabaveh m.fl. (-, S, KD, C, L, M, MP) yrkandena 1 och 2,

2020/21:2696 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 32 och

2020/21:3274 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 16.

Reservation 55 (SD)

Reservation 56 (L)

38. Information till yrkesverksamma

Riksdagen avslår motion

2020/21:3471 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 5.

Reservation 57 (M, SD, L)

39. Stöd till kvinno- och tjejjourer

Riksdagen avslår motion

2020/21:3410 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 10.

Reservation 58 (KD, L)

40. Barnperspektiv på skyddade boenden

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om barnperspektiv på skyddade boenden och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna

2020/21:2951 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 28,

2020/21:3275 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 4 och

2020/21:3427 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 16.

Reservation 59 (S, V, MP)

41. Skyddade boenden i övrigt

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:2953 av Sofia Nilsson m.fl. (C) yrkande 33 och

2020/21:3427 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 14 och 15.

Reservation 60 (SD, C, KD)

Reservation 61 (L)

42. Samverkan kring prostituerade

Riksdagen avslår motion

2020/21:495 av Désirée Pethrus (KD) yrkande 5.

*Adoption***43. Nationella adoptioner och vårdnadsöverflyttningar**

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om nationella adoptioner och vårdnadsöverflyttningar och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2019/20:2828 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 36 och

2019/20:2928 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 7.

Reservation 62 (S, V, MP)

44. Adoption i övrigt

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:393 av Jon Thorbjörnson m.fl. (V) yrkande 2,

2020/21:1422 av Arman Teimouri (L) yrkandena 1 och 2,

2020/21:1566 av Monica Haider (S) yrkandena 1 och 2,
2020/21:1832 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 27,
2020/21:1910 av Adnan Dibrani och Mattias Jonsson (båda S),
2020/21:2026 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkande 27 och
2020/21:2317 av Boriana Åberg (M).

Reservation 63 (SD)

Reservation 64 (V)

Reservation 65 (L)

Barnrättsfrågor

45. Uppföljning av förverkligandet av barnkonventionen i svensk rätt

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 1 och

2020/21:3480 av Michael Anefur m.fl. (KD) yrkande 4.

Reservation 66 (SD, KD)

46. Barnrättsfrågor

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:1305 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 7,

2020/21:1400 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M) yrkande 4,

2020/21:1612 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkande 24,

2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 40 och

2020/21:3275 av Juno Blom m.fl. (L) yrkandena 2 och 3.

Reservation 67 (SD)

Reservation 68 (V)

Reservation 69 (L)

Hemlöshet

47. Hemlöshet

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:2953 av Sofia Nilsson m.fl. (C) yrkande 66,

2020/21:3548 av Yasmine Eriksson (SD) yrkande 2 och

2020/21:3585 av Robert Hannah m.fl. (L) yrkande 5.

Reservation 70 (C)

Reservation 71 (L)

Motioner som bereds förenklad

48. Motioner som bereds förenklad

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 3 juni 2021

På socialutskottets vägnar

Acko Ankarberg Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Acko Ankarberg Johansson (KD), Kristina Nilsson (S), Camilla Waltersson Grönvall (M), Ann-Christin Ahlberg (S), Johan Hultberg (M), Per Ramhorn (SD), Mikael Dahlqvist (S), Sofia Nilsson (C), Ulrika Heindorff (M), Carina Ståhl Herrstedt (SD), Yasmine Bladelius (S), Dag Larsson (S), Lina Nordquist (L), Nicklas Attefjord (MP), Pia Steensland (KD), Maj Karlsson (V) och Linda Lindberg (SD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet ca 460 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2019/20 och 2020/21. Motionsförslagen finns i bilaga 1.

Drygt 310 motionsyrkanden behandlas i förenklad ordning eftersom de tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden. De motionsförslag som bereds förenklat finns i bilaga 2.

Ett antal motioner om placerade barn och unga behandlades av utskottet i betänkande 2020/21:SoU19 Frågor om placerade barn och unga (rskr. 2020/21:187).

Ett antal motioner om tvångsvård avses bli behandlade av utskottet senare under våren 2021.

Under våren 2021 behandlade utskottet ett utskottsinitiativ om vård av unga vid Statens institutionsstyrelses (Sis) särskilda ungdomshem (bet. 2020/21:SoU33, prot. 2020/21:99).

Utskottet anordnade en offentlig utfrågning om ökad trygghet för placerade barn och unga den 1 oktober 2020. Uppteckningar från utfrågningen finns redovisade i en bilaga till ovannämnda betänkande 2020/21:SoU19.

Justitiekommittén anordnade en offentlig utfrågning om våld i nära relationer den 18 maj 2021.

Utskottet har fått information på utskottssammanträden enligt följande:

- Generaldirektör Elisabet Åbjörnsson Hollmark med medarbetare från Sis informerade om verksamheten och aktuella frågor den 13 februari och den 27 augusti 2020 samt den 11 februari 2021.
- Företrädare för riksdagens utvärderings- och forskningssekretariat informerade den 17 november 2020 om förstudien Trygg och säker vård för barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet.
- Generaldirektör Per Bergling med medarbetare från Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF) informerade om verksamheten och aktuella frågor den 3 december 2020.
- Statssekreterare Tobias Lundin Gerdås med medarbetare från Socialdepartementet informerade med anledning av rapporteringen om HVB-hem den 10 december 2020.
- Socialminister Lena Hallengren och företrädare för Inspektionen för vård och omsorg, Sveriges Kommuner och Regioner samt Barnombudsmannen informerade med anledning av rapporteringen om HVB-hem den 12 januari 2021.
- Den särskilda utredaren Peter Almgren med medarbetare från Utredningen om en mer sammanhållen god och nära vård för barn och unga (S 2019:05, dir. 2019:93) informerade om utredningens arbete den 14 januari 2021.

- Den särskilda utredaren Anders Printz med medarbetare informerade om Samsjuklighetsutredningens (S 2020:08, dir. 2020:68) arbete den 28 januari 2021.
- Statssekreterare Elin Almqvist från Socialdepartementet och generaldirektör Elisabet Åbjörnsson Hollmark från Sis informerade om förhållandena vid Sis särskilda ungdomshem den 25 februari 2021.
- Jämställdhetsminister Märta Stenevi från Arbetsmarknadsdepartementet informerade om våld i nära relationer med särskilt fokus på vad pandemin inneburit i det avseendet den 25 mars 2021.
- Statssekreterare Elin Almqvist från Socialdepartementet och företrädare för MFoF informerade om internationella adoptioner den 22 april 2021.

Den 1 januari 2020 ändrades beteckningen för kommuner på regional nivå från landsting till region (prop. 2018/19:162, bet. 2019/20:KU3, rskr. 2019/20:48). För tydlighets och enkelhets skull skrivs i betänkandet som huvudregel ordet region genomgående trots att ordet landsting användes i skrivningar som det hänvisas till i betänkandet, eller trots att det var landstinget som agerade vid en viss tidpunkt. Den 27 november 2019 beslutade kongressen för Sveriges Kommuner och Landsting om namnändring till Sveriges Kommuner och Regioner (SKR).

Utskottets överväganden

Socialtjänstens arbete

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om dels en samarbetsmodell vid våldshändelser, dels en ny socialtjänstlag, dels kompetenskrav för socialtjänstens personal, dels handledarstöd och introduktionsutbildningar och dels evidensbaserade metoder för socialtjänstens barnutredningar och tillkännager detta för regeringen. Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. utveckling och förbättring av socialtjänstens arbete och avvikelserapportering inom socialtjänsten.

Jämför reservation 1 (SD), 2 (C), 3 (L), 4 (S, V, MP), 5 (M, L), 6 (M, KD, L), 7 (S, C, V, MP), 8 (S, V, MP), 9 (SD), 10 (L), 11 (M, KD, L), 12 (S, V, MP), 13 (M, L), 14 (C), 15 (V), 16 (M, KD, L), 17 (M, KD, L), 18 (S, V, MP) och 19 (C, L).

Motionerna

Utveckling och förbättring av socialtjänstens arbete

I kommittémotion 2020/21:1612 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att skärpa lagstiftningen gällande socialtjänstens förebyggande och uppsökande arbete. Motionärerna anför att socialtjänstens förebyggande och uppsökande arbete kring barnfamiljer som lever i utsatthet behöver skärpas i lagstiftningen, att uppbrott från barnens skola, förskola och vänner ska motverkas samt att akut hemlösa familjer behöver garanteras långsiktigt tryggt boende.

I kommittémotion 2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att arbetsgivarna behöver utveckla och samordna riskbedömningar inför besök och hotfulla situationer. I yrkande 8 föreslås ett tillkännagivande om att införa socialtjänstassistenter för att avlasta socialsekreterare.

I motion 2020/21:59 av Mikael Eskilandersson (SD) föreslås ett tillkännagivande om att göra socialtjänstens utredningar rättssäkra genom ökade krav i socialtjänstlagen. Enligt motionären bör t.ex. svar på frågor läsas upp och godkännas av den som blivit utfrågad.

I kommittémotion 2020/21:2980 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om tydligare reglering av kommunernas ansvar för pensionärernas levnadsstandard. Motionärerna anför bl.a. att det behövs en tydligare reglering om att kommunerna ska se till att pensionärerna i varje kommun har det bra.

I kommittémotion 2020/21:3271 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om lagreglering av socialtjänstens brottsförebyggande uppdrag.

I kommittémotion 2020/21:3260 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att införa nationella kunskapsbaserade riktlinjer för äldreomsorgen och funktionshindersområdet.

Samarbetsmodell vid våldshändelser

I kommittémotion 2020/21:3298 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 8 föreslås ett tillkännagivande om en ny samarbetsmodell vid våldshändelser i familjer med barn, med inspiration från Islandsprojektet. Enligt motionärerna genomfördes 2017–2019 Islandsprojektet i Göteborg under ledning av Västra Götalandsregionens kompetenscentrum med stor framgång. Motionärerna anser därför att arbetsmodellen bör utvecklas och spridas nationellt.

Avvikelse rapportering inom socialtjänsten

I kommittémotion 2020/21:3139 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 49 föreslås ett tillkännagivande om avvikelserapportering inom socialtjänsten. Enligt motionärerna brister ofta avvikelserapporteringen inom socialtjänsten. Därför bör regeringen ges i uppdrag att ta fram tydliga riktlinjer om avvikelserapportering i syfte att säkerställa en god rapportering.

Krav på samordnade individuella planer

I kommittémotion 2020/21:3432 av Bengt Eliasson m.fl. (L) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att utvidga möjligheterna till och skärpa kraven på samordnade individuella planer (SIP). Enligt motionärerna bör det införas en möjlighet till sanktioner för de kommuner och regioner som trots lagens krav inte har övergripande överenskommelser om samordning. Bestämmelsen bör också utvidgas till att omfatta andra myndigheters insatser, och det bör införas en möjlighet att samverka kring resurser.

Ny socialtjänstlag

I kommittémotion 2020/21:3139 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att ta fram en ny socialtjänstlag anpassad till nya krav och förutsättningar. Enligt motionärerna bör en ny socialtjänstlag tas fram i syfte att skapa en ramlag som är mer överblickbar och anpassad till dagens levnadsförhållanden.

Kompetenskrav för socialtjänstens personal

I kommittémotion 2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande om att höja kompetenskraven för socialtjänstens personal.

I kommittémotion 2020/21:3480 av Michael Anefur m.fl. (KD) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att stärka socialsekreterares kompetens och ansvar.

I kommittémotion 2020/21:3275 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om kompetenskrav för socionomer som i socialtjänsten fattar särskilt långtgående beslut om barn.

Legitimationskrav och specialistutbildning

I kommittémotion 2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om att ta fram en nationell specialistutbildning på avancerad nivå för socialsekreterare inom den sociala barn- och ungdomsvården. I yrkande 7 föreslås ett tillkännagivande om att utreda möjligheten att införa legitimationskrav på myndighetsutövande medarbetare i socialt arbete.

I kommittémotion 2020/21:3227 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkande 23 föreslås ett tillkännagivande om socionomlegitimation.

Socialtjänstens forskningsanknytning

I kommittémotion 2020/21:3227 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkande 21 föreslås ett tillkännagivande om att stärka socialtjänstens forskningsanknytning. Motionärerna framför bl.a. att socialtjänsten behöver en tydlig forskningsanknytning samt att socialsekreterare bör ges möjlighet att kombinera forskarutbildning och arbete på deltid.

Handledarstöd och introduktionsutbildningar

I kommittémotion 2020/21:3139 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 45 föreslås ett tillkännagivande om att stärka socialtjänstens medarbetare genom att införa ett metodiskt handledarstöd och strukturerade introduktionsutbildningar.

Socialtjänstens arbete med barn och unga

I kommittémotion 2020/21:3139 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 36 föreslås ett tillkännagivande om att öka det nationella ansvarstagandet genom att arbeta systematiskt med nationella riktlinjer, uppföljning och återkoppling. I yrkande 46 föreslås ett tillkännagivande om att ta fram och genomföra tydliga rutiner och riktlinjer för handläggning av barnsamtal och familjeutredningar. Motionärerna anför bl.a. att det behövs en granskningsmyndighet som regelbundet har fokus på att utvärdera och granska kvaliteten och rättssäkerheten i socialutredningar. I yrkande 50 föreslås ett tillkännagivande om att det ska finnas tydliga behandlingsåtgärder i samband med högriskärenden avseende barn- och familjeutredningar.

I kommittémotion 2020/21:3294 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om en central funktion inom socialtjänsten. Enligt

motionärerna har det framkommit att socialsekreterare på grund av rädsla inte vågat ta beslut om unga lagöverträdare, t.ex. tvångsomhändertaganden. Därför bör det övervägas vilka alternativ som finns i beslutsgången för att undvika att tjänstemän hamnar i situationer där de inte vågar fatta vissa beslut.

I motion 2020/21:3603 av Runar Filper (SD) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att ta föräldraalienation på allvar och ta del av den forskning som finns. Motionären anför att det vid vårdnads- och umgängestvister inte är ovanligt att en förälder, medvetet eller omedvetet, påverkar barnets inställning till den andra föräldern negativt. Enligt motionären får socialtjänsten inte stillatigande se på vid föräldrapåverkan av barn. Socialtjänsten måste därför ta del av befintlig forskning och kunskap från landets experter och ideella organisationer.

I kommittémotion 2020/21:2951 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 18 föreslås ett tillkännagivande om enhetliga metoder och mallar för utredningar som rör barn.

I kommittémotion 2020/21:2529 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 9 föreslås ett tillkännagivande om att det behöver göras en uppföljning av det kommunala ansvaret för uppsökande verksamhet och att initiativ bör tas för att kommunerna på egen hand eller tillsammans med civilsamhället systematiskt ska kontakta ungdomar som förekommit i brottsutredningar eller i kriminella sammanhang för att diskutera situationen och erbjuda vägar till fortsatta studier och arbete.

I kommittémotion 2020/21:449 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 9 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör se över möjligheten att inrätta skolsociala samverkansteam med socionomer och familjebehandlare vid samtliga högstadieskolor i socialt utsatta områden. Enligt motionärerna ska de skolsociala samverkansteamerna hjälpa elever som är i farozonen att gå in i kriminalitet att i stället fokusera på skolan.

I motion 2020/21:2141 av Roza Güclü Hedin m.fl. (S) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att utveckla socialtjänstens arbete i socialt utsatta områden. Enligt motionärerna skulle socialsekreterare placerade på skolor i utsatta områden vara ett steg mot att på allvar kunna hindra den organiserade brottsligheten. Vidare behövs bl.a. mer satsningar på fältassistenter och sociala insatsgrupper.

Socialtjänstens stödjande arbete

I kommittémotion 2020/21:2951 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 26 föreslås ett tillkännagivande om att socialtjänsten i sin stödjande verksamhet måste agera om det finns en risk för barns eller andra människors liv och hälsa. Motionärerna anför bl.a. att kännedom om relationsvåld i ett hem där det finns barn alltid ska leda till att socialtjänsten inleder ett separat barnärende.

Möjlighet att dela information

I kommittémotion 2020/21:3139 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att möjliggöra delandet av information mellan samarbetande parter under utredningar. Motionärerna anför att lagstiftning bör tas fram för att möjliggöra för samarbetande parter, t.ex. socialtjänst, polis och barnahus, att dela information under hela utredningen vid misstanke att barn utsatts för hot om våld, våld eller övergrepp såsom sexuella övergrepp eller hedersrelaterade övergrepp.

Evidensbaserade metoder för socialtjänstens barnutredningar

I kommittémotion 2020/21:2951 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 19 föreslås ett tillkännagivande om en utredning av evidensbaserade metoder för socialtjänstens barnutredningar.

Egen handläggare för barn

I kommittémotion 2020/21:3275 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 7 föreslås ett tillkännagivande om att barn ska ha en egen handläggare när de förekommer i utredningar som rör någon annan i familjen.

Gällande rätt

Socialtjänstlagen

Samhällets socialtjänst ska enligt 1 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453), förkortad SoL, på demokratins och solidaritetens grund främja människornas

- ekonomiska och sociala trygghet
- jämlikhet i levnadsvillkor
- aktiva deltagande i samhällslivet.

I samma bestämmelse anges att socialtjänsten ska inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och grupperns egna resurser samtidigt som hänsyn tas till människans ansvar för sin och andras sociala situation. Verksamheten ska bygga på respekt för människornas självbestämmanderätt och integritet.

Enligt 1 kap. 2 § ska barnets bästa särskilt beaktas vid åtgärder som rör barn. Vid beslut eller andra åtgärder som rör vård- eller behandlingsinsatser för barn ska vad som är bäst för barnet vara avgörande.

Av 2 kap. 1 § framgår att varje kommun ansvarar för socialtjänsten inom sitt område och har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver. Enligt 3 kap. 1 § hör det till socialnämndens uppgifter att

- göra sig väl förtrogen med levnadsförhållandena i kommunen
- medverka i samhällsplaneringen och i samarbete med andra samhällsorgan, organisationer, föreningar och enskilda främja goda miljöer i kommunen

- informera om socialtjänsten i kommunen
- genom uppsökande verksamhet och på annat sätt främja förutsättningarna för goda levnadsförhållanden
- svara för omsorg och service, upplysningar, råd, stöd och vård, ekonomisk hjälp och annat bistånd till familjer och enskilda som behöver det.

Insatserna inom socialtjänsten ska enligt 3 kap. 3 § vara av god kvalitet, och för att utföra uppgifter inom socialtjänsten ska det finnas personal med lämplig utbildning och erfarenhet. Kvaliteten ska systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras.

Enligt 3 kap. 3 a § ska socialnämnden se till att det finns rutiner för att förebygga, upptäcka och åtgärda risker och missförhållanden inom socialtjänstens verksamhet rörande barn och unga.

Socialtjänstens omsorg om äldre ska enligt 5 kap. 4 § inriktas på att äldre personer får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande (värdegrund). Socialnämnden ska verka för att äldre människor får möjlighet att leva och bo självständigt under trygga förhållanden och ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra. Av 5 kap. 6 § följer också att socialnämnden ska göra sig väl förtrogen med levnadsförhållandena i kommunen för äldre människor samt i sin uppsökande verksamhet upplysa om socialtjänstens verksamhet på detta område.

Kommunerna har även enligt 5 kap. 9 § ansvar för missbruks- och beroendevård. Det innebär att socialnämnden aktivt ska sörja för att den enskilda missbrukaren får den hjälp och den vård som han eller hon behöver för att komma ifrån missbruket. Socialtjänsten ansvarar också för sociala stödinsatser i form av t.ex. boende, sysselsättning, försörjning samt stöd till barn och anhöriga och närstående.

I 11 kap. finns bestämmelser om socialnämndens handläggning av ärenden. Socialnämnden ska bl.a. utan dröjsmål inleda utredning av vad som genom ansökan, anmälan eller på annat sätt har kommit till nämndens kännedom och som kan föranleda någon åtgärd av nämnden (11 kap. 1 §). När en anmälan rör barn eller unga ska socialnämnden genast göra en bedömning av om barnet eller den unge är i behov av omedelbart skydd. En sådan bedömning ska dokumenteras (11 kap. 1 a §). En utredning av om socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd eller stöd ska bl.a. bedrivas så att inte någon onödigt utsätts för skada eller olägenhet. Utredningen ska också bedrivas skyndsamt (11 kap. 2 §). Barnet ska få relevant information och ges möjlighet att framföra sina åsikter. Barnets åsikter och inställning ska tillmätas betydelse i förhållande till hans eller hennes ålder och mognad. I vissa fall får barnet höras utan vårdnadshavarens samtycke och utan att vårdnadshavaren är närvarande (11 kap. 10 §).

Personalens kompetens och lämplighet

Enligt 3 kap. 3 § SoL ska det finnas personal med lämplig utbildning och erfarenhet för utförande av uppgifter inom socialtjänsten.

Utöver den generella bestämmelsen om personalens kompetens finns i 3 kap. 3 a § krav på att socialnämnden ska använda handläggare som har avlagt svensk socionomexamen eller annan relevant examen på minst grundnivå i högskolan för utförande av sådana uppgifter inom socialtjänsten rörande barn och unga som innefattar

1. bedömning av om utredning ska inledas
2. utredning och bedömning av behovet av insatser eller andra åtgärder eller
3. uppföljning av beslutade insatser.

Socialnämnden ansvarar för att den handläggare som självständigt utför sådana arbetsuppgifter har tillräcklig erfarenhet för uppgiften.

Av Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd ungdomsvård (HSLF-FS 2017:79) om behörighet att utföra vissa arbetsuppgifter i socialtjänstens barn- och framgår närmare vad annan relevant utbildning innebär.

Samordnad individuell plan

En samordnad individuell plan (SIP) ska enligt 2 kap. 7 § SoL upprättas av kommunen tillsammans med regionen när den enskilde har behov av insatser både från hälso- och sjukvården och från socialtjänsten. En likalydande bestämmelse finns i 16 kap. 4 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30). Planen ska när det är möjligt upprättas tillsammans med den enskilde, och närstående ska ges möjlighet att delta i arbetet med planen, om det är lämpligt och om den enskilde inte motsätter sig det. Av planen ska det framgå vilka insatser som behövs, vilka insatser respektive huvudman ska svara för, vilka åtgärder som vidtas av någon annan än kommunen eller regionen och vem av huvudmännen som ska ha det övergripande ansvaret för planen.

SIP ska även användas vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård för att samordna de insatser som en enskild behöver enligt 4 kap. lagen (2017:612) om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård.

Inspektionen för vård och omsorg

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) utövar enligt 13 kap. 1 § SoL tillsyn över socialtjänsten och verksamhet vid de särskilda ungdomshem som drivs av Statens institutionsstyrelse (Sis). Av 13 kap. 2 § framgår att tillsynen innebär granskning av att verksamheten uppfyller krav och mål enligt lagar, föreskrifter och beslut.

IVO ska inom ramen för sin tillsyn lämna råd och ge vägledning, kontrollera att brister och missförhållanden avhjälps, förmedla kunskap och erfarenheter som man får genom tillsynen och informera och ge råd till allmänheten (13 kap. 3 §).

Offentlighets- och sekretesslagen

Huvudregeln när det gäller sekretess inom socialtjänsten är att sekretess enligt 26 kap. 1 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen (2009:400),

förkortad OSL, gäller för uppgift om en enskilds personliga förhållanden om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men. Enligt 8 kap. 1 § OSL gäller sekretessen i regel såväl gentemot enskilda som myndigheter emellan.

I OSL finns sekretessbrytande bestämmelser som medför att uppgifter som omfattas av sekretess i vissa fall ändå får lämnas ut. Exempelvis följer det av 10 kap. 21 § OSL att sekretessen i 26 kap. 1 § inte hindrar att en uppgift som angår misstanke om brott som riktats mot någon som inte har fyllt 18 år lämnas till t.ex. Polismyndigheten om det är fråga om brott som avses i 3, 4 eller 6 kap. brottsbalken eller lagen (1982:316) med förbud mot könsstympning av kvinnor.

Av 10 kap. 28 § OSL framgår vidare att sekretess inte hindrar att en uppgift lämnas till en annan myndighet om det finns en uppgiftsskyldighet som följer av lag eller förordning. Sådan uppgiftsskyldighet finns bl.a. i 14 kap. 1 § SoL, av vilken framgår att bl.a. socialtjänsten, Polismyndigheten och dess anställda är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa. De är då skyldiga att lämna socialnämnden alla uppgifter som kan vara av betydelse för utredning av ett barns behov av stöd och skydd.

Socialstyrelsens allmänna råd om handläggningen av ärenden som gäller barn och unga m.m.

I Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 2014:6) om handläggningen av ärenden som gäller barn och unga ges rekommendationer till socialtjänsten vid arbete med barn och unga enligt SoL i fråga om anmälan och förhandsbedömning, handläggning av ärenden och uppföljning av öppna insatser. Under rubriken Hur utredningen bör genomföras finns bl.a. följande råd om utredningar av barns behov av skydd eller stöd enligt 11 kap. 1 och 2 §§ SoL:

Uppgifter till utredningen bör hämtas in på ett strukturerat sätt med utgångspunkt i vetenskap och beprövad erfarenhet.

Socialnämnden bör träffa barnet såväl med som utan vårdnadshavare för att genom samtal och observationer bilda sig en uppfattning om barnets situation. Barnet bör ges möjlighet att uttrycka sin åsikt både genom att svara på frågor och berätta fritt.

När nämnden begär in uppgifter som kan vara av betydelse för utredningen bör den i möjligaste mån precisera vilken slags uppgift den önskar få del av. Om uppgifterna har lämnats muntligt, bör nämnden kontrollera med uppgiftslämnaren att uppgifterna som har antecknats av nämnden uppfattats korrekt.

Det finns också bestämmelser om socialnämndens ansvar för barn och unga vid vård utanför det egna hemmet i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2012:11) om socialnämndens ansvar för barn och unga i familjehem, jourhem eller hem för vård eller boende.

Socialstyrelsen har vidare gett ut handboken *Utreda barn och unga – Handbok för socialtjänstens arbete enligt socialtjänstlagen (2015-1-9)*.

Handboken är ett komplement till de allmänna råden om handläggning av ärenden som gäller barn och unga och syftar till att ge socialnämndens handläggare, chefer och politiker vägledning genom att samlat redogöra för lagstiftning, föreskrifter, allmänna råd, förarbeten och beslut från Riksdagens ombudsmän (JO) när det gäller socialnämndens ansvar i ärenden som gäller barn och unga. Handboken syftar också till att stärka barns och familjers rättssäkerhet och underlätta arbetet med tillsyn och uppföljning av verksamheten.

Socialstyrelsens allmänna råd om värdegrunden i socialtjänstens omsorg om äldre m.m.

I Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 2012:3 [S]) om värdegrunden i socialtjänstens omsorg om äldre finns rekommendationer till stöd för tillämpningen av bestämmelsen i 5 kap. 4 § första stycket SoL om att socialtjänstens omsorg om äldre ska inriktas på att äldre personer får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande (värdegrund). För att uppnå det behöver äldreomsorgen bl.a. värna och respektera den enskilda personens rätt till privatliv och kroppslig integritet, självbestämmande, delaktighet och individanpassning.

Vidare har Socialstyrelsen tagit fram olika material och utbildningar om den nationella värdegrunden för att informera och stödja genomförandet av den, bl.a. publikationen Äldreomsorgens nationella värdegrund – ett vägledningsmaterial som vänder sig till alla som arbetar i äldreomsorgen (2012-3-3).

Bakgrund och pågående arbete

Statlig kunskapsstyrning på socialtjänstens område

I förordningen (2015:284) med instruktion för Socialstyrelsen anges att Socialstyrelsen genom kunskapsstöd och föreskrifter ska bidra till att socialtjänsten bedrivs enligt vetenskap och beprövad erfarenhet. Det framgår även av förordningen (2015:155) om statlig styrning med kunskap avseende hälso- och sjukvård och socialtjänst att den statliga kunskapsstyrningen syftar till att bidra till att socialtjänst bedrivs i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet.

I budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 9 s. 165) anför regeringen bl.a. att kartläggningar inom området kunskapsstyrning visar att det fortfarande saknas kunskap om t.ex. evidensbaserade metoder inom socialtjänsten. Regeringen anser därför att fortsatt kunskapsutveckling inom området är angeläget. Socialtjänsten omfattar många verksamheter och det är centralt att de kunskapsstöd som tas fram svarar upp mot de många olika behov som finns i verksamheterna samt att kunskapsstöden är samstämda. Regeringen anser att det är viktigt att samarbeten inom Rådet för styrning med kunskap, Huvudmannagruppen samt Partnerskapet för kunskapsstyrning inom

socialtjänsten fortsätter att utvecklas för att kunna uppfylla målen med den statliga styrningen med kunskap.

Nationellt forskningsprogram om tillämpad välfärdsforskning inklusive forskarskolor

Regeringen gav i maj 2017 Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte) i uppdrag att inrätta ett tioårigt nationellt forskningsprogram om tillämpad välfärdsforskning inklusive forskarskolor (S2017/03058/SAM). Satsningen ska bl.a. omfatta klient- och praktknära forskning inom socialtjänstens område. Inom det nationella programmet om tillämpad välfärd finansieras i dag 26 forskningsprojekt, 15 planeringsbidrag, fem praktknära forskartjänster, fem postdoktjänster, fem forskningsprogram, fyra systematiska översikter, tre nätverksbidrag och en forskarskola (forte.se).

Att arbeta evidensbaserat – Ett stöd för praktiskt arbete m.m.

Socialstyrelsen gav i december 2020 ut publikationen Att arbeta evidensbaserat – Ett stöd för praktiskt arbete (2020-10-6930). I den lyfter Socialstyrelsen fram att myndigheten under många år arbetat för att stödja en evidensbaserad praktik (EBP) inom socialtjänsten, ett arbete som bl.a. baseras på den statliga utredningen Evidensbaserad praktik inom socialtjänsten – till nytta för brukarna (SOU 2008:18).

Stödet är främst avsett för professionella inom socialtjänsten som vill använda bästa tillgängliga kunskap i klientarbetet, men också för dem som arbetar med att utveckla EBP i sin verksamhet. I stödet beskrivs det förhållningssätt som ligger till grund för EBP och hur EBP kan användas i det praktiska arbetet med klienten. Tillvägagångssättet beskrivs steg för steg och åskådliggörs med konkreta exempel.

Socialstyrelsen driver också den nationella webbplatsen kunskapsguiden.se, där kvalitetssäkrad kunskap samlas från Socialstyrelsen, andra myndigheter och aktörer inom områdena psykisk ohälsa, äldre, missbruk och beroende, barn och unga, funktionshinder, ekonomiskt bistånd, våld och förtryck, verksamhetsutveckling samt arbetsmetoder och perspektiv.

Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag

Utredningen Framtidens socialtjänst överlämnade sitt betänkande Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag (SOU 2020:47) i augusti 2020. En av utredningens utgångspunkter har varit att få till stånd långsiktiga förändringar som påverkar både människor och kommuner positivt och ger förutsättningar för en hållbar socialtjänst. Utredningen har lämnat bl.a. följande förslag:

- Utredningen föreslår att en ny socialtjänstlag ska ersätta den nuvarande lagen. Utredningens ambition är att lagen i större utsträckning ska återfå karaktären av ramlag och därmed även lämna större utrymme för helhetssyn på individen (s. 37 f.).

- Utredningen föreslår att socialtjänsten ska ha ett förebyggande perspektiv. Enligt utredningen kan tidiga och förebyggande insatser bidra till att tidpunkten för mer ingripande vård- och omsorgsinsatser skjuts fram eller i bästa fall förhindras. Målet är att perspektivet ska genomsyra hela socialtjänstens verksamhetsområde och på samtliga nivåer; samhälls-, grupp- och individnivå och tillämpas av beslutsfattare och yrkesverksamma inom alla socialtjänstens verksamheter (s. 41).
- Utredningen föreslår att regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram ett förslag på hur myndigheten kan utveckla stödet till kommuner för systematisk uppföljning, som en del i arbetet med att säkerställa och utveckla kvaliteten i verksamheten. Socialstyrelsen föreslås ta fram förslaget i nära samarbete med kommunernas regionala samverkans- och stödstrukturer och Sveriges Kommuner och Regioner (s. 48).
- Utredningen föreslår att det införs krav på att verksamhet inom socialtjänsten ska bedrivas i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet. Vidare föreslås att regeringen tillsätter en utredning med uppdrag att utreda hur man kan säkerställa en fungerande och effektiv kunskapsstyrning som säkerställer samarbete mellan kommunerna och mellan kommunerna och staten (s. 49 f.).
- Utredningen föreslår att regeringen tillsätter en utredning som ges i uppdrag att se över professionens roll och den nuvarande beslutsordningen inom socialtjänstens område. I en sådan översyn bör även ingå att ta ställning till vilken behörighet som eventuellt ska krävas för att fatta olika beslut inom socialtjänsten (s. 50).
- Utredningen föreslår ett förtydligat barnrättsperspektiv och att det i socialtjänstlagen ska införas en möjlighet för socialnämnden att tala med ett barn utan vårdnadshavarens samtycke och utan att vårdnadshavaren är närvarande, även inför ett beslut om en utredning ska inledas eller inte. Enligt utredningen bör regeringen också tillsätta en utredning med uppdraget att utreda behovet av och förutsättningarna för oberoende barnombud (s. 56 f.).

Betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

Kompetensförsörjningen i socialtjänstens barn- och ungdomsvård

I budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 9 s. 138 f.) anför regeringen bl.a. att kompetensförsörjningen inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård har varit en utmaning under flera år. Socialstyrelsens öppna jämförelser visar att andelen anställda handläggare med socionomexamen och minst ett års yrkeserfarenhet av socialt arbete med barnutredningar har minskat något från 78 procent 2018 till 75 procent 2019, medan andelen handläggare med minst tre års erfarenhet av barnutredningar däremot har ökat något från 57 procent till 59 procent och andelen handläggare med mer än fem års erfarenhet av barnutredningar har ökat från 34 procent till 36 procent. Kommunerna vittnar om en fortsatt ansträngd situation med ett stort antal

inkommande ärenden samt svårigheter att rekrytera personal, särskilt socialsekreterare.

Vidare framgår att regeringen gett Socialstyrelsen i uppdrag att under 2018 och 2019 stödja huvudmän och yrkesverksamma inom den sociala barn- och ungdomsvården genom insatser för att främja kompetens och stabilitet samt kvalitetsutveckling inom området. Under 2018 fördelades för ändamålet 18 miljoner kronor. Under 2019 fördelades 30 miljoner kronor. Av slutredovisningen framgår bl.a. att Socialstyrelsen utgått från socialtjänstens behov av stöd inom både det juridiska och det kunskapsutvecklande området och utvecklat stödet till professionen.

I budgetpropositionen anför regeringen att den under 2016–2020 avsatte medel för stärkt bemanning inom den sociala barn- och ungdomsvården (S2016/04469/FST). Medelstilldelningen omfattade sammanlagt 360 miljoner kronor per år under perioden 2017–2019, samt 150 miljoner kronor 2020. Slutredovisningen ska lämnas till Regeringskansliet senast den 1 juni 2021.

Yrkesintroduktion för socialtjänstens barn- och ungdomsvård

Socialstyrelsen har tagit fram ett webbaserat stöd för att introducera socialsekreterare till socialtjänstens barn- och ungdomsvård. Stödet riktar sig till nya socialsekreterare och ger arbetsledarna stöd för planering av introduktionen. Stödet är utformat för att användas i det dagliga arbetet i dialog med kollegor och arbetsledare och är ett komplement till övrig introduktion på arbetsplatsen (kunskapsguiden.se).

Utvärdering av Individens behov i centrum

Individens behov i centrum (IBIC) används i mer än hälften av kommunerna och är ett arbetssätt för att utreda, planera, följa upp och dokumentera individers behov av stöd och hjälp enligt SoL och lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. IBIC är en vidareutveckling av Äldres behov i centrum (ÄBIC).

Myndigheten för vård- och omsorgsanalys har på regeringens uppdrag utvärderat IBIC utifrån ett patient- och brukarperspektiv och ett organisationsperspektiv. I december 2020 sammanställdes resultaten i rapporten Effekten av IBIC – En utvärdering av arbetssättet Individens behov i centrum i socialtjänsten (2021:2). Enligt myndigheten visar utvärderingen att de tänkta fördelarna med arbetssättet än så länge bara verkar ha uppkommit i begränsad utsträckning på en nationell nivå och att det därför krävs ett förändringsarbete. Utvärderingen innehåller flera rekommendationer, bl.a. att Socialstyrelsen och kommunerna tar fram mer konkreta stöd och vägledningar för hur kommunerna bäst kan använda IBIC samt att regeringen ger en relevant aktör i uppdrag att införa kvalitetsregister inom hela socialtjänsten.

Rapporten bereds inom Regeringskansliet.

Barns behov i centrum

Som stöd för socialnämndens arbete med barn och unga har Socialstyrelsen utvecklat arbetssättet Barns behov i centrum (BBIC). Det innehåller en struktur för handläggning, genomförande och uppföljning av myndighetsutövningen. BBIC är anpassat efter socialtjänstens regelverk och syftar till att

- stärka barns delaktighet och inflytande
- förbättra samarbetet med barn och nätverk
- skapa struktur och systematik i arbetet så att handläggning och insatser lättare kan följas upp
- bidra till ökad kvalitet och rättssäkerhet.

Utvecklingsarbete för tidiga och samordnade insatser för barn och unga

I mars 2017 gav regeringen Skolverket och Socialstyrelsen i uppdrag att genomföra ett treårigt utvecklingsarbete i syfte att stärka samverkan mellan elevhälsan, hälso- och sjukvården och socialtjänsten så att barn och unga får tidiga och samordnade insatser (U2017/01236/GV).

Genom ett tilläggsuppdrag i februari 2020 fick samma myndigheter i uppdrag att rikta särskilda insatser mot dels riskgrupper bland barn och unga i socialt utsatta områden, dels barn och unga som riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck (U2020/00363/S).

Uppdraget ska slutredovisas senast den 16 juni 2023.

Förstärkt tillsyn av socialtjänstens handläggning av ärenden som rör barn och unga

I november 2020 gav regeringen IVO i uppdrag att under 2021 och 2022 stärka tillsynen av socialtjänstens arbete med stöd och skydd till barn och unga (S2020/08835 [delvis]). Den förstärkta tillsynen ska särskilt uppmärksamma

- hur barnets bästa beaktas, utreds och redovisas i handläggningen och i beslutsfattandet, däribland barnets rätt att komma till tals
- socialnämndens hantering av förhandsbedömningar och skyddsbedömningar
- socialnämndens arbete med att noga följa vården av de barn och unga som vårdas utanför sitt eget hem
- socialnämndens arbete med att bevaka barnets bästa genom vårdnadsöverflyttning och flyttningsförbud
- socialnämndens arbete med att följa upp ett barns situation efter avslutad placering eller när en utredning avslutats utan beslut om insats.

IVO ska återföra kunskapen om tillsynen till Socialstyrelsen. Utifrån resultaten av den förstärkta tillsynen ska IVO också vid behov lämna förslag till regeringen om ytterligare åtgärder på nationell nivå. En samlad redovisning av uppdraget ska ske den 1 mars 2023.

Sociala insatser i utsatta områden

I december 2020 gav regeringen Socialstyrelsen i uppdrag att administrera, fördela medel för samt följa upp en satsning på sociala insatser för barn och unga i utsatta områden (A2020/02651).

Medlen är avsedda att gå till insatser i utsatta områden som syftar till att minska risken för barn och unga att dras in i eller på andra sätt drabbas av kriminalitet. Enligt regeringsbeslutet kan det handla om insatser som kompletterar och förstärker verksamhet som kommunerna redan bedriver inom ramen för det brottsförebyggande arbetet (t.ex. fler fältarbetare eller motsvarande på kvällar och helger, bl.a. för ökad tillgänglighet i socialtjänstens verksamheter), liksom olika former av strukturerad samverkan mellan skola, socialtjänst och polis. Socialstyrelsen ska även stödja kommuner och andra huvudmän som utför insatser enligt socialtjänstlagen i genomförandet av satsningen. I uppdraget ingår därför att samla och sprida kunskap och exempel på arbetssätt och metoder.

Totalt uppgår satsningen till 250 000 000 kronor för 2021 och regeringen beräknar 250 000 000 kronor årligen för 2022–2023.

Socialstyrelsen ska årligen senast den 1 juni 2021–2023 redovisa till Regeringskansliet hur mycket medel som betalats ut. Socialstyrelsen ska även årligen följa upp satsningen och redovisa vad medlen har använts till samt analysera i vilken utsträckning insatserna har bidragit till att uppfylla syftet med satsningen.

Nationell strategi mot våld mot barn

I april 2021 beslutade regeringen att tillsätta en särskild utredare som ska lämna förslag till en nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck (dir. 2021:29). Strategin ska anlägga ett helhetsperspektiv och möjliggöra en samlad inriktning för arbetet med att förebygga och bekämpa våld mot barn under de kommande tio åren. Beslutet bygger på en överenskommelse mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna.

Uppdraget ska redovisas senast den 31 maj 2022.

Utredning om kommunernas ansvar för brottsförebyggande arbete

I december 2019 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att utreda och lämna förslag om hur kommunerna kan få ett lagstadgat ansvar för brottsförebyggande arbete (dir. 2019:94). Av direktiven framgår att utredaren bl.a. ska

- beskriva och analysera verksamheter inom kommunerna som kan bidra till det brottsförebyggande arbetet
- föreslå hur ett lagstadgat kommunalt ansvar för det brottsförebyggande arbetet bör utformas och vilka verksamheter som bör omfattas av ett sådant ansvar

- lämna förslag som bidrar till att kommunerna på ett effektivt sätt kan fullgöra sitt ansvar för det brottsförebyggande arbetet.

Utredningen är en del i regeringens 34-punktsprogram med ytterligare åtgärder mot gängkriminalitet. Uppdraget ska redovisas senast den 15 juni 2021.

Informationsdelning mellan socialtjänsten och polisen

I oktober 2019 gav regeringen Brottsförebyggande rådet (Brå) i uppdrag att undersöka förutsättningarna att dela information mellan olika aktörer i arbetet med att förebygga brott och att vid behov lämna förslag till åtgärder (Ju2019/03304/KRIM). I februari 2021 redovisade Brå uppdraget i rapporten Informationsdelning mellan socialtjänst och polis, i brottsförebyggande arbete med barn och unga (2021:2). Fokus i rapporten ligger främst på möjligheterna att dela information mellan polis och kommuner i deras arbete med att förebygga brott hos barn och unga.

Brå gör bl.a. följande bedömningar i rapporten. Enligt Brå upplever aktörer att sekretessen ofta utgör ett hinder för informationsdelning i det brottsförebyggande arbetet, men myndigheten bedömer att problemen inte nödvändigtvis skulle lösas genom ny lagstiftning. Ett första steg vore i stället att förtydliga hur lagstiftningen bör tolkas och tillämpas i praktiken. Brå förordar att berörda myndigheter, som Socialstyrelsen, Skolverket, Polismyndigheten och Sis, tar fram tydligare vägledningar och riktlinjer för hur de sekretessbrytande bestämmelserna kan tolkas i det vardagliga arbetet. Vidare föreslår Brå att en nationell professionsöverskridande och gemensam utbildning tas fram, i syfte att höja kunskapsnivån hos bl.a. enskilda handläggare. Slutligen bedömer Brå att det behövs nationella riktlinjer för delning av sekretessbelagd information mellan kommuner.

Ett stärkt barnrättsperspektiv i vårdnadstvister

I mars 2021 överlämnade regeringen proposition 2020/21:150 Ett stärkt barnrättsperspektiv i vårdnadstvister till riksdagen. I propositionen föreslås ändringar som bl.a. syftar till att stärka barnrättsperspektivet i vårdnadsprocessen, skapa bättre förutsättningar för föräldrar att nå samförstånds-lösningar och stärka skyddet för barn som riskerar att fara illa. Regeringen föreslår en ny lag om informationssamtal och ett krav på att föräldrar, som huvudregel, ska ha deltagit i ett sådant samtal hos socialnämnden innan de framställer ett tvistigt yrkande om vårdnad, boende eller umgänge i domstol. För att stärka barnets ställning föreslår regeringen också ändringar i föräldrabalken som innebär att

- barnets bästa ska vara avgörande för alla frågor om vårdnad, boende och umgänge

- barnets rätt till information och att komma till tals i förfarandet ska lyftas fram och tydliggöras och att fler och yngre barn ska ges möjlighet att delta i förfarandet
- socialnämnden i ett förfarande om vårdnad, boende eller umgänge ska få höra ett barn utan vårdnadshavarens samtycke och utan att vårdnadshavaren är närvarande.

Lagen om informationssamtal föreslås träda i kraft den 1 januari 2022, medan kravet på att ha deltagit i ett samtal för att få framställa ett tvistigt yrkande föreslås träda i kraft den 1 mars 2022. Lagändringarna i övrigt föreslås träda i kraft den 1 juli 2021.

Socialutskottet yttrade sig till civilutskottet med anledning av propositionen den 4 maj 2021 (yttr. 2020/21:SoU6y).

Uppdrag om stärkt samverkan i familjerättsliga ärenden

I augusti 2018 gav regeringen MFoF i uppdrag att analysera kommuners behov av stöd och förutsättningar för samverkan i familjerättsliga ärenden samt att identifiera framgångsfaktorer (S2018/04676/FST). I uppdraget anges bl.a. att allvarliga konflikter mellan föräldrar som separerar ofta medför negativa konsekvenser, inte minst för de barn som är involverade. Samverkan mellan olika aktörer kan emellertid bidra till att insatser tidigt kan sättas in för att förebygga sådana konflikter.

MFoF redovisade uppdraget i mars 2021 i rapporten Uppdrag om stärkt samverkan i familjerättsliga ärenden. I rapporten framkommer att myndighetens analys av kartläggningen har visat följande:

- Det finns stort behov av en anpassad metod för riskbedömningar, ändamålsenliga handlingsplaner och tillgång till adekvata stödinsatser för att motverka våld.
- Barns delaktighet måste stärkas ytterligare.
- Organisatoriska utmaningar är mångfacetterade och svåra att lösa för enskilda verksamheter.
- Utmaningar med extern samverkan leder till att syftet med samverkan urholkas.
- Det finns behov av stöd för uppföljning och utvärdering.
- Det finns behov av rutiner för att identifiera målgruppen i ett tidigt skede.
- Det saknas goda exempel för samverkan som kan vara till stöd för andra verksamheter.

Mot bakgrund av det behov av stöd som kartläggningen visat bedömer MFoF bl.a. att det är nödvändigt med ett sammanhållet stöd på nationell nivå.

Utredning om en äldreomsorgslag

I december 2020 tillsatte regeringen en särskild utredare med uppdrag att föreslå en äldreomsorgslag (dir. 2020:142). Enligt direktiven behöver

begreppet äldreomsorg definieras och verksamheten ges ett tydligare uppdrag och innehåll. Målsättningen är att åstadkomma långsiktiga förutsättningar för äldreomsorgen, tydliggöra äldreomsorgens uppdrag och innehåll samt säkerställa tillgången till god hälso- och sjukvård och medicinsk kompetens inom äldreomsorgen. Utredaren ska bl.a.

- föreslå en äldreomsorgslag som kompletterar socialtjänstlagen med särskilda bestämmelser om vård och omsorg om äldre och som bl.a. innehåller bestämmelser om en nationell omsorgsplan
- överväga och vid behov lämna förslag som stärker tillgången till medicinsk kompetens inom äldreomsorgen.

Uppdraget ska redovisas senast den 30 juni 2022.

Skriftlig fråga

Statsrådet Mikael Damberg besvarade den 14 oktober 2020 en skriftlig fråga (fr. 2020/21:153) av Malin Höglund (M) om bl.a. hur regeringen arbetar för att långsiktigt hjälpa kommunerna i det brottsförebyggande arbetet och anförde bl.a. följande:

Regeringen genomför även insatser för att förhindra unga från att hamna i gängkriminalitet. För att det brottsförebyggande arbetet ska bli framgångsrikt behöver samhället samverka på alla nivåer och många olika typer av åtgärder behöver sättas in. Kommunerna och deras verksamheter bidrar med viktiga insatser i det förebyggande arbetet, inte minst för att förhindra att barn och unga involveras i brottslighet och missbruk.

Inom ramen för 34-punktsprogrammet föreslås ytterligare insatser, bland annat en långsiktig satsning på socialtjänst och skola i socialt utsatta områden och åtgärder för att socialtjänsten ska bli mer tillgänglig och kunna ingripa i fler situationer, även när samtycke saknas från vårdnadshavaren. En utredare ska också föreslå hur ett lagstiftat ansvar för kommunerna att arbeta brottsförebyggande kan utformas.

Att barn och unga klarar skolan är en viktig skyddsfaktor mot kriminalitet. Regeringen har därför bland annat infört en riktad satsning för ökad likvärdighet och kvalitet. Regeringen föreslår i 2021 års budgetproposition dessutom en ökning av det statliga stödet till skolor i områden med socioekonomiska utmaningar för förbättrad arbetsmiljö och arbetsvillkor för lärare. Regeringen har härutöver gett Socialstyrelsen i uppdrag att genomföra en studie om bland annat tidiga insatser för att motverka missbruk och kriminalitet bland unga i åldrarna 15–20 år. Regeringen arbetar likaså med att ta fram en förnyad ANDT-strategi. Vidare har en utredning tillsatts som ser över hur åtgärderna kan förbättras när barn misstänks för brott. Regeringen har även tillsatt en utredning om skärpta straff mot dem som involverar unga i kriminalitet.

Ibland behövs mer ingripande åtgärder för att bryta en påbörjad kriminell bana och förhindra fortsatt brottslighet. Regeringen föreslår i 2021 års budgetproposition medel för att subventionera kommunernas LVU-placeringar vid familjehem och tillför medel för att öka kapacitet, kvalitet och säkerhet vid Statens institutionsstyrelse.

[...] Vi måste dessutom se till att de personer som vill lämna de kriminella miljöerna får det stöd de behöver. För att stärka arbetet med avhoppare har regeringen gett ett uppdrag till fyra myndigheter om att inrätta ett nationellt avhoppningsprogram. I mars får vi deras redovisning.

Tidigare riksdagsbehandling

Motioner

Motionsyrkanden om bl.a. utveckling och förbättring av socialtjänstens arbete, stärkt förebyggande arbete för socialtjänsten, socialtjänstens arbete med barn och unga, åtgärder för att stärka socialtjänstens medarbetare, tillsyn av socialtjänsten, socialtjänstens samverkan med andra samt kompetens och kvalitet inom socialtjänsten i övrigt behandlades senast i betänkande 2019/20:SoU9 Socialtjänst- och barnfrågor. Motionsyrkandena avstyrktes (s. 26 f.). Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2019/20:309).

Motionsyrkanden om bl.a. äldres rättigheter, hälsofrämjande arbete för äldre samt äldreomsorgens organisation behandlades senast i betänkande 2020/21:SoU9. Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2020/21:216).

Tillkännagivande om kommunernas roll i det brottsförebyggande arbetet

Motionsyrkanden om tillkännagivanden till regeringen om kommunernas roll i det brottsförebyggande arbetet behandlades i konstitutionsutskottets betänkande 2017/18:KU33 Kommunala och regionala frågor (förslagspunkt 17). Utskottet ansåg att lagen behövde förtydligas så att kommunerna får en uttalad uppgift att arbeta brottsförebyggande inom ramen för sina ansvarsområden. Utskottet tillstyrkte motionsyrkandena i denna del. Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2017/18:213).

I regeringens skrivelse 2020/21:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2020 (s. 65) anför regeringen bl.a. att en särskild utredare ska lämna förslag om hur ett lagstadgat ansvar för kommunerna att arbeta brottsförebyggande kan utformas. Vidare anges att utredningen ska slutredovisa sitt uppdrag den 15 juni 2021 och att punkten inte är slutbehandlad.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar inledningsvis att betänkandet Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag (SOU 2020:47) överlämnades till regeringen 2020. Utredningen föreslår bl.a. att socialtjänsten ska ha ett förebyggande perspektiv. Utskottet noterar att betänkandet bereds inom Regeringskansliet. I detta sammanhang vill utskottet även lyfta fram uppdraget till en särskild utredare att utreda och lämna förslag om hur kommunerna kan få ett lagstadgat ansvar för brottsförebyggande arbete (dir. 2019:94). Utskottet noterar att uppdraget ska redovisas senast den 15 juni 2021. Inte heller i övrigt finns det enligt utskottet skäl att föreslå någon åtgärd från riksdagen vad avser frågan om utveckling och förbättring av socialtjänstens arbete. Motionerna 2020/21:59 (SD), 2020/21:1612 (SD) yrkande 4, 2020/21:2035 (SD)

yrkandena 4 och 8, 2020/21:2980 (C) yrkande 5, 2020/21:3260 (L) yrkande 2 och 2020/21:3271 (L) yrkande 2 bör därför avslås.

Åren 2017–2019 genomfördes det s.k. Islandsprojektet i Göteborg under ledning av Västra Götalandsregionens kompetenscentrum. Detta är en samarbetsmodell när det gäller akuta våldshändelser i familjer med barn där polis, åklagare, socialtjänst samt hälso- och sjukvården samarbetar. Utskottet har noterat att den arbetsmodellen har varit framgångsrik och regeringen bör därför se till att Islandsprojektet utvecklas och sprids nationellt. Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför och tillkännager detta för regeringen. Därmed bör motion 2020/21:3298 (M) yrkande 8 bifallas.

När det gäller frågan om avvikelserapportering inom socialtjänsten anser utskottet att det inte finns skäl för riksdagen att ta något initiativ med anledning av motion 2020/21:3139 (M) yrkande 49. Motionen bör avslås.

Riksdagen bör enligt utskottet inte heller ta något initiativ i frågan om krav på samordnade individuella planer, och därför bör även motion 2020/21:3432 (L) yrkande 2 avslås.

Ett motionsyrkande tar upp frågan om en ny socialtjänstlag. Utskottet konstaterar som framgår ovan att betänkandet om en hållbar socialtjänst överlämnades till regeringen 2020. Utredningen föreslår bl.a. att en ny socialtjänstlag ska ersätta den nuvarande lagen. Utredningens ambition är att lagen i större utsträckning ska återfå karaktären av ramlag och därmed även lämna större utrymme för en helhetssyn på individen. Utskottet noterar att betänkandet bereds inom Regeringskansliet. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla vikten av att en ny socialtjänstlag utformas på ett mer överblickbart sätt och är anpassad till dagens levnadsförhållanden. En ny socialtjänstlag bör också möjliggöra förenklade biståndsbedömningar, som dock inte får vara kostnadsdrivande för kommunerna. Vidare bör en ny socialtjänstlag leda till en ökad professionalisering av socialtjänsten. Mot denna bakgrund anser utskottet sammanfattningsvis att regeringen skyndsamt bör ta fram en ny socialtjänstlag som är anpassad till nya krav och förutsättningar. Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför och tillkännager detta för regeringen. Motion 2020/21:3139 (M) yrkande 1 bör därför bifallas.

Vidare finns det enligt utskottet ett behov av att stärka kompetensen inom socialtjänsten. Utskottet anser därför att regeringen bör se över frågan om kompetenskrav för socialtjänstens personal. Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför och tillkännager detta för regeringen. Motionerna 2020/21:2035 (SD) yrkande 6, 2020/21:3275 (L) yrkande 5 och 2020/21:3480 (KD) yrkande 1 bör därför bifallas delvis.

När det gäller frågan om legitimationskrav och specialistutbildning konstaterar utskottet som framgår ovan att betänkandet om en hållbar socialtjänst överlämnades till regeringen 2020. Utredningen föreslår bl.a. att regeringen bör tillsätta en utredning som ges i uppdrag att se över professionens roll och den nuvarande beslutsordningen inom socialtjänstens område. I en sådan översyn bör även ingå att ta ställning till vilken behörighet som eventuellt ska krävas för att fatta olika beslut inom socialtjänsten.

Utskottet noterar att betänkandet bereds inom Regeringskansliet. Mot denna bakgrund anser utskottet att det som anförs i motionsyrkandena inte utgör skäl att föreslå någon åtgärd från riksdagen. Motionerna 2020/21:2035 (SD) yrkandena 5 och 7 samt 2020/21:3227 (L) yrkande 23 bör avslås.

Ett motionsyrkande tar upp frågan om socialtjänstens forskningsanknytning. Utskottet konstaterar att Forte 2017 fick ett regeringsuppdrag att inrätta ett tioårigt nationellt forskningsprogram om tillämpad välfärdsforskning inklusive forskarskolor. Satsningen ska bl.a. omfatta klient- och praktiktäna forskning inom socialtjänstens område. Mot denna bakgrund finns det enligt utskottet ingen anledning att föreslå någon åtgärd från riksdagen vad avser denna fråga. Motion 2020/21:3227 (L) yrkande 21 bör därför avslås.

Utskottet noterar att Socialstyrelsen har tagit fram ett webbaserat stöd för att introducera socialsekreterare till socialtjänstens barn- och ungdomsvård. Enligt utskottet är det angeläget att ytterligare stärka socialtjänstens medarbetare. Utskottet anser att regeringen bör ge lämplig myndighet i uppdrag att ta fram material som kan utgöra en grund för ett metodiskt handledarstöd och strukturerade introduktionsutbildningar för socialtjänstens medarbetare. Detta är särskilt viktigt för dem som ska arbeta med barn- och familjeärenden, eftersom sådana ärenden ställer höga krav på kunskap och rättssäkerhet. Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför och tillkännager detta för regeringen. Därmed bör motion 2020/21:3139 (M) yrkande 45 bifallas.

När det gäller frågan om socialtjänstens arbete med barn och unga konstaterar utskottet inledningsvis som framgår ovan att betänkandet om en hållbar socialtjänst överlämnades till regeringen 2020. Utredningen föreslår bl.a. att Socialstyrelsen bör få i uppdrag att ta fram ett förslag på hur myndigheten kan utveckla stödet till kommuner för systematisk uppföljning som en del i arbetet med att säkerställa och utveckla kvaliteten i verksamheten. Utredningen föreslår vidare ett förtydligt barnrättsperspektiv och att det i SoL ska införas en möjlighet för socialnämnden att tala med ett barn utan vårdnadshavarens samtycke och utan att vårdnadshavaren är närvarande, även inför ett beslut om en utredning ska inledas eller inte. Utskottet noterar att betänkandet bereds inom Regeringskansliet. Vidare konstaterar utskottet att propositionen Ett stärkt barnrättsperspektiv i vårdnadstvister (prop. 2020/21:150) nyligen har överlämnats till riksdagen. I propositionen föreslås ändringar som bl.a. syftar till att stärka barnrättsperspektivet i vårdnadsprocessen, skapa bättre förutsättningar för föräldrar att nå samförståndslösningar och stärka skyddet för barn som riskerar att fara illa. I detta sammanhang vill utskottet även lyfta fram Skolverkets och Socialstyrelsens uppdrag att stärka samverkan mellan elevhälsan, hälso- och sjukvården och socialtjänsten samt att rikta särskilda insatser mot bl.a. riskgrupper bland barn och unga i socialt utsatta områden. Utskottet vill också lyfta fram Socialstyrelsens uppdrag att administrera, fördela medel för samt följa upp en satsning på sociala insatser för barn och unga i utsatta områden. Mot denna bakgrund finns det enligt utskottet inte skäl att föreslå någon

åtgärd, och motionerna 2020/21:449 (V) yrkande 9, 2020/21:2141 (S) yrkande 1, 2020/21:2529 (C) yrkande 9, 2020/21:2951 (C) yrkande 18, 2020/21:3139 (M) yrkandena 36, 46 och 50, 2020/21:3294 (M) yrkande 3 och 2020/21:3603 (SD) yrkande 3 bör därför avslås.

Inte heller när det gäller frågan om socialtjänstens stödjande arbete anser utskottet att det finns skäl för riksdagen att ta något initiativ. Motion 2020/21:2951 (C) yrkande 26 bör avslås.

När det gäller ett motionsyrkande om möjlighet att dela information konstaterar utskottet att Brå nyligen har redovisat ett regeringsuppdrag med rapporten Informationsdelning mellan socialtjänst och polis, i brottsförebyggande arbete med barn och unga (2021:2). Mot denna bakgrund finns det därför enligt utskottet ingen anledning att föreslå någon åtgärd från riksdagen. Motion 2020/21:3139 (M) yrkande 2 bör därför avslås.

Ett motionsyrkande tar upp frågan om evidensbaserade metoder för socialtjänstens barnutredningar. Utskottet konstaterar inledningsvis som framgår ovan att betänkandet om en hållbar socialtjänst överlämnades 2020. Utredningen föreslår bl.a. att det bör införas krav på att verksamhet inom socialtjänsten ska bedrivas i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet. Utskottet noterar att betänkandet bereds inom Regeringskansliet. Utskottet vill i detta sammanhang betona vikten av att utreda vilka evidensbaserade metoder för socialtjänstens utredningar av barn och unga som finns att tillgå, vilka som används i dag och vilka som kan rekommenderas till kommunerna. Utskottet anser därför att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att se över frågan om evidensbaserade metoder för socialtjänstens barnutredningar. Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför och tillkännager detta för regeringen. Motion 2020/21:2951 (C) yrkande 19 bör därför bifallas.

Avslutningsvis tar ett motionsyrkande upp frågan om en egen handläggare för barn. Någon anledning för riksdagen att ta något initiativ finns inte. Motion 2020/21:3275 (L) yrkande 7 avslås.

Anhörigstöd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en översyn av anhörigstödet. Riksdagen avslår motionsyrkanden om anhörigstödet i övrigt.

Jämför reservation 20 (S, V, MP), 21 (SD), 22 (C), 23 (V), 24 (KD), 25 (L) och 26 (C, L).

Motionerna

Översyn av anhörigstödet

I kommittémotion 2020/21:3137 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 8 föreslås ett tillkännagivande om att se över anhörigstödet. Motionärerna föreslår en översyn av anhörigstödet i stort och hur anhörigstödjare i kommunerna fungerar i dag samt hur de kan stärkas och utvecklas i framtiden.

I kommittémotion 2020/21:2953 av Sofia Nilsson m.fl. (C) yrkande 15 föreslås ett tillkännagivande om att utvärdera kommunernas anhörigstöd i syfte att utveckla riktlinjer för ett mer välfungerande anhörigstöd.

Anhörigstödet i övrigt

I kommittémotion 2020/21:2030 av Christina Östberg m.fl. (SD) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att verka för att det inrättas fler stöddlinjer för närstående till missbrukare och om att vårdcentraler också bör erbjuda rådgivning till anhöriga.

I kommittémotion 2020/21:2041 av Christina Östberg m.fl. (SD) yrkande 9 föreslås ett tillkännagivande om att socialtjänsten ska kunna använda tvång för att ålägga föräldrar att genomgå beroendevård när deras beroendesjukdom åsamkar barnen skada.

I kommittémotion 2020/21:2953 av Sofia Nilsson m.fl. (C) yrkande 23 föreslås ett tillkännagivande om att vidta åtgärder som ger kommunerna och Försäkringskassan fler verktyg för förbättrat, jämställt och jämlikt stöd till kvinnor och män som vårdar en nära anhörig. Motionärerna vill se att en framtida nationell strategi tas fram skyndsamt och att den beskriver konkreta insatser för ett förbättrat, jämställt och jämlikt anhörigstöd i hela landet. I yrkande 52 begärs ett tillkännagivande om adekvat stöd till barn under 18 år med en förälder som får demens och andra anhöriga till yngre med en demenssjukdom, oberoende av bostadskommun. I yrkande 67 föreslås ett tillkännagivande om att ge i uppdrag åt Socialstyrelsen att utreda vilken hjälp som erbjuds till anhöriga till personer med missbruksproblematik, vilka evidensbaserade metoder som kan rekommenderas och om det finns behov av nationella riktlinjer för anhörigstöd.

I kommittémotion 2020/21:169 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 21 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag på lagstiftning där anhörigas rätt till information, stöd och hjälp säkerställs.

I kommittémotion 2020/21:3480 av Michael Anefur m.fl. (KD) yrkande 27 begärs ett tillkännagivande om barn som anhöriga. Motionärerna anför att barn som är anhöriga behöver uppmärksammas mer än vad som görs i dag.

I kommittémotion 2020/21:3260 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om att införa en nationell anhörigstömlinje för gott stöd dygnet runt, oavsett bostadsort. I yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om att barns rättigheter måste stärkas i anhöriglagstiftningen.

I motion 2020/21:450 av Amineh Kakabaveh (-) yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att de olika former av bidrag och andra ekonomiska incitament som i kombination med en traditionell kvinnosyn och kvinnoroll bjuder att kvinnor förväntas ta hand om barn och äldre anhöriga bör ses över så att kvinnorna inte blir bundna till hemmet.

Stöd till föräldrar med neuropsykiatriska diagnoser

I kommittémotion 2020/21:2951 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 30 begärs ett tillkännagivande om att säkerställa att de personer som har neuropsykiatriska diagnoser eller andra funktionsnedsättningar får tillgång till stöd och behandling för att på så sätt bättre kunna fungera som föräldrar.

Gällande rätt

Socialtjänstlagen

Enligt 2 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453), förkortad SoL, svarar varje kommun för socialtjänsten inom sitt område och har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver. När den enskilde har behov av insatser både från socialtjänsten och från hälso- och sjukvården ska kommunen tillsammans med regionen upprätta en individuell plan (2 kap. 7 §).

När det gäller personer med psykisk funktionsnedsättning framgår det av 5 kap. 8 a § att kommunen ska ingå en överenskommelse med regionen om ett samarbete i fråga om sådana personer.

Kommunerna har i enlighet med SoL även ansvar för missbruks- och beroendevård. Det innebär att socialnämnden aktivt ska sörja för att den enskilde missbrukaren får den hjälp och den vård som han eller hon behöver för att komma ifrån missbruket (5 kap. 9 §). Socialtjänsten ansvarar också för sociala stödinsatser i form av t.ex. boende, sysselsättning, försörjning samt stöd till barn och anhöriga och närstående. Kommunen ska ingå en överenskommelse med regionen om ett samarbete i fråga om personer som missbrukar t.ex. alkohol eller narkotika (5 kap. 9 a §).

Enligt 5 kap. 10 § gäller att socialnämnden ska erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller

äldre eller som stöder en närstående som har funktionshinder. Av förarbetena (prop. 2008/09:82 s. 18 f.) till bestämmelsen framgår att anhöriga i vissa kommuner kan stödjas ekonomiskt genom hemvårdsbidrag och även anställas för att utföra insatser. En anhöriganställning har sin grund i ett beslut om hemtjänst enligt 4 kap. 1 § SoL, medan hemvårdsbidrag är en form av bistånd som kan ges till den enskilde med stöd av 4 kap. 2 §.

Till socialnämndens uppgifter hör även att verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp (5 kap. 11 §). Socialnämnden ansvarar för att ett barn, som utsatts för brott, och dennes närstående får det stöd och den hjälp som de behöver. Socialnämnden ska också särskilt beakta att ett barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående är offer för brott och ansvara för att barnet får det stöd och den hjälp som barnet behöver.

Bakgrund och pågående arbete

Nationell strategi för anhöriga som vårdar eller stöder närstående äldre personer

I oktober 2019 gav regeringen Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram ett underlag för en nationell strategi för anhöriga som vårdar eller stöder närstående äldre personer (S2019/04223/FST). Syftet med strategin är att utifrån bästa tillgängliga kunskap bidra till att stöd till anhöriga som vårdar eller stöder en närstående äldre är tillgängligt och utformat efter behov.

I december 2020 redovisade Socialstyrelsen uppdraget i rapporten Anhöriga som vårdar eller stöder närstående äldre personer – Underlag till en nationell strategi (2020-11-7045). Socialstyrelsen bedömer att anhöriga bl.a. har övergripande behov av att vården och omsorgen fungerar, att bli sedda och lyssnade på samt att få stöd för egen del.

Socialstyrelsen framhåller i rapporten att forskning pekar på att kvinnor påverkas mer negativt av att ge anhörigomsorg än män och att kvinnor med annan etnicitet än majoritetsbefolkningen är särskilt utsatta. Vidare anges att om anhörigas behov av frivillighet, delaktighet och stöd inte tillgodoses kan det få konsekvenser för både deras egen och deras närståendes hälsa och livskvalitet, på kort såväl som lång sikt. Enligt Socialstyrelsen är det viktigt att fortsätta följa anhörigomsorgens omfattning och konsekvenser för olika grupper samt att arbeta både för ett stärkt anhörigperspektiv i vården och omsorgen och för ett bättre riktat stöd till anhöriga. Vidare poängteras att anhörigas situation är en folkhälsofråga som bör integreras i kommuners och regioners hälsofrämjande och förebyggande arbete. Det är inte bara en fråga för vården och omsorgen utan något som berör flera politikområden, däribland arbetsmarknadspolitiken. Eftersom kvinnors arbete och studier i högre grad än mäns påverkas negativt av att ge anhörigomsorg finns det även jämställdhetspolitiska skäl att göra det lättare för anhöriga att kombinera anhörigomsorg med studier eller arbete.

Enligt uppgift från Socialdepartementet kommer Socialstyrelsens rapport att beredas tillsammans med ytterligare underlag från Socialstyrelsen som väntas inkomma i nedanstående uppdrag om att ta fram ett underlag för en nationell strategi för anhöriga i övrigt enligt 5 kap. 10 § SoL.

Nationell strategi för anhöriga i övrigt

Socialstyrelsen fick i sitt regleringsbrev för 2020 (S2020/09552) i uppdrag att ta fram ett underlag för en nationell strategi för anhöriga. Uppdraget omfattar personer som vårdar eller stöder närstående enligt 5 kap. 10 § SoL, med undantag för målgruppen äldre personer som redan aktualiserats i det tidigare uppdraget om anhöriga som vårdar eller stöder närstående äldre personer, se ovan.

Uppdraget omfattar att göra en analys av vad anhörigperspektiv innebär för den anhörige och för personalen samt att göra en kartläggning och analys av i vilken utsträckning ett anhörigperspektiv finns med i tillämpningen av befintligt regelverk och i de fall Socialstyrelsen bedömer att det finns brister en redovisning av dessa. Den kompetens som Nationellt kompetenscentrum anhöriga (NKA) besitter ska tas till vara i uppdragets genomförande. Socialstyrelsen fick för uppdragets genomförande använda 1 500 000 kronor under 2020.

Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 30 juni 2021.

NKA

Socialstyrelsen har i enlighet med proposition 2005/06:115 Nationell utvecklingsplan för vård och omsorg om äldre haft regeringens uppdrag att utveckla nationella kompetenscentrum på anhörig- respektive demensområdet (S2006/06655). Arbetet har resulterat i att det i dag finns två nationella kompetenscentrum – NKA och Svenskt Demenscentrum (SDC).

Regeringen gav i februari 2021 Socialstyrelsen i uppdrag att fortsatt långsiktigt säkerställa en verksamhet bl.a. i form av ett nationellt kompetenscentrum för anhörigstöd (S2021/01356). Av beslutet framgår att regeringen anser att ett nationellt kompetenscentrum för anhörigstöd fyller en viktig funktion för ökad kunskap inom sitt område.

På uppdrag av regeringen ska NKA driva ett långsiktigt nationellt kompetenscentrum för anhörigstöd. Verksamhetsområdet omfattar i dag alla anhöriga oberoende av den närstående personens ålder, sjukdom, diagnos eller funktionsnedsättning.

NKA:s arbete med barn som anhöriga sker på uppdrag av regeringen och ska bidra till sådant stöd att anhörigas svårigheter inte inkräktar på barnets hälsa, utveckling och skolgång. NKA har ett nära samarbete med Socialstyrelsen.

NKA har som huvuduppdrag att bl.a.

- stödja och underlätta ett utvecklingsarbete och genomförande av anhörigstöd till kommuner, regioner och enskilda utförare
- fungera som en länk mellan forskning och praktik samt utveckla och förmedla metoder och verktyg
- sammanställa samt förmedla forskningsresultat och bästa tillgängliga kunskap inom området.

Kompetenscentrumet ska bl.a. uppmärksamma könsrelaterade skillnader och konsekvenser i anhörigstödet, bidra till att underlätta förutsättningarna för att kombinera rollen som anhörig med arbetslivsdeltagande och god hälsa samt stödja och utveckla hälso- och sjukvårdens roll och ansvar när det gäller stödet till anhöriga.

Socialstyrelsen har regeringens uppdrag att följa upp verksamheten vid NKA och SDC.

Stärkt stöd till barn som anhöriga

Socialstyrelsen har haft i uppdrag av regeringen att under perioden 2017–2020 stärka stödet till barn i familjer med missbruk, psykisk sjukdom, psykisk funktionsnedsättning eller där våld förekommer, i enlighet med regeringens ANDT-strategi (alkohol, narkotika, dopning och tobak, S2017/01014/FS).

Regeringen gav i april 2021 Socialstyrelsen i uppdrag att stärka och utveckla stödet till barn i familjer med skadligt bruk, missbruk eller beroende, psykisk sjukdom eller psykisk funktionsnedsättning (S2021/03118) där våld förekommer eller där en förälder eller vårdnadshavare lider av en allvarlig sjukdom eller plötsligt avlider. I uppdraget ingår även att stärka stödet till barn vars förälder eller vårdnadshavare är frihetsberövad.

Uppdraget ska delredovisas senast den 1 september 2021 och slutredovisas senast den 28 mars 2026.

En förnyad ANDTS-strategi

I proposition 2020/21:132 En förnyad strategi för politiken avseende alkohol, narkotika, dopning, tobak och nikotin samt spel om pengar 2021–2025 redogör regeringen för en förnyad strategi för ANDTS-politiken. När det gäller anhörig- och närståendeperspektiv anför regeringen bl.a. följande (s. 22 f.):

Anhöriga och närstående till personer i missbruk eller beroende, t.ex. föräldrar till vuxna barn med missbruk eller beroende, partners, vuxna barn med missbrukande föräldrar eller syskon, lever ofta under stor press och kan känna sig maktlösa inför att deras närstående far illa och kanske inte får rätt stöd, vård och behandling. De anhöriga och närstående har ofta behov av stöd och hjälp för egen del och är dessutom viktiga för att insatserna till den närstående ska ge resultat. Anhöriga och närstående behöver därför uppmärksammas inom såväl socialtjänsten som inom hälso- och sjukvården, dels som en resurs i vården och omsorgen för att möjliggöra informationsinhämtning och för behandlingsplanering tillsammans med patienten, dels för att anhöriga och närstående ska få det stöd de kan behöva för egen del.

Regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram ett underlag för en nationell strategi för anhöriga.

Nationell strategi för föräldraskapsstöd

Regeringen beslutade i augusti 2018 om en förnyad nationell strategi för ett stärkt föräldraskapsstöd (S2018/04678/FST). Syftet med strategin är att främja barnets hälsa och utveckling. Målsättningen är att alla föräldrar ska erbjudas stöd i föräldraskapet under barnets hela uppväxt. Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, förkortad MFoF, har i uppdrag att stödja genomförandet och följa upp strategin (S2018/04675/FST).

Uppdraget delredovisades i april 2020 genom rapporten Uppdrag att stödja genomförandet av och följa upp den nationella strategin för ett stärkt föräldraskapsstöd. I delredovisningen presenterar MFoF de initiativ som tagits och det arbete som genomförts fram t.o.m. den 1 april 2020.

Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 april 2022.

Samsjuklighetsutredningen

En särskild utredare ska föreslå hur samordnade insatser när det gäller vård, behandling och stöd kan säkerställas för barn, unga och vuxna personer med samsjuklighet i form av missbruk och beroende och annan psykiatrisk diagnos eller närliggande tillstånd (S 2020:08, dir. 2020:68).

Utredaren ska bl.a. belysa frågor som rör samverkan mellan hälso- och sjukvård och socialtjänst och andra aktörer vars uppdrag berör personer med samsjuklighet, t.ex. Sis, Kriminalvården och Polismyndigheten.

Uppdraget ska redovisas senast den 30 november 2021.

Svar på skriftlig fråga om stöd till närstående

Socialminister Lena Hallengren besvarade den 11 november 2020 en fråga (fr. 2020/21:319) av Jennie Åfeldt (SD) om stöd till närstående och anförde följande:

Jennie Åfeldt har frågat mig om vad jag tänker göra på ett nationellt plan för att närstående till en person med missbruk får den hjälp och det stöd som behövs.

Anhöriga har ofta en mycket viktig roll för brukaren eller patienten, dessutom är anhöriga en viktig samarbetspartner för personal inom socialtjänst, vård och omsorg.

Socialnämnden ska enligt socialtjänstlagen bland annat erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller anhöriga till personer med missbruks- eller beroendeproblem.

Socialstyrelsen hade under åren 2011–2015 och har sedan 2017 i uppdrag från regeringen att stärka stödet till barn som anhöriga. Inom ramen för uppdraget har Socialstyrelsen bland annat tagit fram och spridit kunskapsstöd och olika former av webbstöd samt verksamma arbetssätt. Socialstyrelsen har vidare bidragit i utvecklingsarbeten samt anordnat konferenser och lärande nätverk.

Regeringen har också påbörjat arbetet med att ta fram en ny strategi för alkohol, narkotika, doping, tobak och spel (ANDTS) som kommer att presenteras under 2021. I strategin ingår sedan tidigare anhörigstöd.

Vidare stödjer regeringen bland annat den nationella Alkohollinjen som drivs av Beroendecentrum Stockholm. Här ges även stöd till anhöriga. All rådgivning hos Alkohollinjen sker per telefon och samtalen är kostnadsfria.

Regeringen har även tillsatt en utredning för att se över den nuvarande ansvarsfördelningen mellan huvudmännen och lämna förslag på hur samordnade insatser när det gäller vård, behandling och stöd kan säkerställas för barn, unga och vuxna personer med samsjuklighet i form av missbruk och beroende och annan psykiatrisk diagnos eller närliggande tillstånd.

Dessa insatser är viktiga för regeringens fortsatta arbete med att förbättra situationen för och stärka anhöriga till personer med missbruk och beroende.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om insatser och stöd till anhöriga till personer med missbruk behandlades senast i betänkande 2019/20:SoU9 Socialtjänst- och barnfrågor. Motionsyrkandena avstyrktes (s. 45 f.). Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (prot. 2019/20:136, rskr. 2019/20:309).

Motionsyrkanden om föräldrastöd behandlades senast i betänkande 2018/19:SoU9 Socialtjänst- och barnfrågor. Motionsyrkandena avstyrktes (s. 96). Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2018/19:187).

Utskottets ställningstagande

När det gäller stöd till barn och anhöriga konstaterar utskottet att Socialstyrelsen under många år haft regeringens uppdrag att stärka stödet till denna grupp. Utskottet konstaterar vidare att Socialstyrelsen för närvarande har flera uppdrag på området stöd till anhöriga. Utskottet ser positivt på detta arbete men anser att anhörigstödet i stort behöver ses över. En sådan översyn bör omfatta hur stödet i kommunerna fungerar och hur det kan stärkas och utvecklas i framtiden. Översynen bör också omfatta frågan om huruvida riktlinjer bör införas för ett mer välfungerande anhörigstöd.

Mot denna bakgrund föreslår utskottet att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om en översyn av anhörigstödet och tillkännager detta för regeringen. Motionerna 2020/21:2953 (C) yrkande 15 och 2020/21:3137 (M) yrkande 8 bör därför delvis bifallas.

Det finns inte anledning för utskottet att föreslå några initiativ med anledning av motionerna 2020/21:169 (V) yrkande 21, 2020/21:450 (-) yrkande 4, 2020/21:2030 (SD) yrkande 2, 2020/21:2953 (C) yrkandena 23 och 67 samt 2020/21:3260 (L) yrkande 5. Motionerna bör avstyrkas.

När det gäller särskilt stöd till barn som anhöriga vill utskottet lyfta fram Socialstyrelsens uppdrag att stärka och utveckla stödet till barn i familjer med

skadligt bruk, missbruk eller beroende, psykisk sjukdom eller psykisk funktionsnedsättning. Utskottet anser att redovisningen av detta uppdrag bör avvaktas. Utskottet anser att riksdagen inte behöver ta något initiativ. Motionerna 2020/21:2953 (C) yrkande 52, 2020/21:3260 (L) yrkande 6 och 2020/21:3480 (KD) yrkande 27 bör avstyrkas.

Utskottet är inte berett att ta något initiativ med anledning av ett motionsyrkande om tvångsåtgärder mot föräldrar med beroendesjukdom. Motion 2020/21:2041 (SD) yrkande 9 bör avstyrkas.

I socialtjänstlagen finns bestämmelser om socialnämndens ansvar för stöd till bl.a. personer med funktionsnedsättning. Som framgått ovan pågår ett relativt omfattande arbete på området. I detta sammanhang vill utskottet också lyfta fram Samsjuklighetsutredningens uppdrag att föreslå hur samordnade insatser när det gäller vård, behandling och stöd kan säkerställas för barn, unga och vuxna personer med samsjuklighet i form av missbruk och beroende och annan psykiatrisk diagnos eller närliggande tillstånd. Även redovisningen av detta uppdrag bör avvaktas.

Mot denna bakgrund anser utskottet att det inte heller finns skäl att föreslå någon åtgärd när det gäller ett förslag om särskilt stöd till föräldrar med en neuropsykiatrisk diagnos. Motion 2020/21:2951 (C) yrkande 30 bör därför avstyrkas.

Bistånd och försörjningsstöd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. aktivitets- och prestationskrav för rätt till försörjningsstöd samt jobbstimulans i försörjningsstöd.

Jämför reservation 27 (M), 28 (SD), 29 (C), 30 (L), 31 (M), 32 (SD), 33 (C), 34 (SD), 35 (V) och 36 (M, SD).

Motionerna

Aktivitets- och prestationskrav för rätt till försörjningsstöd

Ett antal motionsyrkanden tar upp frågan om aktivitets- eller prestationskrav för att få försörjningsstöd. I dessa yrkanden ges olika förslag på aktiviteter eller motprestationer som, förutom att aktivt söka arbete, bör ställas som krav för att få försörjningsstöd, t.ex. att delta i utbildning eller praktik.

Det gäller partimotion 2020/21:3366 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 4, kommittémotion 2020/21:3371 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 10, kommittémotion 2020/21:3807 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M), motion 2020/21:1086 av Josefin Malmqvist m.fl. (M) yrkande 3, motion 2020/21:2184 av Josefin Malmqvist (M) yrkande 2, motion 2020/21:2186 av Josefin Malmqvist (M) yrkande 4, motion 2020/21:2737 av Josefin Malmqvist

(M) yrkande 4, kommittémotion 2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 41, motion 2020/21:2878 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 2, kommittémotion 2020/21:2951 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 39 och partimotion 2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 18.

Jobbstimulans i försörjningsstöd m.m.

I partimotion 2020/21:3366 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om tydligare drivkrafter till arbete i bidragssystemen.

I kommittémotion 2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 42 föreslås ett tillkännagivande om att utreda vad man kan göra åt skillnaden mellan bidrag och lön. I yrkande 43 föreslås vidare ett tillkännagivande om att verka för att regelverket för försörjningsstöd vid deltidsarbete ses över.

I kommittémotion 2020/21:3284 av Martin Ådahl m.fl. (C) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheterna att reformera och förstärka jobbstimulansen i försörjningsstödet.

Övriga frågor om försörjningsstöd

I kommittémotion 2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 44 föreslås ett tillkännagivande om att socialtjänstlagen bör ändras så att kommuner vid behov ska kunna göra regelbundna oanmälda hembesök hos den som har försörjningsstöd. Ett liknande förslag finns i motion 2020/21:2184 av Josefin Malmqvist (M) yrkande 1.

I kommittémotion 2020/21:1305 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att föräldrar med försörjningsstöd ska ha rätt till ledighet från sina skyldigheter i syfte att ha semester med sina barn.

I yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att riktlinjerna för ekonomiskt bistånd, inklusive försörjningsplikten, bör ses över i syfte att säkerställa att det alltid görs individuella bedömningar. Enligt motionärerna bör fokus för bedömningen av rätten till ekonomiskt bistånd ligga på de individuella behoven och större hänsyn tas till barns behov.

I yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om att en utredning bör tillsättas med uppgift att se över huruvida det s.k. arbetsvillkoret överensstämmer med intentionerna i SoL.

I yrkande 9 föreslås ett tillkännagivande om att en utredning bör tillsättas för att se över hur bedömningen av ekonomiskt bistånd ska göras i relation till barns och ungas tillgångar och inkomster, i syfte att stärka barns rätt. Motionärerna anför bl.a. att barn aldrig ska vara försörjningsskyldiga gentemot sina föräldrar. Inkomster från exempelvis ungdomars sommarjobb, extraarbete, skadestånd eller arv bör därför inte påverka föräldrarnas rätt till ekonomiskt bistånd.

I kommittémotion 2020/21:306 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkande 13 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma med förslag

om förtydligande av socialtjänstens ansvar i syfte att stärka rättigheterna för papperslösa och öka likvärdigheten mellan landets kommuner.

Riktlinjer för EU/EES-medborgare

I kommittémotion 2020/21:3295 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att ta fram nationella riktlinjer för EU/EES-medborgare. Motionärerna anför att det är problematiskt att det råder stora skillnader mellan olika kommuner vad gäller tolkning och tillämpning av det nationella regelverket i frågor som exempelvis uppehållsrätt, akut nödbistånd och rättighet till sjukvård.

Gällande rätt och rättspraxis

Socialtjänstlagen

Enligt 2 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453), förkortad SoL, svarar varje kommun för socialtjänsten inom sitt område och har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver.

Bestämmelser om ansvarsfördelningen mellan kommuner i fråga om stöd och hjälp finns i 2 a kap. Ansvarig kommun för stöd och hjälp är i regel den kommun där den enskilde vistas (2 a kap. 1 §). Om det står klart att en annan kommun än vistelsekommunen ansvarar för stöd och hjälp åt en enskild är vistelsekommunens ansvar begränsat till akuta situationer (2 a kap. 2 §).

Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på något annat sätt har enligt 4 kap. 1 § första stycket rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt.

I andra stycket anges att den som inte kan försörja sig men som kan arbeta har rätt till försörjningsstöd enligt första stycket om han eller hon står till arbetsmarknadens förfogande, i vilket ingår att vid behov delta i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare eller motsvarande utbildning vid folkhögskola. Kravet på att vid behov delta i utbildning i svenska för rätt till försörjningsstöd antogs av riksdagen den 3 mars 2021 (prop. 2020/21:55, bet. 2020/21:SoU21, rskr. 2020/21:211). Lagändringen trädde i kraft den 1 april 2021.

Den enskilde har enligt samma bestämmelse rätt till försörjningsstöd även om han eller hon inte står till arbetsmarknadens förfogande om det finns godtagbara skäl. Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet ska utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv.

Socialnämnden får vidare enligt 4 kap. 2 § ge bistånd utöver vad som följer av 1 § om det finns skäl för det.

Enligt 4 kap. 1 a § ska följande inkomster inte beaktas vid bedömningen av rätten till bistånd enligt 1 §

1. hemmavarande barns inkomster av eget arbete

2. hemmavarande skolonddomars inkomster av eget arbete, om skolonddomarna är under 21 år.

Inkomsterna får dock beaktas till den del de överstiger ett prisbasbelopp per kalenderår.

Enligt 4 kap. 1 b § ska 25 procent av inkomsterna av anställning inte beaktas vid bedömningen av rätten till bistånd för den som har fått försörjningsstöd under sex månader i följd (särskild beräkningsregel). Denna regel gäller under två år.

Försörjningsstöd lämnas enligt 4 kap. 3 § för skäligen kostnader för

1. livsmedel, kläder och skor, lek och fritid, förbrukningsvaror, hälsa och hygien samt dagstidning och telefon
2. boende, hushållsel, arbetsresor, hemförsäkring samt medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa.

Skäligen kostnader ska i enlighet med vad regeringen närmare föreskriver beräknas enligt en för hela riket gällande norm (riksnorm) på grundval av officiella prisundersökningar av olika hushållstypers baskonsumtion. Om det i ett enskilt fall finns särskilda skäl ska socialnämnden dock beräkna dessa kostnader till en högre nivå. Nämnden får också i ett enskilt fall beräkna kostnaderna till en lägre nivå, om det finns särskilda skäl för detta.

Socialnämnden får enligt 4 kap. 4 § begära att den som får försörjningsstöd under viss tid ska delta i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet som nämnden har anvisat om den enskilde inte har kunnat erbjudas någon lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Den praktik eller kompetenshöjande verksamhet som avses ska syfta till att utveckla den enskildes möjligheter att i framtiden försörja sig själv. Verksamheten ska stärka den enskildes möjligheter att komma in på arbetsmarknaden eller, där så är lämpligt, på en fortsatt utbildning. Den ska utformas med skäligen hänsyn till den enskildes individuella önskemål och förutsättningar.

Om den enskilde utan godtagbart skäl avböjer att delta i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet som anvisats får fortsatt försörjningsstöd vägras eller sättas ned (4 kap. 5 §). Detsamma gäller om han eller hon utan godtagbart skäl uteblir från praktiken eller den kompetenshöjande verksamheten.

Enligt 5 kap. 1 § ska socialnämnden bl.a.

1. verka för att barn och unga växer upp under trygga och goda förhållanden
2. i nära samarbete med hemmen främja en allsidig personlighetsutveckling och en gynnsam fysisk och social utveckling hos barn och unga
3. bedriva uppsökande verksamhet och annat förebyggande arbete för att förhindra att barn och unga far illa.

Socialstyrelsens allmänna råd om ekonomiskt bistånd

I Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 2013:1, ändrade t.o.m. HSLF-FS 2020:61) om ekonomiskt bistånd ges rekommendationer till stöd för bedömningen i vissa fall av den enskildes rätt till ekonomiskt bistånd enligt SoL. När det gäller frågan om behovet kan tillgodoses på något annat sätt enligt 4 kap. 1 § SoL framkommer bl.a. att makars och registrerade partners inkomster bör räknas som gemensamma. I regel bör detta även gälla för dem som lever i sådana samboförhållanden som avses i sambolagen (2003:376). Undantagsvis bör dock nämnden kunna göra undantag från principen om gemensamma tillgångar, t.ex. om den ena parten varit utsatt för våld eller övergrepp av den andra parten. Vidare anges att om den enskilde är arbetslös bör socialnämnden i regel kunna kräva att han eller hon står till arbetsmarknadens förfogande på heltid och är villig att ta erbjudet lämpligt arbete. I detta krav bör det också enligt de allmänna råden ingå att den enskilde deltar i arbetsmarknadspolitiska åtgärder, t.ex. arbetsmarknadsutbildning, praktik eller arbetsrehabiliterande åtgärder. Även grundutbildning i svenska och s.k. arbetsökarverksamhet bör räknas hit.

Vid bedömningen av behovet av ekonomiskt bistånd framgår det av de allmänna råden att socialnämnden bör räkna med hushållets samtliga faktiska inkomster. Inkomster som den enskilde inte kan förfoga över bör dock inte tas med, t.ex. barns inkomster från tillgångar som står under överförmyndarens kontroll när överförmyndaren inte ger sitt samtycke till uttag. Det finns också vissa faktiska inkomster som socialnämnden i regel inte bör räkna med, såsom skadestånd som den enskilde får för att kompensera ekonomiska förluster och som inte utgör ersättning för inkomstförlust. Socialnämnden bör dock i regel räkna med försäkringsersättningar och skadestånd som kompenserar den enskilde för förlust av egendom som kunnat tillgodose hushållets behov genom att avyttras.

När det gäller barns och skolungdomars tillgångar och inkomster av kapital framgår det vidare att socialnämnden bör kunna räkna av ett barns eller en skolungdoms tillgångar eller inkomster av kapital mot barnets del i familjens kostnader inklusive boendekostnaden. Barn bör dock kunna ha sparade medel upp till 15 procent av basbeloppet utan att det påverkar föräldrarnas rätt till ekonomiskt bistånd för barnet. Om ett barn har tillgångar som föräldrarna inte kan förfoga över, t.ex. bankmedel som står under överförmyndarens kontroll, bör det inte heller påverka föräldrarnas rätt till ekonomiskt bistånd för barnet. Vidare anges att om socialnämnden räknar av barns och skolungdomars inkomster av arbete över ett prisbasbelopp per kalenderår bör avräkningen göras mot barnets eller skolungdomens del i familjens kostnader inklusive boendekostnaden.

Socialstyrelsens vägledning för socialtjänsten i arbetet med EU/EES-medborgare

Socialstyrelsen gav på uppdrag av regeringen i juni 2020 ut publikationen *Vägledning för socialtjänsten i arbetet med EU/EES-medborgare* (2020-6-6815), som är en uppdatering av Socialstyrelsens tidigare vägledning från 2017.

Av Socialstyrelsens vägledning framgår bl.a. att den fria rörligheten inom EU/EES har inneburit att socialtjänsten vid handläggning av ärenden och utformning av insatser måste bedöma på vilken laglig grund den enskilde vistas i Sverige. För att ha rätt till socialt bistånd som inte är akut krävs som regel att EU/EES-medborgare kan visa att de har uppehållstillstånd eller uppehållsrätt i landet (s. 7). Vidare framgår att EU-rättens likabehandlingsprincip innebär att en EU/EES-medborgare som bedömts ha uppehållsrätt i Sverige har rätt till bistånd på samma villkor som svenska medborgare. Principen om likabehandling innebär dock även att socialtjänsten kan ställa samma krav på biståndssökande EU/EES-medborgare som på svenska medborgare, exempelvis vad gäller skyldigheten att efter förmåga bidra till sin egen försörjning och vara arbetssökande (s. 11 f.). Av vägledningen framgår även att personer som vistas tillfälligt i en kommun bara har rätt till bistånd för att avhjälpa en akut nödsituation som inte går att lösa på annat sätt. Detta kan tillämpas även i förhållande till EU/EES-medborgare som bedöms sakna uppehållsrätt i Sverige. Det gäller t.ex. personer som sökt sig till Sverige utan att ha realistiska möjligheter att göra sig gällande på den svenska arbetsmarknaden och måste tigga för att klara sin försörjning. Vidare anges att rätten till bistånd för att avvärja en nödsituation i många fall innebär att biståndet kan begränsas till enstaka bistånd för mat, logi eller reskostnader för att kunna ta sig tillbaka till det land som EU/EES-medborgaren kommit ifrån. Om ansökan om bistånd involverar barn ska, i enlighet med barnkonventionen och 1 kap. 2 § SoL, principen om barnets bästa beaktas vid bedömningen (s. 12).

Rättsfall om rätt till bistånd

Av ett avgörande från Högsta förvaltningsdomstolen följer att en rätt till bistånd normalt sett förutsätter att den biståndssökande är bosatt i Sverige (RÅ 1995 ref. 70). Domstolen fann att den enskildes vistelser i Sverige synes ha haft karaktären av ett besök och att personen inte kunde anses ha sitt egentliga bo och sin hemvist i kommunen. Av avgörandet följer också att en rätt till bistånd kan finnas i en akut nödsituation, och detta oavsett om den biståndssökande är bosatt i Sverige eller inte. Någon sådan akut nödsituation var det dock inte fråga om i målet.

Högsta förvaltningsdomstolen har vidare i HFD 2017 ref. 33 slagit fast att kommunen inte är skyldig att ge s.k. nödbistånd till den som får avslag på asylansökan och håller sig undan för att undgå avvisning. I avgörandet slog domstolen fast att en person som håller sig undan ett avvisningsbeslut

fortfarande omfattas av personkretsen i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.

I Högsta förvaltningsdomstolens avgörande HFD 2018 ref. 39 uttalade domstolen att kommunerna enligt SoL har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver. Domstolen slog fast att ansvaret omfattar även utländska medborgare men att en utlänning som inte har uppehållstillstånd eller uppehållsrätt endast i undantagsfall har rätt till bistånd utöver vad som krävs för att undvika en akut nödsituation (jfr HFD 2014 ref. 37). I målet hade den enskilde varken uppehållstillstånd eller uppehållsrätt och fick därmed i princip inte vistas i Sverige. Eftersom den enskilde var föremål för rättspsykiatrisk vård och saknade möjlighet att frivilligt lämna landet skulle han emellertid behandlas på samma sätt som de som vistas lagligt i Sverige. Rätten till bistånd kunde därmed inte begränsas till akuta nödsituationer.

Bakgrund och pågående arbete

Jobbstimulans och ökad drivkraft till arbete i försörjningsstöd

I budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 9 s. 168 f.) anför regeringen att det är centralt att fler personer når arbetsmarknaden och blir självförsörjande. Det är bl.a. viktigt att det blir mer lönsamt för biståndsmottagare att ta tillfälliga jobb och utöka sin arbetstid. Regeringen föreslår därför en förändring av jobbstimulansens särskilda beräkningsregel vid försörjningsstöd, så att 50 procent av arbetsinkomsten beaktas vid bedömningen av rätten till ekonomiskt bistånd. Den tidigare beräkningsregeln avsåg 25 procent av arbetsinkomsten. Den särskilda beräkningsregeln gäller i 24 månader. Syftet med förändringen är att minska marginaleffekterna vid arbete.

Förändringen i beräkningen av jobbstimulansen föreslås träda i kraft den 1 januari 2022. Reformeringen av ekonomiskt bistånd beräknas till 100 miljoner kronor årligen fr.o.m. 2022. Regeringen föreslår att medel för detta avsätts i budgeten för kommande år.

Vidare anges i budgetpropositionen att regeringen avser att tillsätta en utredning för att se över möjligheter att öka drivkraften till arbete i försörjningsstöd och belysa möjligheter att göra försörjningsstödet beskattningsbart för att minska marginaleffekterna. Enligt uppgift från Regeringskansliet pågår beredning av direktiven till utredningen.

Övergång från försörjningsstöd

Socialstyrelsen fick i sitt regleringsbrev för 2020 (S2020/09552) i uppdrag att ta fram, sammanställa och sprida exempel på arbetssätt och insatser som erbjuds av vissa kommuner och som riktas till föräldralediga kvinnor och män som tar emot försörjningsstöd i syfte att förbereda dem för att kunna stå till

arbetsmarknadens förfogande efter föräldraledigheten. Uppdraget redovisades till regeringen den 15 december 2020 (dnr 4.3-3413/2020).

Av Socialstyrelsens redovisning framgår bl.a. att Socialstyrelsen utifrån befintlig kunskap, enkätsvar, fördjupad kontakt med kommunerna och stadsdelarna samt kontakt med SKR tagit fram stödmaterial för kommunernas och stadsdelarnas arbete med föräldralediga som får ekonomiskt bistånd. Stödmaterialiet har publicerats på kunskapsguiden.se.

I januari 2019 överlämnade Arbetsmarknadsutredningen sitt slutbetänkande Effektivt, tydligt och träffsäkert – det statliga åtagandet för framtidens arbetsmarknad (SOU 2019:3). Utredningen föreslår bl.a. att Arbetsförmedlingen ska samverka med kommunerna för att underlätta övergången från arbetslöshet till arbetsliv och för att öka möjligheterna till egen försörjning för personer som får försörjningsstöd. Vidare föreslås att kommunens insatser ska syfta till att undanröja arbetshinder av sociala skäl för personer som får försörjningsstöd, medan Arbetsförmedlingen ska ansvara för, tillgodose och erbjuda arbetsmarknadspolitiskt stöd.

Enligt uppgift från Socialdepartementet bereds betänkandet inom Regeringskansliet.

Vidare har Utredningen om kommuners medverkan i den statliga arbetsmarknadspolitiken lämnat sitt betänkande Kommuner som utförare av tjänster åt Arbetsförmedlingen – en analys av de rättsliga förutsättningarna (SOU 2020:41), vilket har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet.

Arbetet med EU/EES-medborgare som vistas i Sverige utan uppehålls rätt

I länsstyrelsernas regleringsbrev för 2020 fick alla länsstyrelser i uppdrag att ansvara för regionala kompetensutvecklingsinsatser i frågor som rör utsatta EU/EES-medborgare, riktade mot myndigheter, kommuner och de av det civila samhällets organisationer som möter målgruppen (Fi2019/04079/SFÖ). Kompetensutvecklingsinsatserna skulle utgå från regionala behov och baseras på kunskapsstöd från statliga myndigheter samt den kunskap och information som sammanställts av den nationella samordningen vid länsstyrelsen i Stockholms län 2016–2019 (S2016/02758/FST). Länsstyrelsen i Stockholms län fick i uppdrag att ansvara för samordningen och lämna en samlad redovisning av uppdraget till regeringen.

Länsstyrelsen i Stockholms län redovisade i januari 2021 uppdraget i slutrapporten Utsatta EU-medborgare – Uppdrag om kompetensutveckling 2020. I rapporten anges bl.a. att länsstyrelserna i huvudsak fokuserat på att förmedla kunskap, möjliggöra regionala och lokala kunskaps- och erfarenhetsutbyten samt verka för en nationell informationsinsats för att höja medvetenheten om arbetskraftsexploatering. Länsstyrelsen konstaterar sammanfattningsvis att det finns ett fortsatt behov och efterfrågan av relevant kunskap, adekvat stöd, förtydligande och uppdatering av lagstiftning och en

fortsatt myndighetssamverkan för att minimera omfattningen av exploatering av människor från andra EU-länder som befinner sig tillfälligt i Sverige. Vidare anges att kommuner, myndigheter och regioner hanterar frågor om vårdkostnader, rätt till boende, akut nödbistånd, uppehållsrätt och andra frågor på olika sätt i olika delar av landet, vilket innebär att EU-medborgare under sin vistelse i Sverige möts av olika regeltolkningar och får olika förutsättningar och information beroende på var i landet de vistas.

Interpellationssvar om hembesök

I svaret på en interpellation om felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd (ip. 2019/20:215) anförde statsrådet Lena Hallengren den 14 januari 2020 bl.a. följande:

Så till frågan om hembesök. Socialtjänsten kan i vissa ärenden ha ett befogat intresse av att göra hembesök hos en biståndssökande. Sådana hembesök bör dock med hänvisning till den personliga integriteten göras med försiktighet och i sådana fall då de är nödvändiga för att få ett tillfredsställande underlag för prövning av personens ansökan om ekonomiskt bistånd. Att generellt utvidga lagstiftningen till att göra systematiska och oanmälda hembesök så som interpellanten önskar är dock förenat med svåra avvägningar, och frågan är inte okomplicerad. För närvarande bedömer jag att socialtjänsten har väl avvägda befogenheter för att kontrollera den enskildes rätt till bistånd och att samverka med andra myndigheter för att beivra bidragsbrott.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om bl.a. prestations- och aktivitetskrav samt begränsningar i rätten till försörjningsstöd för personer utan rätt att vistas i landet behandlades senast i betänkandena 2018/19:SoU9 och 2019/20:SoU9, båda med namnet Socialtjänst- och barnfrågor. Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2018/19:187 och rskr. 2019/20:309).

Utskottets ställningstagande

Enligt socialtjänstlagen har den som inte kan försörja sig men som kan arbeta rätt till försörjningsstöd om han eller hon står till arbetsmarknadens förfogande (4 kap. 1 § andra stycket). Genom biståndet ska den enskilde tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Den 1 april 2021 trädde en lagändring i kraft som innebär att en person vid behov ska delta i vuxenutbildning i svenska för invandrare för att anses stå till arbetsmarknadens förfogande (prop. 2020/21:55, bet. 2020/21:SoU21, rskr. 2020/21:211).

Socialnämnden får vidare begära att den som får försörjningsstöd under viss tid ska delta i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet som nämnden anvisat om den enskilde inte har kunnat erbjudas någon lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd (4 kap. 4 §). Om den enskilde utan godtagbart skäl avböjer att delta i, eller uteblir från, sådan verksamhet som anvisats får

fortsatt försörjningsstöd vägras eller nedsätts (4 kap. 5 §). Utskottet anser att denna reglering, som innebär att socialtjänsten har lagliga möjligheter att stimulera, uppmuntra och stödja personer med ekonomiskt bistånd till egen försörjning, är tydlig. Utskottet vill även understryka att lagen ger socialtjänsten möjlighet att ställa krav på motprestation, vilket numera också inkluderar krav på utbildning i svenska, för att få ta del av försörjningsstödet. Utskottet anser att lagen i detta avseende är väl avvägd och att motionsyrkandena bör avslås. Därmed avstyrks motionerna 2020/21:1086 (M) yrkande 3, 2020/21:2035 (SD) yrkande 41, 2020/21:2184 (M) yrkande 2, 2020/21:2186 (M) yrkande 4, 2020/21:2737 (M) yrkande 4, 2020/21:2878 (SD) yrkande 2, 2020/21:2951 (C) yrkande 39, 2020/21:3234 (L) yrkande 18, 2020/21:3366 (M) yrkande 4, 2020/21:3371 (M) yrkande 10 och 2020/21:3807 (M).

Inom Regeringskansliet bereds för närvarande flera arbetsmarknadspolitiska utredningar. Arbetsmarknadsutredningen lämnade i januari 2019 sitt slutbetänkande SOU 2019:3 som bl.a. innehåller förslag om att Arbetsförmedlingen ska samverka med kommunerna för att underlätta övergången från arbetslöshet till arbetsliv och för att öka möjligheterna till egen försörjning för personer som får försörjningsstöd. Utredningen om kommuners medverkan i den statliga arbetsmarknadspolitiken lämnade i juni 2020 sitt betänkande SOU 2020:41. Regeringen aviserade också i budgetpropositionen för 2021 att den avser att tillsätta en utredning för att se över möjligheter att öka drivkraft till arbete i försörjningsstöd, och belysa möjligheter att göra försörjningsstödet beskattningsbart för att minska marginaleffekterna. Inom Regeringskansliet pågår beredning av direktiven till utredningen. Samtidigt aviserade regeringen en förändring av jobbstimulansens särskilda beräkningsregel vid försörjningsstöd, så att 50 procent av arbetsinkomsten beaktas vid bedömningen i stället för 25 procent som gäller i dag. Mot bakgrund av det pågående arbetet finner utskottet inte skäl att vidta åtgärder med anledning av motionerna 2020/21:2035 (SD) yrkande 42 och 43, 2020/21:3284 (C) yrkande 2 samt 2020/21:3366 (M) yrkande 1. Motionerna bör avslås.

Som utskottet konstaterat ovan har den som inte själv kan tillgodose sina behov eller få dem tillgodosedda på annat sätt rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning. I likhet med föregående år delar utskottet statsrådets uppfattning att oanmälda hembesök till biståndssökande är en komplicerad fråga och är inte berett att föreslå någon åtgärd. Motionerna 2020/21:2035 (SD) yrkandena 44 och 2020/21:2184 (M) yrkande 1 bör därmed avslås.

I Socialstyrelsens allmänna råd om ekonomiskt bistånd ges rekommendationer till stöd för bedömningen av den enskildes rätt till ekonomiskt bistånd. Där framkommer bl.a. att det finns vissa inkomster som nämnden i regel inte bör räkna med, såsom skadestånd i vissa fall, samt att nämnden undantagsvis bör kunna göra undantag från principen om gemensamma tillgångar för makar och personer i samboförhållanden. När det gäller frågan om att se över hur

barns och ungas tillgångar och inkomster bedöms i försörjningsstödet konstaterar utskottet att hemmavarande barns inkomster, upp till ett prisbasbelopp per år, inte ska beaktas vid bedömningen av rätten till bistånd (4 kap. 1 a §). Utskottet finner inte skäl att vidta någon åtgärd med anledning av motion 2020/21:1305 (V) yrkandena 9 och 3. Motionen bör avslås.

Utskottet anser att inga initiativ bör tas med anledning av motionsyrkandena om semester för föräldrar med försörjningsstöd, utredning om det s.k. arbetsvillkoret och att stärkta rättigheter för papperslösa. Motionerna 2020/21:306 (V) yrkandena 13 och 2020/21:1305 (V) yrkande 2 och 5 bör avslås.

Högsta förvaltningsdomstolen har slagit fast att kommunen inte är skyldig att ge s.k. nödbistånd till den som får avslag på asylansökan och håller sig undan för att undgå avvisning (HFD 2017 ref. 33). Vidare uppdaterade Socialstyrelsen i juni 2020 sin vägledning för socialtjänsten i arbetet med EU/EES-medborgare. I vägledningen framgår bl.a. att personer som vistas tillfälligt i en kommun bara har rätt till bistånd för att avhjälpa en akut nödsituation som inte går att lösa på annat sätt, vilket kan tillämpas även i förhållande till EU/EES-medborgare som bedöms sakna uppehållsrätt i Sverige. Enligt utskottets mening behöver riksdagen inte ta något initiativ med anledning av motion 2020/21:3295 (M) yrkande 3. Motionen bör avslås.

Insatser för och placering av barn och unga

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om dels sökbara orosanmälningar, dels studier i fråga om våld m.m., dels placerade barns skolgång och hälsa och dels samarbete mellan vården, elevhälsan och socialtjänsten och tillkännager detta för regeringen. Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. en 24-timmarsgaranti för åtgärder och sammanhållet stöd för barn som begått brott.

Jämför reservation 37 (SD, L), 38 (M, KD, L), 39 (SD, C), 40 (L), 41 (S, V, MP), 42 (L), 43 (S, V, MP), 44 (SD), 45 (V), 46 (S, V, MP), 47 (M, SD), 48 (SD) och 49 (S, V, MP).

Motionerna

En 24-timmarsgaranti för åtgärder

I kommittémotion 2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 33 föreslås ett tillkännagivande om att en kontakt mellan den unge, föräldrarna, socialtjänsten och polisen ska ske inom 24 timmar.

I kommittémotion 2020/21:3271 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 10 föreslås ett tillkännagivande om en 24-timmarsgaranti i socialtjänsten för barn och unga som har gripits för brott.

Sammanhållet stöd för barn som begått brott

I kommittémotion 2020/21:3271 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 8 föreslås ett tillkännagivande om sammanhållet stöd från socialtjänsten för icke straffmyndiga barn som begått brott.

Förebyggande insatser för barn och unga

I kommittémotion 2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 7 begärs ett tillkännagivande om snabb och adekvat behandling för psykisk ohälsa och neuropsykiatrisk problematik. Motionärerna anför att möjligheten att få snabb och adekvat behandling för psykisk ohälsa och neuropsykiatrisk problematik har stor betydelse för att en person inte ska hamna i våldssituationer, kriminalitet eller drogmissbruk.

I kommittémotion 2020/21:3275 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 29 föreslås ett tillkännagivande om stöd till ensamkommande barn och unga. Motionärerna lyfter fram dessa barns individuella behov och att det krävs särskild kompetens inom bl.a. socialtjänsten för att identifiera barnens utsatthet.

I kommittémotion 2020/21:3260 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkande 24 föreslås ett tillkännagivande om socialt stöd mot beroende. Motionärerna anser att bl.a. socialtjänsten behöver få bättre verktyg för att motverka att unga människor halkar snett. Det förebyggande arbetet för barn och unga ska alltid ligga i fokus.

I kommittémotion 2020/21:2720 av Johanna Öfverbeck m.fl. (MP) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om den roll hembesök i barnavårdscentralens regi har för det brottsförebyggande arbetet.

I motion 2020/21:2726 av Karolina Skog och Johanna Öfverbeck (båda MP) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om tidiga insatser för utsatta barn.

Sökbara orosanmälningar

I kommittémotion 2020/21:2951 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 24 föreslås ett tillkännagivande om att även orosanmälningar till socialtjänsten som inte lett till någon åtgärd ska vara sökbara vid framtida utredningar. Motionärerna anför att när en orosanmälan om ett barn leder till åtgärder så kommer anmälningen och utredningen att vara tillgängliga för sökning i socialtjänstens register. Rättsläget är dock oklart om vad som gäller för de anmälningar som inte lett till någon åtgärd. Enligt motionärerna bör även dessa anmälningar vara sökbara också vid framtida utredningar. Ett förslag om att göra en översyn av bestämmelserna om gallring av barnakter finns i utredningen om framtidens socialtjänst.

Regler för orosanmälningar

I kommittémotion 2020/21:3275 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande om regler och rutiner för orosanmälningar.

I kommittémotion 2020/21:3271 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 19 föreslås ett tillkännagivande om fler orosanmälningar. Motionärerna anför att det behöver göras mer för att skyldigheten att göra orosanmälan får fullt genomslag i alla berörda yrkeskategorier. Det bör därför göras en utvärdering av genomslaget för de nuvarande reglerna om orosanmälan.

I motion 2020/21:1640 av Eva Lindh och Teresa Carvalho (båda S) föreslås ett tillkännagivande om att föreslå och utreda en förändring av förhandsbedömningar i socialtjänstlagen.

Studier i fråga om våld m.m.

I kommittémotion 2020/21:3139 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 21 föreslås ett tillkännagivande om att genomföra regelbundna studier av placerade barns utveckling.

Omhändertagande av barn och unga

I motion 2020/21:3030 av Kristina Axén Olin (M) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) bör förändras för att förenkla omhändertagandet av barn till återvändande terrorister.

I kommittémotion 2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 35 föreslås ett tillkännagivande om stödboendeform som norm för äldre ensamkommande asylsökande.

I kommittémotion 2020/21:169 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 19 föreslås ett tillkännagivande om att nya placeringsformer för barn och unga med beroende och psykisk ohälsa ska tas fram samt att behandlingsfamiljer med förstärkt stöd ska prioriteras framför institutionsvård.

Placerade barns skolgång och hälsa

I kommittémotion 2020/21:3139 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 19 föreslås ett tillkännagivande om att skärpa uppföljningen av placerade barns skolgång.

I kommittémotion 2020/21:3139 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 18 föreslås ett tillkännagivande om att ta fram en handlingsplan för att stärka socialtjänstens arbete med att förbättra placerade barns skolresultat.

I kommittémotion 2020/21:3271 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande om utökat ansvar för socialtjänsten att stötta skolgången för barn som är föremål för insatser.

I kommittémotion 2020/21:3139 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 20 föreslås ett tillkännagivande om att som en förebyggande och hälsofrämjande åtgärd undersöka alla placerade barns hälsa i syfte att försöka

upptäcka om placerade barn utsatts för hot om våld, våld eller övergrepp av olika slag.

Inspektioner av HVB-hem m.fl. verksamheter

I kommittémotion 2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 51 föreslås ett tillkännagivande om att ytterligare öka antalet inspektioner av HVB-hem, Sis-boenden och LSS-boenden.

Placering i familjehem

I kommittémotion 2020/21:1612 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkande 11 föreslås ett tillkännagivande om att införa enhetliga regler och riktlinjer och en handlingsplan för kommunerna för omsorg i familje- och jourhem.

I kommittémotion 2020/21:1612 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkande 13 föreslås ett tillkännagivande om att avtal med specificerat ansvar under placeringen bör ingås med familje- och jourhem.

I motion 2020/21:136 av Mikael Eskilander (SD) föreslås ett tillkännagivande om att införa ett tak för antalet barn som får finnas totalt i ett och samma familjehem.

I motion 2020/21:135 av Mikael Eskilander (SD) föreslås ett tillkännagivande om att införa en regel i socialtjänstlagen om att barn aldrig ska placeras i familjehem med skulder hos Kronofogden.

Samarbete mellan vården, elevhälsan och socialtjänsten

I kommittémotion 2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 10 föreslås ett tillkännagivande om att samarbetet mellan skolan, skolhälsovården och socialtjänsten kring barn som placerats utanför hemmet ska stärkas.

I kommittémotion 2020/21:2951 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 35 föreslås ett tillkännagivande om att stärka samarbetet mellan vården, elevhälsan och socialtjänsten för placerade barn.

I kommittémotion 2020/21:3275 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 14 föreslås ett tillkännagivande om samarbete kring placerade barn.

Gällande rätt

Lagen om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter

Enligt 1 § lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter ska artiklarna 1–42 i Förenta nationernas konvention av den 20 november 1989 om barnets rättigheter i originaltexternas lydelse gälla som svensk lag. Lagen trädde i kraft den 1 januari 2020.

Föräldrabalken

Av 6 kap. 14 § föräldrabalken framgår att det finns bestämmelser i socialtjänstlagen (2001:453), nedan förkortad SoL, om rätten för barn och vårdnadshavare att få stöd och hjälp hos socialnämnden. Socialnämnden förmedlar kontakter med andra rådgivande samhällsorgan.

Socialtjänstlagen

Insatser med stöd i SoL ska bygga på respekt för människornas självbestämmanderätt och integritet (1 kap. 1 § tredje stycket). Socialtjänstens insatser för ett barn kräver därför samtycke från barnets vårdnadshavare och i vissa fall barnet. Om vårdnadshavarna och i vissa fall barnet inte samtycker till behövliga insatser ska socialnämnden överväga om barnet har behov av vård enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, förkortad LVU (1 kap. 3 §).

Enligt 1 kap. 2 § ska barnets bästa särskilt beaktas vid åtgärder som rör barn. Vidare ska vad som är bäst för barnet vara avgörande vid beslut eller andra åtgärder som rör vård- eller behandlingsinsatser för barn.

Det framgår vidare av 3 kap. 3 § att insatser inom socialtjänsten ska vara av god kvalitet. För att utföra uppgifter inom socialtjänsten ska det finnas personal med lämplig utbildning och erfarenhet. Vidare ska kvaliteten i verksamheten systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras.

Enligt 3 kap. 3 a § ska socialnämnden se till att det finns rutiner för att förebygga, upptäcka och åtgärda risker och missförhållanden inom socialtjänstens verksamhet som rör barn och ungdomar.

Enligt 5 kap. 1 § har socialnämnden ett ansvar för att verka för att barn och unga växer upp under trygga och goda förhållanden. Socialnämnden ska vidare i nära samarbete med hemmen sörja för att barn och unga som riskerar att utvecklas ogynnsamt får det skydd och stöd som de behöver och, om barnets eller den unges bästa motiverar det, vård och fostran utanför det egna hemmet.

När det gäller s.k. orosanmälningar ska socialnämnden utan dröjsmål inleda en utredning av vad som genom ansökan, anmälan eller på annat sätt har kommit till nämndens kännedom och som kan leda till någon åtgärd av nämnden (11 kap. 1 §). När en sådan anmälan rör barn eller unga ska socialnämnden genast göra en bedömning av om barnet eller den unge är i behov av omedelbart skydd (11 kap. 1 a §). Vid en utredning av om socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd eller stöd får nämnden, för bedömningen av behovet av insatser, konsultera sakkunniga samt i övrigt ta de kontakter som behövs (11 kap. 2 §).

Det framgår vidare av 14 kap. 1 § att bl.a. myndigheter vars verksamhet berör barn och unga samt andra myndigheter inom hälso- och sjukvården, socialtjänsten etc. är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa. Vidare anges

i 14 kap. 1 c § att var och en som får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa bör anmäla detta till socialnämnden.

Socialnämnden ska enligt 6 kap. 1 § sörja för att den som behöver vårdas eller bo i ett annat hem än det egna ska tas emot i ett familjehem, hem för vård eller boende (HVB-hem) eller stödboende för barn och unga i åldern 16–20 år. Socialnämnden ansvarar för att den som genom nämndens försorg har tagits emot i ett annat hem än det egna får god vård. Vården bör utformas så att den främjar den enskildes samhörighet med anhöriga och andra närstående samt kontakt med hemmiljön.

Socialnämnden ska i samband med beslut om placering i ett familjehem ingå avtal med dem som nämnden avser att anlita som familjehem. Nämndens och familjehemmets åtaganden som avser barnets behov av stöd och skydd under placeringen ska framgå av avtalet (6 kap. 6 b §).

Av 12 kap. 1 § SoL följer en tvingande gallring av stora delar av socialtjänstens personakter fem år efter sista anteckningen. Detta gäller såväl s.k. barnakter som akter som rör vuxna. Undantag görs emellertid enligt 12 kap. 2 § SoL för vissa handlingar. Detta gäller handlingar som kommit in eller upprättats i samband med utredning om faderskap eller föräldraskap, utredningar om adoption och handlingar som kommit in eller upprättats i samband med att ett barn har placerats eller tagits emot i ett HVB-hem, familjehem, stödboende, sådant boende som avses i 5 kap. 7 § tredje stycket SoL eller annat enskilt hem som inte tillhör någon av föräldrarna eller någon annan som har vårdnaden om barnet. Dessa handlingar ska bevaras.

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) utövar tillsyn över socialtjänsten (13 kap. 1 §).

Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga

Av 1 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, förkortad LVU, framgår att insatser inom socialtjänsten för barn och ungdom ska göras i samförstånd med den unge och hans eller hennes vårdnadshavare enligt bestämmelserna i SoL. Insatserna ska präglas av respekt för den unges människovärde och integritet.

Den som är under 18 år ska emellertid ges vård enligt lagen, om någon av de situationer som anges i 2 eller 3 § råder och det kan antas att behövlig vård inte kan ges den unge med samtycke av den eller dem som har vårdnaden om honom eller henne och, när den unge har fyllt 15 år, av honom eller henne själv.

Enligt 2 § ska det fattas beslut om vård enligt lagen om det på grund av fysisk eller psykisk misshandel, otillbörligt utnyttjande, brister i omsorgen eller något annat förhållande i hemmet finns en påtaglig risk för att den unges hälsa eller utveckling skadas. Det ska enligt 3 § också beslutas om vård om den unge utsätter sin hälsa eller utveckling för en påtaglig risk att skadas genom missbruk av beroendeframkallande medel, brottslig verksamhet eller något annat socialt nedbrytande beteende.

När vård med stöd av LVU inte längre behövs ska socialnämnden enligt 21 § besluta att vården ska upphöra. Nämnden ska noga förbereda den unges återförening med den eller dem som har vårdnaden om honom eller henne.

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om socialnämndens ansvar för barn och unga i familjehem, jourhem, stödboende och hem för vård eller boende

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2012:11) om socialnämndens ansvar för barn och unga i familjehem, jourhem, stödboende och hem för vård eller boende ska tillämpas vid placering av barn och unga i familjehem, jourhem, stödboende eller HVB-hem med stöd av SoL eller LVU.

Bakgrund och pågående arbete

Budgetpropositionen för 2021

Av budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 9 s. 132) framgår att regeringen under 2016–2020 avsatte medel för stärkt bemanning inom den sociala barn och ungdomsvården (S2016/04469/FST). Medelstilldelningen omfattar sammanlagt 360 miljoner kronor per år under perioden 2017–2019 samt 150 miljoner kronor 2020. Medlen för att stärka bemanningen och till kompetens- och kvalitetsutveckling syftar till att stärka både verksamheten och förutsättningarna för de flickor och pojkar som befinner sig i den sociala barn- och ungdomsvården.

Socialstyrelsens lägesrapport Individ och familjeomsorg

Av Socialstyrelsens lägesrapport Individ- och familjeomsorg – Lägesrapport 2020 framgår att 38 800 barn och unga under 2018 någon gång under året fick vård enligt SoL eller insatser enligt LVU (s. 23).

Barn och unga med heldygnsinsatser placeras oftast i familjehem. Av de 38 800 barn och unga som var placerade någon gång under 2018 var 59 procent placerade i familjehem. Den näst vanligaste placeringsformen, 38 procent, var HVB-hem. Totalt var 14 procent av alla barn och unga som fick en heldygnsinsats placerade i stödboende.

En sammanhållen god och nära vård för barn och unga

En särskild utredare har fått i uppdrag av regeringen att se över förutsättningarna för en sammanhållen god och nära vård för barn och unga (S 2019:05, dir. 2019:93). Meningen med uppdraget är att uppnå till en mer likvärdig vård med förebyggande och hälsofrämjande insatser för barn och unga i hela landet. Meningen är också att avlasta den specialiserade barn- och ungdomspsykiatrin.

Utredaren ska bl.a. bedöma hur barn och unga med lättare psykisk ohälsa ska kunna erbjudas ändamålsenligt stöd i högre utsträckning än vad som sker

i dag, exempelvis genom att det införs en ny vårdinsats inom primärvården, föreslå hur en samlad uppföljning av barns och ungas fysiska och psykiska hälsa kan utformas som stöder utvecklingen dels av det hälsofrämjande arbetet för barn och unga på både individuell och nationell nivå, dels av vårdens utformning och innehåll och i dialog med företrädare för regioner, kommuner och enskilda skolhuvudmän främja utvecklingen av en sammanhållen god och nära vård för barn och unga på regional och lokal nivå.

Uppdraget att utreda förutsättningarna för en sammanhållen god och nära vård för barn och unga delredovisades den 4 maj 2021. I delbetänkandet *Börja med barnet! En sammanhållen god och nära vård för barn och unga* (SOU 2021:34) anför utredningen bl.a. att den specialiserade vården, socialtjänsten, förskolan och skolan behöver samarbeta kring barn och unga som behöver mycket hjälp under lång tid (s. 38).

Utredningen ska slutredovisa sitt uppdrag senast den 1 oktober 2021. I slutbetänkandet kommer utredningen i enlighet med direktiven att återkomma till frågan om uppföljning (s. 32).

Kommunernas ansvar för brottsförebyggande arbete

Regeringen gav i december 2019 en särskild utredare i uppdrag att utreda och lämna förslag om hur kommunerna kan få ett lagstadgat ansvar för brottsförebyggande arbete (dir. 2019:94). I avsnittet Socialtjänstens arbete ovan finns en redovisning av utredningens direktiv.

Uppdraget ska redovisas senast den 15 juni 2021.

Handlingsplan för brottsförebyggande föräldraskapsstöd

Myndigheten för föräldrarätt och föräldraskapsstöd (MFoF) har fått i uppdrag av regeringen att ta fram en handlingsplan för brottsförebyggande föräldraskapsstöd (S2020/09554). Handlingsplanen syftar till att identifiera och utveckla verkningsfulla och hållbara arbetssätt och samverkansmodeller, med målsättningen att bidra till att förebygga barns och ungas brottslighet.

Uppdraget ska redovisas senast den 31 januari 2022.

Öppna insatser eller placering utan samtycke

Socialstyrelsen fick genom sitt regleringsbrev för 2018 i uppdrag att redogöra för kunskapsläget om öppna insatser utan samtycke till unga respektive vårdnadshavare, bl.a. utifrån erfarenheterna i Danmark och Norge, samt bedöma om det som då framkom kunde motivera en lagändring inom området (S2018/05767/FS). I beslut den 14 november 2019 ändrade regeringen uppdraget (S2019/04727/FST [delvis]). Uppdraget omfattar sedan dess även att lämna förslag på hur möjligheterna att ge barn och unga öppna insatser utan samtycke kan öka. I uppdraget ingår bl.a. att se över bestämmelsen i 22 § LVU (s.k. mellantvång) i syfte att insatsen ska kunna ges i fler fall och i fler situationer. I denna del ingår bl.a. att se över om mellantvång bör kunna beslutas vid brister i den unges hemmiljö (2 § LVU) och om rekvisiten i övrigt

för att kunna besluta om en sådan insats bör ändras. Uppdraget ska redovisas senast den 31 maj 2021.

Socialstyrelsen ska enligt sitt regleringsbrev för 2020 göra en fördjupad analys av förslaget i betänkandet Barns och ungas rätt vid tvångsvård – förslag till ny LVU (SOU 2015:71) om att socialnämnden, utan vårdnadshavarens samtycke, ska kunna besluta om placering av barn som fyllt 16 år (S2019/05315/RS). Analysen ska bl.a. göras utifrån perspektivet att förslaget innebär ett betydande ingrepp i vårdnadshavarnas bestämmanderätt.

Uppdraget ska redovisas senast den 31 maj 2021.

Förbättrade åtgärder när barn misstänks för brott

Regeringen beslutade den 19 december 2019 att tillsätta en utredning om förbättrade åtgärder när barn misstänks för brott (dir. 2019:103).

Utredaren ska bl.a. analysera om de särskilda bestämmelser som rör utredningar om brott som barn under 15 år misstänks ha begått är ändamålsenliga och om de tillämpas på avsett sätt. Uppdraget ska redovisas senast den 21 juni 2021.

Utredningen om tvångsvård för barn och unga

Den 12 juli 2012 tillkallade den dåvarande regeringen en särskild utredare med uppdraget att göra en översyn av LVU. Syftet med utredningen var bl.a. att ytterligare stärka barnrättsperspektivet och rättssäkerheten för barn och unga samt att bidra till kvalitetsutveckling inom den sociala barn- och ungdomsvården, med särskilt fokus på tvångsvård. Utredningen fick i tilläggsdirektiv i uppdrag att göra en översyn av hur långsiktigheten och stabiliteten i större utsträckning kan säkerställas för barn som är eller bedöms bli långvarigt placerade (dir. 2014:87).

Utredningen överlämnade sitt slutbetänkande i juni 2015: Barns och ungas rätt vid tvångsvård – förslag till ny LVU (SOU 2015:71). Betänkandet innehåller bl.a. ett förslag till en ny lag om tvångsvård av barn och unga.

Enligt uppgift från Socialdepartementet pågår beredningen av betänkandet inom Regeringskansliet.

Barnets bästa när vård enligt LVU upphör

I departementspromemorian Barnets bästa när vård enligt LVU upphör (Ds 2021:7) lämnas förslag som syftar till att stärka principen om barnets bästa och säkerställa trygghet, säkerhet och stabilitet för barn som vårdas enligt LVU och SoL.

Promemorian har skickats ut på remiss och tiden för svar går ut den 11 juni 2021.

Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag

I augusti 2020 lämnade utredningen Framtidens socialtjänst sitt slutbetänkande Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag (SOU 2020:47).

Utredningen har haft i uppdrag att utforma en socialtjänst som bidrar till social hållbarhet med individen i fokus och som med ett förebyggande perspektiv ger människor lika möjligheter och rättigheter (s. 35).

Utredningen föreslår att en ny socialtjänstlag ska ersätta den nuvarande lagen. I syfte att skapa förutsättningar för ett långsiktigt förebyggande arbete inom socialtjänsten föreslår utredningen att det i den nya lagen ska anges att socialtjänsten ska ha ett förebyggande perspektiv.

I syfte att tydliggöra vikten av uppföljning och skapa bättre förutsättningar för god kvalitet inom socialtjänsten föreslår utredningen att bestämmelsen i nuvarande 3 kap. 3 § tredje stycket SoL uttryckligen ska omfatta uppföljning.

När det gäller ett förtydligat barnrättsperspektiv föreslår utredningen att nuvarande bestämmelse om barnets bästa omformuleras till att ange att vad som bedöms vara barnets bästa ska beaktas i första hand vid alla åtgärder som rör barn.

Vidare föreslår utredningen att regeringen tillsätter en utredning med uppdrag att se över bestämmelserna om gallring av barnakter. Vid en sådan utredning bör det övervägas om tiden för sekretess ska förlängas.

Betänkandet är föremål för fortsatt beredning inom Regeringskansliet.

Socialstyrelsens rapport Att göra anmälningar som gäller barn sökbara

I maj 2019 redovisade Socialstyrelsen ett regeringsuppdrag i rapporten Att göra anmälningar som gäller barn sökbara Rättsliga förutsättningar för personuppgiftsbehandling. I rapporten lämnas förslag på de författningsändringar som är nödvändiga för att hålla anmälningar som inte leder till utredning sökbara när det gäller anmälningar om barn.

Enligt uppgift från Socialdepartementet kommer Socialstyrelsens författningsförslag att beredas under 2021. Det bedöms kunna träda i kraft tidigast under 2022.

Rekommendationer från Sveriges Kommuner och Regioner om familjehem

Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) cirkulär Ersättningar och villkor vid familjehemsvård av barn, unga och vuxna, vårdnadsöverflyttningar m.m. för år 2021 syftar till att ge stöd och vägledning för handläggare och beslutsfattare i kommuner om handläggningen av ärenden som rör familjehemsvård (cirkulärnummer 20:52).

Under rubriken Avtal i cirkuläret nämns att det avtal som socialnämnden enligt 6 kap. 6 b § SoL är skyldig att ingå med den som avses anlitas som familjehem bör utgå från vårdplanen och genomförandeplanen och beskriva vad som ingår i nämndens respektive familjehemmets åtagande för att nå

målen i planerna. Av avtalet bör också framgå vad uppdraget omfattar, vilket stöd familjehemmet kan få, ersättningar, försäkringar, uppsägningstider m.m.

Kompetens och kvalitetsutveckling inom den sociala barn- och ungdomsvården

Socialstyrelsen fick i sitt regleringsbrev för 2020 i uppdrag att under perioden 2020–2022 stödja huvudmän samt yrkesverksamma inom den sociala barn- och ungdomsvården genom insatser för att främja kompetens och stabilitet samt kvalitetsutveckling inom området. Socialstyrelsen ska genomföra eller initiera insatser som bidrar till ökad kompetens och kvalitet inom de fyra områden som identifierades i ett tidigare regeringsbeslut (S2018/00535/FST). Därutöver ska Socialstyrelsen vidta åtgärder för att stärka samverkan mellan socialtjänst, polis och andra relevanta aktörer i det brottsförebyggande arbetet. Socialstyrelsen ska genom utåtriktade aktiviteter sprida aktuell kunskap om metoder, arbetssätt och goda exempel till kommuner och andra berörda aktörer.

En slutredovisning ska lämnas senast den 31 mars 2023 (S2020/09552).

Socialtjänstens handläggning av ärenden som rör stöd och skydd till barn och unga

Den 26 november 2020 lämnade regeringen ett uppdrag (S2020/08835) till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) att under 2021–2022 förstärka tillsynen av socialtjänstens handläggning av ärenden som rör stöd och skydd till barn och unga. Den förstärkta tillsynen ska särskilt uppmärksamma

- hur barnets bästa beaktas, utreds och redovisas i handläggningen och i beslutsfattandet, däribland barnets rätt att komma till tals
- socialnämndens hantering av förhandsbedömningar och skyddsbedömningar
- socialnämndens arbete med att noga följa vården av de barn och unga som vårdas utanför sitt eget hem
- socialnämndens arbete med att bevaka barnets bästa genom vårdnadsöverflyttning och flyttningsförbud
- socialnämndens arbete med att följa upp ett barns situation efter avslutad placering eller när en utredning avslutats utan beslut om insats.

IVO ska återföra kunskapen om tillsynen till Socialstyrelsen. Mot bakgrund av resultaten av den förstärkta tillsynen ska IVO också vid behov lämna förslag till regeringen om ytterligare åtgärder på nationell nivå.

Senast den 29 januari 2021 ska IVO redovisa en plan för tillsyn 2021 och 2022. Den 1 mars 2023 ska IVO lämna en samlad redovisning av uppdraget.

Utvecklingsarbete för tidiga och samordnade insatser för barn och unga

I mars 2017 gav regeringen Skolverket och Socialstyrelsen i uppdrag att genomföra ett treårigt utvecklingsarbete i syfte att stärka samverkan mellan elevhälsan, hälso- och sjukvården och socialtjänsten så att barn och unga får tidiga och samordnade insatser (U2017/01236/GV).

Genom ett tilläggsuppdrag i februari 2020 fick samma myndigheter i uppdrag att rikta särskilda insatser mot bl.a. riskgrupper bland barn och unga i socialt utsatta områden (U2020/00363/S).

Uppdraget ska slutredovisas senast den 16 juni 2023.

Utvecklingsinsatser för att stärka förutsättningarna för att placerade barn får tillgång till god hälso- och sjukvård, tandvård och en obruten skolgång

Socialstyrelsen har fått i uppdrag av regeringen att genomföra utvecklingsinsatser för att långsiktigt stärka förutsättningarna för att placerade barn och unga ska få tillgång till en god hälso- och sjukvård, tandvård och en obruten skolgång (S2020/07505). Inom ramen för uppdraget ska Socialstyrelsen dels se över behovet av kunskap och stödmaterial inom den sociala barn- och ungdomsvården, hälso- och sjukvården och tandvården i dessa frågor, dels vidta kunskapshöjande åtgärder i syfte att stödja huvudmän samt yrkesverksamma i berörda verksamheter. Syftet med insatserna ska vara att tillförsäkra placerade barn och unga i åldern 0–20 år en god hälsa, tandhälsa och utbildning. Särskilt fokus i uppdraget ska ligga på psykiatrisk och psykologisk vård. Uppdraget ska genomföras under perioden 2021–2024.

Samsjuklighetsutredningen

En särskild utredare ska föreslå hur samordnade insatser när det gäller vård, behandling och stöd kan säkerställas för barn, unga och vuxna personer med samsjuklighet i form av missbruk och beroende och annan psykiatrisk diagnos eller närliggande tillstånd (S 2020:08, dir. 2020:68).

Utredaren ska bl.a. belysa frågor som rör samverkan mellan hälso- och sjukvård och socialtjänst och andra aktörer vars uppdrag berör personer med samsjuklighet, t.ex. Sis, Kriminalvården och Polismyndigheten.

Uppdraget ska redovisas senast den 30 november 2021.

Svar på skriftlig fråga om orosanmälningar

Socialminister Lena Hallengren besvarade den 20 januari 2021 en skriftlig fråga (fr. 2020/21:1215) av Ellen Juntti (M) om nedlagda orosanmälningar om barn som far illa och anförde bl.a. följande:

Ellen Juntti har frågat mig när lagändringen beträffande att göra anmälningar som gäller barn och som inte leder till utredning sökbara beräknas träda i kraft.

Socialstyrelsen har i rapporten Att göra anmälningar som gäller barn sökbara föreslagit lagändringar som syftar till att socialnämnderna bättre ska kunna identifiera och skydda barn som far illa och kunna sätta in insatser. Socialstyrelsen har bl.a. lämnat författningsförslag som innebär att uppgifter om anmälan som gäller barn som inte leder till utredning samt uppgifter om bedömning av behovet av omedelbart skydd och beslut att inte inleda utredning om ett barn, ska kunna sammanställas på ett sökbart sätt.

Svar på skriftlig fråga om missbruksvården

Socialminister Lena Hallengren besvarade den 30 september 2020 en skriftlig fråga (fr. 2020/21:99) av Christina Östberg (SD) om missbruksvården och anförde följande:

Christina Östberg har frågat mig hur jag tänker se till att personer med missbruk och beroende får det stöd de behöver och att hjälpen inte åsidosätts på grund av bristande tillgänglighet och dålig samverkan mellan beroendevård, socialtjänst, psykiatri och primärvård.

Det är som frågeställaren konstaterar stor press på välfärdssystemet till följd av covid-19 och redan utsatta grupper riskerar därmed att fara särskilt illa. Det gäller inte minst personer med missbruk- och beroendeproblematik. Det är viktigt att deras behov av behandling och stöd fortsätter att uppmärksammas även under den rådande pandemin. Så snart som situationen har normaliserats bör de förbättringsarbeten som redan påbörjats fullföljas.

Fungerande samverkan och vårdkedjor har visat sig ha stor betydelse för att insatserna till personer med missbruk, beroende och annan samsjuklighet ska ha effekt. För att stärka samordningen mellan beroendevård, socialtjänst, psykiatri och primärvård fördelar regeringen under 2020 ca 1,7 miljarder kronor till regioner och kommuner inom överenskommelsen mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) inom området psykisk hälsa. I överenskommelsen finns särskilt avsatta medel för att stärka samverkan mellan regioner och kommuner samt verksamheter inom samma huvudman för personer med stora och komplexa behov. Satsningen är särskilt viktig mot bakgrund av pandemin.

Regeringen har även tillsatt en utredning för att se över den nuvarande ansvarsfördelningen mellan huvudmännen och lämna förslag på hur samordnade insatser när det gäller vård, behandling och stöd kan säkerställas för barn, unga och vuxna personer med samsjuklighet i form av missbruk och beroende och annan psykiatrisk diagnos eller närliggande tillstånd. Regeringen har också påbörjat arbetet med att ta fram en ny strategi för alkohol, narkotika, doping, tobak och spel (ANDTS) som kommer att presenteras under 2021.

Dessa insatser blir viktiga för regeringens fortsatta arbete med att förbättra situationen för personer med missbruk och beroende.

Tidigare riksdagsbehandling

Motioner

Motionsyrkanden om insatser för och placering av barn och unga behandlades senast i betänkandena 2019/20:SoU9 Socialtjänst- och barnfrågor och 2020/21:SoU19 Frågor om placerade barn och unga.

Tillkännagivanden

En ny LVU

Riksdagen beslutade den 10 februari 2021 om ett tillkännagivande till regeringen om en ny LVU till regeringen bet. 2020/21:SoU19, rskr. 2020/21:187). Utskottet anförde i denna del bl.a. följande (s. 28):

Utskottet konstaterar att det nu är mer än fem år sedan tvångsvårdsutredningen föreslog en ny lag om tvångsvård för barn och unga (SOU 2015:71). Utredningens förslag skulle enligt utskottet innebära ett stärkt barnperspektiv och en ökad rättssäkerhet för barn i samhällets vård och särskilt för dem som behöver tvångsvård. Utskottet anser att det är angeläget att detta förslag bereds skyndsamt. För att uppnå kvalitetsförbättringar och stärka barnets rätt krävs ett antal åtgärder, som att t.ex. införa tydliga mål och krav för tvångsvården i LVU och att lagen omarbetas för ökad tydlighet och begriplighet.

Sis särskilda ungdomshem

Riksdagen beslutade den 7 april 2021 om ett tillkännagivande om vård av unga vid Sis särskilda ungdomshem (bet. 2020/21:SoU33, rskr. 2020/21:236). Enligt tillkännagivande ska regeringen senast den 1 augusti 2021 återkomma till riksdagen med en skrivelse som innehåller en bedömning av de insatser som krävs för att vården inom Sis särskilda ungdomshem ska vara säker såväl för de placerade unga som för personalen och för att en placering ska ge den unge den vård och behandling som krävs. Utskottet framhöll i sitt tillkännagivande att skolverksamheten är mycket betydelsefull för att långsiktigt stärka de ungas situation (s. 11).

Utskottets ställningstagande

När det gäller förebyggande insatser för barn och unga konstaterar utskottet att socialnämnden redan enligt gällande bestämmelser i SoL har en skyldighet att bedriva ett förebyggande arbete för att förhindra att denna grupp far illa. Socialnämnden ska vidare när det gäller barn och unga aktivt arbeta för att förebygga och motverka missbruk. Även i LVU finns bestämmelser om förebyggande åtgärder när det kan antas att den unge till följd av eget destruktivt beteende kommer att behöva vård enligt lagen. I detta sammanhang noterar utskottet utredningarna Förbättrade åtgärder när barn misstänks för brott och Kommunernas ansvar för brottsförebyggande arbete. Utskottet anser att redovisningen av dessa regeringsuppdrag bör avvaktas.

Mot denna bakgrund anser utskottet att det inte är nödvändigt för riksdagen att ta några initiativ. Motionerna 2020/21:2035 (SD) yrkande 33 och 2020/21:3271 (L) yrkande 10 bör avslås.

Av samma skäl bör motion 2020/21:3271 (L) yrkande 8 avslås.

När det gäller motionsyrkanden om andra förebyggande insatser för barn och unga vill utskottet förutom vad som anförts ovan hänvisa till utredningen En sammanhållen god och nära vård för barn och unga som nyligen lämnat sitt delbetänkande Börja med barnen! En sammanhållen god och nära vård för

barn och unga (SOU 2021:34). I delbetänkandet finns bl.a. förslag om ett bättre stöd till barn och unga med psykisk ohälsa. Utredningen ska slutredovisa sitt uppdrag senast den 1 oktober 2021. Utskottet anser att slutredovisningen bör avvaktas.

Av nu anförda skäl anser utskottet att det inte är nödvändigt för riksdagen att ta några initiativ. Motionerna 2020/21:2720 (MP) yrkande 3, 2020/21:2726 (MP) yrkande 2, 2020/21:2957 (C) yrkande 7, 2020/21:3260 (L) yrkande 24 och 2020/21:3275 (L) yrkande 29 bör avslås.

Av en rapport från Socialstyrelsen i maj 2019 framgår att anmälningar om oro för barn som inte leder till utredning i många kommuner sätts in i en eller flera pärmar i kronologisk ordning där det kan vara svårt att söka bland anmälningarna (Att göra anmälningar som gäller barn sökbara Rättsliga förutsättningar för personuppgiftsbehandling). Författningsförslagen i rapporten innebär att uppgifter om anmälan som gäller barn som inte leder till utredning samt uppgifter om bedömning av behovet av omedelbart skydd och beslut att inte inleda utredning om ett barn, ska kunna sammanställas på ett sökbart sätt. Utskottet har fått veta att rapporten bereds inom Regeringskansliet och vill understryka vikten av att den bereds skyndsamt och att regeringen snarast återkommer med lagförslag.

Utskottet kan vidare konstatera att de barnakter som finns hos socialtjänsten med vissa undantag ska gallras efter fem år. Detta innebär att en orosanmälan som inte leder till någon åtgärd från socialtjänstens sida inte kommer att finnas kvar i socialtjänstens register fem år efter anmälan. Utskottet anser att detta kan försvåra för socialtjänsten att ge ett barn rätt stöd och hjälp eftersom äldre uppgifter skulle kunna ge socialtjänsten ett bättre underlag för sin bedömning vid ett senare tillfälle. Utskottet noterar att utredningen Framtidens socialtjänst i sitt betänkande (SOU 2020:47) föreslår att bestämmelserna om gallring av barnakter bör ses över. Utskottet delar den bedömningen och anser att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att se över bestämmelserna om gallring av barnakter hos socialtjänsten.

Vad utskottet anför om sökbara orosanmälningar bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen. Därmed bifaller riksdagen motion 2020/21:2951 (C) yrkande 24.

Utskottet kan konstatera att det följer av SoL att de myndigheter vars verksamhet berör barn och unga samt andra myndigheter inom hälso- och sjukvården, socialtjänsten m.fl. är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa. Utskottet anser inte att riksdagen bör ta något initiativ med anledning av motionerna 2020/21:1640 (S), 2020/21:3271 (L) yrkande 19 och 2020/21:3275 (L) yrkande 6. Motionerna bör avslås.

Utskottet anser att det bör göras regelbundna nationella studier av förekomsten av hot om våld, våld och sexuella övergrepp mot placerade barn. Det är utskottets mening att det ska vara ett nationellt ansvar att säkerställa insamling av de fakta och den statistik som krävs för sådana studier. Utskottet

vill särskilt peka på vikten av fakta och statistik om hur vanligt förekommande det är med våld mot barn med funktionsnedsättning.

Mot denna bakgrund föreslår utskottet att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om studier av förekomsten av hot om våld, våld och sexuella övergrepp mot placerade barn och tillkännager detta för regeringen. Motion 2020/21:3139 (M) yrkande 21 bör bifallas.

Ett antal motionsyrkanden tar upp ytterligare frågor som på olika sätt gäller omhändertagande av barn och unga. Utskottet vill i detta sammanhang åter igen hänvisa till utredningen En sammanhållen god och nära vård för barn och ungas delbetänkande (SOU 2021:34) som bl.a. innehåller förslag om ett bättre stöd till barn och unga med psykisk ohälsa. Mot denna bakgrund samt att ett omfattande arbete pågår på området anser utskottet att riksdagen inte bör ta något initiativ med anledning av motionerna 2020/21:169 (V) yrkande 19, 2020/21:2035 (SD) yrkande 35 och 2020/21:3030 (M) yrkande 3. Motionerna bör avslås.

Frågor om placerade barns skolgång och hälsa tas upp i några av motionerna. Utskottet har tidigare i ett tillkännagivande – när det gäller barn och unga som är placerade på Sis särskilda ungdomshem – påtalat att skolverksamheten för placerade barn och unga är mycket betydelsefull (bet. 2020/21:SoU33). Utskottet vill på nytt framhålla vikten av detta. I detta sammanhang välkomnar utskottet att regeringen gett Socialstyrelsen i uppdrag att genomföra utvecklingsinsatser för att långsiktigt stärka förutsättningarna för att placerade barn och unga ska få tillgång till en god hälso- och sjukvård, tandvård och en obruten skolgång.

Utskottet anser emellertid att regeringen förutom att skärpa uppföljningen av placerade barns skolgång även bör ta fram en handlingsplan för att stärka socialtjänstens arbete med att förbättra placerade barns skolresultat. I syfte att upptäcka om placerade barn utsätts för hot om våld, våld eller övergrepp av olika slag bör regeringen som en förebyggande och hälsofrämjande åtgärd införa kontinuerliga hälsoundersökningar för placerade barn. Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om placerade barns skolgång och hälsa och tillkännager detta för regeringen. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2020/21:3139 (M) yrkandena 18–20 och 2020/21:3271 (L) yrkande 6.

När det gäller ett motionsförslag om att öka antalet inspektioner av olika hem och boenden för barn och unga noterar utskottet att regeringen gett IVO i uppdrag att under 2021–2022 förstärka tillsynen av socialtjänstens handläggning av ärenden som rör stöd och skydd till barn och unga. Den förstärkta tillsynen ska särskilt uppmärksamma bl.a. socialnämndens arbete med att noga följa vården av de barn och unga som vårdas utanför sitt hem. Mot bakgrund av resultaten av den förstärkta tillsynen ska IVO vid behov lämna förslag till regeringen om ytterligare åtgärder på nationell nivå. Den 1 mars 2023 ska IVO lämna en samlad redovisning av uppdraget. Utskottet anser att detta arbete bör avvaktas.

Mot denna bakgrund anser utskottet att riksdagen inte bör ta något initiativ. Motion 2020/21:2035 (SD) yrkande 51 bör avslås.

Utskottet noterar SKR:s rekommendationer om familjehem med stöd och vägledning för handläggare och beslutsfattare i kommuner i ärenden som rör familjehemsvård. Riksdagen bör inte ta något initiativ med anledning av motionerna 2020/21:135 (SD), 2020/21:136 (SD) och 2020/21:1612 (SD) yrkandena 11 och 13. Motionerna bör avslås.

Avslutningsvis tar utskottet upp frågan om samarbete mellan vården, elevhälsan och socialtjänsten. Utskottet konstaterar att Utredningen om en sammanhållen god och nära vård för barn och unga lämnar vissa förslag på området samarbete och välkomnar dessa. Utskottet anser emellertid att frågan om samarbete kring placerade barn och unga som behöver mycket hjälp under lång tid behöver belysas ytterligare. Hinder som i dag försvårar sådana samarbeten och informationsutbyten måste ses över till förmån för lagstiftning och riktlinjer som främjar samverkan. Utskottet föreslår därför att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om samarbete mellan vården, elevhälsan och socialtjänsten och tillkännager detta för regeringen. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2020/21:2035 (SD) yrkande 10, 2020/21:2951 (C) yrkande 35 och 2020/21:3275 (L) yrkande 14.

Våld i nära relationer inklusive hedersrelaterat våld

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om dels riktlinjer för myndigheters bemötande av våldsutsatta barn och unga, dels barnperspektiv på skyddade boenden och tillkännager detta för regeringen. Riksdagen avslår motionsyrkandena om bl.a. övergripande frågor om våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck.

Jämför reservation 50 (M, V, L), 51 (SD), 52 (S, V, MP), 53 (SD, L), 54 (M, C, L), 55 (SD), 56 (L), 57 (M, SD, L), 58 (KD, L), 59 (S, V, MP), 60 (SD, C, KD) och 61 (L).

Motionerna

Övergripande frågor om våld i nära relationer

I kommittémotion 2020/21:1612 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkande 18 föreslås ett tillkännagivande om stöd till barn som bevittnat våld eller någon annan brottslig handling som närstående utsatt en annan av barnets närstående för.

I kommittémotion 2020/21:3427 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 19 föreslås ett tillkännagivande om granskning av myndigheternas agerande i enskilda fall av dödligt våld och andra grova våldsbrott.

I motion 2020/21:2110 av Alexandra Völker och Azadeh Rojhan Gustafsson (båda S) föreslås ett tillkännagivande om behovet av en utredning av villkoren för och skyddet av kvinnor och barn som på grund av en kraftig hotbild lever med skyddade uppgifter.

I kommittémotion 2020/21:2696 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 27 föreslås ett tillkännagivande om att öka socialtjänstens kunskap om att motverka och förebygga mäns våld mot kvinnor.

I motion 2020/21:2710 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) finns yrkanden om behovet av att se sambandet mellan våld i nära relationer och våld mot djur. Motionärerna vill bl.a. se en nationell samordning i fråga om sambandet mellan våld i nära relationer och våld mot djur och efterfrågar en spridning och ett genomförande av den arbetsmodell som finns i Västmanland (yrkandena 1 och 2). Vidare önskar motionärerna att yrkesgrupper som kommer i kontakt med dessa utsatta människor och djur får utbildning och information (yrkande 3). Motionärerna vill också möjliggöra för våldsutsatta att hitta en trygg lösning för sina husdjur (yrkande 4).

Riktlinjer för myndigheters bemötande av våldsutsatta barn och unga

I kommittémotion 2020/21:2951 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 27 föreslås ett tillkännagivande om att ta fram riktlinjer för myndigheters bemötande av våldsutsatta barn och unga.

Uppföljning av och riktlinjer för socialtjänsten

I kommittémotion 2020/21:3427 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 12 föreslås ett tillkännagivande om bättre uppföljning och tydligare nationella riktlinjer för socialtjänstens insatser för personer som har utsatts för våld eller andra övergrepp av närstående och för barn som har utsatts för brott.

Handlingsplan mot våld och övergrepp mot årsrika

I kommittémotion 2020/21:3259 av Barbro Westerholm m.fl. (L) yrkande 20 föreslås ett tillkännagivande om en breddad handlingsplan mot våld och övergrepp mot årsrika personer. Motionärerna anför bl.a. att den nationella handlingsplanen även bör omfatta polisen och rättsväsendet.

Hedersrelaterat våld och förtryck

I motion 2020/21:2676 av Amineh Kakabaveh m.fl. (-, S, KD, C, L, M, MP) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att ge regeringen i uppdrag att säkra att det inom utrikesförvaltningen finns tjänstemän specialiserade på frågor om bl.a. barn- och tvångsäktenskap och könsstympning. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att ge regeringen i uppdrag att öka samverkan mellan olika myndigheter för att främja arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck.

I kommittémotion 2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 27 föreslås ett tillkännagivande om att socialtjänsten ska erbjuda en

kontaktperson till den som lyckas bryta sig loss från hedersrelaterat våld och förtryck, i syfte att ge stöd och vägledning i uppbyggandet av ett nytt liv. Ett liknande förslag finns i kommittémotion 2020/21:656 av Ebba Hermansson m.fl. (SD) yrkande 20.

I kommittémotion 2020/21:3274 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 16 föreslås ett tillkännagivande om barn som söker asyl. Motionärerna anför bl.a. att barn som söker asyl direkt vid ankomsten ska få information om sina rättigheter och om vart de kan vända sig om de är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. Enligt motionärerna är det särskilt viktigt att uppmärksamma hedersfrågorna vid hälsoundersökningen och att samtalen där följs upp.

I kommittémotion 2020/21:2696 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 32 föreslås ett tillkännagivande om att stärka kompetensen inom att arbeta med hedersrelaterade ärenden. Enligt motionärerna behöver kompetensen stärkas hos socialtjänsten, skolan och andra som i olika sammanhang möter barn och ungdomar, i hur man arbetar med hedersrelaterade ärenden.

I motion 2020/21:451 av Amineh Kakabaveh (-) yrkande 11 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ge Socialstyrelsen i uppdrag att utveckla socialtjänstens möjligheter att samverka effektivt med bl.a. utrikesförvaltningen och ta fram metodstöd för hanteringen av dessa ärenden.

I yrkande 12 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska säkerställa att det finns tjänstemän i specialiserade frågor om bl.a. barn- och tvångsäktenskap och könsstympning (motsvarande de norska integrationsrådgivarna).

I yrkande 13 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ge i uppdrag till Skolstyrelsen och Socialstyrelsen att, i samverkan med SKR, ta fram ett underlag för en ökad myndighetssamverkan om hedersrelaterat våld och förtryck.

I yrkande 15 föreslås ett tillkännagivande om att ge Socialstyrelsen i uppdrag att utveckla socialtjänsternas möjligheter att samverka effektivt och ta fram metoder enligt vilka s.k. uppfostringsresor kan hanteras.

I yrkande 16 föreslås slutligen ett tillkännagivande om att regeringen bör säkerställa att det inom utrikesförvaltningen finns tjänstemän i specialiserade frågor om bl.a. barn- och tvångsäktenskap och könsstympning (motsvarande de norska integrationsrådgivarna).

Information till yrkesverksamma

I kommittémotion 2020/21:3471 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om behovet av information till yrkesverksamma, såsom berörd personal inom omsorg och sjukvård, om lagen om förbud mot äktenskapstvång och vilseledande till tvångsäktenskapsresa (4 kap. 4 c och 4 d §§ brottsbalken) och att den tar särskild hänsyn till att personer med intellektuell funktionsnedsättning kan utnyttjas.

Stöd till kvinno- och tjejjourer

I kommittémotion 2020/21:3410 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 10 föreslås ett tillkännagivande om att det statliga stödet till kvinno- och tjejjourer ska betalas ut direkt till berörda föreningar. Enligt motionärerna behöver stödet bli förutsebart och mindre projektbaserat och på ett mer direkt sätt träffa kvinno- och tjejjourer.

Barnperspektiv på skyddade boenden

I kommittémotion 2020/21:2951 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 28 föreslås ett tillkännagivande om att stärka barnperspektivet på skyddade boenden. Ett liknande förslag finns i kommittémotion 2020/21:3427 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 16.

I kommittémotion 2020/21:3275 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om skolgång för barn i skyddat boende.

Skyddade boenden i övrigt

I kommittémotion 2020/21:2953 av Sofia Nilsson m.fl. (C) yrkande 33 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör se över hur kvinnojourer, socialtjänsten och vårdgivare kan få bättre kunskapsstöd och större möjligheter till löpande kunskaps- och erfarenhetsutbyte.

I kommittémotion 2020/21:3427 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 14 föreslås ett tillkännagivande om tillgången till jourlägenheter och skyddade boenden. Enligt motionärerna måste mer göras för att säkra tillgången till jourlägenheter och skyddade boenden, vilket är kommunernas huvudansvar.

I yrkande 15 föreslås vidare ett tillkännagivande om skyddade boenden för personer med funktionsnedsättning. Motionärerna anför att det är angeläget att fler skyddade boenden har god tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.

Samverkan kring prostituerade

I motion 2020/21:495 av Désirée Pethrus (KD) yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om att se över hur samverkan mellan olika myndigheter kan förbättras. Motionären framhåller att behövs ett tydligt samarbete mellan vården, socialtjänsten och det civila samhället när det gäller prostituerade. Det behövs stöd i form av akut vård, skyddat boende och stöd för att bearbeta erfarenheter av våld.

Gällande rätt

Lagen om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter

Enligt 1 § lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter ska artiklarna 1–42 i Förenta nationernas konvention av den 20

november 1989 om barnets rättigheter i originaltexternas lydelse gälla som svensk lag. Lagen trädde i kraft den 1 januari 2020.

Socialtjänstlagen

Enligt 2 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453), förkortad SoL, svarar varje kommun för socialtjänsten inom sitt område och har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver.

Till socialnämndens uppgifter hör bl.a. att svara för omsorg och service, upplysningar, råd, stöd och vård till familjer och enskilda som behöver det (3 kap. 1 § SoL).

När det gäller brottsoffer har socialnämnden enligt 5 kap. 11 § SoL till uppgift att verka för att den som har utsatts för brott och hans eller hennes närstående får stöd och hjälp. Socialnämnden ska särskilt beakta att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation. Socialnämnden ansvarar även för att ett barn som har utsatts för brott och barnets närstående får det stöd och den hjälp som de behöver. Socialnämnden ska också särskilt beakta att ett barn som har bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående är offer för brott och ansvara för att barnet får det stöd och den hjälp som barnet behöver.

Enligt 11 kap. 3 a § SoL ska socialnämnden, om det inte är obehövligt, underrätta regionen om att ett barn eller en ung person i åldern 18–20 år ska erbjudas en sådan hälsoundersökning som avses i lagen (2017:209) om hälsoundersökning av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet. Asylsökande barn och unga ska också enligt lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. erbjudas en hälsoundersökning av regionen, om det inte är uppenbart obehövligt.

Lagen om utredningar för att förebygga vissa skador och dödsfall

Enligt 2 § lagen (2007:606) om utredningar för att förebygga vissa skador och dödsfall ska en utredning genomföras när ett brott har begåtts mot ett barn och det finns anledning att anta att brottet har samband med något förhållande som har inneburit att barnet varit i behov av skydd bl.a. om barnet har avlidit med anledning av brottet, eller om barnet har utsatts för grov misshandel eller synnerligen grov misshandel av en närstående eller tidigare närstående person.

Enligt 2 a § ska en utredning också genomföras när ett brott har begåtts mot en vuxen person av en närstående eller tidigare närstående person och det finns anledning att anta att brottet har samband med något förhållande som har inneburit att den vuxna personen varit i behov av skydd eller stöd och hjälp för att förändra sin situation om den vuxna personen har avlidit med anledning av brottet, eller brottet utgör försök, förberedelse eller stämpling till mord eller dråp.

Utredningar enligt dessa bestämmelser ska även under vissa förutsättningar genomföras när det annars finns särskilda skäl att utreda en händelse. Socialstyrelsen ansvarar för att bedriva utredningar enligt lagen.

Den 1 januari 2019 infördes ändringar i lagen, som syftade till att utredningsverksamheten skulle bli mer effektiv och ändamålsenlig. Ändringarna innebar bl.a. att utredningsverksamheten utökades till att omfatta fler fall än där barn eller vuxna avlidit. Det infördes också en skyldighet för statliga förvaltningsmyndigheter att ställa experter till utredningsmyndighetens förfogande. Vidare infördes en bestämmelse om att statliga förvaltningsmyndigheter också bör genomföra tillsyn eller intern tillsyn av verksamhet som berörs av en utredning (prop. 2017/18:215, bet. 2017/18:SoU36, rskr. 2017/18:416).

Socialstyrelsen är ansvarig utredningsmyndighet. Utredningsverksamhetens resultat och slutsatser redovisas i en rapport till regeringen vartannat år. Rapporten omfattar bl.a. en redovisning av de brister i samhällets skyddsnet som har identifierats i analysarbetet (socialstyrelsen.se).

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:4) om våld i nära relationer ska tillämpas i socialnämndens och i vårdgivares arbete med barn och vuxna som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående (våldsutsatta) och med barn som har bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående (barn som bevittnat våld).

Enligt 7 kap. 2 § i föreskrifterna ska socialnämnden vid behov erbjuda våldsutsatta vuxna, den som är under 18 år och har utsatts för våld eller andra övergrepp av sin partner och den som är under 18 år och har utsatts för hedersrelaterat våld stöd och hjälp i form av lämpligt, tillfälligt boende som motsvarar den våldsutsattas behov av skydd med utgångspunkt i utredningen och riskbedömningen. Det boende som erbjuds den våldsutsatta bör vara lämpligt för eventuella medföljande barn oavsett ålder och kön. Om det skyddade boendet tar emot barn bör det i boendet finnas personal med kunskap om barns behov.

Om ett våldsutsatt barn eller ett barn som bevittnat våld behöver stöd och hjälp med anledning av våldet, akut eller på kort eller lång sikt, ska socialnämnden enligt 7 kap. 3 § erbjuda barnet insatser med utgångspunkt i dess olika behov av

1. skydd
2. råd och stöd
3. vård och behandling.

Socialnämnden bör vidare kunna erbjuda barnets föräldrar och andra närstående till barnet råd och stöd med utgångspunkt i barnets behov.

I fråga om insatser till våldsutövare enligt 4 kap. 1 § SoL anges i de allmänna råden att socialnämnden med utgångspunkt i barnets behov bör kunna erbjuda insatser dels till våldsutövande föräldrar, dels till andra våldsutövande vuxna som bor tillsammans med barn. Insatserna bör syfta till att våldet upphör och att våldsutövaren får en ökad förståelse för hur våld påverkar barn, och de bör genomföras med beaktande av barnets behov av trygghet och säkerhet. Vidare anges att nämnden även bör kunna erbjuda våldsutövare insatser som syftar till att de förändrar sitt beteende och upphör med att utöva våld. Insatserna bör genomföras med beaktande av behovet av trygghet och säkerhet hos våldsutsatta och barn som bevittnat våld.

När det gäller stöd och hjälp enligt 5 kap. 11 SoL framgår det av de allmänna råden att socialnämnden bl.a. bör se till att de metoder som används för att ge stöd och hjälp har utformats med utgångspunkt i bästa tillgängliga kunskap. Vidare bör nämnden såväl vid planering av verksamheten som i enskilda ärenden beakta de särskilda behov som en våldsutsatt kan ha på grund av bl.a. sin ålder, funktionsnedsättning och risken för hedersrelaterat våld.

Den personal som arbetar med handläggning och uppföljning av alla slags ärenden som gäller enskilda enligt SoL bör enligt de allmänna råden ha kunskap om våld och andra övergrepp av eller mot närstående samt ha förmågan att omsätta kunskaperna i det praktiska arbetet.

Enligt 3 kap. 5 § i föreskrifterna ska socialnämnden fastställa rutiner för hur skyddade personuppgifter ska hanteras.

Socialstyrelsens handbok om bl.a. socialtjänstens arbete med våld i nära relationer

Socialstyrelsen har tagit fram en handbok om bl.a. socialtjänstens arbete med våld i nära relationer, som är ett komplement till myndighetens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer (Våld – en handbok om socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer, 2016, 2016-6-37). Handboken syftar till att ge socialtjänsten och hälso- och sjukvården vägledning på området och behandlar lagstiftning och förarbeten samt kunskap baserad på forskning och erfarenheter från verksamheterna. Den innehåller även avsnitt om familjerätt och förhållandet mellan socialtjänsten och ideella föreningar. Handboken riktar sig till socialnämnden och vårdgivare, men även till utförare av socialtjänst, t.ex. ideella organisationer.

Handboken innehåller bl.a. avsnitt om att utreda våldsutsatta vuxna, att utreda våldsutsatta barn och barn som bevittnar våld, insatser till våldsutsatta vuxna, insatser till våldsutsatta barn och barn som bevittnar våld, att följa upp insatserna och hantering av skyddade personuppgifter.

Socialstyrelsens handbok om ensamkommande barn och unga

Socialstyrelsen gav i februari 2020 ut publikationen Ensamkommande barn och unga – Handbok för socialtjänsten. Handboken är ett komplement till Socialstyrelsens övriga handböcker om utredning, placering och uppföljning

av ärenden inom socialtjänsten som rör barn och unga och tillämpningen av LVU.

Under rubriken Familjehemsplacering i nätverket anges bl.a. att en av grundprinciperna för vård utanför det egna hemmet är den s.k. anhörig-principen (s. 45). När ett barn placeras ska det i första hand övervägas om barnet kan tas emot av någon anhörig eller annan närstående. Vid beslut eller andra åtgärder som rör vård- eller behandlingsinsatser för barn ska dock vad som är bäst för barnet vara avgörande (1 kap. 2 § SoL). Den tilltänkta familjen i barnets nätverk ska utredas på motsvarande sätt som andra tilltänkta familjehem. Vidare anges att när det gäller familjehemsplacering av ensamkommande barn i nätverket finns flera risker som socialtjänsten behöver vara särskilt uppmärksam på. Risker som har identifierats för gruppen är bl.a. hedersrelaterat våld och förtryck samt människohandel, utnyttjande och exploatering i hushållsslaveri, sexuellt eller på annat sätt. Socialtjänsten behöver därför ta reda på hur relationen mellan barnet och personerna i det tilltänkta familjehemmet ser ut.

Bakgrund och pågående arbete

Nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor

För att förebygga våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor har regeringen antagit en tioårig nationell strategi som gäller sedan den 1 januari 2017 (skr. 2016/17:10). Strategin inbegriper arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck samt mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Den innehåller åtgärder som stärker skydd och stöd till våldsutsatta kvinnor, insatser mot våld i samkönade relationer samt åtgärder som motarbetar destruktiv maskulinitet och hederstänkande. Strategin sätter också fokus på mäns delaktighet och ansvar för att stoppa våldet. Ett delmål i strategin är att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Strategin har följande fyra övergripande målsättningar:

- ett utökat och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld
- förbättrad upptäckt av våld och starkare skydd och stöd för våldsutsatta kvinnor och barn
- effektivare brottsbekämpning
- förbättrad kunskap och metodutveckling.

Vid antagandet av den nationella strategin anförde regeringen bl.a. att äldre våldsutsatta kvinnor sällan uppmärksammas och att det råder brist på såväl kunskap bland personalen som tydliga handlingsplaner för stöd i arbetet. Det kan enligt regeringen delvis bero på stereotypa föreställningar om äldre kvinnor och män som gör det svårt att föreställa sig att någon kan slå en äldre person eller att äldre själva utövar våld. För att våld mot äldre ska kunna upptäckas så tidigt som möjligt har Socialstyrelsen tagit fram informationsmaterial och en utbildning som riktar sig till dem som arbetar

inom äldreomsorgen eller på annat sätt kommer i kontakt med äldre i sitt arbete (skr. 2016/17:10 s. 37).

I budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 13) framhålls bl.a. att det för närvarande saknas tillräckliga underlag för att tillförlitligt bedöma den årliga omfattningen av alla former av mäns våld mot kvinnor i befolkningen, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck. Vidare framförs att det vid Jämställdhetsmyndigheten för närvarande pågår ett arbete med att ta fram indikatorer för uppföljning av den nationella strategins fyra målsättningar. Regeringen avser också att presentera ett samlat åtgärdsprogram för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor samt hedersrelaterat våld och förtryck för perioden 2021–2023.

Statskontoret fick i februari 2020 i uppdrag av regeringen att följa upp och analysera centrala myndigheters arbete med den nationella strategin (A2020/00238/JÄM), vilket slutredovisades i mars 2021 i rapporten Mäns våld mot kvinnor – En analys av myndigheternas arbete med den nationella strategin (2021:3). I rapporten bedömer Statskontoret att den nationella strategin och regeringsuppdragen har bidragit till att myndigheterna är mer aktiva och samverkar i större utsträckning. Enligt Statskontoret finns det dock utrymme att förbättra arbetet och samverkan ytterligare, varför det i rapporten ges förslag bl.a. på hur myndigheter kan samverka mer konkret samt hur roller och ansvar kan förtydligas. Statskontoret föreslår exempelvis att Jämställdhetsmyndigheten kan bistå med underlag och lägesbilder som underlättar för regeringen att prioritera mellan åtgärder och formulera regeringsuppdrag. Statskontoret bedömer vidare att länsstyrelserna har fått goda förutsättningar att verka för att strategin ska få genomslag, men menar att länsstyrelserna kan effektivisera sitt arbete och lämnar ett antal förslag kring det, bl.a. att respektive länsstyrelse bör förbättra sin interna samordning.

Socialstyrelsens uppdrag att stödja genomförande och uppföljning av den nationella strategin

I februari 2017 gav regeringen Socialstyrelsen i uppdrag att inom socialtjänsten samt hälso- och sjukvården stödja genomförandet och uppföljningen av den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor (S2017/01221/JÄM). Uppdraget rör tre områden: förbättra kunskap om förekomsten av våld och våldsrelaterade insatser, förstärka kompetensstödet för vård- och omsorgspersonal och vidareutveckla metoder för vård- och omsorgspersonal. Uppdraget består av tio deluppdrag. Merparten av dessa deluppdrag redovisades i mars 2018.

Socialstyrelsen redovisade i mars 2020 deluppdrag 9 om att utveckla metoder för socialtjänstens samt hälso- och sjukvårdens behandlingsarbete med våldsutövare. I rapporten Behandlingsmetoder för personer som utövar våld i nära relationer (2020-3-6697) identifierar Socialstyrelsen nio metoder med visst vetenskapligt stöd för att förebygga återfall i våld, som dock inte används i Sverige. Vidare föreslår Socialstyrelsen att möjligheterna att bedriva

försöksverksamheter med två lågtröskelmetoder undersöks samt att man låter experter bedöma behovet av att utveckla nya metoder för våldsutövare som även utövar kontroll och förtryck. I arbetet med hedersrelaterat våld och förtryck anses det vara av yttersta vikt att familjearbetet inte har familjeåterförening som överordnat mål, utan de utsattas säkerhet och välmående.

Regeringen beslutade i juni 2018 om en fortsättning på 2017 års uppdrag genom att ge Socialstyrelsen i uppdrag att inom vård och omsorg fortsätta att stödja genomförandet av den nationella strategin (S2018/03516/JÄM). Uppdraget består av sex delar och ska slutredovisas till Regeringskansliet senast den 1 november 2021. I regeringsbeslutet anges vidare att datumen för redovisning även ska gälla för Socialstyrelsens uppdrag att bl.a. analysera och föreslå hur relevant kunskapsstöd kan utvecklas för socialtjänsten samt hälso- och sjukvårdens arbete för att upptäcka och beskriva utsatthet för våld, att bedöma stödbehov och risken för upprepat våld i en hederskontext (S2018/01460/FS). Socialstyrelsen har valt att slutredovisa ett deluppdrag om att kartlägga skyddade boenden för våldsutsatta i juni 2020 (se nedan under rubriken Socialstyrelsens kartläggning av skyddade boenden i Sverige).

I Socialstyrelsens regleringsbrev för 2020 (S2019/05315/RS) fick myndigheten också i uppdrag att stödja utvecklingen av vård- och omsorgsarbete när det gäller mäns våld mot kvinnor inklusive hedersrelaterat våld och förtryck genom följande insatser:

1. lämna ytterligare bidrag till försöksverksamheten med en telefonlinje för våldsutövare
2. förstärka samordningen av Socialstyrelsens samtliga uppdrag på området mäns våld mot kvinnor och våld mot barn samt hedersrelaterat våld och förtryck
3. förstärka arbetet för att socialtjänsten, hälso- och sjukvården samt elevhälsan ska ha tillgång till kunskapsstöd för att systematiskt följa upp verksamheter för våldsutsatta och våldsutövare.

I de delar som rör hedersrelaterat våld och förtryck ska samordning ske med Länsstyrelsen i Östergötlands län (nationella kompetensteamet) och redovisas samordnat med det ovan nämnda regeringsuppdraget att inom vård och omsorg fortsätta att stödja genomförandet av den nationella strategin. Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 november 2021.

I Socialstyrelsens regleringsbrev för 2021 (S2020/09593) fick myndigheten i uppdrag att fortsätta att stödja utvecklingen av vård- och omsorgsarbete när det gäller mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck i enlighet med regeringens tidigare uppdrag, inklusive genom att lämna bidrag till Länsstyrelsen i Stockholms län för verksamheten med en telefonlinje för våldsutövare samt att följa upp denna verksamhet. I de delar som rör hedersrelaterat våld och förtryck ska samordning ske med det nationella kompetensteamet. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 1 november 2021, med undantag för deluppdraget om en telefonlinje för våldsutövare som ska redovisas senast den 15 april 2022.

Länsstyrelsernas uppdrag att stödja genomförande och uppföljning av regeringens nationella strategi

I budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 13) framhålls att länsstyrelserna sedan 2018 har ett särskilt regeringsuppdrag att stödja genomförande och uppföljning av regeringens nationella strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Enligt uppdraget ska länsstyrelserna bl.a. inom sina län bistå kommuner och regioner genom kunskaps- och metodstöd, utveckla regionala strategier och handlingsplaner, främja samverkan inom länet, utveckla våldsförebyggande arbete samt inom länet följa och analysera utvecklingen av insatser enligt den nationella strategin.

I budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 13) framhålls bl.a. att länsstyrelserna har genomfört och uppmuntrat en mångfald av insatser för att främja utvecklingen av våldsförebyggande arbete i länen. I Västerbottens län driver t.ex. länsstyrelsen tillsammans med organisationen Män ett samverkansprojekt för våldsprevention med unga i fyra glesbygdskommuner. Flera länsstyrelser har ökat sin interna samverkan med andra sakområden och med det civila samhället för att effektivisera spridningen av våldsförebyggande insatser lokalt. Länsstyrelserna i Stockholm och Skåne stöder den regionala pilotverksamheten med telefonlinjen Välj att sluta, som vänder sig till våldsutövare i nära relation för att motivera dem till behandling för att upphöra med våldet. Vidare framförs att regeringen avser att ge bättre och mer stabila förutsättningar för länsstyrelsernas jämställdhetsarbete på regional nivå med fokus på att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel. Länsstyrelsernas långvariga uppdrag på detta område kommer därför att permanentas.

Regeringen framhåller vidare att länsstyrelserna rapporterar att deras regionala strategier och handlingsplaner tillsammans med den nationella strategin har bidragit till ett gemensamt ramverk och utvecklad samverkan. Det pågår enligt rapporteringen en positiv utveckling i de 21 länen. Kunskapsnivån i fråga om mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel visar på en tydlig ökning både regionalt och lokalt.

Jämställdhetsmyndighetens uppdrag att förstärka sina insatser utifrån den nationella strategin

I Jämställdhetsmyndighetens regleringsbrev för 2019 (A2019/01892/JÄM) fick myndigheten i uppdrag att förstärka sina insatser inom ramen för arbetet med regeringens nationella strategi för att förebygga och motverka mäns våld mot kvinnor. Myndigheten skulle bl.a. ta fram en forskningsöversikt över våldsförebyggande arbete i Sverige och identifiera relevanta forsknings- och kunskapsluckor.

Jämställdhetsmyndigheten slutredovisade uppdraget i december 2020 i rapporten Långsiktigt arbete för kunskap och samverkan (2020:9). I rapporten framhålls bl.a. att forskningsöversikten, som genomförts av Stockholms universitet, visar på ett stort behov av forskning om effekter av våldsförebyggande metoder vad gäller mäns våld mot kvinnor. Vidare framgår det att Jämställdhetsmyndigheten bl.a. samverkar med länsstyrelserna för ett samlat kompetensutvecklingsstöd i fråga om våldsförebyggande arbete samt att myndigheten utvecklar ett webbaserat kunskaps- och stödmaterial i våldsprevention. Enligt myndigheten är det viktigt med utökade förutsättningar för att skapa ett kunskaps- och metodstöd för det våldsförebyggande arbetet för utvecklingen av en nationell samverkansstruktur. Jämställdhetsmyndigheten identifierar vidare att vissa myndigheter och stödverksamheter som möter unga saknar rutiner och arbetssätt som är anpassade efter bästa tillgängliga kunskap om våld i ungas partnerrelationer.

Myndighetsgemensamt uppdrag om ökad upptäckt av våld m.m.

Regeringen gav i augusti 2019 Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Jämställdhetsmyndigheten, Migrationsverket och Socialstyrelsen i gemensamt uppdrag att verka för förbättrad upptäckt av våld m.m. med utgångspunkt i den plan på området 2019–2021 som Socialstyrelsen redovisade i maj 2019 (A2019/01517/JÄM). De fem myndigheterna ska samverka i frågor om

- rutiner och metoder för upptäckt av våldutsatthet och våldsutövande
- övergripande information om våld, lagstiftning, skydd och stöd
- hänvisning till socialtjänst, hälso- och sjukvård samt rättsväsen för berörda individer
- förstärkt stöd till relevant personal med klientkontakter.

Till uppdraget hör pilotverksamhet vid samordningsförbund för upptäckt av våld, dvs. särskilda lokala organisationer för samverkan i enskilda ärenden mellan socialtjänsten, hälso- och sjukvården, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Sedan januari 2020 frågar 13 samordningsförbund rutinmässigt sin målgrupp om erfarenheter av våld (prop. 2020/21:1 utg.omr.13).

Jämställdhetsmyndigheten ska senast den 31 mars 2022 lämna en samlad redovisning av uppdraget till Arbetsmarknadsdepartementet.

Utvecklingsmedel samt nationellt och regionalt kompetensstöd

I budgetpropositionen för 2021 (2020/21:1 utg.omr. 9) framhålls att regeringen årligen avsätter 109 miljoner kronor i utvecklingsmedel och kompetensstöd till kommuner, regioner och ideella organisationer för att kvalitetsutveckla arbetet mot våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor.

Av Socialstyrelsens slutredovisning av det senaste treåriga uppdraget (2016–2018) framgår att utvecklingsmedlen, med en förbrukning på över 90 procent 2018, i första hand har använts till insatser för att stärka kompetensen

hos personalen, samverkan och det långsiktiga systematiska kvalitetsarbetet. Vidare anförts i budgetpropositionen att fler kommuner och regioner har ett strukturerat arbetssätt och strukturerade rutiner jämfört med tidigare men att utvecklingen är ojämn över landet. Fortsatta utvecklingsbehov har identifierats, bl.a. när det gäller arbetet med att stödja våldsutsatta barn och barn som har bevittnat våld.

Regeringen gav i mars 2020 Socialstyrelsen ett förnyat treårigt uppdrag att under 2020–2022 fördela utvecklingsmedel och ge nationellt och regionalt kompetensstöd för arbete mot våld i nära relationer m.m. (S2020/01591/SOF). Detta ska ske i samverkan med Jämställdhetsmyndigheten, länsstyrelserna, Uppsala universitet (Nationellt kunskapscentrum för kvinnofrid, NCK) och Linköpings universitet (Nationellt centrum för kunskap om våld mot barn, Barnafrid). Enligt uppdraget ska medel fördelas för att utveckla socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete mot våld i nära relationer, sexuellt våld och hedersrelaterat våld och förtryck samt för att stödja arbete med vuxna och barn i prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Socialstyrelsen ska även tillhandahålla och kvalitetssäkra kunskaps- och metodstöd, s.k. kompetensstöd. Socialstyrelsen har även övergripande ansvar för att i hela landet samordna, kvalitetssäkra, följa upp och redovisa uppdraget om utvecklingsmedel och kompetensstöd. Uppdraget ska slutredovisas till Socialdepartementet senast den 30 september 2023.

Kvinnofridslinjen

NCK är ett kunskaps- och resurscentrum vid Uppsala universitet, och verksamheten regleras av regeringens uppdrag till universitetet. NCK driver bl.a. den nationella stödtelefonen Kvinnofridslinjen. Till Kvinnofridslinjen kan kvinnor som utsatts för hot, våld och sexuella övergrepp ringa för att få stöd och hjälp. Även närstående och personal som möter våldsutsatta kvinnor i sitt yrke kan ringa. Kvinnofridslinjen är öppen dygnet runt och bemannas av kvinnliga socionomer och sjuksköterskor.

I juni 2019 fick NCK i uppdrag av regeringen att stärka och utveckla verksamheten med den nationella stödtelefonen för våldsutsatta, bl.a. med avseende på kvinnor och flickor som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck (A2019/01272/JAM). För 2021 får NCK använda 10 000 000 kronor för att med anledning av den ökade mängden samtal stärka och utveckla arbetet med Kvinnofridslinjen (A2020/02621).

Förebyggande av våld i nära relationer

I budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1, utg.omr. 9) framhålls bl.a. att Jämställdhetsmyndigheten i sitt våldsförebyggande arbete har kartlagt användningen av metoder och inventerat stödbehov genom möten med relevanta aktörer på området. Jämställdhetsmyndigheten har exempelvis uppdaterat Inget att vänta på – handbok för våldsförebyggande arbete som Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) först

publicerade 2015. Myndigheten har påbörjat utbildningar för medarbetare vid länsstyrelserna utifrån handboken för att de i sin tur ska kunna använda den i fortbildning av verksamheter för unga.

Jämställdhetsmyndigheten har sedan juni 2020 haft i uppdrag att i samverkan med flera andra myndigheter lämna förslag på bl.a. hur samordningen kan stärkas och utvecklas när det gäller arbete med tidiga våldsförebyggande insatser som främst riktar sig till pojkar och unga män, men även till flickor och unga kvinnor (A2020/01468/JÄM). Jämställdhetsmyndigheten slutredovisade uppdraget i april 2021 i rapporten Samordning av våldsförebyggande insatser (2021:10). I rapporten lämnar myndigheten flera förslag på hur samordningen mellan berörda myndigheter kan stärkas, bl.a. att en nationell och regional samverkansstruktur för våldsförebyggande arbete med fokus på pojkar och unga män utvecklas.

Regeringen beslutade i mars 2017 att ge en särskild utredare i uppdrag att se över arbetet med återfallsförebyggande insatser för män som utsätter närstående för våld (dir. 2017:26). Utredningen, som antog namnet Utredningen om återfallsförebyggande insatser för män som utsätter närstående för våld, överlämnade i maj 2018 betänkandet Att bryta ett våldsamt beteende – återfallsförebyggande insatser för män som utsätter närstående för våld (SOU 2018:37). Betänkandet har remissbehandlats och i mars 2021 överlämnade regeringen proposition 2020/21:163 Förebyggande av våld i nära relationer till riksdagen. I propositionen föreslår regeringen bl.a. att det ska införas en bestämmelse i SoL om att det till socialnämndens uppgifter hör att verka för att personer som utsätter eller har utsatt närstående för våld eller andra övergrepp ska ändra sitt beteende. Vidare föreslås en sekretessbrytande bestämmelse som gör det möjligt för socialtjänsten och hälso- och sjukvården att under vissa förutsättningar lämna uppgifter till Polismyndigheten som rör en enskild eller en närstående till den enskilde i syfte att förebygga att det mot den närstående begås ett allvarigare vålds-, frids- eller sexualbrott. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2021.

Propositionen har beretts i socialutskottet och betänkande 2020/21:SoU26 justerades den 1 juni 2021.

Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag

Utredningen Framtidens socialtjänst överlämnade sitt betänkande Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag (SOU 2020:47) i augusti 2020.

Utredningen föreslår bl.a. att det i SoL anges att socialtjänsten ska ha ett förebyggande perspektiv. Vidare finns förslag på att göra regelverket mer flexibelt genom att bl.a. skapa en befogenhet som innebär att socialnämnden kan besluta att en eller flera insatser ska tillhandahållas utan föregående individuell behovsprövning (s. 687 f.). Det kan gälla grupper som är svåra att nå, t.ex. barn och unga som utsätts för våld eller hedersförtryck, kvinnor som utsätts för mäns våld liksom män som slår kvinnor. Utredningen bedömer

exempelvis att skyddat boende utan behovsprövning kan fylla en viktig funktion för våldsutsatta vuxna och därför ska kunna tillhandahållas utan behovsprövning. Utredningen föreslår även att socialnämnden ska få tillhandahålla insatser utan behovsprövning till barn som fyllt 15 år oberoende av vårdnadshavarens samtycke.

Betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

Nationell strategi mot våld mot barn

I april 2021 beslutade regeringen att tillsätta en särskild utredare som ska lämna förslag till en nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck (dir. 2021:29). Strategin ska anlägga ett helhetsperspektiv och möjliggöra en samlad inriktning för arbetet med att förebygga och bekämpa våld mot barn under de kommande tio åren. Beslutet bygger på en överenskommelse mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna.

Uppdraget ska redovisas senast den 31 maj 2022.

Skydd för barn som bevittnar brott

I juni 2018 beslutade regeringen att ge en särskild utredare i uppdrag att utreda ett utökat straffrättsligt skydd för de barn som bevittnar våld eller andra brottsliga handlingar som begås av och mot närstående samt överväga ett straffrättsligt ansvar för uppmaning eller annan psykisk påverkan att begå självmord (dir. 2018:48). I juni 2019 överlämnades betänkandet Straffrättsligt skydd för barn som bevittnar brott mellan närstående samt mot uppmaning och annan psykisk påverkan att begå självmord (SOU 2019:32).

I mars 2021 föreslog regeringen i lagrådsremissen Barn som bevittnar brott bl.a. att det införs ett nytt gradindelad brott, barnfridsbrott, som innebär att det blir straffbart att utsätta ett barn för att bevittna vissa brottsliga gärningar, såsom vålds- och sexualbrott, i nära relation. I april 2021 överlämnade regeringen en proposition (prop. 2020/21:170) med dessa förslag till riksdagen, och lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2021.

Djur och våld

Sedan hösten 2012 har utvecklingsledare för våld i nära relationer tillsammans med djurskyddshandläggare arbetat med våld mot djur och våld i nära relationer vid Länsstyrelsen i Västmanlands län inom projektet Djur och Våld (lansstyrelsen.se/vastmanland). Projektet vilar på barnkonventionen och regeringens sjätte jämställdhetspolitiska mål om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Länsstyrelsens arbete sker genom kunskapsutveckling, samverkan mellan myndigheter och ett starkt barnperspektiv. Målet är att öka kunskapen om sambandet mellan våld mot djur och våld i nära relationer hos socialtjänst, polis och åklagare, ideella föreningar samt djurskyddshandläggare och djurhälsopersonal.

Insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck

När det gäller insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck ska Länsstyrelsen i Östergötlands län enligt regleringsbrevet för 2020 (Fi2019/04079/SFÖ) bidra till att stärka statliga och kommunala verksamheters förmåga att förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck, barnäktenskap, tvångs-äktenskap samt könsstypning av kvinnor och flickor i enlighet med tidigare regeringsbeslut (A2019/01278/JÄM). Vidare ska stöd i form av rådgivning även ges till civilsamhället och olika organisationers arbete med att bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck.

Länsstyrelsen i Östergötlands län redovisade uppdraget i mars 2021 i rapporten Årsrapport – Nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck – verksamheten under 2020 (801-19172-2020). I årsrapporten framkommer bl.a. att Nationella kompetensteamet har tagit fram och spridit information till bl.a. yrkesverksamma om de lagskärpningar i fråga om bl.a. barnäktenskapsbrott och utreseförbud som trädde i kraft den 1 juli 2020.

I budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 13) framförs att det till länsstyrelsernas uppdrag hör att på några platser i landet stödja utvecklingen av kommun- och myndighetsgemensamma resurscentrum för barn och vuxna som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck. Sådana centrum kan innebära samlokalisering av socialtjänst, hälso- och sjukvård samt polis med flerspråkig kompetens, för att underlätta stöd och skydd. Även personer som medverkar i brottsutredningar kan få stöd och skydd vid dessa centrum. Av länsstyrelsernas slutredovisning framgår att en mängd insatser har gjorts för att stärka berörda aktörers arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck i fyra län men att de ännu inte har resulterat i operativ verksamhet för målgruppen (2020:4 Slutrapport 2018–2019 Regionala resurscentra för våldsutsatta med särskilt fokus på hedersrelaterat våld och förtryck).

Enligt regeringen behöver arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck bedrivas långsiktigt och med stabila förutsättningar. Som ett led i detta permanentas kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck vid Länsstyrelsen i Östergötlands län och blir därmed ett nationellt kompetenscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck. Av budgetpropositionen framgår att för 2021 tillförs 30 000 000 kronor till verksamheten och från 2022 tillförs 40 000 000 kronor per år. Regeringen har också förstärkt anslaget 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder med 180 000 000 kronor under 2021 och därefter 80 000 000 miljoner kronor per år under 2022 och 2023 för att öka kompetensen och för nya uppdrag till berörda statliga myndigheter kring hedersrelaterat våld och förtryck. Länsstyrelsen förbereder således för närvarande inrättandet av ett nationellt sektorsövergripande kompetenscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck (A2020/02708/JÄM). Länsstyrelsen ska senast den 1 september 2021 redovisa vidtagna åtgärder och en plan för det fortsatta arbetet, och senast den 25 mars 2022 redovisa uppdraget i sin helhet.

I budgetpropositionen framförs vidare bl.a. att Nationella kompetensteamet vid Länsstyrelsen i Östergötlands län under 2019 fick i uppdrag att informera

asylsökande barn om deras rättigheter och stärka organisationer som främjar barns rätt till en tillvaro fri från hedersrelaterat våld och förtryck.

I januari 2018 ingick regeringen en överenskommelse med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) för att stärka jämställdhetsarbetet på lokal och regional nivå 2018–2020. SKR:s arbete utifrån överenskommelsen inkluderade att analysera medlemsbehov och utveckla medlemsstöd i fråga om hur socialtjänsten kan förbättra arbetet med att ge stöd till personer som utsatts för hedersrelaterat våld och förtryck. Regeringen beslutade i februari 2021 att bevilja SKR 20 000 000 kronor för en särskild kvinnofridsatsning under med huvudfokus att förebygga och motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Satsningen är en fortsättning på överenskommelsen som slöts med regeringen och planeras pågå under 2021–2023. Beslutet bygger på en överenskommelse mellan regeringspartierna, Centerpartiet och Liberalerna.

I juni 2018 fick Linköpings universitet (Nationellt centrum för kunskap om våld mot barn, Barnafrid) i uppdrag att genomföra utbildningsinsatser om hedersrelaterat våld och förtryck och dess olika uttrycksformer barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning för landets barnahusverksamheter (S2018/03927/JÄM). I rapporten Slutrapport av uppdrag om att stärka Barnahusens kompetens om hedersrelaterat våld och förtryck i januari 2021 konstateras bl.a. att det på barnahusen finns behov av fortsatt kompetensutveckling när det gäller hedersrelaterat våld och förtryck. Vidare ser Barnafrid bl.a. följande behov:

- kunskapshöjande insatser för yrkesverksamma i fråga om de nya lagarna mot hedersrelaterad brottslighet
- behov av fortsatta tvärprofessionella utbildningsinsatser
- utbildningsinsatser riktade mot verksamhetschefer och verksamhetsutvecklare
- samla handlingsplaner och rutiner från kommunerna
- fortsatt erfarenhetsutbyte
- fortsatt forskning på området
- samverkan mellan de nordiska länderna.

Som en del av regeringsuppdraget tog Barnafrid i mars 2020 också fram handboken En handbok om hedersrelaterat våld och förtryck för dig inom Barnahusen. Handbokens syfte är att vara ett hjälpmedel för yrkesverksamma inom barnahusen och den innehåller dels en mer allmän del om hedersrelaterat våld och förtryck, dels en del med mer yrkesspecifikt innehåll.

I december 2020 beslutade regeringen om ett förnyat uppdrag för Barnafrid att genomföra utbildningsinsatser om hedersrelaterat våld och förtryck (A2020/02621). Arbetet ska bedrivas i samverkan med Nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck som finns vid Länsstyrelsen i Östergötlands län. Inom ramen för uppdraget ska även samlas in och spridas erfarenheter från barnahusverksamheternas utredningsarbete av hedersrelaterad brottslighet. Uppdraget ska redovisas till regeringen (Arbetsmarknadsdepartementet) senast 31 januari 2022.

Utvärdering av Länsstyrelsen i Östergötlands läns nationella uppdrag att motverka hedersrelaterat våld och förtryck

Myndigheten för vård- och omsorgsanalys redovisade i juni 2020 sitt uppdrag att utvärdera arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck vid Länsstyrelsen i Östergötlands län (A2019/01326/JÄM). I myndighetens rapport *Strukturer för stöd – Utvärdering av det nationella uppdraget att motverka hedersrelaterat våld och förtryck (2020:8)* dras följande slutsatser:

- Länsstyrelsen i Östergötlands län har till stor del nått regeringens mål i uppdragen
- de sammantagna insatserna möter inte dagens behov av stöd, utan det behövs ökad tillgång till kunskapsstöd, ett tydligare strategiskt arbete och mer stöd i det praktiska arbetet
- det behövs långsiktiga uppdrag samt en tydligare organisering och nivåstrukturering av arbetet.

I rapporten rekommenderar myndigheten regeringen att verka för en ökad tillgång till kunskapsstöd och stärkt kunskapsstyrning när det gäller hedersrelaterat våld och förtryck. Vidare anges att regeringen genom långsiktighet i uppdrag och finansiering behöver skapa ett sektorsövergripande uppdrag för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Slutligen rekommenderas att regeringen delar upp uppgifterna i ett nationellt uppdrag och ett regionalt uppdrag.

Med anledning av rekommendationerna har Regeringskansliet gett i uppdrag åt Länsstyrelsen i Östergötlands län att förbereda inrättandet av ett nationellt kompetenscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck. Vidare har regeringen permanentat länsstyrelsernas uppdrag (se föregående avsnitt). Enligt uppgift från Regeringskansliet pågår således arbetet med rekommendationerna både på berörda myndigheter och inom Regeringskansliet.

Skydd mot hedersrelaterad brottslighet

I budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 4 och 9) anför regeringen att lagändringarna i propositionen *Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet* (prop. 2019/20:131) trädde i kraft i juli 2020. Ändringarna innebär att det har införts ett nytt brott, barnnäktenskapsbrott, och en ny särskild straffskärpningsgrund för brott med hedersmotiv. Därtill har införts ett utreseförbud som ska skydda barn som riskerar att föras utomlands i syfte att ingå barnnäktenskap eller att könsstympas. Enligt regeringen är det centralt att kunskap om dessa lagändringar sprids så att fler brottsoffer kan skyddas och förövare straffas.

Nationella kompetensteamet vid Länsstyrelsen i Östergötlands län har tagit fram informationsmaterial och affischer om den skärpta lagstiftningen. Informationsmaterialet riktar sig till vårdnadshavare, barn och ungdomar samt yrkesverksamma.

I mars 2021 beslutade regeringen om en utredning om ett utvidgat utreseförbud för barn (S2021/02072). Enligt regeringsbeslutet ska utredaren bl.a. ta ställning till om det, i syfte att motverka att barn far illa, finns behov av att utvidga tillämpningsområdet för utreseförbud för barn. Vidare ska utredaren ta ställning till om utreseförbud ska registreras i Polismyndighetens efterlysningsregister samt om det bör vidtas åtgärder för att motverka att ett barn som har utreseförbud kan lämna Sverige med hjälp av ett nationellt identitetskort. Därutöver ska utredaren ta ställning till om det ska införas en underrättseskyldighet för socialnämnder och domstolar i förhållande till Migrationsverket i fråga om utreseförbud. Uppdraget ska vara slutfört senast den 10 januari 2022.

Regeringen beslutade i juni 2019 att ge en särskild utredare i uppdrag att se över straffrätten när det gäller hedersrelaterat våld och förtryck (dir. 2019:43). I uppdraget ingick att ta ställning till om det bör införas en särskild straffbestämmelse, med en egen brottsbeteckning, som uttryckligen tar sikte på hedersrelaterat våld och förtryck. Direktivet har förhandlats med de partier som står bakom januariavtalet. Utredningen, som antog namnet Hedersbrottsutredningen, överlämnade i oktober 2020 betänkandet Ett särskilt hedersbrott (SOU 2020:57). Utredningen föreslår bl.a. att det införs ett särskilt hedersbrott och att straffet för överträdelse av kontaktförbud skärps. Betänkandet har remitterats och bereds inom Regeringskansliet.

Statsbidrag till kvinno- och tjejjourer

Regeringen anförde i budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 13) att det under 2018 gjordes en översyn vid Regeringskansliet med syftet att skapa långsiktiga ekonomiska förutsättningar för ideella kvinno- och tjejjourer och samtidigt bidra till ett fungerande brottsofferstöd inom kommuners och regioners ansvarsområden.

Arbetet har redovisats i promemorian Ny modell för statsbidrag till vissa ideella organisationer inom brottsofferområdet (Ds 2019:7). Promemorian innehåller bl.a. förslag om att sammanföra befintliga statsbidrag inom området mäns våld mot kvinnor till en ny förordning om bidrag till civilsamhällsorganisationer med utgångspunkt i den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Promemorian har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet.

Regeringen har i regleringsbrevet för 2021 (A2020/02621) tilldelat Socialstyrelsen 100 000 000 kronor att fördela som statsbidrag till kvinno- och tjejjourer samt 23 300 000 kronor att fördela till organisationer inom det sociala området som arbetar med att motverka våld mot kvinnor och flickor.

Lagreglering av skyddat boende

I januari 2018 överlämnades betänkandet Ett fönster av möjligheter (SOU 2017:112) med förslag om att insatsen skyddat boende ska lagregleras, definieras och omfattas av särskilda kvalitetskrav. Utredningens uppdrag var

att föreslå åtgärder för att stärka barnrättsperspektivet för barn som vistas i skyddat boende tillsammans med en vårdnadshavare. I betänkandet föreslås bl.a. att insatsen skyddat boende ska regleras i SoL som en ny placeringsform för vuxna och barn som medföljande till en vuxen vårdnadshavare. Det föreslås vidare att skyddat boende ska vara tillståndspliktigt och omfattas av nya kvalitetskrav. Det föreslås också att barn i skyddat boende ska omfattas av samma regelverk som andra placerade barn, vilket bl.a. innebär att socialnämnden noga ska följa barnets vistelse där. Vidare föreslås ändringar för att barnens rätt till skolgång ska säkerställas.

Under Regeringskansliets beredning av betänkandet framkom det att förslagen borde kompletteras i vissa avseenden. Socialdepartementet tog därför i juli 2020 fram promemorian Stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende – förslag till bestämmelser rörande bl.a. omedelbar placering, sekretess och skolgång (Ds 2020:16). Syftet med promemorian är att komplettera betänkandet.

Promemorian har remitterats och ärendet bereds fortsatt inom Regeringskansliet med utgångspunkt i både betänkandet och promemorian.

Socialstyrelsens kartläggning av skyddade boenden i Sverige

I juni 2020 slutredovisade Socialstyrelsens sitt deluppdrag om en kartläggning av skyddade boenden i Sverige (S2018/03516/JÄM). I rapporten Kartläggning av skyddade boenden i Sverige (2020-6-6817) framkommer bl.a. följande resultat:

- I hälften av landets kommuner finns minst ett skyddat boende och flest skyddade boenden finns i storstadsregionerna.
- Av alla boenden drivs 54 procent ideellt, medan 37 procent drivs i privat regi och 9 procent av kommunerna.
- Totalt 62 procent av de skyddade boendena uppger att de kan ta emot personer med fysisk funktionsnedsättning, 65 procent uppger att de kan ta emot personer med psykisk funktionsnedsättning och 22 procent uppger att de kan ta emot personer med missbruks- eller beroendeproblematik.

Socialstyrelsen konstaterar i rapporten bl.a. att det har skett en ökning i andelen skyddade boenden som drivs av privata aktörer sedan kartläggningen 2012. En högre andel skyddade boenden tar emot skyddsökande i friliggande lägenheter, vilket har ökat tillgängligheten till skyddat boende för fler grupper, exempelvis för våldsutsatta kvinnor som har husdjur och våldsutsatta män och pojkar. När det gäller tillgängligheten konstaterar Socialstyrelsen att 78 procent av de skyddade boendena uppger att de avvisat personer på grund av platsbrist eller annan orsak någon gång under den undersökta perioden. Många skyddade boenden lyfter fram att det är ett problem att kvinnor och barn bor kvar länge på det skyddade boendet på grund av att det är svårt att hitta en ny permanent bostad.

Handlingsplan mot prostitution och människohandel m.m.

Regeringen beslutade i februari 2018 om en handlingsplan mot prostitution och människohandel. Syftet med handlingsplanen är att förebygga och motverka prostitution och människohandel för alla ändamål och att bidra till ett bättre skydd och stöd för personer som är utsatta för människohandel. Handlingsplanen omfattar ett antal åtgärder som syftar till att bekämpa prostitution och människohandel.

Åtgärderna delas in i åtta olika insatsområden som omfattar bl.a. en förstärkt samordning mellan myndigheter och andra aktörer, stärkt förebyggande arbete, förbättrad förmåga att upptäcka prostitution och människohandel samt lagstiftningsåtgärder. Vidare omfattar åtgärderna insatser inom förstärkt skydd och stöd, effektivare brottsbekämpning, stärkt kunskap och metodutveckling samt ökad internationell samverkan.

I januari 2018 övertog Jämställdhetsmyndigheten det nationella samordningsansvaret i frågor om prostitution och människohandel från Länsstyrelsen i Stockholm. Inom ramen för detta arbete driver myndigheten det nationella metodstödsteamet mot prostitution och människohandel (NMT) där Polismyndigheten ingår tillsammans med bl.a. Åklagarmyndigheten, Migrationsverket, Arbetsmiljöverket och regionkoordinatorerna mot prostitution och människohandel. Inom ramen för NMT har det skapats en särskild stödprocess som myndigheterna arbetar utifrån. Som en del i den stödprocessen drivs en stödtelefon och ett återvändandeprogram (tillsammans med FN-organet Internationella organisationen för migration) och runt omkring i landet finns regionkoordinatorer mot prostitution och människohandel som arbetar med att stödja utsatta. NMT erbjuder också stöd och utbildning till kommuner, myndigheter och frivilligorganisationer i arbetet mot människohandel.

Som ett led i genomförandet av handlingsplanen mot prostitution och människohandel beslutade regeringen i september 2019 att ge Jämställdhetsmyndigheten i uppdrag att stärka arbetet mot att barn och unga respektive vuxna utnyttjas i prostitution och människohandel samt kartlägga omfattningen av prostitution och människohandel (A2019/00873/JÅM). Enligt uppdraget ska Jämställdhetsmyndigheten bl.a. redovisa goda exempel på insatser och myndighetssamverkan, samla och sprida kunskap och stödmaterial till yrkesverksamma t.ex. på myndighetens webbplats samt vid behov erbjuda utbildningsinsatser till yrkesverksamma. Uppdraget ska enligt ett ändringsbeslut redovisas till Arbetsmarknadsdepartementet senast den 30 juni 2021 (A2020/02079).

Jämställdhetsmyndigheten fick i sitt regleringsbrev för 2021 (A2020/02621) ett nytt uppdrag om stärkt arbete mot prostitution och människohandel samt hedersrelaterat våld och förtryck, som delvis inbegriper arbetet i det pågående uppdraget.

Svar på skriftlig fråga

Justitie- och migrationsminister Morgan Johansson besvarade den 2 december 2020 en skriftlig fråga (fr. 2020/21:616) av Mikael Eskilandersson (SD) om personuppgiftsskydd i familjerättsliga processer och anförde bl.a. följande:

Regeringen arbetar aktivt för att stärka personuppgiftsskyddet för hotade och förföljda personer. Den 1 januari 2019 infördes ett nytt skyddsinstitut, skyddad folkbokföring, som ger ökad trygghet för denna utsatta grupp. Samtidigt infördes regler om förstärkt sekretess för vissa uppgifter om personer med skyddad folkbokföring som är parter i mål och ärenden hos myndigheter och domstolar. För den som är utsatt finns även andra skyddsåtgärder, som sekretessmarkering och fingerade personuppgifter. Vidare innehåller offentlighets- och sekretesslagen särskilda bestämmelser om sekretesskydd för enskilda i olika offentliga verksamheter, bl.a. i familjerättsliga mål och ärenden hos domstolarna.

— — —

Det är vidare viktigt att de aktörer som hanterar skyddade personuppgifter har de kunskaper och verktyg som krävs för att tillämpa reglerna. För att tillgodose detta erbjuder Domstolsakademien och Domstolsverket utbildningar i bl.a. sekretessfrågor för domare och annan domstolspersonal som handlägger familjemål. Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd ansvarar för att tillhandahålla information om skyddade personuppgifter till socialnämnderna.

Lagstiftningen ger alltså redan i dag ett starkt personuppgiftsskydd för utsatta barn och föräldrar och regeringens ambition är att skyddet ska stärkas ytterligare. Regeringen kommer under mandatperioden att arbeta med dessa frågor med fortsatt hög ambition.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om våld i nära relationer, stöd till barn och unga, hedersrelaterat våld och förtryck, kvinnor som befinner sig i prostitution, skyddade boenden samt kvinnojourernas finansiering behandlades senast i betänkandena 2018/19:SoU9 och 2019/20:SoU9, båda med namnet Socialtjänst- och barnfrågor. Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2018/19:187 och 2019/20:309).

Utskottets ställningstagande

Det är enligt utskottet oerhört angeläget att stoppa mäns våld mot kvinnor. Utskottet noterar i detta sammanhang att regeringen nyligen har överlämnat propositionen Förebyggande av våld i nära relationer (prop. 2020/21:163). Propositionen har beretts i socialutskottet och betänkande 2020/21:SoU26 justerades den 1 juni 2021.

Enligt 5 kap. 11 § SoL hör det till socialnämndens uppgifter att verka för att den som utsatts för brott och hans eller hennes närstående får stöd och hjälp. Socialnämnden ska särskilt beakta att kvinnor som utsatts för våld eller andra övergrepp av närstående kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation. Vidare ansvarar socialnämnden för att både ett barn som har utsatts

för brott och ett barn som har bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående får det stöd och den hjälp som han eller hon behöver.

Utskottet noterar att det pågår arbete inom flera myndigheter när det gäller våld i nära relationer. Regeringen har bl.a. gett Socialstyrelsen ett förnyat treårigt uppdrag att under 2020–2022 fördela utvecklingsmedel och ge nationellt och regionalt kompetensstöd för arbete mot våld i nära relationer m.m. (S2020/01591/SOF). Medel fördelas för att utveckla socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete mot bl.a. våld i nära relationer.

När det gäller dödsfallsutredningar konstaterar utskottet att det den 1 januari 2019 infördes ändringar i lagen (2007:606) om utredningar för att förebygga vissa skador och dödsfall som syftar till att utredningsverksamheten ska bli mer effektiv och ändamålsenlig. Socialstyrelsen är ansvarig utredningsmyndighet. Utredningsverksamhetens resultat och slutsatser redovisas i en rapport till regeringen vartannat år. Rapporten omfattar bl.a. en redovisning av de brister i samhällets skydds nät som har identifierats i analysarbetet.

Utskottet noterar även det arbete som under flera år pågått inom Länsstyrelsen i Västmanland när det gäller djur och våld.

Sammantaget anser utskottet att riksdagen inte bör ta något initiativ med anledning av motionerna 2020/21:1612 (SD) yrkande 18, 2020/21:2110 (S), 2020/21:2696 (MP) yrkande 27, 2020/21:2710 (MP) yrkandena 1–4 och 2020/21:3427 (L) yrkande 19. Motionsyrkandena bör avslås.

När det gäller frågan om myndigheters bemötande av våldsutsatta barn och unga bedömer utskottet att en del verksamheter som möter barn saknar den kunskap och kompetens som krävs för att i ett tidigt skede kunna möta barn som riskerar att fara illa eller redan har gjort det. Enligt utskottet finns det därför behov av nya riktlinjer och kunskapsstöd i syfte att öka kompetensen bland samtliga yrkesgrupper som arbetar med barn som riskerar att utsättas för våld.

Utskottet anser därför att regeringen bör ge i uppdrag åt lämplig myndighet att ta fram sådana riktlinjer och kunskapsstöd. Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anfört och tillkännager detta för regeringen. Motion 2020/21:2951 (C) yrkande 27 bör bifallas.

Utskottet noterar att Socialstyrelsen föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:4) om våld i nära relationer ska tillämpas i socialnämndens och i vårdgivares arbete med våldsutsatta barn och vuxna och med barn som bevittnat våld. Socialstyrelsen har även tagit fram en handbok om bl.a. socialtjänstens arbete mot våld i nära relationer, som är ett komplement till myndighetens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer. Utskottet anser inte att riksdagen behöver ta något initiativ med anledning av motion 2020/21:3427 (L) yrkande 12. Motionen bör avslås.

Utskottet delar regeringens och motionärernas bedömning att äldre våldsutsatta kvinnor hittills inte uppmärksammas i tillräcklig utsträckning. Det är därför positivt att Socialstyrelsen har tagit fram informationsmaterial och en utbildning som riktar sig till dem som arbetar inom äldreomsorgen eller på annat sätt kommer i kontakt med äldre i sitt arbete. Det är inte nödvändigt för

riksdagen att ta något initiativ med anledning av motion 2020/21:3259 (L) yrkande 20. Motionsyrkandet bör avslås.

Vidare delar utskottet regeringens bedömning att arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck måste bedrivas långsiktigt och med stabila förutsättningar. Utskottet välkomnar att kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck vid Länsstyrelsen i Östergötlands län permanentas och därmed blir ett nationellt kompetenscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck. Det är viktigt att kompetensen om och arbetet mot hedersrelaterat våld ökar och att barnrättsperspektivet förstärks i arbetet mot hedersförtrycket. Utskottet är dock inte berett att föreslå att riksdagen tar några initiativ med anledning av motionerna 2020/21:451 (-) yrkandena 11–13, 15 och 16, 2020/21:656 (SD) yrkande 20, 2020/21:2035 (SD) yrkande 27, 2020/21:2676 (-, S, KD, C, L, M, MP) yrkandena 1 och 2, 2020/21:2696 (MP) yrkande 32 och 2020/21:3274 (L) yrkande 16. Motionsyrkandena bör avslås.

Utskottet noterar att Nationella kompetensteamet vid Länsstyrelsen i Östergötlands län har tagit fram informationsmaterial och affischer om den skärpta lagstiftningen om hedersrelaterad brottslighet. Informationsmaterialet riktar sig bl.a. till yrkesverksamma. Riksdagen behöver inte ta några initiativ med anledning av motion 2020/21:3471 (M) yrkande 5. Motionsyrkandet bör avslås.

Utskottet noterar att promemorian Ny modell för statsbidrag till vissa ideella organisationer inom brottsofferområdet (Ds 2019:7) bereds inom Regeringskansliet. Promemorian innehåller bl.a. förslag om att sammanföra befintliga statsbidrag inom området mäns våld mot kvinnor till en ny förordning om bidrag till civilsamhällesorganisationer med utgångspunkt i den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Beredningen bör inte föregripas. Motion 2020/21:3410 (KD) yrkande 10 bör därför avslås.

Utskottet noterar att regeringen bereder betänkandet Ett fönster av möjligheter (SOU 2017:112) och promemorian Stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende – förslag till bestämmelser rörande bl.a. omedelbar placering, sekretess och skolgång (Ds 2020:16). Det är enligt utskottet mycket angeläget att barnperspektivet på skyddade boenden stärks. Det handlar om att skapa förutsättningar för fler skyddade boenden där barn kan bo och även om att trygga barnens möjlighet att gå i förskola och skola även om de behöver bo på annan plats. Utskottet förutsätter att regeringen skyndsamt återkommer till riksdagen med förslag till lagändringar i denna fråga. Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anfört och tillkännager detta för regeringen. Motionerna 2020/21:2951 (C) yrkande 28, 2020/21:3275 (L) yrkande 4 och 2020/21:3427 (L) yrkande 16 bör därför bifallas delvis.

Utskottet är inte berett att föreslå att riksdagen tar några initiativ när det gäller övriga frågor om skyddade boenden. Riksdagen avslår motionerna 2020/21:2953 (C) yrkande 33 och 2020/21:3427 (L) yrkandena 14 och 15.

När det gäller samverkan mellan olika myndigheter när det gäller prostituerade konstaterar utskottet att regeringen har gett Jämställdhetsmyndigheten i uppdrag att stärka arbetet mot att barn och unga respektive vuxna utnyttjas i prostitution och människohandel samt kartlägga omfattningen av prostitution och människohandel (A2019/00873/JÄM). Enligt uppdraget ska Jämställdhetsmyndigheten bl.a. redovisa goda exempel på insatser och myndighetssamverkan, samla och sprida kunskap och stödmaterial till yrkesverksamma t.ex. på myndighetens webbplats samt vid behov erbjuda utbildningsinsatser till yrkesverksamma. Uppdraget ska redovisas till Arbetsmarknadsdepartementet senast den 30 juni 2021. I avvaktan på detta arbete anser utskottet inte att riksdagen behöver ta något initiativ med anledning av motion 2020/21:495 (KD) yrkande 5. Motionsyrkandet bör avslås.

Adoption

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om nationella adoptioner och vårdnadsöverflyttningar och tillkännager detta för regeringen. Riksdagen avslår övriga motionsyrkanden om adoption. Jämför reservation 62 (S, V, MP), 63 (SD), 64 (V) och 65 (L).

Motionerna

Nationella adoptioner och vårdnadsöverflyttningar

I kommittémotion 2019/20:2928 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 7 föreslås ett tillkännagivande om att möjliggöra för fler nationella adoptioner och vårdnadsöverflyttningar. Enligt motionärerna bör frågan om nationell adoption eller vårdnadsöverflyttning prövas oftare som ett alternativ vid långvariga placeringar. Barnperspektivet ska alltid vara vägledande.

Ett liknande förslag finns i partimotion 2019/20:2828 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 36.

Adoption i övrigt

I motion 2020/21:2317 av Boriana Åberg (M) föreslås ett tillkännagivande om ändring av åldersgränserna för adoption.

I kommittémotion 2020/21:1832 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 27 föreslås ett tillkännagivande om finansiering av adoptionsverksamheter. Enligt motionärerna medför minskningen av antalet adoptioner bl.a. en risk för att barnets bästa blir sekundärt och att beroendet av intäkter tar ett stort fokus för organisationens överlevnad. Motionärerna vill därför ge i uppdrag åt regeringen att tillsätta en utredning om en mer kvalitetssäker finansiering av

adoptionsverksamheterna. Även i kommittémotion 2020/21:2026 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkande 27 föreslås ett sådant tillkännagivande.

I kommittémotion 2020/21:393 av Jon Thorbjörnson m.fl. (V) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att ansvaret för den dokumentation som rör adoptioner bör föras över till en offentlig myndighet för att möjliggöra öppenhet och tillgänglighet och underlätta forskning. Motionärerna menar att alla människor rätt att känna till sitt ursprung, varför alla dokument som rör adoption är för viktiga för att förvaras hos och kontrolleras av privata aktörer.

I motion 2020/21:1422 av Arman Teimouri (L) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att skapa en rättssäker process som utgår från barnets bästa vid nationella adoptioner. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att upprätta ett nationellt kösystem för nationella adoptioner.

I motion 2020/21:1566 av Monica Haider (S) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att studera förutsättningarna för att öppna möjlighet att finansiera adoptionskostnader med fördelaktiga statliga lån. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om den obligatoriska föräldrautbildningen i samband med adoption. Enligt motionären borde föräldrautbildning för den som vill adoptera vara kostnadsfri och erbjudas lokalt av socialtjänsten.

I motion 2020/21:1910 av Adnan Dibrani och Mattias Jonsson (båda S) föreslås ett tillkännagivande om att se över behovet av förändrade åldersregler vid adoption.

Gällande rätt

Vid nationell adoption tillämpas bestämmelserna i 4 kap. föräldrabalken (FB). Beslut om tillstånd till adoption fattas av allmän domstol.

Under 2018 beslutade riksdagen om en modernisering av regelverket (prop. 2017/18:121, bet. 2017/18:CU14, rskr. 2017/18:372), och genom reformen stärktes barnrättsperspektivet i 4 kap. FB enligt bl.a. följande.

Barnets bästa ska ges störst vikt vid alla frågor som rör adoption av ett barn (1 §). Ett barn får adopteras endast om det med beaktande av samtliga omständigheter är lämpligt (2 §). Vid den bedömningen ska särskilt beaktas barnets behov av adoption och sökandens lämplighet att adoptera. Barnet ska få information och ges möjlighet att framföra sina åsikter i frågor som rör adoptionen (3 §). Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. Om barnet har fyllt tolv år krävs dessutom att han eller hon samtycker till adoptionen (7 §). Domstolen ska se till att ett ärende om adoption blir tillräckligt utrett (13 §) och ska ge i uppdrag åt socialnämnden att utse någon att genomföra en adoptionsutredning (14 §). Den som genomför en sådan utredning ska undersöka om förutsättningarna för adoption är uppfyllda och ska alltid försöka klarlägga barnets inställning (15 §). Utredaren ska redovisa det som har framkommit för domstolen och lämna ett förslag till beslut.

Enligt 23 § har ett barn som är adopterat rätt att av sina föräldrar få veta det. Föräldrarna ska så snart det är lämpligt upplysa barnet om att han eller hon är adopterad.

När det gäller internationella adoptioner tillämpas lagen (2018:1289) om adoption i internationella situationer. I lagen finns bestämmelser om svensk domstols internationella behörighet, tillämplig lag och när utländska beslut erkänns i Sverige. Om adoptionen har anknytning till ett annat nordiskt land gäller förordningen (1931:429) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmynderskap.

I lagen (1997:192) om internationell adoptionsförmedling, förkortad LIA, finns bestämmelser som ska tillämpas när en underårig med hemvist utomlands ska adopteras av någon eller några med hemvist i Sverige. Lagen innehåller bl.a. bestämmelser om anlitanande av adoptionsorganisationer och tillstånd till enskild adoption. Av 8 b § LIA framgår att en auktoriserad sammanslutning är skyldig att dokumentera förmedlingsverksamheten. Dokumentationen ska bevaras så länge den kan antas ha betydelse för den som förmedlats för adoption genom sammanslutningen, eller närstående personer för honom eller henne. En kopia av handlingar som avser en viss adoption ska också skickas till den socialnämnd som avses i 6 kap. 15 § andra stycket SoL. Av samma bestämmelse följer att om sammanslutningen upphör med sin förmedlingsverksamhet, ska dokumentation av förmedlingsverksamheten överlämnas till Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF) för förvaring.

Enligt 8 c § LIA ska den som en sammanslutnings handlingar i förmedlingsverksamheten rör på begäran, så snart som möjligt, tillhandahållas efterfrågade handlingar, om det inte kan antas att en annan enskild person lider men. Vidare framgår att frågor om utlämnande prövas av den som ansvarar för handlingarna. Anser han eller hon att någon handling eller en del av en handling inte bör lämnas ut ska han eller hon genast med eget yttrande överlämna frågan till MFoF för prövning.

I lagen (1997:191) med anledning av Sveriges tillträde till Haagkonventionen om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner finns ytterligare bestämmelser på området.

Enligt 6 kap. 12 § SoL får ett barn med hemvist utomlands inte utan socialnämndens medgivande tas emot av någon i syfte att adopteras. Ett sådant medgivande får lämnas om sökanden är lämpad att adoptera. Om barnet är känt ska sökandens lämplighet prövas i förhållande till det enskilda barnet och adoptionen ska även i övrigt kunna antas vara till barnets bästa. Socialnämnden ska göra en samlad bedömning av sökandens lämplighet. Vid bedömningen ska särskilt beaktas

- sökandens kunskaper och insikter om adoptivbarn och deras behov och den planerade adoptionens innebörd
- sökandens personliga egenskaper och sociala nätverk
- sökandens ålder och hälsotillstånd

- stabiliteten i relationen, om medgivande söks av makar eller sambor.

Innan ett medgivande lämnas ska sökanden enligt samma bestämmelse ha deltagit i en föräldrautbildning som kommunen anvisat inför adoption. Om sökanden har adopterat barn från utlandet tidigare, får medgivande lämnas även om han eller hon inte har deltagit i föräldrautbildning.

Av 8 kap. 2 § SoL följer vidare att kommunen får ta ut skäliga avgifter som inte överstiger kommunens självkostnader för föräldrautbildning inför adoption.

Lagen om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter

Enligt 1 § lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter ska artiklarna 1–42 i Förenta nationernas konvention den 20 november 1989 om barnets rättigheter i originaltexternas lydelse gälla som svensk lag. Lagen trädde i kraft den 1 januari 2020.

I artikel 3 i konventionen finns principen om barnets bästa, vilken ska beaktas vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ. Av artikel 12 framgår att det barn som är i stånd att bilda egna åsikter har rätt att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet. Vidare anges att barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. Enligt artikel 7 har barnet rätt att så långt det är möjligt få veta vilka hans eller hennes föräldrar är. I artikel 21 finns vidare en bestämmelse om skyldigheten att säkerställa att största vikt ges till vad som bedöms vara barnets bästa vid adoption.

Bestämmelser om vårdnadsöverflyttning av placerade barn

Om ett barn som vårdas med stöd av SoL varit placerad i samma familjehem under tre år ska socialnämnden enligt 6 kap. 8 § SoL särskilt överväga om det finns skäl att ansöka om överflyttning av vårdnaden enligt 6 kap. 8 § FB. Motsvarande bestämmelse finns i 13 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, förkortad LVU, för barn och unga som vårdas med stöd av den lagen.

Den 10 december 2020 beslutade riksdagen om lagändringar med innebörden att socialnämnden fr. o. m. den 1 mars 2021 vid övervägande om ansökan om vårdnadsöverflyttning särskilt ska beakta den unges eller barnets och familjehemsföräldrarnas inställning till en vårdnadsöverflyttning, den unges eller barnets relation till familjehemsföräldrarna och deras förmåga att tillgodose den unges eller barnets behov av en trygg och god uppväxt, familjehemsföräldrarnas inställning till och förmåga att tillgodose den unges eller barnets behov av kontakt med sina föräldrar och andra närstående samt den unges eller barnets relation till sina föräldrar. Socialnämnden ska därefter göra ett sådant övervägande årligen (bet. 2020/21:SoU5, rskr 2020/21:128).

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöds allmänna råd om socialnämndens handläggning av ärenden om adoption

I Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöds allmänna råd (HSLF-FS 2017:48) om socialnämndens handläggning av ärenden om adoption finns rekommendationer till stöd för handläggning av ärenden som rör adoptioner vid tillämpningen av bl.a. 6 kap. 12 § SoL. Under rubriken Medgivandeutredning finns detaljerade rekommendationer om bl.a. utredningsplan, utredningsrapport och utredningsområden.

När det gäller utredningsområdet ålder anges bl.a. att om sökanden är över 42 år när ansökan görs bör utredaren klargöra om det finns särskilda omständigheter som kan vara av betydelse för helhetsbedömningen av om sökanden är lämpad att adoptera. Sådana omständigheter kan bl.a. vara att

- sökanden har en relation till det barn som ansökan avser
- enbart den ena parten vid en gemensam ansökan är något över 42 år
- ansökan avser medgivande för adoption av ytterligare ett barn i familjen.

Socialstyrelsens handbok om nationella adoptioner

Socialstyrelsen gav i mars 2020 ut publikationen Nationell adoption – Handbok för socialtjänsten (2020-2-6589), mot bakgrund av de reformerade adoptionsregler som trädde i kraft i september 2018 och som bl.a. syftar till att stärka barnrättsperspektivet.

Handboken riktar sig främst till handläggare inom området familjerätt men även till utredande socialsekreterare inom barn- och ungdomsvården samt handläggare inom familjehemsvården som arbetar med adoptioner. Syftet är att underlätta tillämpningen av det regelverk som gäller på området.

Placerade barn och unga – Handbok för socialtjänsten

Socialstyrelsen gav i april 2020 ut publikationen Placerade barn och unga – Handbok för socialtjänsten (2020-3-6640). Handboken riktar sig framförallt till socialsekreterare och chefer inom socialtjänsten som arbetar med placeringar av barn och unga utanför det egna hemmet. Den syftar till att underlätta tillämpningen av det regelverk som gäller på området. Innehållet bygger i huvudsak på lagstiftning, förarbeten, rättsfall och JO-utlåtanden. Handboken kompletterar Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2012:11) om socialnämndens ansvar för barn och unga i familjehem, jourhem, stödboenden och HVB-hem.

I handboken finns ett avsnitt som behandlar adoption som alternativ till familjehemsplacering. I handboken uttalas att det i vissa särskilda fall kan finnas skäl för socialtjänsten att väcka frågan om adoption i de fall en adoption framstår som den bästa lösningen för det enskilda barnet. Vidare nämns att det av Socialstyrelsens kartläggning från 2014 (Nationella adoptioner av barn i familjehem – En kartläggning av hur socialnämnderna uppmärksammar frågan) framgår att adoption framförallt kan vara ett alternativ för en liten

grupp barn som är eller kan komma att bli familjehemsplacerade. Det kan exempelvis gälla barn som saknar föräldrar i livet och barn som placerats som späda och inte bedöms kunna leva med sina biologiska föräldrar. Vidare påminns om att adoptionsreglerna innebär att ett barn kan adopteras utan föräldrarnas samtycke när dessa inte är vårdnadshavare för barnet.

Bakgrund och pågående arbete

Budgetpropositionerna för 2020 och 2021

I budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 9 s. 142) konstaterade regeringen att antalet barn som adopteras till Sverige från andra länder har fortsatt att minska. Regeringen uppmärksammade behovet av stöd till adopterade och menade att en konsekvens av det minskade antalet internationella adoptioner är svårigheter för kommuner att upprätthålla kompetens inom området. Regeringen anförde (s. 158) att MFoF ska arbeta för att stärka kompetensen om internationella adoptioner hos landets kommuner och samordna de obligatoriska föräldrautbildningarna samt stöd efter adoption. För att kunna åtgärda brister när det gäller stöd samt säkra tillgången på den obligatoriska föräldrautbildningen avsatte regeringen 2 500 000 kronor i ökat anslag till MFoF för 2020 och därefter 2 000 000 kronor årligen (s. 156).

I budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 9 s. 164) anför regeringen bl.a. att utvecklingen med ett lägre antal adoptioner innebär att socialnämnderna hanterar adoptionsutredningar allt mer sällan. Detta har enligt regeringen lett till en brist på kunskap inom området. Mot bakgrund av denna utveckling har regeringen gjort flera insatser som ska stärka stöd och kompetens inom området.

Barnets bästa när vård enligt LVU upphör

I avsnittet Insatser för och placering av barn och unga redogörs för departementspromemorian Barnets bästa när vård enligt LVU upphör (Ds 2021:7). I promemorian föreslås bl.a. att socialnämndens skyldighet att överväga vårdnadsöverflyttning tidigareläggs. Enligt förslaget ska socialnämnden senast när barnet har varit placerad i samma familjehem under två år särskilt överväga om det finns skäl att ansöka om vårdnadsöverflyttning.

Promemorian har skickats ut på remiss och tiden för svar går ut den 11 juni 2021.

Ursprungssökning vid internationella adoptioner

MFoF fick i sitt regleringsbrev för 2020 (S2019/05315/RS) i uppdrag att genomföra ett pilotprojekt om individuellt stöd till adopterade i samband med ursprungssökning under 2020–2021. Myndigheten fick för uppdragets genomförande under 2020 använda 2 000 000 kronor.

Uppdraget delredovisades den 29 januari 2021 och ska slutredovisas senast den 31 januari 2022.

Kartläggning och analys av adoptionsspecifika behov av vård och stöd m.m.

Socialstyrelsen fick i sitt regleringsbrev för 2021 (S2020/09593) i uppdrag att kartlägga och analysera hur hälso- och sjukvården och socialtjänsten möter adoptionsspecifika behov hos adopterade. Socialstyrelsen ska även lämna förslag på möjliga utvecklingsinsatser inom området för att utveckla kunskap och kompetens i syfte att möta adoptionsspecifika behov. Uppdraget ska genomföras i nära samverkan med MFoF. Socialstyrelsen ska även samråda med SKR och andra aktörer.

Socialstyrelsen får för uppdragets genomförande använda 2 000 000 kronor under 2021. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 31 mars 2022.

Kunskapshöjande insatser om nationella adoptioner m.m. inom familjehemsvården

I juni 2020 gav regeringen Socialstyrelsen i uppdrag att under perioden 2020–2022 genomföra kunskapshöjande insatser inom familjehemsvården om bl.a. nationella adoptioner för att stärka tryggheten och stabiliteten för familjehemsplacerade barn (S2020/05272/SOF). En utgångspunkt i arbetet ska vara barnkonventionen, vikten av trygghet och stabilitet samt varaktiga relationer för barnet.

Uppdraget ska delredovisas senast den 31 maj 2021, och slutredovisas senast den 31 mars 2023.

Statskontorets rapport Organiseringen av den internationella adoptionsverksamheten

I februari 2020 gav regeringen Statskontoret i uppdrag att se över organiseringen av den internationella adoptionsverksamheten och föreslå hur den kan anpassas till dagens förhållanden (S2020/01045/SOF). Uppdraget redovisades i januari 2021 i Statskontorets rapport Organiseringen av den internationella adoptionsverksamheten (2021:1). Några av de förslag som Statskontoret lämnade var att MFoF

- förbättrar det stöd som myndigheten ger till kommunerna
- inom ramen för sitt instruktionsenliga tillsynsuppdrag även ska kunna ge viss rådgivning och stöd till adoptionsförmedlingarna
- i sin tillsyn ska fortsätta att följa upp hur förmedlingar hanterar utlämnandet av adopterades arkivhandlingar
- uppmärksammar förmedlingarna på att de ska åtgärda sina ekonomiska underskott och ha beredskap för att hantera framtida eventuella avvecklingar av förmedlingar.

Statskontorets förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Svar på skriftlig fråga om bidrag till adoptionsorganisationer

Statsrådet Lena Hallengren besvarade den 21 oktober 2020 en skriftlig fråga (fr. 2020/21:205) av Linda Lindberg (SD) om bidrag till organisationer som förmedlar internationella adoptioner enligt följande:

Linda Lindberg har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder så att dagens bidragssystem för auktoriserade adoptionsorganisationer blir bättre utformat utifrån perspektivet att verksamheterna är ekonomiskt beroende av intäkter och antalet förmedlingar, samtidigt som barnets bästa ska sättas i första rummet.

Det stämmer att det internationella adoptionsområdet har genomgått stora förändringar under det senaste decenniet. Antalet adoptioner i världen har minskat kraftigt samtidigt som adoptionsärendena har blivit mer komplexa och svårutredda. De barn som blir aktuella för internationell adoption är färre till antalet men har ofta större omsorgsbehov på grund av sjukdom, funktionsnedsättning eller svår social bakgrund. De senaste årens utveckling med färre adoptioner och komplexare ärenden har inneburit att intäkterna minskat för adoptionsorganisationerna samtidigt som arbetet blivit allt mer resurskrävande.

Regeringen gav i februari 2020 Statskontoret i uppdrag att se över organiseringen av den internationella adoptionsverksamheten och föreslå hur den kan anpassas till dagens förhållanden. Statskontoret ska överväga om organiseringen av den internationella adoptionsverksamheten bör förändras och föreslå hur denna i sådana fall bör organiseras och bedrivs på ett effektivt sätt, bland annat för att säkerställa rimliga och hållbara kostnader för förmedlingsverksamheten. Barnrättsperspektivet ska genomsyra analys och åtgärdsförslag. Utgångspunkten i arbetet ska vara FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) och konventionen om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner (1993 års Haagkonvention). Vid adoptioner ska inga andra intressen ta över eller jämföras med barnets.

Uppdraget ska redovisas senast den 31 januari 2021. Regeringen kommer därefter kunna ta ställning till huruvida åtgärder krävs gällande den aktuella frågan.

Tidigare riksdagsbehandling

Motioner

Motionsyrkanden om adoption behandlades senast i betänkande 2019/20:SoU9 Socialtjänst- och barnfrågor. Motionsyrkandena avstyrktes (s. 88). Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2019/20:309).

Motionsyrkanden om kostnadsfri föräldrautbildning i samband med adoption behandlades i betänkande 2020/21:SfU3 (s. 14 f.). Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2020/21:140).

Ett motionsyrkande om att överväga vårdnadsöverflyttning eller adoption när en placering har pågått en viss tid behandlades i betänkande 2018/19:SoU9 Socialtjänst- och barnfrågor (s. 89). Utskottet avstyrkte motionsyrkandet. Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2018/19:187).

Tillkännagivanden om vårdnadsöverflyttning och adoption vid familjehemsplaceringar

Riksdagen beslutade den 6 maj 2020 om ett tillkännagivande till regeringen om att ta initiativ till en översyn av föräldrabalkens regler om vårdnadsöverflyttning och adoption vid familjehemsplaceringar (bet. 2019/20:CU17 rskr. 2019/20:235). I betänkandet uttalade civilutskottet följande (s. 31 f.).

I socialutskottet pågår beredning av ett förslag till utskottsinitiativ om ändringar i bl.a. LVU. Den regleringen omfattar, såvitt här är av särskilt intresse, frågan om när och under vilka förutsättningar som socialnämnden bör ta initiativ till en vårdnadsöverflyttning.

Inom ramen för den debatt som har förts har det även ifrågasatts om barnets bästa i tillräckligt hög grad tillgodoses genom de ovan redovisade bestämmelserna om vårdnadsöverflyttning och adoption i föräldrabalken. Det handlar närmare bestämt om huruvida bestämmelsernas nuvarande utformning möjliggör vårdnadsöverflyttning och adoption i den utsträckning som barnets bästa får anses motivera. Mot bl.a. den bakgrunden anser utskottet att det finns skäl för en översyn av föräldrabalkens reglering i nämnda hänseenden. I sammanhanget finns det också anledning att titta närmare på om formerna och ordningen för prövningen av en fråga om vårdnadsöverflyttning i de aktuella fallen är ändamålsenliga, t.ex. när det gäller vid vilken slags domstol som prövningen görs och vem som har rätt att initiera prövningen. Regeringen bör därför ta initiativ till en sådan översyn. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

Av regeringens skrivelse 2020/21:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2020 framgår att regeringen avser att ge en särskild utredare i uppdrag att överväga frågor som tillkännagivandet tar upp. Arbete med att ta fram utredningsdirektiv pågår. Punkten är inte slutbehandlad.

Med anledning av betänkande 2020/21:SoU5 Övervägande av vårdnadsöverflyttning, vårdplan för placerade barn och särskilda lämplighetskrav för offentliga biträden beslutade riksdagen den 10 december 2020 om tillkännagivanden till regeringen om bl.a. tidpunkten för övervägande av ansökan om vårdnadsöverflyttning (rskr. 2020/21:128). I betänkandet uttalade utskottet bl.a. följande (s. 27 f.)

Som framgår ovan ställer sig utskottet bakom regeringens lagförslag om regelbundna överväganden av vårdnadsöverflyttning. När det gäller lagens framtida utformning vill utskottet emellertid anföra följande. Det finns enligt utskottet starka skäl som talar för att socialnämnden bör överväga en ansökan om vårdnadsöverflyttning relativt tidigt för att säkerställa barnets eller den unges bästa. Enligt utskottet bör ett sådant övervägande ske senast efter det att barnet eller den unge varit placerad i samma familjehem under två år, i stället för som nu tre år. Detta bör framgå av respektive lag, SoL och LVU. En sådan lagstiftning hindrar inte att ett övervägande sker ännu tidigare. Som exempel kan nämnas att i det fall barnet eller den unge varit placerad i flera jour- eller familjehem, kan det vara angeläget att övervägande sker även om barnet inte varit placerat i samma familjehem under två år. Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motionerna [...] gör ett tillkännagivande till regeringen.

Av regeringens skrivelse 2020/21:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2020 framgår att Regeringskansliet den 29 april 2020 beslutade att ge en utredare i uppdrag att utreda hur principen om barnets bästa kan stärkas i samband med bedömning av om vården enligt LVU ska upphöra. I uppdraget ingick att utreda om det finns behov av att tidigarelägga socialnämndens skyldighet att överväga vårdnadsöverflyttning enligt 6 kap. 8 § föräldrabalken. Uppdraget skulle slutredovisas senast den 26 februari 2021. Regeringen avsåg därefter att återkomma i frågan. Punkten var inte slutbehandlad.

I samband med betänkande 2020/21:SoU19 Frågor om placerade barn och unga (s. 29) beslutade riksdagen den 10 februari 2021 om tillkännagivanden om bl.a. att regeringen bör se till att det tas fram riktlinjer för i vilka situationer socialnämnden bör överväga adoption, på motsvarande sätt som gäller för övervägande av vårdnadsöverflyttning (rskr. 2020/21:187). Riksdagen beslutade samtidigt att avslå motionsyrkanden om bl.a. tidpunkten för övervägande av vårdnadsöverflyttning, årliga överväganden av vårdnadsöverflyttning och övervägande av adoption efter en viss tid.

Utskottets ställningstagande

Enligt gällande lagstiftning är socialnämnden skyldig att överväga om det finns skäl att ansöka om vårdnadsöverflyttning när ett barn varit placerad i samma familjehem under tre år (6 kap. 8 § SoL och 13 § LVU). I regeringens promemoria som nu bereds finns förslag om att tidigarelägga skyldigheten till när barnet har varit placerad i samma familjehem under två år (Ds 2021:7). Till detta kan läggas att riksdagen nyligen beslutade om en lagändring med innebörden att socialnämnden fr.o.m. den 1 mars 2021 ska göra årliga överväganden av ansökan om vårdnadsöverflyttning efter det första övervägandet (rskr. 2020/21:128). Vidare kan det i vissa särskilda fall finnas skäl för socialtjänsten att aktualisera frågan om adoption i de fall en adoption framstår som den bästa lösningen för det enskilda barnet.

Utskottet anser att det är av största vikt att barnperspektivet är vägledande och att socialnämnden oftare aktualiserar frågan om nationell adoption eller överväger vårdnadsöverflyttning som ett alternativ vid långvariga placeringar i familjehem för att möjliggöra fler nationella adoptioner och vårdnadsöverflyttningar. Detta gäller särskilt för små barn där möjligheten till återförening med de biologiska föräldrarna bedöms som liten.

Utskottet anser att dessa frågor är mycket angelägna, och påminner om de två tillkännagivanden som lämnades till regeringen dels i februari 2021 om att regeringen bör se till att det tas fram riktlinjer för i vilka situationer socialnämnden bör överväga adoption, på motsvarande sätt som gäller för övervägande av vårdnadsöverflyttning (rskr. 2020/21:187), dels i maj 2020 om att regeringen bör ta initiativ till en översyn av föräldrabalkens regler om vårdnadsöverflyttning och adoption vid familjehemsplaceringar (rskr.

2019/20: 235). Detta bör riksdagen, med bifall till motionerna 2019/20:2828 (M) yrkande 36 och 2019/20:2928 (M) yrkande 7, tillkännage för regeringen.

När det gäller motionsyrkanden med förslag om ändrade åldersregler vid adoption noterar utskottet att det inte finns en lagstadgad övre åldersgräns för sökande. Socialnämnden gör istället en samlad bedömning av sökandens lämplighet när den beslutar om medgivande till adoption (6 kap. 12 § SoL). Av Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöds allmänna råd (HSLF-FS 2017:48) framgår vidare att om sökanden är över 42 år bör utredaren klargöra om det finns särskilda omständigheter som kan vara av betydelse för helhetsbedömningen. Utskottet anser att riksdagen inte bör ta något initiativ med anledning av motionerna 2020/21:2317 (M) och 2020/21:1910 (S). Motionerna bör avslås.

Utskottet ser positivt på MFoF:s pågående uppdrag att bistå med individuellt stöd till adopterade i samband med ursprungssökningar. Vidare konstaterar utskottet att Statskontoret i januari 2021 slutrapporterade sitt uppdrag att se över organiseringen av den internationella adoptionsverksamheten. I rapporten lämnades bl.a. förslag om att MFoF förbättrar sitt stöd till kommuner och adoptionsförmedlingar, att MFoF följer upp hur förmedlingar hanterar utlämnande av adopterades arkivhandlingar samt att MFoF uppmärksammar förmedlingarna på att de ska åtgärda sina ekonomiska underskott. Statskontorets förslag bereds nu inom Regeringskansliet. Utskottet anser att motionerna 2020/21:1832 (SD) yrkande 27, 2020/21:2026 (SD) yrkande 27 och 2020/21:393 yrkande 2 bör avslås i avvaktan på resultatet av detta arbete.

Under 2018 moderniserades regelverket för adoption i 4 kap. FB. Genom reformen stärktes barnrättsperspektivet och det skapades bättre förutsättningar för ett effektivt förfarande som uppfyller högt ställda krav på rätts säkerhet (bet. 2017/18:CU14, rskr. 2017/18:372). Utskottet ser ingen anledning att vidta någon åtgärd med anledning av motion 2020/21:1422 (L) yrkande 1. Motionen bör avslås.

Utskottet anser vidare att inga initiativ bör tas med anledning av motionsyrkandena om statliga lån, kostnadsfri föräldrautbildning och kösystem för nationella adoptioner. Motionerna 2020/21:1566 (S) yrkandena 1 och 2 samt 2020/21:1422 (L) yrkande 2 bör avslås.

Barnrättsfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om uppföljning av förverkligandet av barnkonventionen i svensk rätt och om barnrättsfrågor.

Jämför reservation 66 (SD, KD), 67 (SD), 68 (V) och 69 (L).

Motionerna

Uppföljning av förverkligandet av barnkonventionen i svensk rätt

I kommittémotion 2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att följa upp arbetet med att förverkliga barnkonventionen och årligen återrapportera till riksdagen. Ett liknande förslag finns i kommittémotion 2020/21:3480 av Michael Anefur m.fl. (KD) yrkande 4.

Barnrättsfrågor

I kommittémotion 2020/21:1612 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkande 24 föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheten till ökat stöd till barnrättsorganisationers verksamhet för utsatta barn i Sverige.

I kommittémotion 2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 40 föreslås ett tillkännagivande om att se över om det i SoL behöver göras ett undantag som vilar på FN:s barnkonvention så att inget barn i Sverige blir hemlös.

I kommittémotion 2020/21:3275 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om information om tolkning och tillämpning av FN:s barnkonvention. Motionärerna anser att det återstår ett betydande informationsbehov och att ytterligare insatser måste till för att underlätta för olika aktörer att få information om hur man metodmässigt kan gå till väga när man tolkar och tillämpar barnkonventionen. I yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om en översyn av målet och indikatorerna för barnrättspolitiken.

I motion 2020/21:1400 av Betty Malmberg och Marlène Lund Kopparklint (båda M) yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om vikten av att påtala och informera om barns ansvar och skyldigheter.

I kommittémotion 2020/21:1305 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 7 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör utarbeta en nationell handlingsplan mot barnfattigdom.

Gällande rätt

En redogörelse för innehållet i barnkonventionen finns i avsnittet Adoption ovan.

Bakgrund och pågående arbete

Mål för barnrättspolitikern

Målet för barnrättspolitikern är att barn och unga ska respekteras och ges möjlighet till utveckling och trygghet samt delaktighet och inflytande (prop. 2008/09:1, bet. 2008/09:SoU1, rskr. 2008/09:127).

Målet grundar sig bl.a. på de åtaganden som Sverige gjort genom att ratificera barnkonventionen och syftar till att främja och skydda barnets rättigheter och intressen i samhället. Målet innebär att alla barn, oavsett bl.a. ålder, kön, ursprung och funktionsnedsättning, ska få sina rättigheter tillgodosedda.

Budgetpropositionen för 2021

I budgetpropositionen för 2021 anför regeringen bl.a. följande när det gäller det fortsatta behovet av insatser för barn i utsatta situationer (prop. 2020/21:1 utg.omr. 9 s. 192):

Regeringens arbete med att säkerställa att särskilt utsatta grupper av barn och unga får sina rättigheter tillgodosedda fortsätter. Uppväxtvillkoren behöver förbättras bl.a. för barn som lever i områden med socioekonomiska utmaningar, i hemlöshet, som är utsatta för eller bevittnar våld eller behöver samhällets vård eller stöd.

— — —

För att förbättra barns uppväxtvillkor i områden med socioekonomiska utmaningar, såsom barnets rätt att växa upp i en trygg och stabil miljö, kommer arbetet med att minska och motverka segregation vara fortsatt viktigt (utg.omr. 13 avsnitt 6). Barnfamiljer ska t.ex. inte behöva leva i trångboddhet eller hemlöshet.

Ansvar för samordning och utveckling av länsstyrelsernas tillämpning av barns rättigheter

Länsstyrelserna ska enligt regleringsbrevet för länsstyrelserna för 2021 samordna och utveckla länsstyrelsernas tillämpning av barns rättigheter samt stödja arbetet med att säkerställa den praktiska tillämpningen av barns rättigheter i kommuner och regioner, i enlighet med tidigare regeringsbeslut (A2019/01274/MRB, Fi2021/00468).

Uppdraget ska samordnas av Länsstyrelsen i Dalarnas län och slutredovisas senast den 1 juli 2021.

Stöd i arbetet med att säkerställa tillämpningen av barnets rättigheter

Barnombudsmannen hade under perioden 2017–2019 i uppdrag att stödja kommuner och regioner i arbetet med att säkerställa tillämpningen av barnets rättigheter inom centrala verksamhetsområden (dnr S2016/07874/FST). Barnombudsmannen hade också i uppdrag att under samma period stödja särskilt berörda statliga myndigheter i arbetet med att säkerställa

tillämpningen av barnets rättigheter i myndigheternas verksamhet (dnr S2016/07875/FST).

Hållbar socialtjänst – en ny socialtjänstlag

I augusti 2020 lämnade utredningen Framtidens socialtjänst sitt slutbetänkande Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag (SOU 2020:47). En del av utredningen behandlar frågan om ett förtydligt barnrättsperspektiv. I den delen lämnar utredningen förslag om att en kompletterande bestämmelse ska införas som anger att hänsyn ska tas till barnets åsikter vid bedömningen av barnets bästa och om att det ska anges i socialtjänstlagen att den som lämnat information till barnet så långt det är möjligt ska försäkra sig om att barnet har förstått informationen.

Betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

Svar på interpellation om barnrätt

Statsrådet Åsa Lindhagen besvarade den 15 januari 2021 en interpellation (ip. 2020/21:262) från Mikael Eskilandersson (SD) om en barnrätt för alla barn och anförde bl.a. följande (anf. 79 i prot. 2020/21:65):

Som jag hänvisade till i svaret på en skriftlig fråga från interpellanten med liknande innehåll den 16 december 2020 är målet för barnrättspolitiken att alla barn och unga ska respekteras och ges möjlighet till utveckling och trygghet samt delaktighet och inflytande. Målet syftar till att främja och skydda barnets rättigheter och intressen i samhället och innebär att alla barn ska få sina rättigheter tillgodosedda.

— — —

För att barnkonventionen ska få genomslag i praktiken krävs, vid sidan av en inkorporering och fortsatt transformering, en kombination av olika åtgärder såsom vägledning, utbildning och samordning mellan olika aktörer på olika nivåer i samhället. Att öka kunskapen om barnets rättigheter bland statliga myndigheter, kommuner och regioner och vad dessa rättigheter innebär i praktiken är en grundförutsättning för att uppnå de barnrättspolitiska målen och för att alla barn ska få sina rättigheter tillgodosedda.

Regeringens kunskapslyft för barnets rättigheter pågår sedan 2017 och syftar till att höja kunskapen och stärka kompetensen om barnets rättigheter och i synnerhet barnkonventionen hos offentliga aktörer. Totalt har 17 statliga myndigheter haft uppdrag av regeringen inom ramen för satsningen om ett kunskapslyft.

Det är i kommuner och regioner som de flesta verksamheter som rör barn finns. Inom socialtjänst, utbildning och barnomsorg, fysisk planering, hälso- och sjukvård och kultur och fritid fattas beslut som har direkt inverkan på barns vardag och deras livssituation. Undersökningar visar att kännedomen om barnets rättigheter och engagemanget för frågorna generellt är mycket hög bland både beslutsfattare och yrkesverksamma i kommuner och regioner. Däremot behövs mer kunskap om hur bestämmelserna i barnkonventionen kan omsättas i praktiken.

Kunskapslyftet för barnets rättigheter kommer att utvecklas och fördjupas. Regeringen har beslutat att åtta nya statliga myndigheter ska delta i arbetet under 2021, och två som redan deltagit får verksamhetsanpassade uppdrag. Inom ramen för kunskapslyftet har Barnombuds-

mannen tidigare bland annat tagit fram en webbutbildning om barnkonventionen, webbseminarier samt ett digitalt processtöd som kallas Barnrättsresan. Barnombudsmannen får nu möjlighet att utveckla sitt stöd.

Om barnkonventionen ska få ett reellt genomslag i alla barns och ungas liv är det även viktigt att kommuner och regioner får fortsatt stöd. För att bidra till att tillämpningen av barnets rättigheter i större utsträckning säkerställs i praktiken har regeringen därför gett Länsstyrelsen i Dalarnas län fortsatt uppdrag att, i samverkan med Barnombudsmannen, samordna och utveckla länsstyrelsernas tillämpning av barnets rättigheter samt stödja arbetet med att säkerställa tillämpningen av barnets rättigheter i kommuner och regioner.

Svar på skriftlig fråga om statlig vägledning inom barnrätten

Statsrådet Åsa Lindhagen besvarade den 16 december 2020 en skriftlig fråga (fr. 2020/21:883) av Mikael Eskilandersson (SD) om statlig vägledning inom barnrätten och anförde bl.a. följande:

Enligt artikel 42 i barnkonventionen åtar sig konventionsstaterna att genom lämpliga och aktiva åtgärder göra barnkonventionens bestämmelser allmänt kända. Vikten av insatser för att stärka kunskapen om barnkonventionen betonas i den av riksdagen antagna strategin för att stärka barnets rättigheter i Sverige (prop. 2009/10:232). Här konstateras bl.a. att kunskap om barnets rättigheter och vad dessa rättigheter innebär i praktiken är en grundförutsättning för att leva upp till åtagandena enligt barnkonventionen. Beslutsfattare och de yrkesgrupper vars arbete rör barn behöver ha kunskap om vilka rättigheter barn har, om hur rättigheterna kommer till uttryck i svensk lagstiftning och om hur dessa på bästa sätt kan omsättas i deras respektive verksamheter.

Barnombudsmannen, vars uppdrag är att företräda barns och ungas rättigheter och intressen utifrån barnkonventionen, bevakar hur barnkonventionen efterlevs i samhället och driver på genomförandet i statliga myndigheter, kommuner och regioner. Ombudsmannen ska uppmärksamma brister i tillämpningen av barnkonventionen och föreslå förändringar i lagar och förordningar.

När barnkonventionen inkorporerades i svensk rätt fanns det behov av ökad kunskap om konventionen för att säkerställa att barnets rättigheter tas tillvara i rättstillämpningen. I november 2019 publicerades en vägledning som kan användas vid tolkning och tillämpning av barnkonventionen. Regeringen har gett Barnombudsmannen i uppdrag att genomföra utbildningsinsatser om vägledningen och att sprida den till statliga myndigheter, kommuner och regioner.

Resultatet och erfarenheterna av kunskapslyftet för barnets rättigheter visar på att det i statliga myndigheter, kommuner och regioner finns ett fortsatt behov av kunskap och stärkt kompetens om barnets rättigheter och barnkonventionen. Att sådan kunskap förmedlas är därför centralt för det fortsatta implementeringsarbetet. Arbetet inom kunskapslyftet kommer att utvecklas och fördjupas inriktat på åtgärder och särskilda angelägna rättigheter för att förverkliga barns rätt att uttrycka sina åsikter i frågor som rör dem och handfast kunskap om tolkning och tillämpning av barnkonventionen som lag.

Kunskapspridning om barnkonventionen

MFoF har ingått i kunskapslyftet för barnets rättigheter. I sitt regleringsbrev för 2021 har myndigheten fått i uppdrag att inom ramen för satsningen ta fram och sprida informationsmaterial som syftar till att öka kunskapen om barnkonventionen med särskilt fokus på barnets rätt att komma till tals och bedömningen av barnets bästa (S2020/05953). Materialet ska spridas till familjerättssekreterare och familjerådgivare på kommunal nivå.

Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2022.

Regelverket för underhållsstöd och bostadsbidrag

Regeringen har tillsatt en utredning som ska göra en översyn av regelverket för underhållsstöd och bostadsbidrag så att dessa moderniseras och får en förbättrad fördelningsmässig träffsäkerhet (S 2018:13, dir. 2018:97, dir. 2020:14 och dir. 2021:7).

Uppdraget ska redovisas senast den 1 oktober 2021.

Tidigare riksdagsbehandling

Motioner

Motionsyrkanden om bl.a. vägledning och tolkning av barnkonventionen behandlades av socialutskottet i betänkande 2019/20:SoU9 Socialtjänst- och barnfrågor. Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2019/20:309).

Motionsyrkanden om att överväga en nollvision för barnfattigdom, om en översyn av barns ekonomiska villkor och andra åtgärder mot barnfattigdom behandlades av socialförsäkringsutskottet i betänkande 2020/21:SfU17 Ekonomisk familjepolitik. Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (prot. 2020/21:95). Socialförsäkringsutskottet uttalade i denna del följande:

Under senare år har flera steg tagits för att förbättra barnfamiljers ekonomiska standard genom höjningar av bl.a. underhållsstödet, föräldrapenningen på grundnivå, barnbidraget och bostadsbidraget. För att stärka inkomsten för ensamstående föräldrar höjs underhållsstödet ytterligare efter halvårsskiftet. Det är en höjning som särskilt kommer ensamstående kvinnor med barn till del. I detta betänkande framkommer också att det pågår flera utredningar för att förbättra ekonomin och villkoren för barnfamiljer.

Mot bakgrund av det arbete som pågår anser utskottet inte att det finns skäl för riksdagen att göra tillkännagivanden om att regeringen ska göra en översyn av barns ekonomiska villkor eller vidta åtgärder mot barnfattigdom. Utskottet avstyrker därför motionerna.

Tillkännagivande

Motionsyrkanden om att följa upp och vid behov vidta åtgärder som syftar till att säkerställa att de grundläggande principerna i barnkonventionen efterlevs

och tillämpas i enlighet med svensk rätt behandlades i utskottets betänkande 2017/18:SoU25 (förslagspunkt 3) i samband med behandlingen av regeringens proposition 2017/18:186 Inkorporering av FN:s konvention om barnets rättigheter. Utskottet tillstyrkte motionsyrkandena. Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2017/18:389).

I regeringens skrivelse 2020/21:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2020 anger regeringen följande:

Promemorian Vägledning vid tolkning och tillämpning av FN:s konvention om barnets rättigheter (Ds 2019:23) har publicerats och den 14 november 2019 uppdrog regeringen åt Barnombudsmannen att genomföra utbildnings- och spridningsinsatser om vägledningen. Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 mars 2021. Barnkonventionsutredningen (S 2018:03), som haft i uppdrag att genomföra en kartläggning för att belysa hur svensk lagstiftning och praxis överensstämmer med barnkonventionen, överlämnade sitt betänkande Barnkonventionen och svensk rätt (SOU 2020:63) den 12 november 2020. Betänkandet, Barnombudsmannens redovisning av uppdraget om vägledningen och resultatet av det pågående kunskapslyftet för barnets rättigheter bör beaktas innan ett uppföljningsuppdrag lämnas av regeringen. Regeringen avser därför att återkomma till riksdagen i frågan om uppföljning av att de grundläggande principerna i barnkonventionen efterlevs och tillämpas. Punkten är inte slutbehandlad.

Utskottets ställningstagande

När det gäller motionsyrkanden om att följa upp arbetet med att förverkliga barnkonventionen och återrapportera till riksdagen noterar utskottet att regeringen har för avsikt att återkomma till riksdagen i frågan om uppföljning av att de grundläggande principerna i barnkonventionen efterlevs och tillämpas. Regeringens redovisning bör avvaktas. Riksdagen bör därför inte ta något initiativ. Motionerna 2020/21:2035 (SD) yrkande 1 och 2020/21:3480 (KD) yrkande 4 bör avslås.

Utskottet konstaterar att MFoF har i uppdrag att ta fram och sprida informationsmaterial som syftar till att öka kunskapen om barnkonventionen. I detta sammanhang noterar utskottet Länsstyrelsen i Dalarnas läns uppdrag att samordna och utveckla länsstyrelsernas tillämpning av barnets rättigheter samt stödja arbetet med att säkerställa tillämpningen av barnets rättigheter i kommuner och regioner. Riksdagen behöver därför inte ta något initiativ. Motion 2020/21:3275 (L) yrkande 2 bör avslås.

Utskottet är inte berett att ställa sig bakom förslaget om ökat stöd till barnrättsorganisationers verksamhet för utsatta barn. Motion 2020/21:1612 (SD) yrkande 24 bör därför avslås. Även motion 2020/21:1400 (M) yrkande 4 bör avslås.

Målet för barnrättspolitiken är att barn och unga ska respekteras och ges möjlighet till utveckling och trygghet samt delaktighet och inflytande. Enligt utskottet är detta mål väl avvägt. Utskottet är därför inte berett att ställa sig bakom förslaget om en översyn av målet för barnrättspolitiken. Motion 2020/21:3275 (L) yrkande 3 bör avslås.

Utskottet konstaterar att regeringen fortsätter arbetet med insatser för barn i utsatta situationer. Utskottet anser därför att det inte finns skäl att ta något initiativ med anledning av motionerna 2020/21:2035 (SD) yrkande 40 och 2020/21:1305 (V) yrkande 7. Motionerna bör avslås.

Hemlöshet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om hemlöshet.
Jämför reservation 70 (C) och 71 (L).

Motionerna

I motion 2020/21:3548 av Yasmine Eriksson (SD) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att underlätta för kommuner att samarbeta i arbetet mot hemlöshet.

I kommittémotion 2020/21:2953 av Sofia Nilsson m.fl. (C) yrkande 66 föreslås ett tillkännagivande om att ta fram en nationell standard för hur hemlöshet ska definieras, mätas och rapporteras.

I kommittémotion 2020/21:3585 av Robert Hannah m.fl. (L) yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om att kommunerna i större grad ska få använda sociala förturer vid förmedling av hyresrätter.

Gällande rätt

Socialtjänstlagen

Enligt socialtjänstlagen (2001:453), förkortad SoL, har kommunen en skyldighet att tillhandahålla bostäder till särskilda grupper och har det yttersta ansvaret för att personer som bor i kommunen får den hjälp och det stöd som de behöver.

Bakgrund och pågående arbete

Budgetpropositionen för 2021

I budgetpropositionen för 2021 uttalar regeringen att ett stort antal individer är utestängda från den ordinarie bostadsmarknaden på grund av bl.a. låga inkomster och brist på bostäder och att många i denna grupp söker sig till socialtjänsten för att få hjälp att lösa sin bostadssituation när de inte själva klarar det (prop. 2020/21:1 utg.omr. 9 s. 163).

När det gäller förebyggande av hemlöshet anför regeringen (s. 168):

Socialtjänsten har en betydelsefull uppgift när det gäller att förebygga hemlöshet. Det handlar både om strukturinriktade insatser som medverkan i samhällsplaneringen och individuellt inriktade insatser. Socialtjänsten

kan erbjuda olika former av insatser, t.ex. samtal, rådgivning och boendeinsatser med olika former av stöd. Regeringen avser att fortsätta fördela statsbidrag också under 2021 för att stärka kommunernas arbete att förbättra situationen för hemlösa kvinnor och män i akut hemlöshet till de kommuner med högst antal hemlösa.

Utredningen om en socialt hållbar bostadsförsörjning

En särskild utredare har fått ett uppdrag av regeringen om en socialt hållbar bostadsförsörjning (Fi 2020:06, dir. 2020:53). Utredaren ska bl.a. analysera hur de kommunala bostadsförmedlingarna och förturssystemen fungerar som verktyg för en socialt hållbar bostadsförsörjning och vid behov föreslå hur det allmännas roll i förmedlingsfrågor kan utvecklas.

Uppdraget ska redovisas senast den 8 november 2021.

Svar på skriftlig fråga om hemlöshet

Socialminister Lena Hallengren besvarade den 3 februari 2021 en fråga av Sara Gille (SD) om hemlöshet bland svenska medborgare (fr. 2020/21:1478) och anförde bl.a. följande:

Regeringen har tagit flera initiativ för att motverka hemlöshet. Regeringen har under 2018–2021 beslutat om statsbidrag om 25 miljoner kronor årligen till de 10 kommuner med flest personer i akut hemlöshet för att förbättra situationen och motverka hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden. Under samma period har regeringen beslutat om 120 miljoner kronor årligen i statsbidrag för att stärka ideella organisationers insatser mot hemlöshet bland unga vuxna. Medlen ska användas till åtgärder mot hemlöshet bland unga vuxna där psykisk ohälsa kan vara en bidragande orsak till hemlöshet.

Under 2021 har regeringen även gett länsstyrelserna i uppdrag att stödja kommunerna i deras arbete med att motverka vräkningar.

Regeringen gav den 26 november 2020 Socialstyrelsen i uppdrag att inkomma med analys och förslag på åtgärder för att motverka och förebygga hemlöshet. [...]

Socialstyrelsens kommande underlag är en viktig del i regeringens fortsatta arbete på hemlöshetsområdet.

Förslag på åtgärder för att motverka och förebygga hemlöshet

Regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att inkomma med en analys och förslag på åtgärder för att motverka och förebygga hemlöshet (S2020/08834).

Enligt regeringens beslut ska förslagen ha som målsättning att långsiktigt bidra till minskat antal hemlösa och minskat antal avhysningar. Socialstyrelsens samlade underlag ska bl.a. bestå av analys och förslag på åtgärder för att stödja kommunernas införande av den i de nationella riktlinjerna för missbruk och beroende föreslagna insatsen Bostad först, i syfte att öka antalet inskrivna och öka följsamheten. Underlaget ska vidare bestå av ett antal förslag på andra åtgärder när det gäller gruppen hemlösa.

Uppdraget ska redovisas senast den 24 september 2021.

Tidigare riksdagsbehandling

Tillkännagivande

Riksdagen beslutade den 10 juni 2020 om ett tillkännagivande om en expertgrupp för att vidareutveckla metoden Bostad först (bet. 2019/20:SoU9, rskr. 2019/20:309). Utskottet anförde bl.a. följande (s. 40–41):

Varje kommun har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver. Utskottet ser positivt på både Socialstyrelsens och Kammarkollegiets uppdrag att fördela medel till kommuner och civilsamhället för att stärka insatser mot hemlösheten. I detta sammanhang vill utskottet framhålla den metod som kallas Bostad först. Metoden tar sin utgångspunkt i att det första, och ibland det enda, en hemlös behöver är ett eget boende. De krav som ska ställas ska vara desamma som för andra hyresgäster, dvs. att betala hyran, att sköta sin lägenhet och att inte störa sina grannar.

Av nu anförda skäl anser utskottet att regeringen bör inrätta en nationell expertgrupp för att vidareutveckla metoden Bostad först och bistå kommunerna i deras arbete.

Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet nu anført och tillkännager detta för regeringen. Utskottet tillstyrker därmed motion [...]

I regeringens skrivelse 2020/21:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2020 anger regeringen följande (s. 155):

Den 26 november 2020 beslutade regeringen om ett uppdrag till Socialstyrelsen där myndigheten bland annat ska analysera och ge förslag på åtgärder för att stödja kommunernas införande av den i de nationella riktlinjerna för missbruk och beroende, föreslagna insatsen Bostad först, i syfte att öka antalet inskrivna och öka följsamheten. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast 24 september 2021. Regeringen avser att återkomma till riksdagen efter det. Punkten är inte slutbehandlad.

Motioner

Motionsyrkanden om en nationell handlingsplan mot hemlöshet och om behovet av tillförlitlig statistik som visar på hur situationen för hemlösa utvecklas över tid behandlades senast i betänkande 2019/20:SoU9 Socialtjänst- och barnfrågor. Motionsyrkandena avstyrktes (s. 41). Riksdagen biföll utskottets förslag till riksdagsbeslut (prot. 2019/20:136, rskr. 2019/20:309).

Utskottets ställningstagande

Varje kommun har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver. Som framgår ovan beslutade riksdagen våren 2020 på förslag av utskottet om ett tillkännagivande om en expertgrupp för att vidareutveckla metoden Bostad först. Utskottet noterar i detta sammanhang regeringsuppdraget till Socialstyrelsen att analysera och ge förslag på åtgärder för att motverka och förebygga hemlöshet, bl.a. att ge förslag på åtgärder för att stödja kommunernas införande av Bostad först, i syfte att öka antalet

inskrivna och öka följsamheten till Socialstyrelsens nationella riktlinjer. Utskottet noterar vidare Utredningen om en socialt hållbar bostadsförsörjnings uppdrag (Fi 2020:06, dir. 2020:53) att bl.a. analysera hur de kommunala bostadsförmedlingarna fungerar för en socialt hållbar bostadsförsörjning och att vid behov föreslå hur det allmännas roll i förmedlingsfrågor kan utvecklas. Utskottet uppmärksammar även de ekonomiska satsningarna för att motverka hemlöshet samt länsstyrelsernas uppdrag att stödja kommunerna i deras arbete med att motverka vräkningar. Mot denna bakgrund anser utskottet att det inte behövs någon åtgärd med anledning av motionerna 2020/21:2953 (C) yrkande 66, 2020/21:3548 (SD) yrkande 2 och 2020/21:3585 (L) yrkande 5. Motionerna bör avslås.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som beretts i förenklad ordning.

Jämför särskilt yttrande 1 (M), 2 (SD), 3 (C), 4 (V), 5 (KD) och 6 (L).

Utskottets ställningstagande

I betänkandet behandlas motionsförslag som tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare i bl.a. betänkandena 2018/19:SoU9 och 2019/20:SoU9 båda med namnet Socialtjänst- och barnfrågor och 2020/21:SoU5 Övervägande av vårdnadsöverflyttning, revidering av vårdplan för placerade barn och särskilda lämplighetskrav för offentliga biträden. Utskottet avstyrker motionsförslagen med hänvisning till detta.

Reservationer

1. Utveckling och förbättring av socialtjänstens arbete, punkt 1 (SD)

av Per Ramhorn (SD), Carina Ståhl Herrstedt (SD) och Linda Lindberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:1612 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkande 4 och

2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 4 och 8 samt

avslår motionerna

2020/21:59 av Mikael Eskilander (SD),

2020/21:2980 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 5,

2020/21:3260 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkande 2 och

2020/21:3271 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 2.

Ställningstagande

Hemlösa familjer behöver garanteras långsiktigt tryggt boende. Uppbrott från barnens skola, förskola och vänner behöver motverkas. Lagstiftningen om socialtjänstens förebyggande och uppsökande arbete för barnfamiljer i utsatthet behöver skärpas.

Socialsekreterare uppger enligt Arbetsmiljöverkets granskning att de har blivit utsatta för hot och våld, men benägenheten att anmäla det är liten. Socialsekreterarna måste få stöd och hjälp att anmäla mer och att känna sig trygga i detta. Arbetsgivarna behöver utveckla och samordna riskbedömningar inför besök och hotfulla situationer.

För att avlasta socialsekreterare bör det även införas socialtjänstassistenter.

Regeringen bör se över dessa frågor och återkomma med förslag.

2. Utveckling och förbättring av socialtjänstens arbete, punkt 1 (C)

av Sofia Nilsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2980 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 5 och avslår motionerna

2020/21:59 av Mikael Eskilandersson (SD),

2020/21:1612 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkande 4,

2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 4 och 8,

2020/21:3260 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkande 2 och

2020/21:3271 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 2.

Ställningstagande

Många pensionärer har inte tillräckligt med pengar över för mat efter att hyra och andra utgifter är betalda. Regeringen bör låta utreda om kommunerna ska ta över ansvaret för att ha direktkontakt med de äldre för att se till att de har en rimlig levnadsstandard.

3. Utveckling och förbättring av socialtjänstens arbete, punkt 1 (L)

av Lina Nordquist (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:3260 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkande 2 och

2020/21:3271 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 2 och

avslår motionerna

2020/21:59 av Mikael Eskilandersson (SD),

2020/21:1612 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkande 4,

2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 4 och 8 samt

2020/21:2980 av Solveig Zander m.fl. (C) yrkande 5.

Ställningstagande

Socialtjänsten är en del av det sociala skydds nätet och viktig för hälsan hos de grupper som behöver samhällets stöd. Jag vill att nationella kunskapsbaserade riktlinjer införs för fler områden även utanför sjukvården, t.ex. inom äldreomsorgen och funktionshinderområdet. Regeringen bör se över frågan och återkomma med förslag.

All relevant kommunal verksamhet ska ha ett tydligt brottsförebyggande uppdrag, och detta behöver komma till uttryck i lagstiftningen. Socialtjänsten är i sammanhanget strategisk eftersom dess verksamhet är det kraftfullaste redskapet på kommunal nivå för att göra individanpassade insatser för att förebygga att barn och unga hamnar i kriminalitet. Socialtjänstens brottsförebyggande uppdrag behöver lagregleras. Utredningen Framtidens socialtjänst tar dock inte upp frågan i sitt betänkande (SOU 2020:47). Regeringen bör se till att frågan tas upp i den fortsatta beredningen av lagförslaget.

4. Samarbetsmodell vid våldshändelser, punkt 2 (S, V, MP)

av Kristina Nilsson (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Mikael Dahlgvist (S), Yasmine Bladelius (S), Dag Larsson (S), Nicklas Attefjord (MP) och Maj Karlsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motion

2020/21:3298 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 8.

Ställningstagande

Vi kan konstatera att en särskild utredare nyligen har fått i uppdrag att lämna ett förslag till en nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn (dir. 2021:29). Uppdraget ska redovisas senast den 31 maj 2022. Vi anser att det inte behövs något tillkännagivande till regeringen. Motionsyrkandet bör avslås.

5. Avvikelsesrapportering inom socialtjänsten, punkt 3 (M, L)

av Camilla Waltersson Grönvall (M), Johan Hultberg (M), Ulrika Heindorff (M) och Lina Nordquist (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3139 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 49.

Ställningstagande

Att rapportera avvikelser bör vara kultur och rutin inom socialtjänsten men i dag brister ofta avvikelserapporteringen. Det riskerar att forma en tystnads-kultur som är mycket skadlig för kvalitetsarbetet. Regeringen bör ge lämplig myndighet ett uppdrag att ta fram tydliga riktlinjer för avvikelserapportering för att säkerställa en god rapportering.

6. Krav på samordnade individuella planer, punkt 4 (M, KD, L)

av Acko Ankarberg Johansson (KD), Camilla Waltersson Grönvall (M), Johan Hultberg (M), Ulrika Heindorff (M), Lina Nordquist (L) och Pia Steensland (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3432 av Bengt Eliasson m.fl. (L) yrkande 2.

Ställningstagande

Det bör införas en möjlighet till sanktioner för de kommuner och regioner som trots lagens krav inte har övergripande överenskommelser om samordning. Bestämmelsen bör också utvidgas till att omfatta andra myndigheters insatser, och det bör införas en möjlighet att samverka kring resurser. Regeringen bör se över frågan om att utvidga möjligheterna till och skärpa kraven på samordnade individuella planer.

7. Ny socialtjänstlag, punkt 5 (S, C, V, MP)

av Kristina Nilsson (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Mikael Dahlqvist (S), Sofia Nilsson (C), Yasmine Bladelius (S), Dag Larsson (S), Nicklas Attefjord (MP) och Maj Karlsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motion

2020/21:3139 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 1.

Ställningstagande

Utredningen Framtidens socialtjänst överlämnade sitt betänkande Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag (SOU 2020:47) i augusti 2020. Utredningen har bl.a. föreslagit att en ny socialtjänstlag ska ersätta den nuvarande lagen, och ambitionen är att lagen i större utsträckning ska återfå karaktären av ramlag och därmed även lämna större utrymme för en helhetssyn på individen. Betänkandet bereds inom Regeringskansliet. Resultatet av den pågående beredningen bör avvaktas. Vi anser att det inte behövs något tillkännagivande till regeringen. Motionsyrkandet bör avslås.

8. Kompetenskrav för socialtjänstens personal, punkt 6 (S, V, MP)

av Kristina Nilsson (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Mikael Dahlqvist (S), Yasmine Bladelius (S), Dag Larsson (S), Nicklas Attefjord (MP) och Maj Karlsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 6,

2020/21:3275 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 5 och

2020/21:3480 av Michael Anefur m.fl. (KD) yrkande 1.

Ställningstagande

Vi vill peka på att det finns föreskrifter och allmänna råd om personalens kompetens. Den statliga kunskapsstyrningen syftar till att bidra till att socialtjänst bedrivs i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet. I betänkandet Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag (SOU 2020:47) lämnas förslag om en kompetens- och kunskapsbaserad socialtjänst. Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Vi anser att

resultatet av den pågående beredningen bör avvaktas. Vi anser att det inte behövs något tillkännagivande till regeringen. Motionerna bör avslås.

9. Legitimationskrav och specialistutbildning, punkt 7 (SD)

av Per Ramhorn (SD), Carina Ståhl Herrstedt (SD) och Linda Lindberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 5 och 7 samt
bifaller delvis motion
2020/21:3227 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkande 23.

Ställningstagande

År 2009 föreslog Barnskyddsutredningen en specialistutbildning på avancerad nivå för socialsekreterare inom den sociala barn- och ungdomsvården. De flesta remissinstanser såg positivt på detta men förslaget förverkligades aldrig. Genom att införa specialistsocionomer med barn och unga som inriktning skulle kompetensen öka hos socialsekreterarna och det skulle ge redan erfarna socialsekreterare en karriärväg. Det bör tas fram en nationell specialistutbildning på avancerad nivå för socialsekreterare inom den sociala barn- och ungdomsvården.

Ett legitimationskrav för socialsekreterare skulle öka status, kompetenskrav och lämplighetsgranskning. Regeringen bör låta utreda möjligheten att införa ett legitimationskrav på myndighetsutövande medarbetare i socialt arbete.

10. Legitimationskrav och specialistutbildning, punkt 7 (L)

av Lina Nordquist (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3227 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkande 23,
bifaller delvis motion
2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 7 och

avslår motion

2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 5.

Ställningstagande

Socialsekreterare har en gedigen utbildning för att bereda, göra svåra avvägningar och föreslå eller själva fatta beslut om barns och utsatta vuxnas liv och framtid. Inom sjukvården skulle enskilda individers behov och behandling aldrig föras upp från legitimerade läkare till en politisk nämnd, men i dag råder delegationsförbud i socialtjänstlagen för ingripande beslut. En socionomlegitimation bör införas, så att delegationsförbudet kan tas bort och det blir möjligt för erfarna legitimerade socionomer att på eget ansvar fatta myndighetsbeslut, även när de inbegriper tvång eller andra ingrepp i enskilda människors självbestämmande. Som en del i detta bör socionomutbildningen göras om med mer praktik. Ett års introduktionsanställning med handledarstöd i socialtjänsten kan utgöra en förutsättning för socionomlegitimation. Regeringen bör se över denna fråga och återkomma med förslag.

11. Socialtjänstens forskningsanknytning, punkt 8 (M, KD, L)

av Acko Ankarberg Johansson (KD), Camilla Waltersson Grönvall (M), Johan Hultberg (M), Ulrika Heindorff (M), Lina Nordquist (L) och Pia Steensland (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3227 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkande 21.

Ställningstagande

Enligt vår mening behöver socialtjänsten en tydlig forskningsanknytning. Socialsekreterare bör ges möjlighet att kombinera forskarutbildning och arbete på deltid. Stöd och tid för att införa nya arbetssätt måste stärkas. Vi vill även göra det lättare för anställda att få gehör för idéer och innovationer samt öka möjligheten till verksamhetsnära forskning. Regeringen bör se över denna fråga och återkomma med förslag.

12. Handledarstöd och introduktionsutbildningar, punkt 9 (S, V, MP)

av Kristina Nilsson (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Mikael Dahlqvist (S), Yasmine Bladelius (S), Dag Larsson (S), Nicklas Attefjord (MP) och Maj Karlsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motion

2020/21:3139 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 45.

Ställningstagande

Vi konstaterar att Socialstyrelsen har tagit fram ett webbaserat stöd för att introducera socialsekreterare till socialtjänstens barn- och ungdomsvård. Som framgår av budgetpropositionen för 2021 har Socialstyrelsen också haft i uppdrag att stödja huvudmän och yrkesverksamma inom den sociala barn- och ungdomsvården genom insatser för att främja kompetens och stabilitet samt kvalitetsutveckling inom området.

Vi anser att det inte behövs något tillkännagivande till regeringen. Motionsyrkandet bör avslås.

13. Socialtjänstens arbete med barn och unga, punkt 10 (M, L)

av Camilla Waltersson Grönvall (M), Johan Hultberg (M), Ulrika Heindorff (M) och Lina Nordquist (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:3139 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkandena 36, 46 och 50 samt

2020/21:3294 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 3 och avslår motionerna

2020/21:449 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 9,

2020/21:2141 av Roza Güclü Hedin m.fl. (S) yrkande 1,

2020/21:2529 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 9,

2020/21:2951 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 18 och

2020/21:3603 av Runar Filper (SD) yrkande 3.

Ställningstagande

Vi föreslår att regeringen ger lämplig myndighet i uppdrag att ta fram nationella riktlinjer för vilka krav som ska ställas på hur socialtjänsten genomför en barn- och familjeutredning. Det får inte vara så olika socialförvaltningar i landet gör olika tolkningar när det gäller ärenden som är i stort sett identiska. Vi anser även att processen vid genomförandet av barn- och familjeutredningar måste utvecklas och förbättras samt att systematisk återkoppling bör ske så att alla som arbetar med barn- och familjeutredningar kan få dokumenterad uppföljning av sitt arbete i syfte att öka graden av objektivitet och tillförlitlighet.

Vidare bör regeringen ge lämplig myndighet i uppdrag att ta fram tydliga riktlinjer och rutiner för handläggning av svåra och tunga ärenden om t.ex. barn- och familjeutredningar. Det behövs även tydliga behandlingsåtgärder i samband med högriskärenden avseende barn- och familjeutredningar.

När det gäller unga lagöverträdare måste socialtjänstens handläggare många gånger fatta svåra och mycket impopulära beslut, t.ex. om tvångsomhändertagande. Handläggare kan i många fall anse att det är obehagligt att ta svåra beslut och sedan riskera att möta upprörda familjemedlemmar på vägen hem från arbetsplatsen. Det bör därför övervägas vilka alternativ som finns i beslutsgången för att undvika att tjänstemän hamnar i situationer där de inte vågar fatta vissa beslut.

14. Socialtjänstens arbete med barn och unga, punkt 10 (C)

av Sofia Nilsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:2529 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 9 och

2020/21:2951 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 18 och

avslår motionerna

2020/21:449 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 9,

2020/21:2141 av Roza Güclü Hedin m.fl. (S) yrkande 1,

2020/21:3139 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkandena 36, 46 och 50,

2020/21:3294 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 3 och

2020/21:3603 av Runar Filper (SD) yrkande 3.

Ställningstagande

Enligt min mening behöver det göras en uppföljning av det kommunala ansvaret för uppsökande verksamhet. Initiativ bör tas för att kommunerna på egen hand eller tillsammans med civilsamhället systematiskt ska kontakta ungdomar som förekommit i brottsutredningar eller i kriminella sammanhang för att diskutera situationen och erbjuda vägar till fortsatta studier och arbete.

Vidare finns det – för att förbättra utredningarnas kvalitet, saklighet och stringens – behov av att införa en enhetlighet när det kommer till utredningsmetod och innehåll för vårdnadsutredningar och andra utredningar som gäller barn. Det är också viktigt att öka och ta till vara nya rön inom verksamhetsnära forskning om hur man arbetar med utredningar och bedömningar av barns situation. En enhetlig och väl utarbetad mall och metod kan på många sätt utgöra en trygghet för utredaren och säkerställa objektiviteten.

Regeringen bör se över dessa frågor.

15. Socialtjänstens arbete med barn och unga, punkt 10 (V)

av Maj Karlsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:449 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V) yrkande 9,
bifaller delvis motion

2020/21:2141 av Roza Güclü Hedin m.fl. (S) yrkande 1 och
avslår motionerna

2020/21:2529 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 9,

2020/21:2951 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 18,

2020/21:3139 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkandena 36, 46 och
50,

2020/21:3294 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 3 och

2020/21:3603 av Runar Filper (SD) yrkande 3.

Ställningstagande

Det finns exempel på högstadieskolor som fått en socionom och två familjebehandlare. De skolsociala samverkansteamerna ska hjälpa elever som är i farozonen för att gå in i kriminalitet att i stället fokusera på skolan. Socialtjänsten bekostar den socionom som är placerad på skolan. Eftersom socionomen finns på skolan kan socialtjänsten komma in tidigare i processen, vilket gör det lättare att hjälpa utsatta elever. Enligt min mening bör regeringen

se över möjligheten att inrätta skolsociala samverkansteam med socionomer och familjebehandlare vid samtliga högstadieskolor i socialt utsatta områden.

16. Socialtjänstens stödjande arbete, punkt 11 (M, KD, L)

av Acko Ankarberg Johansson (KD), Camilla Waltersson Grönvall (M), Johan Hultberg (M), Ulrika Heindorff (M), Lina Nordquist (L) och Pia Steensland (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:2951 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 26.

Ställningstagande

Socialtjänsten har som huvudsaklig uppgift att erbjuda hjälp och stöd. Uppgiften att hjälpa och stödja en enskild person, en förälder eller en familj får dock aldrig vara viktigare än att slå vakt om ett barns eller andra människors liv och hälsa. En socialsekreterare som exempelvis känner till att en person har ett beroende och har körkort måste anmäla detta till Transportstyrelsen. På samma sätt ska även kännedom om relationsvåld i ett hem där det finns barn alltid leda till att socialtjänsten inleder ett separat barnärende. Regeringen bör se över denna fråga.

17. Möjlighet att dela information, punkt 12 (M, KD, L)

av Acko Ankarberg Johansson (KD), Camilla Waltersson Grönvall (M), Johan Hultberg (M), Ulrika Heindorff (M), Lina Nordquist (L) och Pia Steensland (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3139 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 2.

Ställningstagande

Vi anser att regeringen bör se över lagstiftningen så att samarbetande parter som t.ex. socialtjänst, polis och s.k. barnahus kan dela information under hela utredningen vid misstanke om att barn har utsatts för hot om våld, våld eller övergrepp såsom sexuella övergrepp eller hedersrelaterade övergrepp.

18. Evidensbaserade metoder för socialtjänstens barnutredningar, punkt 13 (S, V, MP)

av Kristina Nilsson (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Mikael Dahlqvist (S), Yasmine Bladelius (S), Dag Larsson (S), Nicklas Attefjord (MP) och Maj Karlsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motion

2020/21:2951 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 19.

Ställningstagande

När det gäller frågan om evidensbaserade metoder för socialtjänstens barnutredningar noterar vi att betänkandet om en hållbar socialtjänst överlämnades till regeringen 2020 och att utredningen bl.a. föreslår att det införs krav på att verksamhet inom socialtjänsten ska bedrivas i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet. Betänkandet bereds inom Regeringskansliet. Vi anser att det inte behövs något tillkännagivande till regeringen. Motionsyrkandet bör avslås.

19. Egen handläggare för barn, punkt 14 (C, L)

av Sofia Nilsson (C) och Lina Nordquist (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3275 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 7.

Ställningstagande

När ett barn förekommer i en av socialtjänstens utredningar som rör någon annan i familjen bör barnet enligt vår mening få en egen handläggare. Det

behövs även löpande vidareutbildning för att öka kompetensförsörjningen för socialsekreterare som jobbar med barnavårdsutredningar och placerade barn. Regeringen bör se över denna fråga.

20. Översyn av anhörigstödet, punkt 15 (S, V, MP)

av Kristina Nilsson (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Mikael Dahlqvist (S), Yasmine Bladelius (S), Dag Larsson (S), Nicklas Attefjord (MP) och Maj Karlsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:2953 av Sofia Nilsson m.fl. (C) yrkande 15 och

2020/21:3137 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 8.

Ställningstagande

Vi konstaterar att Socialstyrelsen under många år haft regeringens uppdrag att stärka stödet till barn och anhöriga. Vi konstaterar vidare att Socialstyrelsen för närvarande har flera uppdrag på området stöd till anhöriga. Vi vill särskilt peka på uppdraget att ta fram ett underlag för en nationell strategi för anhöriga, men även uppdraget om ett långsiktigt nationellt kompetenscentrum för anhörigstöd bör här nämnas.

Mot denna bakgrund anser vi att det inte behövs något tillkännagivande till regeringen. Motionsyrkandena bör avslås.

21. Anhörigstödet i övrigt, punkt 16 (SD)

av Per Ramhorn (SD), Carina Ståhl Herrstedt (SD) och Linda Lindberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:2030 av Christina Östberg m.fl. (SD) yrkande 2 och

2020/21:2041 av Christina Östberg m.fl. (SD) yrkande 9 och

avslår motionerna

2020/21:169 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 21,

2020/21:450 av Amineh Kakabaveh (-) yrkande 4,

2020/21:2953 av Sofia Nilsson m.fl. (C) yrkandena 23, 52 och 67,
2020/21:3260 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkandena 5 och 6 samt
2020/21:3480 av Michael Anefur m.fl. (KD) yrkande 27.

Ställningstagande

Det bör inrättas fler stödlinjer för närstående till missbrukare, och vårdcentraler bör också erbjuda rådgivning till anhöriga.

Vidare bör socialtjänsten kunna använda tvång för att föräldrar ska genomgå beroendevård när deras beroendesjukdom skadar barnen.

Regeringen bör se över frågorna och återkomma med förslag.

22. Anhörigstödet i övrigt, punkt 16 (C)

av Sofia Nilsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2953 av Sofia Nilsson m.fl. (C) yrkandena 23, 52 och 67 samt avslår motionerna

2020/21:169 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 21,

2020/21:450 av Amineh Kakabaveh (-) yrkande 4,

2020/21:2030 av Christina Östberg m.fl. (SD) yrkande 2,

2020/21:2041 av Christina Östberg m.fl. (SD) yrkande 9,

2020/21:3260 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkandena 5 och 6 samt

2020/21:3480 av Michael Anefur m.fl. (KD) yrkande 27.

Ställningstagande

Kommunerna och Försäkringskassan behöver fler verktyg för förbättrat, jämställt och jämlikt stöd till kvinnor och män som vårdar en nära anhörig. Regeringen bör skyndsamt ta fram en framtida nationell strategi för anhörigstöd som beskriver konkreta insatser för att åstadkomma detta i hela landet.

Yngre personer med demens, dvs. personer med demens som är under 65 år, är en extra utsatt grupp. I Sverige uppskattas antalet yngre personer med demenssjukdom till 8 000–9 000 personer. Att säkerställa att anhöriga barn under 18 år erbjuds utbildningar, grupper och individuellt stöd över hela Sverige måste vara en prioriterad uppgift. En utvärdering från Socialstyrelsen 2018 visar att det är drygt en tredjedel av landets kommuner som har särskilt anhörigstöd riktat till anhöriga till yngre personer med demenssjukdom. Mot denna bakgrund bör regeringen se över hur det kan säkerställas att anhöriga

till yngre med demenssjukdom, särskilt barn under 18 år med en förälder som får demens, får ett stöd av god kvalitet oberoende av var i landet den anhörige bor. Adekvat stöd bör i sammanhanget även ges andra anhöriga till yngre med en demenssjukdom, oberoende av bostadskommun.

Vidare bör regeringen ge Socialstyrelsen i uppdrag att utreda vilken hjälp som erbjudas till anhöriga till personer med missbruksproblem, vilka evidensbaserade metoder som kan rekommenderas och om det finns behov av nationella riktlinjer för anhörigstöd.

23. Anhörigstödet i övrigt, punkt 16 (V)

av Maj Karlsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:169 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 21 och
avslår motionerna
2020/21:450 av Amineh Kakabaveh (-) yrkande 4,
2020/21:2030 av Christina Östberg m.fl. (SD) yrkande 2,
2020/21:2041 av Christina Östberg m.fl. (SD) yrkande 9,
2020/21:2953 av Sofia Nilsson m.fl. (C) yrkandena 23, 52 och 67,
2020/21:3260 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkandena 5 och 6 samt
2020/21:3480 av Michael Anefur m.fl. (KD) yrkande 27.

Ställningstagande

Det ska vara tydligt vilka rättigheter anhöriga till personer med beroende har samt vart de kan vända sig för att få hjälp. Regeringen bör därför återkomma med förslag på lagstiftning där anhörigas rätt till information, stöd och hjälp säkerställs.

24. Anhörigstödet i övrigt, punkt 16 (KD)

av Acko Ankarberg Johansson (KD) och Pia Steensland (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3480 av Michael Anefur m.fl. (KD) yrkande 27 och avslår motionerna
2020/21:169 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 21,
2020/21:450 av Amineh Kakabaveh (-) yrkande 4,
2020/21:2030 av Christina Östberg m.fl. (SD) yrkande 2,
2020/21:2041 av Christina Östberg m.fl. (SD) yrkande 9,
2020/21:2953 av Sofia Nilsson m.fl. (C) yrkandena 23, 52 och 67 samt
2020/21:3260 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkandena 5 och 6.

Ställningstagande

Barn som anhöriga behöver uppmärksammas mer än i dag. Det är inte alltid barnen erbjuds det stöd de kan behöva utifrån sin ålder. Regeringen bör se över det.

25. Anhörigstödet i övrigt, punkt 16 (L)

av Lina Nordquist (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3260 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkandena 5 och 6 samt avslår motionerna

2020/21:169 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 21,
2020/21:450 av Amineh Kakabaveh (-) yrkande 4,
2020/21:2030 av Christina Östberg m.fl. (SD) yrkande 2,
2020/21:2041 av Christina Östberg m.fl. (SD) yrkande 9,
2020/21:2953 av Sofia Nilsson m.fl. (C) yrkandena 23, 52 och 67 samt
2020/21:3480 av Michael Anefur m.fl. (KD) yrkande 27.

Ställningstagande

Anhörigstöd är en viktig men ofta åsidosatt hälsofråga. Nästan var femte svensk vårdar, hjälper eller stöder regelbundet en närstående som är långvarigt fysiskt eller psykiskt sjuk, som är äldre eller som har en funktionsnedsättning. Regeringen bör se till att det införs en nationell anhörigstödlinje för stöd dygnet runt, oavsett bostadsort.

Barn är de mest utsatta anhöriga. Socialtjänsten har ett lagstadgat ansvar för att stötta anhöriga som vårdar en långvarigt sjuk närstående eller närstående med funktionsnedsättning. Inom svensk lagstiftning är tanken främmande att barn kan ansvara för omsorgen om föräldrar eller syskon. Men

vissa barn lever med familjemedlemmar som är svårt sjuka eller har funktionsnedsättning – anhängvårdarna är därmed i bland barn. Regeringen bör utreda om socialtjänstlagen kan förtydligas så att även barn kan få stöd i egenskap av anhöriga.

26. Stöd till föräldrar med neuropsykiatriska diagnoser, punkt 17 (C, L)

av Sofia Nilsson (C) och Lina Nordquist (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2951 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 30.

Ställningstagande

Det finns ett behov av att säkerställa att personer som har neuropsykiatriska diagnoser eller andra funktionsnedsättningar får tillgång till stöd och behandling för att kunna fungera bättre som föräldrar. Regeringen bör se över frågan.

27. Aktivitets- och prestationskrav för rätt till försörjningsstöd, punkt 18 (M)

av Camilla Waltersson Grönvall (M), Johan Hultberg (M) och Ulrika Heindorff (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:3366 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 4,

2020/21:3371 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 10 och

2020/21:3807 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) samt bifaller delvis motionerna

2020/21:1086 av Josefin Malmqvist m.fl. (M) yrkande 3,

2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 41,

2020/21:2184 av Josefin Malmqvist (M) yrkande 2,

2020/21:2186 av Josefin Malmqvist (M) yrkande 4,

2020/21:2737 av Josefin Malmqvist (M) yrkande 4,
2020/21:2878 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 2,
2020/21:2951 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 39 och
2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 18.

Ställningstagande

Vi anser att socialtjänstlagen bör skärpas så att alla kommuner ställer krav på motprestation, normalt på heltid, för den som får försörjningsstöd. Dagens aktivitetskrav bör också få större inslag av jobbsökande. Det ska t.ex. ställas krav i alla kommuner på att den som har försörjningsstöd men som kan arbeta ska söka arbete i hela landet. Aktivitetskraven i socialtjänstlagen bör även utökas. Den som får föräldrapenning och söker kompletterande försörjningsstöd, ofta nyanlända kvinnor, ska åläggas ett krav på att delta i exempelvis språkinsatser. Den som inte fullföljer sin motprestation bör inte kunna räkna med fullt bidrag. Regeringen bör se över denna fråga.

28. Aktivitets- och prestationskrav för rätt till försörjningsstöd, punkt 18 (SD)

av Per Ramhorn (SD), Carina Ståhl Herrstedt (SD) och Linda Lindberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 41 och
bifaller delvis motionerna

2020/21:1086 av Josefin Malmqvist m.fl. (M) yrkande 3,
2020/21:2184 av Josefin Malmqvist (M) yrkande 2,
2020/21:2186 av Josefin Malmqvist (M) yrkande 4,
2020/21:2737 av Josefin Malmqvist (M) yrkande 4,
2020/21:2878 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 2,
2020/21:2951 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 39,
2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 18,
2020/21:3366 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 4,
2020/21:3371 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 10 och
2020/21:3807 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M).

Ställningstagande

Med rättigheter följer också skyldigheter. Vid beviljande av försörjningsstöd ska det alltid finnas ett aktiverings- och prestationskrav, eftersom det kan bidra till flera positiva effekter. Ett sådant krav innebär att en person som söker sysselsättning får press på sig att söka arbete. Regeringen bör se över denna fråga.

29. Aktivitets- och prestationskrav för rätt till försörjningsstöd, punkt 18 (C)

av Sofia Nilsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2951 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 39 och
bifaller delvis motionerna

2020/21:1086 av Josefin Malmqvist m.fl. (M) yrkande 3,

2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 41,

2020/21:2184 av Josefin Malmqvist (M) yrkande 2,

2020/21:2186 av Josefin Malmqvist (M) yrkande 4,

2020/21:2737 av Josefin Malmqvist (M) yrkande 4,

2020/21:2878 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 2,

2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 18,

2020/21:3366 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 4,

2020/21:3371 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 10 och

2020/21:3807 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M).

Ställningstagande

Jag vill införa krav på aktivering för att få försörjningsstöd. Jag vill också att riktlinjerna till kommunerna tydliggörs så att samma krav på aktivering för försörjningsstöd ställs på ett par som ansöker om försörjningsstöd, förutsatt att det inte finns särskilda skäl. För att få försörjningsstöd ska alltså båda personerna studera svenska, delta i praktik, arbetsträna eller söka jobb. Regeringen bör se över frågan.

30. Aktivitets- och prestationskrav för rätt till försörjningsstöd, punkt 18 (L)

av Lina Nordquist (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 18 och bifaller delvis motionerna

2020/21:1086 av Josefin Malmqvist m.fl. (M) yrkande 3,

2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 41,

2020/21:2184 av Josefin Malmqvist (M) yrkande 2,

2020/21:2186 av Josefin Malmqvist (M) yrkande 4,

2020/21:2737 av Josefin Malmqvist (M) yrkande 4,

2020/21:2878 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 2,

2020/21:2951 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 39,

2020/21:3366 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 4,

2020/21:3371 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 10 och

2020/21:3807 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M).

Ställningstagande

Jag vill att krav på motprestation för att beviljas försörjningsstöd införs i alla kommuner. Vidare anser jag att en bidragskommission behöver tillsättas för att ta fram förslag på hur man kan bryta det långvariga bidragsberoendet. Det kan bl.a. handla om att se hur bidragen bör minska för personer som aktivt förlänger arbetslösheten genom att tacka nej till jobberbjudanden.

31. Jobbstimulans i försörjningsstöd m.m., punkt 19 (M)

av Camilla Waltersson Grönvall (M), Johan Hultberg (M) och Ulrika Heindorff (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3366 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 1 och bifaller delvis motionerna

2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 42 och 43 samt 2020/21:3284 av Martin Ådahl m.fl. (C) yrkande 2.

Ställningstagande

Vi vill göra det mer lönsamt att gå från bidrag till arbete genom att införa en strikt arbetslinje i försörjningsstödet. Genom starkare drivkrafter att arbeta kan fler lämna bidragsberoende och ta steget ut på arbetsmarknaden. Utrikes födda kvinnor och ensamstående kvinnor med barn är överrepresenterade i försörjningsstödet. Att bryta beroendet av försörjningsstöd är centralt. Regeringen bör se över frågan.

32. Jobbstimulans i försörjningsstöd m.m., punkt 19 (SD)

av Per Ramhorn (SD), Carina Ståhl Herrstedt (SD) och Linda Lindberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 42 och 43 samt bifaller delvis motionerna

2020/21:3284 av Martin Ådahl m.fl. (C) yrkande 2 och

2020/21:3366 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 1.

Ställningstagande

I Sverige kan skillnaden mellan bidrag och lön vara liten för en barnfamilj, vilket både skickar märkliga signaler till familjen och är respektlöst mot skattebetalarna. Om man exempelvis har låg utbildning och inte kan få hög inkomst lönar det sig ibland inte att arbeta. Regeringen bör se över detta.

Regeringen bör i sammanhanget även se över regelverket för försörjningsstöd vid deltidsarbete.

33. Jobbstimulans i försörjningsstöd m.m., punkt 19 (C)

av Sofia Nilsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3284 av Martin Ådahl m.fl. (C) yrkande 2 och
bifaller delvis motionerna

2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkandena 42 och 43 samt
2020/21:3366 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 1.

Ställningstagande

Många långtidsarbetslösa får sin försörjning genom ekonomiskt bistånd, tidigare kallat socialbidrag. Alliansen införde i regeringsställning en s.k. jobbstimulans i det ekonomiska biståndet. Tyvärr har denna reform visat sig vara otillräcklig då den används av mycket få personer. Enligt min mening bör jobbstimulansen därför fördubblas till 50 procent av försörjningsstödet. Dessutom bör handläggare ha skyldighet att informera om möjligheterna och de ekonomiska fördelarna med jobbstimulansen. Regeringen bör utreda frågan om hur jobbstimulansen kan utvecklas.

34. Övriga frågor om försörjningsstöd, punkt 20 (SD)

av Per Ramhorn (SD), Carina Ståhl Herrstedt (SD) och Linda Lindberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 44 och

2020/21:2184 av Josefin Malmqvist (M) yrkande 1 och
avslår motionerna

2020/21:306 av Christina Höj Larsen m.fl. (V) yrkande 13 och

2020/21:1305 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 2, 3, 5 och 9.

Ställningstagande

Socialtjänsten saknar i dag lagstöd för att göra oanmälda och systematiska hembesök. Vi anser dock att socialtjänstlagen bör ändras så att kommuner vid behov ska kunna göra regelbundna oanmälda hembesök hos den som har försörjningsstöd. Detta är viktigt inte bara för att upptäcka eventuellt bidragsfusk eller felaktiga utbetalningar utan också för att på ett tidigt stadium fånga upp barn som riskerar att fara illa. Regeringen bör se över denna fråga.

35. Övriga frågor om försörjningsstöd, punkt 20 (V)

av Maj Karlsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:306 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkande 13 och
2020/21:1305 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 2, 3, 5 och 9 samt
avslår motionerna

2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 44 och
2020/21:2184 av Josefin Malmqvist (M) yrkande 1.

Ställningstagande

Föräldrar som har försörjningsstöd saknar i dag rätten att ha semester för att kunna vara med sina barn under sommarmånaderna och återhämta sig. I stället tvingas man bl.a. att hela tiden stå till arbetsmarknadens förfogande och kan därför inte åka på semester med sina barn. Enligt min mening ska föräldrar med försörjningsstöd ha rätt till ledighet från sina skyldigheter i syfte att ha semester med sina barn.

Vidare anser jag att fokus för bedömningarna om ekonomiskt bistånd bör ligga mer på de individuella behoven, och större hänsyn ska tas till barns behov. Därför bör riktlinjerna för ekonomiskt bistånd, inklusive försörjningsplikten, ses över för att säkerställa att det alltid görs individuella bedömningar. Jag anser även att regeringen bör se över huruvida det s.k. arbetsvillkoret överensstämmer med socialtjänstlagens intentioner. I syfte att stärka barns rätt bör det även tillsättas en utredning för att se över hur bedömningen om ekonomiskt bistånd bör göras i relation till barns och ungas tillgångar och inkomster.

Slutligen anser jag att regeringen bör återkomma med förslag om att förtydliga socialtjänstens ansvar i syfte att stärka rättigheterna för papperslösa och öka likvärdigheten mellan landets kommuner.

Regeringen bör vidta åtgärder i enlighet med det jag anfört ovan.

36. Riktlinjer för EU/EES-medborgare, punkt 21 (M, SD)

av Camilla Waltersson Grönvall (M), Johan Hultberg (M), Per Ramhorn (SD), Ulrika Heindorff (M), Carina Ståhl Herrstedt (SD) och Linda Lindberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3295 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 3.

Ställningstagande

Enligt vår mening är det problematiskt att det råder stora skillnader mellan olika kommuner vad gäller tolkningen och tillämpningen av det nationella regelverket för frågor som exempelvis uppehållsrätt, akut nödbistånd och rättighet till sjukvård för utsatta EU/EES-medborgare. Enligt vår mening bör regeringen därför ta initiativ till att ta fram nationella riktlinjer för utsatta EU/EES-medborgare.

37. En 24-timmarsgaranti för åtgärder, punkt 22 (SD, L)

av Per Ramhorn (SD), Carina Ståhl Herrstedt (SD), Lina Nordquist (L) och Linda Lindberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 33 och
2020/21:3271 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 10.

Ställningstagande

Enligt vår mening behövs det en nationell 24-timmarsgaranti för barn och unga som har gripits för brott. Garantin innebär att socialtjänsten inom 24 timmar efter gripandet ska kalla föräldrarna till ett samtal, tillsammans med barnet eller den unge om det är möjligt och lämpligt, för att socialtjänsten så snart som möjligt ska kunna få föräldrarnas medverkan i insatser till stöd för barnet eller den unge där så är möjligt.

Vi anser även att barn och unga som riskerar att hamna i missbruk måste fångas upp tidigare. När polisen och socialtjänsten får kännedom om en ungs persons begynnande missbruk måste snabba åtgärder sättas in. Samhället ska med tydlighet visa ett avståndstagande, och en kontakt mellan den unge, föräldrarna, socialtjänsten och polisen ska ske inom 24 timmar.

Regeringen bör se över dessa frågor.

38. Sammanhållet stöd för barn som begått brott, punkt 23 (M, KD, L)

av Acko Ankarberg Johansson (KD), Camilla Waltersson Grönvall (M), Johan Hultberg (M), Ulrika Heindorff (M), Lina Nordquist (L) och Pia Steensland (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3271 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 8.

Ställningstagande

Det är viktigt med en tidig reaktion för att barn och unga ska förstå att brottsliga gärningar får konsekvenser. Det gäller även om barnet inte är straffmyndigt och inte kan dömas till ungdomstjänst eller andra rättsliga påföljder. När icke straffmyndiga barn och unga begår brott behövs ett intensivt och sammanhållet stöd över tid. Enligt vår mening bör socialtjänsten ges bättre förutsättningar att skapa samlade åtgärder där den unge får delta i olika aktiviteter för att komma bort från ett brottsligt beteende och uppleva att det egna handlandet får konsekvenser. Regeringen bör se över denna fråga.

39. Förebyggande insatser för barn och unga, punkt 24 (SD, C)

av Per Ramhorn (SD), Sofia Nilsson (C), Carina Ståhl Herrstedt (SD) och Linda Lindberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 7 och

avslår motionerna
2020/21:2720 av Johanna Öfverbeck m.fl. (MP) yrkande 3,
2020/21:2726 av Karolina Skog och Johanna Öfverbeck (båda MP) yrkande
2,
2020/21:3260 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkande 24 och
2020/21:3275 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 29.

Ställningstagande

Möjlighet att få snabb och adekvat behandling för psykisk ohälsa och neuropsykiatrisk problematik har stor betydelse för att barn och unga inte ska hamna i våldssituationer, kriminalitet eller drogmissbruk. Tidiga stödinsatser till barn och familjer i riskzon samt möjlighet för socialtjänsten att ingripa med insatser på ett tidigare stadium än i dag är av avgörande betydelse. Enligt vår mening måste lagen ändras så att socialtjänsten har möjlighet att redan på ett tidigt stadium besluta om insatser som inte är av frivillig karaktär. Regeringen bör se över denna fråga.

40. Förebyggande insatser för barn och unga, punkt 24 (L)

av Lina Nordquist (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:3260 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkande 24 och

2020/21:3275 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 29 och

avslår motionerna

2020/21:2720 av Johanna Öfverbeck m.fl. (MP) yrkande 3,

2020/21:2726 av Karolina Skog och Johanna Öfverbeck (båda MP) yrkande 2
och

2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 7.

Ställningstagande

Enligt min mening behöver socialtjänsten få bättre verktyg för att motverka att unga människor halkar snett. Inte minst krävs en socialtjänstlag som tidigare och tydligare hjälper unga människor att välja en annan väg. Det förebyggande arbetet för barn och unga ska alltid ligga i fokus.

Vidare anser jag att det behövs bättre stöd till ensamkommande barn och unga. Det är av yttersta vikt att ansvariga myndigheter såsom Migrationsverket, socialtjänsten, hälso- och sjukvården och rättsväsendet har den kompetens som krävs för att identifiera barns utsatthet.

Regeringen bör se över dessa frågor.

41. Sökbara orosanmälningar, punkt 25 (S, V, MP)

av Kristina Nilsson (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Mikael Dahlgvist (S), Yasmine Bladelius (S), Dag Larsson (S), Nicklas Attefjord (MP) och Maj Karlsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motion

2020/21:2951 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 24.

Ställningstagande

Vi delar majoritetens uppfattning att det är angeläget att i efterhand kunna söka och ta del av orosanmälningar som gäller barn också när det gäller anmälningar som inte lett till någon åtgärd. Vi noterar därför med tillfredsställelse det arbete som pågår inom Regeringskansliet med att bereda författningsförslag som är nödvändiga för att hålla anmälningar om barn som inte leder till utredning sökbara. Vi noterar vidare det förslag som lämnades i Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag (SOU 2020:47) om att tillsätta en utredning med uppdrag att se över gallring av barnakter och att betänkandet bereds inom Regeringskansliet. Vi anser att det inte behövs något tillkännagivande till regeringen. Motionsyrkandet bör avslås.

42. Regler för orosanmälningar, punkt 26 (L)

av Lina Nordquist (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:3271 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 19 och

2020/21:3275 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 6 och

bifaller delvis motion

2020/21:1640 av Eva Lindh och Teresa Carvalho (båda S).

Ställningstagande

Enligt min mening bör det göras en utvärdering av genomslaget för de nuvarande reglerna om orosanmälan. Om bristerna bedöms kunna åtgärdas inom ramen för dagens regelverk kan det krävas förbättrad information och förbättrade rutiner hos berörda myndigheter. I annat fall kan lagstiftningen behöva förtydligas ytterligare för att få systemet att fungera felfritt.

Utöver förbättringar i regelverket måste också informationen om orosanmälningar bli bättre och mer samordnad. För att säkerställa det bör Socialstyrelsen ges i uppdrag att ta fram och årligen redovisa nationell statistik över orosanmälningar om barn som far illa.

Regeringen bör vidta åtgärder i enlighet med vad jag anført ovan.

43. Studier i fråga om våld m.m., punkt 27 (S, V, MP)

av Kristina Nilsson (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Mikael Dahlqvist (S), Yasmine Bladelius (S), Dag Larsson (S), Nicklas Attefjord (MP) och Maj Karlsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motion

2020/21:3139 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 21.

Ställningstagande

På området placerade barn har utskottet föreslagit ett flertal initiativ och det pågår ett omfattande arbete på flera håll. Mot denna bakgrund är vi inte beredda att ta något initiativ när det gäller motionsyrkandet om studier av placerade barns utveckling. Vi anser därför att det inte behövs något tillkännagivande till regeringen. Motionen bör avslås.

44. Omhändertagande av barn och unga, punkt 28 (SD)

av Per Ramhorn (SD), Carina Ståhl Herrstedt (SD) och Linda Lindberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 35 och avslår motionerna

2020/21:169 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 19 och
2020/21:3030 av Kristina Axén Olin (M) yrkande 3.

Ställningstagande

Vi anser att stödboende bör utgöra norm för äldre ensamkommande asylsökande. På så sätt kan dyra och personalkrävande HVB-boenden med vård dygnet runt reserveras för yngre personer samt för dem som av olika anledningar individuellt bedöms behöva det.

Regeringen bör vidta åtgärder i enlighet med vad vi anfört ovan.

45. Omhändertagande av barn och unga, punkt 28 (V)

av Maj Karlsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:169 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 19 och
avslår motionerna

2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 35 och
2020/21:3030 av Kristina Axén Olin (M) yrkande 3.

Ställningstagande

Ett alternativ till institutionsvård för unga med kriminella eller drogrelaterade problem är behandlingsfamilj med ett förstärkt stöd, där familjehemsföräldrarna har genomgått en specialutbildning. Forskning visar att jämfört med placering på institution leder placering i behandlingsfamiljer till mindre kriminalitet och färre intag på låst avdelning. De unga som bott i behandlingsfamilj verkar också i mindre grad lida av psykisk ohälsa och använda mindre narkotika än de som placerats på institution med specifika insatser. Nya placeringsformer för barn och unga med beroende och psykisk ohälsa bör därför tas fram, och behandlingsfamiljer med förstärkt stöd ska prioriteras framför institutionsvård.

Regeringen bör se över denna fråga.

46. Placerade barns skolgång och hälsa, punkt 29 (S, V, MP)

av Kristina Nilsson (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Mikael Dahlgvist (S), Yasmine Bladelius (S), Dag Larsson (S), Nicklas Attefjord (MP) och Maj Karlsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:3139 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkandena 18–20 och 2020/21:3271 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 6.

Ställningstagande

Vi delar majoritetens uppfattning att placerade barns skolgång och hälsa är mycket betydelsefulla för att långsiktigt stärka de ungas situation. Vi noterar därför med tillfredsställelse att utskottet nyligen i ett tillkännagivande till regeringen – när det gäller de barn och unga som är placerade på Sis särskilda ungdomshem – uttalat att skolverksamheten för placerade barn och unga är mycket betydelsefull (bet. 2020/21:SoU33, rskr. 2020/21:236). Vi anser att det inte behövs något tillkännagivande till regeringen. Vi kommer emellertid att noga följa frågan. Motionerna bör avslås.

47. Inspektioner av HVB-hem m.fl. verksamheter, punkt 30 (M, SD)

av Camilla Waltersson Grönvall (M), Johan Hultberg (M), Per Ramhorn (SD), Ulrika Heindorff (M), Carina Ståhl Herrstedt (SD) och Linda Lindberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 51.

Ställningstagande

Landets samhällsvårdsinstanser har länge uppmärksammats för missförhållanden och vanvård, vilket motiverar att ytterligare tillsyn tillämpas för barns, föräldrars och hela samhällets skull samt för att motverka att missförhållanden fortsätter att förekomma i framtiden. Inspektioner bör inte bara

göras när det finns indikationer om problem i en verksamhet finns, utan som en reell åtgärd för att föregripa problem i framtiden. Antalet inspektioner av HVB-hem, Sis-hem och LSS-boenden måste öka ytterligare.

Regeringen bör vidta åtgärder i enlighet med vad vi anfört ovan.

48. Placering i familjehem, punkt 31 (SD)

av Per Ramhorn (SD), Carina Ståhl Herrstedt (SD) och Linda Lindberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 31 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:1612 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkandena 11 och 13 samt avslår motionerna

2020/21:135 av Mikael Eskilandersson (SD) och

2020/21:136 av Mikael Eskilandersson (SD).

Ställningstagande

För att kunna tillgodose så goda förhållanden som möjligt för barn som placeras i familje- eller jourhem behöver det enligt vår mening tas fram riktlinjer för och en handlingsplan till kommuner om omsorg i familje- och jourhem. Vidare behöver ansvaret för hemmet respektive socialtjänsten förtydligas genom att avtal ingås dem emellan och ansvarsfördelningen som ska gälla under placeringstiden specificeras i avtalet.

Regeringen bör se över dessa frågor.

49. Samarbete mellan vården, elevhälsan och socialtjänsten, punkt 32 (S, V, MP)

av Kristina Nilsson (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Mikael Dahlqvist (S), Yasmine Bladelius (S), Dag Larsson (S), Nicklas Attefjord (MP) och Maj Karlsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 32 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 10,

2020/21:2951 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 35 och

2020/21:3275 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 14.

Ställningstagande

Vi vill på samma sätt som majoriteten understryka vikten av att olika aktörer samarbetar när det gäller barn och unga. I detta sammanhang konstaterar vi emellertid att flera arbeten på området pågår.

I det nyligen avlämnade delbetänkandet Börja med barnet! En sammanhållen god och nära vård för barn och unga (SOU 2021:34) föreslås bl.a. att den specialiserade vården, socialtjänsten, förskolan och skolan ska samarbeta kring barn och unga som behöver mycket hjälp under lång tid. Skolverket och Socialstyrelsen har ett regeringsuppdrag om att utveckla tidiga och samordnade insatser för barn och unga i syfte att stärka samverkan mellan elevhälsan, hälso- och sjukvården och socialtjänsten så att barn och unga får tidiga och samordnade insatser. Avslutningsvis vill vi lyfta fram Samsjuklighetsutredningens uppdrag som bl.a. innehåller frågor om som rör samverkan mellan hälso- och sjukvården och socialtjänsten och andra aktörer vars uppdrag berör personer med samsjuklighet, t.ex. Sis, Kriminalvården och Polismyndigheten. Vi anser att det inte behövs något tillkännagivande till regeringen. Motionerna bör avslås.

50. Övergripande frågor om våld i nära relationer, punkt 33 (M, V, L)

av Camilla Waltersson Grönvall (M), Johan Hultberg (M), Ulrika Heindorff (M), Lina Nordquist (L) och Maj Karlsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 33 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3427 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 19 och
avslår motionerna

2020/21:1612 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkande 18,

2020/21:2110 av Alexandra Völker och Azadeh Rojhan Gustafsson (båda S),

2020/21:2696 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 27 och

2020/21:2710 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkandena 1–4.

Ställningstagande

Vi anser att det måste kunna göras en granskning – en haverikommission – av myndigheternas agerande i ett enskilt fall där samhället misslyckats med att förebygga dödligt våld eller andra grova brott mot närstående. Att granska det enskilda fallet handlar om att bedöma hur polis och åklagare agerat, men också

socialtjänsten, sjukvården och andra instanser. Det behöver också granskas vad som var känt på förhand om både gärningsman och offer.

Regeringen bör se över denna fråga.

51. Övergripande frågor om våld i nära relationer, punkt 33 (SD)

av Per Ramhorn (SD), Carina Ståhl Herrstedt (SD) och Linda Lindberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 33 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:1612 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkande 18 och avslår motionerna

2020/21:2110 av Alexandra Völker och Azadeh Rojhan Gustafsson (båda S),

2020/21:2696 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 27,

2020/21:2710 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP) yrkandena 1–4 och

2020/21:3427 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 19.

Ställningstagande

Det är enligt vår mening av yttersta vikt att barn som bevittnat våld eller någon annan brottslig handling som närstående utsatt en annan av barnets närstående för får nödvändigt stöd av samhället. Regeringen bör vidta åtgärder så att detta stöd förbättras.

52. Riktlinjer för myndigheters bemötande av våldsutsatta barn och unga, punkt 34 (S, V, MP)

av Kristina Nilsson (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Mikael Dahlqvist (S), Yasmine Bladelius (S), Dag Larsson (S), Nicklas Attefjord (MP) och Maj Karlsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 34 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motion

2020/21:2951 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 27.

Ställningstagande

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:4) om våld i nära relationer ska tillämpas i socialnämndens och i vårdgivares arbete med våldsutsatta barn och vuxna och med barn som bevittnat våld. Socialstyrelsen har även tagit fram en handbok om bl.a. socialtjänstens arbete med våld i nära relationer, som är ett komplement till myndighetens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer. Vi anser att det inte behövs något tillkännagivande till regeringen. Motionsyrkandet bör avslås.

53. Uppföljning av och riktlinjer för socialtjänsten, punkt 35 (SD, L)

av Per Ramhorn (SD), Carina Ståhl Herrstedt (SD), Lina Nordquist (L) och Linda Lindberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 35 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3427 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 12.

Ställningstagande

Enligt vår mening behövs bättre uppföljning och tydligare nationella riktlinjer när det gäller socialnämndens ansvar för att ge stöd till den som bl.a. har utsatts för våld eller andra övergrepp av närstående och till barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående. Regeringen bör se över denna fråga.

54. Handlingsplan mot våld och övergrepp mot årsrika, punkt 36 (M, C, L)

av Camilla Waltersson Grönvall (M), Johan Hultberg (M), Sofia Nilsson (C), Ulrika Heindorff (M) och Lina Nordquist (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 36 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3259 av Barbro Westerholm m.fl. (L) yrkande 20.

Ställningstagande

Enligt vår mening behövs en handlingsplan mot våld mot äldre, som inte bara omfattar våld och övergrepp inom vård och omsorg av äldre utan även polisens och rättsväsendets roll i sammanhanget. Alla yrkesgrupper som möter årsrika människor i sin vardag behöver kunskap om hur de kan upptäcka övergrepp och hur just de kan hjälpa utifrån sin roll. På Gotland har man med framgång arbetat med denna fråga och vi anser att Gotlandsmodellen bör införas i hela landet. Dessutom bör de som arbetar inom hälso- och sjukvården samt inom äldreomsorgen ha anmälningsskyldighet vid misstanke om våld eller övergrepp mot årsrika.

Regeringen bör se över denna fråga.

55. Hedersrelaterat våld och förtryck, punkt 37 (SD)

av Per Ramhorn (SD), Carina Ståhl Herrstedt (SD) och Linda Lindberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 37 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:656 av Ebba Hermansson m.fl. (SD) yrkande 20 och

2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 27 och avslår motionerna

2020/21:451 av Amineh Kakabaveh (-) yrkandena 11–13, 15 och 16,

2020/21:2676 av Amineh Kakabaveh m.fl. (-, S, KD, C, L, M, MP) yrkandena 1 och 2,

2020/21:2696 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 32 och

2020/21:3274 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 16.

Ställningstagande

De som lyckas bryta sig fria från hederskulturernas förtryck hamnar i en särskilt utsatt situation då de tvingas bryta med hela sitt tidigare liv. Det är därför av största vikt att samhället kan erbjuda en noggrann uppföljning även efter att det mest akuta skedet är avslutat. Socialtjänsten bör ha som praxis att erbjuda en kontaktperson till den utsatte som kan ge stöd och vägledning i uppbyggandet av ett nytt liv som en del av majoritetssamhället. Regeringen bör se över denna fråga.

56. Hedersrelaterat våld och förtryck, punkt 37 (L)

av Lina Nordquist (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 37 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3274 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 16 och avslår motionerna

2020/21:451 av Amineh Kakabaveh (-) yrkandena 11–13, 15 och 16,

2020/21:656 av Ebba Hermansson m.fl. (SD) yrkande 20,

2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 27,

2020/21:2676 av Amineh Kakabaveh m.fl. (-, S, KD, C, L, M, MP) yrkandena 1 och 2 samt

2020/21:2696 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 32.

Ställningstagande

Enligt min mening är det viktigt att frågor om hedersrelaterat våld och förtryck uppmärksammas från dag ett, vid asylprocessens början. Barn som söker asyl ska direkt vid ankomsten nås av information, på sin egen nivå och på sitt eget språk, om sina rättigheter och om vart man kan vända sig om man är utsatt för hedersrelaterat våld och förtryck. Detta gäller både barn i familjer och barn som söker asyl på egen hand.

Regeringen bör vidta åtgärder i enlighet med det jag anfört ovan.

57. Information till yrkesverksamma, punkt 38 (M, SD, L)

av Camilla Waltersson Grönvall (M), Johan Hultberg (M), Per Ramhorn (SD), Ulrika Heindorff (M), Carina Ståhl Herrstedt (SD), Lina Nordquist (L) och Linda Lindberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 38 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3471 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 5.

Ställningstagande

Det är viktigt att alla berörda och alla verksamheter som möter barn och unga och har i uppdrag att ge stöd och skydd till dem har kännedom om den nya lagstiftningen mot tvångs- och barnäktenskap. De ska kunna ge stöd och hjälp till unga som riskerar att utsättas eller som lever i ett tvångs- och/eller barnäktenskap. Medvetenheten och kunskapen behöver höjas om att lagen om förbud mot äktenskapstvång och vilseledande till tvångsäktenskapsresa tar särskild hänsyn till att personer med intellektuell funktionsnedsättning kan utnyttjas genom att befinna sig i en beroendeställning. Regeringen bör se över behovet av information om detta till yrkesverksamma, såsom berörd personal inom omsorg och sjukvård.

58. Stöd till kvinno- och tjejjourer, punkt 39 (KD, L)

av Acko Ankarberg Johansson (KD), Lina Nordquist (L) och Pia Steensland (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 39 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3410 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 10.

Ställningstagande

Tjejjourer arbetar ofta mer förebyggande än kvinnojourerna för att tjejerna inte ska behöva ta kontakt med en kvinnojour senare i livet. Vi ser ett behov av en översyn av det offentliga stödet till brottsofferjourerna för att säkerställa långsiktighet. Stödet behöver bli förutsebart, mindre projektbaserat och på ett mer direkt sätt träffa kvinno- och tjejjourer. Regeringen bör se över om det statliga stödet till kvinno- och tjejjourer ska betalas direkt till de berörda föreningarna.

59. Barnperspektiv på skyddade boenden, punkt 40 (S, V, MP)

av Kristina Nilsson (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Mikael Dahlqvist (S), Yasmine Bladelius (S), Dag Larsson (S), Nicklas Attefjord (MP) och Maj Karlsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 40 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:2951 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 28,

2020/21:3275 av Juno Blom m.fl. (L) yrkande 4 och

2020/21:3427 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 16.

Ställningstagande

Vi noterar att regeringen bereder betänkandet Ett fönster av möjligheter (SOU 2017:112) och promemorian Stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende – förslag till bestämmelser rörande bl.a. omedelbar placering, sekretess och skolgång (Ds 2020:16). Beredningen bör inte föregripas. Vi anser att det inte behövs något tillkännagivande till regeringen. Motionerna bör avslås.

60. Skyddade boenden i övrigt, punkt 41 (SD, C, KD)

av Acko Ankarberg Johansson (KD), Per Ramhorn (SD), Sofia Nilsson (C), Carina Ståhl Herrstedt (SD), Pia Steensland (KD) och Linda Lindberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 41 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2953 av Sofia Nilsson m.fl. (C) yrkande 33 och

avslår motion

2020/21:3427 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 14 och 15.

Ställningstagande

Tjej- och kvinnojourerna gör insatser för utsatta kvinnor. Den ofrihet som drabbar många kvinnor, med bl.a. hedersförtryck och psykisk och fysisk misshandel i hemmet, kräver krafttag, politisk handling och ledarskap. Isolerings till följd av smittorestriktioner, oro och ekonomisk stress ökade under 2020 riskfaktorerna för kvinnor som är utsatta för våld i nära relation. Det är viktigt att följa utvecklingen och säkerställa att myndigheter, vården och socialtjänsten har ett uppdaterat kunskapsunderlag och så bra förutsättningar som möjligt att förebygga våld i nära relationer och att stödja utsatta kvinnor. Vi vill därför att regeringen ser över hur kvinnojourer, socialtjänst och vårdgivare kan få bättre kunskapsstöd och möjligheter till kunskaps- och erfarenhetsutbyte.

61. Skyddade boenden i övrigt, punkt 41 (L)

av Lina Nordquist (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 41 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3427 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 14 och 15 samt avslår motion

2020/21:2953 av Sofia Nilsson m.fl. (C) yrkande 33.

Ställningstagande

Tillgången till skyddade boenden är ojämnt fördelad över landet, och platserna räcker inte till alla som behöver hjälp. Detta gäller såväl jourlägenheter som skyddade boenden. Det mest relevanta är inte exakt hur många platser som finns i en viss kommun utan att det överallt i landet finns tillräckligt många platser inom rimligt avstånd. Regeringen bör säkerställa tillgången till jourlägenheter och skyddade boenden.

Det behövs också förbättringar av befintliga boenden. Regeringen bör säkerställa att fler skyddade boenden har god tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.

62. Nationella adoptioner och vårdnadsöverflyttningar, punkt 43 (S, V, MP)

av Kristina Nilsson (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Mikael Dahlqvist (S), Yasmine Bladelius (S), Dag Larsson (S), Nicklas Attefjord (MP) och Maj Karlsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 43 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2019/20:2828 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 36 och

2019/20:2928 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 7.

Ställningstagande

Socialnämnden är skyldig att överväga om det finns skäl att ansöka om vårdnadsöverflyttning när ett barn varit placerat i samma familjehem under tre år. Vi konstaterar att riksdagen i december 2020 beslutade om en lagändring

som innebär att socialnämnden ska göra årliga överväganden av ansökan om vårdnadsöverflyttning efter det första övervägandet (prop. 2020/21:35, bet. 2020/21:SoU5, rskr. 2020/21:128). Lagändringen trädde i kraft den 1 mars 2021. Vid samma tillfälle beslutade riksdagen om ett tillkännagivande till regeringen om tidpunkten för övervägande av ansökan om vårdnadsöverflyttning. Vi noterar vidare att det i promemorian Barnets bästa när vård enligt LVU upphör (Ds 2021:7) föreslås att socialnämndens skyldighet att överväga vårdnadsöverflyttning tidigareläggs till senast när barnet har varit placerat i samma familjehem under två år. Promemorian bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Vi noterar också att riksdagen i maj 2020 beslutade om ett tillkännagivande om att regeringen bör ta initiativ till en översyn av föräldrabalkens regler om vårdnadsöverflyttning och adoption vid familjehemsplaceringar (bet. 2019/20:CU17, rskr. 2019/20:235). Riksdagen beslutade dessutom i februari 2021 om ett tillkännagivande om att regeringen bör se till att det tas fram riktlinjer för i vilka situationer socialnämnden bör överväga adoption, på motsvarande sätt som gäller för övervägande av vårdnadsöverflyttning (bet. 2020/21:SoU19, rskr. 2020/21:187).

Vi anser att det inte behövs något tillkännagivande till regeringen. Motionerna bör avslås.

63. Adoption i övrigt, punkt 44 (SD)

av Per Ramhorn (SD), Carina Ståhl Herrstedt (SD) och Linda Lindberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 44 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2020/21:1832 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 27 och
2020/21:2026 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkande 27 och
avslår motionerna
2020/21:393 av Jon Thorbjörnson m.fl. (V) yrkande 2,
2020/21:1422 av Arman Teimouri (L) yrkandena 1 och 2,
2020/21:1566 av Monica Haider (S) yrkandena 1 och 2,
2020/21:1910 av Adnan Dibrani och Mattias Jonsson (båda S) och
2020/21:2317 av Borianan Åberg (M).

Ställningstagande

Under de senaste åren har antalet adoptioner sjunkit markant. Minskningen av antalet förmedlade barn påverkar den ekonomiska situationen för de

auktoriserade organisationerna och medför en risk för att barnets bästa blir sekundärt. Vi vill därför att regeringen tillsätter en utredning om finansiering av adoptionsverksamheterna.

64. Adoption i övrigt, punkt 44 (V)

av Maj Karlsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 44 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:393 av Jon Thorbjörnson m.fl. (V) yrkande 2 och avslår motionerna

2020/21:1422 av Arman Teimouri (L) yrkandena 1 och 2,

2020/21:1566 av Monica Haider (S) yrkandena 1 och 2,

2020/21:1832 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 27,

2020/21:1910 av Adnan Dibrani och Mattias Jonsson (båda S),

2020/21:2026 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkande 27 och

2020/21:2317 av Boriana Åberg (M).

Ställningstagande

Alla människor har rätt att känna till sitt ursprung, varför alla dokument som rör adoption är för viktiga för att förvaras hos och kontrolleras av privata aktörer. Regeringen bör låta se över om ansvaret för den dokumentation som rör adoptioner bör föras över till en offentlig myndighet för att möjliggöra öppenhet och tillgänglighet och underlätta forskning.

65. Adoption i övrigt, punkt 44 (L)

av Lina Nordquist (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 44 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:1422 av Arman Teimouri (L) yrkandena 1 och 2 samt avslår motionerna

2020/21:393 av Jon Thorbjörnson m.fl. (V) yrkande 2,

2020/21:1566 av Monica Haider (S) yrkandena 1 och 2,

2020/21:1832 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 27,
2020/21:1910 av Adnan Dibrani och Mattias Jonsson (båda S),
2020/21:2026 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkande 27 och
2020/21:2317 av Boriana Åberg (M).

Ställningstagande

När det gäller nationella adoptioner finns i dag ingen systematiserad och rättssäker process. Även om de nationella adoptionerna är relativt få ligger ansvaret på socialtjänsten i respektive kommun att hitta och välja ut adoptivföräldrar. Det finns i dag inget kösystem. I praktiken innebär det att den eller de som har fått ett medgivande skriver till Sveriges kommuner och deras familjerätter för att upplysa dem om att de finns som presumtiva föräldrar. Sverige behöver ett rättssäkert system för nationella adoptioner som tar tillvara barnets bästa. Regeringen bör se över frågorna och återkomma med förslag.

66. Uppföljning av förverkligandet av barnkonventionen i svensk rätt, punkt 45 (SD, KD)

av Acko Ankarberg Johansson (KD), Per Ramhorn (SD), Carina Ståhl Herrstedt (SD), Pia Steensland (KD) och Linda Lindberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 45 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 1 och
2020/21:3480 av Michael Anefur m.fl. (KD) yrkande 4.

Ställningstagande

För att barn ska få bättre skydd och rättigheter är nu barnkonventionen svensk lag. Det är viktigt att allt offentligt arbete även ses ur ett barnperspektiv. Regeringen bör följa upp arbetet med att förverkliga barnkonventionen och varje år rapportera till riksdagen om genomförandet.

67. Barnrättsfrågor, punkt 46 (SD)

av Per Ramhorn (SD), Carina Ståhl Herrstedt (SD) och Linda Lindberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 46 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2020/21:1612 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkande 24 och
2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 40 och
avslår motionerna
2020/21:1305 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 7,
2020/21:1400 av Betty Malmberg och Marlène Lund Kopparklint (båda M)
yrkande 4 och
2020/21:3275 av Juno Blom m.fl. (L) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Enligt vår mening bör regeringen se över möjligheten att öka det nationella stödet till barnrättsorganisationers verksamhet för utsatta barn i Sverige. Den verksamhet som barnrättsorganisationerna bedriver och som innebär direkt stöd till barn och ungdomar i besvärliga situationer är enligt vår mening ovärderlig. Vidare bör regeringen se över om det i socialtjänstlagen behöver göras ett undantag som vilar på FN:s barnkonvention så att inget barn i Sverige blir hemlös.

68. Barnrättsfrågor, punkt 46 (V)

av Maj Karlsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 46 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:1305 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 7 och
avslår motionerna
2020/21:1400 av Betty Malmberg och Marlène Lund Kopparklint (båda M)
yrkande 4,
2020/21:1612 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkande 24,
2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 40 och

2020/21:3275 av Juno Blom m.fl. (L) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

I syfte att minska de ekonomiska klyftorna mellan barn i samhället och de negativa hälsokonsekvenser som ekonomisk utsatthet leder till bör regeringen enligt min mening utarbeta en nationell handlingsplan mot barnfattigdom.

69. Barnrättsfrågor, punkt 46 (L)

av Lina Nordquist (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 46 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3275 av Juno Blom m.fl. (L) yrkandena 2 och 3 samt
avslår motionerna

2020/21:1305 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 7,

2020/21:1400 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M)
yrkande 4,

2020/21:1612 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkande 24 och

2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 40.

Ställningstagande

Det finns enligt min mening ett betydande behov av att fortsätta informera om hur FN:s barnkonvention kan tolkas och tillämpas. Särskilt angeläget är det att alla de handläggare i kommuner och myndigheter som avgör enskilda ärenden om barn ska ha god kunskap om vad det innebär – och inte innebär – att barnkonventionen nu är del av svensk lag. Regeringen bör vidta åtgärder i frågan.

Vidare anser jag att det finns anledning att göra en översyn av målen för barnrättspolitiken och ta fram nya resultatindikatorer som på ett tydligare sätt fångar upp olika aspekter på barnrättsfrågorna. Regeringen bör ta initiativ till en sådan översyn och lägga fram nya förslag till riksdagen.

70. Hemlöshet, punkt 47 (C)

av Sofia Nilsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 47 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2953 av Sofia Nilsson m.fl. (C) yrkande 66 och avslår motionerna

2020/21:3548 av Yasmine Eriksson (SD) yrkande 2 och

2020/21:3585 av Robert Hannah m.fl. (L) yrkande 5.

Ställningstagande

För att bemöta hemlöshet med anknytning till social problematik behövs det enligt min mening både social- och bostadspolitiska insatser. Det behövs även en nationell standard för hur hemlöshet ska definieras, mätas och rapporteras, för att kunna få en övergripande bild av problematiken. Det är en förutsättning för att kunna fatta rätt politiska beslut.

Regeringen bör därför ge i uppdrag åt Socialstyrelsen att i samarbete med andra berörda myndigheter, experter samt Sveriges Kommuner och Regioner ta fram en nationell standard för hur hemlöshet ska definieras, mätas och rapporteras.

71. Hemlöshet, punkt 47 (L)

av Lina Nordquist (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 47 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3585 av Robert Hannah m.fl. (L) yrkande 5 och avslår motionerna

2020/21:2953 av Sofia Nilsson m.fl. (C) yrkande 66 och

2020/21:3548 av Yasmine Eriksson (SD) yrkande 2.

Ställningstagande

I nuläget finns det en möjlighet för kommuner att fördela en mindre andel av bostäderna till särskilda grupper genom social förtur. I många kommuner får merparten av sökandena avslag på social förtur och kommunerna kan i vissa fall inte fritt utöka den sociala förturen. Enligt min mening behöver fler socialt utsatta kunna få en bostad genom social förtur i de kommunala bostadsköerna. Regeringen bör se över frågan.

Särskilda yttranden

1. Motioner som bereds förenklat, punkt 48 (M)

Camilla Waltersson Grönvall (M), Johan Hultberg (M) och Ulrika Heindorff (M) anför:

Utskottet har efter förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. När det gäller dessa motionsförslag hänvisar vi till de senaste ställningstaganden som gjordes av företrädare för vårt parti i motsvarande frågor i bl.a. betänkandena 2018/19:SoU9 och 2019/20:SoU9, båda med namnet Socialtjänst- och barnfrågor. Vi vidhåller de synpunkter som fördes fram men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

2. Motioner som bereds förenklat, punkt 48 (SD)

Per Ramhorn (SD), Carina Ståhl Herrstedt (SD) och Linda Lindberg (SD) anför:

Utskottet har efter förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. När det gäller dessa motionsförslag hänvisar vi till de senaste ställningstaganden som gjordes av företrädare för vårt parti i motsvarande frågor i bl.a. betänkandena 2018/19:SoU9 och 2019/20:SoU9, båda med namnet Socialtjänst- och barnfrågor. Vi vidhåller de synpunkter som fördes fram men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

3. Motioner som bereds förenklat, punkt 48 (C)

Sofia Nilsson (C) anför:

Utskottet har efter förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. När det gäller dessa motionsförslag hänvisar jag till de senaste ställningstaganden som gjordes av företrädare för mitt parti i motsvarande frågor i bl.a. betänkandena 2018/19:SoU9 och 2019/20:SoU9, båda med namnet Socialtjänst- och barnfrågor. Jag vidhåller de synpunkter som fördes fram men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

4. Motioner som bereds förenklat, punkt 48 (V)

Maj Karlsson (V) anför:

Utskottet har efter förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. När det gäller dessa motionsförslag hänvisar jag till de senaste ställningstaganden som gjordes av företrädare för mitt parti i motsvarande frågor i bl.a. betänkandena 2018/19:SoU9 och 2019/20:SoU9, båda med namnet Socialtjänst- och barnfrågor. Jag vidhåller de synpunkter som fördes fram men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

5. Motioner som bereds förenklad, punkt 48 (KD)

Acko Ankarberg Johansson (KD) och Pia Steensland (KD) anför:

Utskottet har efter förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. När det gäller dessa motionsförslag hänvisar vi till de senaste ställningstaganden som gjordes av företrädare för vårt parti i motsvarande frågor i bl.a. betänkandena 2018/19:SoU9 och 2019/20:SoU9, båda med namnet Socialtjänst- och barnfrågor. Vi vidhåller de synpunkter som fördes fram men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

6. Motioner som bereds förenklad, punkt 48 (L)

Lina Nordquist (L) anför:

Utskottet har efter förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. När det gäller dessa motionsförslag hänvisar jag till de senaste ställningstaganden som gjordes av företrädare för mitt parti i motsvarande frågor i bl.a. betänkandena 2018/19:SoU9 och 2019/20:SoU9, båda med namnet Socialtjänst- och barnfrågor. Jag vidhåller de synpunkter som fördes fram men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motion väckt med anledning av proposition 2020/21:55

2020/21:3807 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökade krav på motprestation i försörjningsstödet och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2019/20

2019/20:217 av Maj Karlsson m.fl. (V):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt ska ta fram lagförslag på hur lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) kan bli en heltäckande rättighetslagstiftning och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:821 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att när ett barn placerats i familjehem ska socialnämnden enligt socialtjänstlagen överväga överflyttning av vårdnaden när en placering pågått i mer än tre år, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att socialtjänstens stöd och tillsyn bör fortsätta också efter en vårdnadsöverflyttning och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2793 av Johan Pehrson m.fl. (L):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökade möjligheter för socialtjänsten att besluta om obligatoriska insatser för vårdnadshavare och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2828 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vårdnadsöverflyttningar och nationella adoptioner och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:2928 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra för fler nationella adoptioner och vårdnadsöverflyttningar och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3293 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD):

73. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över frågan hur man undviker sammanbrott som resulterar i omplacering av barn, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
74. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga vårdnadsöverflyttning eller adoption när en placering har pågått en viss tid och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3345 av Johan Pehrson m.fl. (L):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stöd till familjehem också efter en vårdnadsöverflyttning och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2020/21

2020/21:8 av Robert Stenkvist (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förtydliga socialtjänstlagen så att det klart framgår att utläningar som vistas illegalt i landet inte har rätt till försörjningsstöd och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:59 av Mikael Eskilandersson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra socialtjänstens utredningar rättssäkra genom ökade krav i socialtjänstlagen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:135 av Mikael Eskilandersson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en regel i socialtjänstlagen om att barn aldrig ska placeras i familjehem med skulder hos kronofogden och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:136 av Mikael Eskilandersson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett tak för antalet barn som får finnas totalt i ett och samma familjehem och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:137 av Mikael Eskilandersson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en nationell handlingsplan mot mobbning och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:168 av Maj Karlsson m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommunerna bör få ett tydligare ansvarsuppdrag i fråga om de sociala insatserna för att hjälpa och stödja personer som har sex mot ersättning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett nationellt exitprogram bör utarbetas och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör inrätta ett nationellt resurscentrum mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:169 av Karin Rågsjö m.fl. (V):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett nationellt krav på att all beroendevård ska ha ett genusperspektiv bör införas och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att nya placeringsformer för barn och unga med beroende och psykisk ohälsa ska tas fram samt att behandlingsfamiljer med förstärkt stöd ska prioriteras framför institutionsvård och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på lagstiftning där anhörigas rätt till information, stöd och hjälp säkerställs och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:236 av Thomas Morell m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om insatser för de äldre hemlösa och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:238 av Eric Westroth (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att begränsa användningen av medel från välfärdssystemet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:306 av Christina Höj Larsen m.fl. (V):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med förslag om förtydligande av socialtjänstens ansvar i syfte att stärka rättigheterna för papperslösa och öka likvärdigheten mellan landets kommuner och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:337 av Solveig Zander (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i lag reglera familjehemmens roll i beslut som rör barnets fortsatta vård och omsorg och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att erbjuda familjehem kontinuerlig handledning och utbildning och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:342 av Martina Johansson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur stöd kan ges till dem som adopterats till Sverige på felaktiga grunder och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:393 av Jon Thorbjörnson m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör utredas om det finns behov av att skärpa tillsynen av de svenska adoptionsorganisationerna och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ansvaret för den dokumentation som rör adoptioner bör föras över till en offentlig myndighet för att möjliggöra öppenhet och tillgänglighet och underlätta forskning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör tillsättas en utredning om hur svenska myndigheter och adoptionsorganisationer hanterat adoptioner från Chile till Sverige och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör tillsättas en utredning om hur svenska myndigheter och adoptionsorganisationer hanterat internationella adoptioner till Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:409 av Niels Paarup-Petersen (C):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över ett förtydligande av ansvar för avhoppprogram samt statligt stöd till samma arbete i kommunerna och tillkännager detta för regeringen.

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa fler insatsnivåer i socialtjänstlagen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:418 av Martina Johansson (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur internationella adoptioner ska organiseras och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur stödet till det adopterade barnet ska se ut och vem som ska ge det och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:449 av Linda Westerlund Snecker m.fl. (V):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över möjligheten att inrätta skolsociala samverkansteam med socionomer och familjebehandlare vid samtliga högstadieskolor i socialt utsatta områden och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:450 av Amineh Kakabaveh (-):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de olika former av bidrag och andra ekonomiska incitament som i kombination med en traditionell kvinnoyn och kvinnoroll bjuder att kvinnor förväntas ta hand om barn och äldre anhöriga bör ses över så att kvinnorna inte blir bundna till hemmet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:451 av Amineh Kakabaveh (-):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Socialstyrelsen i uppdrag att utveckla socialtjänsternas möjligheter att samverka effektivt med bl.a. utrikesförvaltningen och ta fram metodstöd för hanteringen av dessa ärenden och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska säkerställa att det finns tjänstemän i specialiserade frågor rörande bl.a. barn- och tvångsäktenskap och könsstympling (motsvarande de norska integrationsrådgivarna) och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge i uppdrag till Skolstyrelsen och Socialstyrelsen att, i samverkan med Sveriges Kommuner och Regioner, ta fram ett underlag för en ökad myndighetssamverkan om hedersrelaterat våld och förtryck och tillkännager detta för regeringen.

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Socialstyrelsen i uppdrag att utveckla socialtjänsternas möjligheter att samverka effektivt och ta fram metoder enligt vilka s.k. uppfostringsresor kan hanteras och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör säkerställa att det inom utrikesförvaltningen finns tjänstemän i specialiserade frågor rörande bl.a. barn- och tvångsäktenskap och könsstympning (motsvarande de norska integrationsrådgivarna) och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:495 av Désirée Pethrus (KD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur stöd och behandling kan erbjudas de som vill lämna porrindustrin i enlighet med motionens intentioner och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur samverkan mellan olika myndigheter kan förbättras och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:631 av Niels Paarup-Petersen och Alireza Akhondi (båda C):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka stödsatser för anhöriga och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:656 av Ebba Hermansson m.fl. (SD):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kartlägga förekomsten av barnäktenskap och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att personer som lyckats bryta sig loss från ett liv under hedersrelaterat förtryck bör tilldelas kontaktpersoner av socialtjänsten och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utvecklat stöd till föräldrar med bakgrund i länder präglade av hederskultur och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:657 av Ebba Hermansson m.fl. (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta ett nationellt hjälppnummer för personer som vill bryta sitt eget våldsagerande, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna till ökat stöd till kvinnojourer och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:878 av Åsa Karlsson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör utredas om det är möjligt att internet ingår i skälig levnadsnivå i riksnormen för försörjningsstöd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:908 av Eva Lindh och Johan Löfstrand (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en nationell handlingsplan mot hemlöshet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:935 av Betty Malmberg (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att öka kunskapen om och användandet av samhällsekonomiska analyser för social verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att utarbeta samhällsekonomiska modeller anpassade för social verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1086 av Josefin Malmqvist m.fl. (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av aktivitetskrav i försörjningsstödet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1184 av Ann-Sofie Lifvenhage och Lotta Finstorp (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av socialtjänstlagen och lagen om vård av unga, med syfte att underlätta omhändertagande för att motverka kriminalitet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1271 av Jan Ericson och Ellen Juntti (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en begränsning av försörjningsstöd och bidrag till den som inte är svensk medborgare och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1276 av Sailsa Quicklund (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för att återinföra fritidspengen för barn till föräldrar som långvarigt lever på försörjningsstöd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:1305 av Maj Karlsson m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att dator och bredband bör ingå i riksnormen för försörjningsstöd och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att föräldrar med försörjningsstöd ska ha rätt till ledighet från sina skyldigheter i syfte att ha semester med sina barn och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att riktlinjerna för ekonomiskt bistånd, inklusive försörjningsplikten, bör ses över i syfte att säkerställa att det alltid görs individuella bedömningar och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utbetalat skadestånd inte ska räknas som inkomst vid ansökan om ekonomiskt bistånd och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en utredning bör tillsättas med uppgift att se över huruvida det s.k. arbetsvillkoret överensstämmer med socialtjänstlagens intention och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statistiken kring ekonomiskt bistånd ska kompletteras och förbättras och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utarbeta en nationell handlingsplan mot barnfattigdom och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att socialtjänstlagen bör ändras så att barn får rätt till grundläggande försörjning oberoende av om föräldrarna anses ha rätt till bistånd eller inte, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i syfte att stärka barns rätt bör en utredning tillsättas för att se över hur bedömningen kring ekonomiskt bistånd bör ske i relation till barns och ungas tillgångar och inkomster och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1400 av Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att på sikt utvärdera införandet av barnkonventionen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att påtala och informera om barns ansvar och skyldigheter och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1401 av Marléne Lund Kopparklint och Sofia Westergren (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör tillsätta en utredning kring hur innehavet av brottsverktyg kan begränsas och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1422 av Arman Teimouri (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa en rättssäker process som utgår från barnets bästa vid nationella adoptioner och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upprätta ett nationellt kösystem för nationella adoptioner och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1468 av Eva Lindh och Teresa Carvalho (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa register över familje- och jourhem och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1504 av Robert Hannah (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska utreda ifall samkönade par vid adoptionsansökningar diskrimineras av svenska adoptionsförmedlare eller deras lokala partner och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att adoptionsförmedlare ska förmedla adoptioner från länder och genom förmedlare där samkönade par accepteras som adoptivföräldrar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:1565 av Hillevi Larsson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lagstadgat brukarinflytande inom missbruksvården och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1566 av Monica Haider (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att studera förutsättningarna för att öppna möjlighet att finansiera adoptionskostnader med fördelaktiga statliga lån och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den obligatoriska föräldrautbildningen i samband med adoption och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1568 av Monica Haider (S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att studera förutsättningarna för framtagandet av en handlingsplan för jämlik barndom och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1580 av Teres Lindberg (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Statens institutionsstyrelse och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1583 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om barns rättigheter och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1611 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en barndomsgaranti och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en nollvision mot barnmisär och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tvister kring vårdnad i första hand ska lösas genom familjemedling och domstolsmål undvikas och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en särskild stödperson bör utses åt barnet senast i samband med familjemedling och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kommuners skyldighet att redovisa antalet barn i familjehem och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kartlägga förekomsten av barnäktenskap och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödja barn och unga så att de kan ta sig ur äktenskap och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra kartläggningen av förekomsten av månggifte i Sverige, i fråga om officiella såväl som inofficiella äktenskap och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödja kvinnor och barn så att de inte tvingas ingå i eller utsättas för månggifte i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1612 av Linda Lindberg m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en barndomsgaranti och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en nollvision för barnmisär och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nollvision för hemlöshet för barn och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpning i lagstiftningen gällande socialtjänstens förebyggande och uppsökande arbete och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tidsgräns för placering av barn på akutboende samt grundkrav för boendetrygghet där för barn och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda införande av en samordnande funktion för familjehem och familjehemsplacering för landets kommuner och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkt samverkan vid familjehemsplaceringar och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undvika omplaceringar i familjehem och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa enhetliga regler och riktlinjer och en handlingsplan för kommunerna för omsorg i familje- och jourhem och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram enhetliga kriterier för bedömning och uppföljning av familje- och jourhem och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avtal med specificerat ansvar under placeringen bör ingås med familje- och jourhem och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stöd till barn som bevittnat våld eller annan brottslig handling som närstående utsatt en annan av barnets närstående för och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samarbetet mellan elevhälsa, sjukvård och socialtjänst ska stärkas samt att vårdinstanser ska anpassas till barnrättsperspektivet och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till ökat stöd till barnrättsorganisationers verksamhet för utsatta barn i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1640 av Eva Lindh och Teresa Carvalho (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att föreslå och utreda en förändring av förhandsbedömningar i socialtjänstlagen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1648 av Malin Larsson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att en vräkningsbestämmelse införs i socialtjänstlagen som ställer krav på förebyggande åtgärder för att bryta hemlösheten och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1832 av Julia Kronlid m.fl. (SD):

27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om finansiering av adoptionsverksamheter och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en barndomsgaranti och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en nollvision mot barnmisär och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tvister kring vårdnad i första hand ska lösas genom familjemedling och domstolsmål undvikas och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en särskild stödperson bör utses åt barnet senast i samband med familjemedling och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kartlägga förekomsten av barnäktenskap och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödja barn och unga så att de kan ta sig ur äktenskap och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1853 av Joakim Järrebring (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att brett se över möjligheterna till ett effektivare och träffsäkrare brottsförebyggande arbete och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1910 av Adnan Dibrani och Mattias Jonsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över behovet av förändrade åldersregler vid adoption och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1923 av Lotta Finstorp (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av möjliga skyddsaspekter avseende förbud mot användning av digitala

kontaktytor för barn och unga som är placerade på HVB-hem eller i Sis (Statens institutionsstyrelse) ungdomshem, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:2013 av Anders Österberg (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla barn i Sverige ska ha en jämlik barndom och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2026 av Linda Lindberg m.fl. (SD):

27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om finansiering av adoptionsverksamheter och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2027 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD):

28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att kommuners studier kring våld i nära relationer även ska innefatta äldreomsorgen och tillkännager detta för regeringen.

69. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheter att ta fram åtgärdsprogram för de svenska hemlösa äldre och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2030 av Christina Östberg m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att det inrättas fler stödlinjer för närstående till missbrukare, och vårdcentraler bör också erbjuda rådgivning till anhöriga, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:2035 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att följa upp arbetet med att förverkliga barnkonventionen och årligen återrapportera till riksdagen och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheter till karriärtjänst med större ansvar och högre lön för socialsekreterare och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetsgivarna ska stärka mentorskapet och öka tillgången till cheferna för nyexaminerade socialsekreterare, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetsgivarna behöver utveckla och samordna riskbedömningar inför besök och hotfulla situationer och tillkännager detta för regeringen.

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en nationell specialistutbildning på avancerad nivå för

- socialsekreterare inom den sociala barn- och ungdomsvården och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja kompetenskraven för socialtjänstens personal och tillkännager detta för regeringen.
 7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa legitimationskrav på myndighetsutövande medarbetare i socialt arbete och tillkännager detta för regeringen.
 8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa socialtjänstassistenter för att avlasta socialsekreterare och tillkännager detta för regeringen.
 9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förtydliga det förebyggande arbetet i socialtjänstlagen och tillkännager detta för regeringen.
 10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samarbetet mellan skolan, skolhälsovården och socialtjänsten kring barn som placerats utanför hemmet ska stärkas och tillkännager detta för regeringen.
 12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om uppföljning och utvärdering av den lagreglerade skyldigheten (5 kap. 1 d § SoL) att tillse att hälsundersökningar sker för samhällsplacerade barn och unga och tillkännager detta för regeringen.
 18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att socialtjänsten bör få en handlingsplan för att bättre kunna stödja och följa upp placerade barns skolresultat och tillkännager detta för regeringen.
 19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att även registrera anmälningar som inte leder till åtgärd för att användas vid framtida utredningar och tillkännager detta för regeringen.
 20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undanröja alla hinder för kommuner att samarbeta över kommungränserna kring den sociala barn- och ungdomsvården och tillkännager detta för regeringen.
 21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Myndigheten för vård- och omsorgsanalys (Vårdanalys) tillsammans med Inspektionen för vård och omsorg (IVO) bör få i uppdrag att samverka för att förebygga att barn avviker från boenden och tillkännager detta för regeringen.
 27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att socialtjänsten ska erbjuda en kontaktperson till den som lyckas bryta sig loss från hedersrelaterat våld och förtryck, i syfte att ge stöd och vägledning i uppbyggandet av ett nytt liv, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmuntra och utveckla stödverksamhet, utbildningar och diskussionsforum gällande föräldraskap med bakgrund i hederskulturer och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för utökad kartläggning och fler undersökningar för att motverka barnnäktenskap och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att socialnämnden bör ges rätt att besluta om utreseförbud för att skydda ett barn från könsstympning, tvångsäktenskap eller liknande övergrepp, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att jordbrukare och företagare i jordbrukssektorn mot ersättning ska kunna erbjuda kommuner och regioner grön omsorg, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en kontakt mellan den unga, föräldrarna, socialtjänst och polis ska ske inom 24 timmar och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stödboendeform som norm för äldre ensamkommande asylsökande och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att riktade insatser mot hemlösa grupper ses över och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för bättre samverkan mellan socialtjänst, andra myndigheter och civilsamhället för att komma till rätta med hemlöshet och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över om det i socialtjänstlagen behöver göras ett undantag som vilar på FN:s barnkonvention så att inget barn i Sverige blir hemlös och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det vid beviljande av försörjningsstöd alltid ska finnas ett aktiverings- och prestationskrav och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda vad man kan göra åt skillnaden mellan bidrag och lön och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att regelverket vad gäller försörjningsstöd vid deltidsarbete ses över och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att socialtjänstlagen bör ändras så att kommuner vid behov ska kunna göra

- regelbundna oanmälda hembesök hos den som har försörjningsstöd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en samordnande funktion där familjehemmets tidigare historik samlas i en nationell databas och tillkännager detta för regeringen.
 48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsyn av socialtjänsten måste stärkas och att det måste genomföras tydliga följdåtgärder vid allvarliga brister och upprepade försummelser och tillkännager detta för regeringen.
 49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vid misstanke av införsel av droger på Sis-verksamheter måste personal ges möjlighet att begära en kroppsbesiktning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de lagar som reglerar Sis-verksamheter måste ses över för att bättre harmoniera med verksamhetens uppdrag och önskemål och tillkännager detta för regeringen.
 51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ytterligare öka antalet inspektioner av HVB, Sis och LSS och tillkännager detta för regeringen.
 52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det måste göras en översyn av Sis-anläggningar så att de är anpassade och håller god säkerhet för att trygga såväl personal som de boende och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2041 av Christina Östberg m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en grundlig genomsyn av Sis uppdrag och verksamhet samt för att åtgärder därefter skyndsamt tas fram och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att Sis verksamhet utvärderas och följs upp och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att fler utbildningsinsatser görs för personal på Sis verksamheter och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas bättre rutiner med rutinmässiga drogtestar vid ankomst och sedan fortsatta tester under behandlingsperioden och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reglerna om kroppsvisitation måste ses över för att på ett tidigt stadium hitta narkotika och tillkännager detta för regeringen.

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbudet mot innehav av berusningsmedel m.m. ska utvidgas till att gälla generellt för samtliga som vårdas på särskilda ungdomshem men också LVM-hem och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för fler kontroller av intagna på LVM-hemmen och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att socialtjänsten ska kunna använda tvång för att ålägga föräldrar att genomgå beroendevård när deras beroendesjukdom åsamkar barnen skada, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att samtliga kommuner i landet ska erbjuda lämpligt stöd till närstående och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2057 av Mattias Vepsä m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta nödvändiga åtgärder för att omgående förbättra tvångsvården av unga och missbrukare och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2110 av Alexandra Völker och Azadeh Rojhan Gustafsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en utredning av villkoren för och skyddet av kvinnor och barn som på grund av en kraftig hotbild lever med skyddade uppgifter och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2141 av Roza Güclü Hedin m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla socialtjänstens arbete i socialt utsatta områden och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2142 av Roza Güclü Hedin (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa kontroller och kvalitetssäkring av behandlingshem och deras behandlingsmetoder och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2158 av Diana Laitinen Carlsson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagstiftningen i syfte att fördela utbetalningar av ekonomiskt bistånd lika mellan de vuxna i hushållet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2184 av Josefin Malmqvist (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommuner bör få möjlighet att genomföra systematiska och oanmälda hembesök i syfte att följa upp att ekonomiskt bistånd går till dem som har rätt till stöd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa krav på motprestation för samtliga som tar emot försörjningsstöd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla en modell för hur kommunernas arbete mot felaktiga utbetalningar görs mest effektivt och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2186 av Josefin Malmqvist (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en bred reform av socialtjänstlagen i syfte att förenkla handläggningen och förbättra rättssäkerheten och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att 4 kap. 2 § socialtjänstlagen bör strykas och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att 4 kap. 2a § socialtjänstlagen bör bli nya 4 kap. 2 § socialtjänstlagen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förändra 4 kap. 1 och 4–5 § socialtjänstlagen, så att kommuner får möjlighet att ställa aktivitetskrav på samtliga med försörjningsstöd och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett bidragstak i försörjningsstödet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2206 av Serkan Köse (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över behovet av en ny strategi mot hemlöshet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att lagstifta om en nationell tak-över-huvudet-garanti och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten om krav på bostad-först-modellen i samtliga kommuner i landet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2317 av Borian Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ändring av åldersgränserna för adoption och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2334 av Boriana Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att förbjuda kommuner att ge ekonomiskt stöd till personer som befinner sig illegalt i Sverige, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:2356 av Josefin Malmqvist (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ingen som vistas olagligt i landet ska ha rätt till stöd från socialtjänsten, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommuner inte ska ha rätt att stötta någon som vistas olagligt i landet genom att betala ut ekonomiskt bistånd eller genom andra former av stöd från socialtjänsten, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de som befinner sig under tvångsvård eller avtjänar fängelsestraff inte heller ska kunna bli aktuella för bistånd enligt socialtjänstlagen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:2375 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beakta behovet av ett kunskapslyft för att stärka barns kunskaper om sina egna rättigheter och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beakta behovet av utbildning om barnets rättigheter för alla som jobbar med barn och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om barn- och ungdomsorganisationers betydelse för att öka kunskaperna om barnets rättigheter och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2485 av Marléne Lund Kopparklint (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör få i uppdrag att utreda möjligheten att skapa en särskild nationell jourkanal till socialtjänsten, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:2529 av Alireza Akhondi m.fl. (C):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det behöver göras en uppföljning av det kommunala ansvaret om uppsökande verksamhet och initiativ bör tas för att kommunerna på egen hand eller tillsammans med civilsamhället systematiskt kontakter ungdomar som förekommit i brottsutredningar eller i kriminella sammanhang för att diskutera situationen och erbjuda vägar till

fortsatta studier och arbete, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:2534 av Alireza Akhondi m.fl. (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder enligt motionens intentioner vad gäller att utveckla arbetet mot våld i nära relationer och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2676 av Amineh Kakabaveh m.fl. (-, S, KD, C, L, M, MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge regeringen i uppdrag att säkra att det inom utrikesförvaltningen finns tjänstemän specialiserade på frågor om bl.a. barn- och tvångsäktenskap och könsstymning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge regeringen i uppdrag att öka samverkan mellan olika myndigheter för att främja arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2696 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP):

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kvinnojourer och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka socialtjänstens kunskap om att motverka och förebygga mäns våld mot kvinnor och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökade insatser för människor i prostitution och människohandel och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nolltolerans för och ett förebyggande arbete mot barngifte och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka kompetensen i att arbeta med hedersrelaterade ärenden och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2710 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för att få till stånd en nationell samordning i fråga om sambandet mellan våld i nära relationer och våld mot djur och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för att få till stånd en spridning och en implementering av den arbetsmodell som finns i Västmanland för att arbeta med frågan om

våld i nära relationer och våld mot djur, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att de yrkesgrupper som kommer i kontakt med dessa utsatta människor och djur får utbildning och information om det sambandet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra för våldsutsatta att hitta en trygg lösning för sina husdjur och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2720 av Johanna Öfverbeck m.fl. (MP):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka antalet tidiga insatser för att motverka kriminalitet bland barn och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rollen hembesök i barnavårdscentralens regi har för det brottsförebyggande arbetet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder mot föräldrar som förhindrar att barnen deltar i socialtjänstens insatser, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om höjd kvalitet på Statens institutionsstyrelses ungdomshem och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2726 av Karolina Skog och Johanna Öfverbeck (båda MP):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tidiga insatser och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2727 av Karolina Skog m.fl. (MP):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tidiga insatser för utsatta barn och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2737 av Josefin Malmqvist (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en bred reform av socialtjänstlagen i syfte att förenkla handläggningen och förbättra rättssäkerheten och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att socialtjänstlagens 4 kap. 2 § bör strykas och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att socialtjänstlagens 4 kap. 2 a § bör bli nya socialtjänstlagens 4 kap. 2 § och tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förändra socialtjänstlagens 4 kap. 1 § och 4–5 § så att kommuner får möjlighet att ställa aktivitetskrav på samtliga med försörjningsstöd och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett bidragstak i försörjningsstödet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2745 av Pia Steensland m.fl. (KD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett fritidskort för alla barn mellan årskurs 2 och 9 och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2762 av Ann-Sofie Alm (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt arbeta fram en nationell handlingsplan mot bortförande och bortgifte av barn och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2774 av Ebba Busch m.fl. (KD):

31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett fritidskort och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas en skyldighet för kommunerna att erbjuda två föräldrastödsprogram under barnets uppväxttid och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sänka trösklarna till familjerådgivningen och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en familjerådgivningscheck och familjerådgivningspeng och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om arbetet med att förebygga svåra konflikter mellan föräldrar som har separerat och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2787 av Marlène Lund Kopparklint (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till en central bedömningsfunktion gällande sociala frågor och ärenden som rör barn och unga och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa rutiner i befintliga regelverk och lagar för att säkerställa att tillgången till socialtjänsten fungerar och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra befintliga regelverk och lagar så att aktören bakom larmnumret 112 får rätt att i nödsituationer kring barn och unga kontakta andra kommuner, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:2790 av Marléne Lund Kopparklint och Sofia Westergren (båda M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett förbud av statushöjande saker inom Statens institutionsstyrelse och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2863 av Lars Beckman (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en lagstiftning som förbjuder kommuner och regioner att utbetala försörjningsstöd till personer som befinner sig illegalt i Sverige, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:2878 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bekämpa hemlöshet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över socialtjänstlagen för att införa tydliga nationella prestationskrav i samband med utbetalning av försörjningsstöd och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att erbjuda högre försörjningsstöd till dem som väljer att deltidsarbeta men inte får en lön som överstiger ett hundraprocentigt försörjningsstöd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra samhällstjänster för dem som saknar arbete, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka möjligheten till kontroller inom beroendevården och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2951 av Martina Johansson m.fl. (C):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om enhetliga metoder och mallar för utredningar som rör barn och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning av evidensbaserade metoder för socialtjänstens barnutredningar och tillkännager detta för regeringen.

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att även orosanmälningar till socialtjänsten som inte lett till någon åtgärd ska vara sökbara vid framtida utredningar och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lämplig lagstiftning för att undanröja hinder för kommunal samverkan kring den sociala barn- och ungdomsvården och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att socialtjänsten i sin stödjande verksamhet måste agera om det föreligger en risk för barns eller andra människors liv och hälsa och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram riktlinjer för myndigheters bemötande av våldsutsatta barn och unga och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka barnperspektivet på skyddade boenden och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att de personer som har neuropsykiatriska diagnoser eller andra funktionsnedsättningar får tillgång till stöd och behandling, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över verksamheten inom Statens institutionsstyrelse och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka samarbetet mellan vården, elevhälsan och socialtjänsten för placerade barn och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utforma en nationell strategi för att bemöta hemlöshet och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att skapa ett jämställt försörjningsstöd och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa krav på aktivering för att få försörjningsstöd och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att skapa ett jämställt försörjningsstöd och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2953 av Sofia Nilsson m.fl. (C):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en översyn av skillnader i nivåer för försörjningsstöd i syfte

- att minska de geografiska ojämlikheterna och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera kommunernas anhängstöd i syfte att utveckla riktlinjer för ett mer välfungerande anhängstöd och tillkännager detta för regeringen.
 23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder som ger kommunerna och Försäkringskassan fler verktyg för förbättrat, jämställt och jämlikt stöd till kvinnor och män som vårdar en nära anhörig, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över hur kvinnojourer, socialtjänsten och vårdgivare kan få bättre kunskapsstöd och större möjligheter till löpande kunskaps- och erfarenhetsutbyte och tillkännager detta för regeringen.
 52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om adekvat stöd till barn under 18 år med en förälder som får demens och andra anhöriga till yngre med en demenssjukdom, oberoende av bostadskommun, och tillkännager detta för regeringen.
 62. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera beroendevården i syfte att säkerställa att den går i linje med principen om skademinimering och tillkännager detta för regeringen.
 63. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt se över och omstrukturera hela Statens institutionsstyrels verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
 64. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över samarbetet mellan Statens institutionsstyrels ungdomshem och socialtjänsten i ungdomarnas eller klienternas hemkommuner och om att utreda hur socialtjänstens stöd ska se ut efter att vården enligt LVM, LVU och LSU upphör, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 66. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en nationell standard för hur hemlöshet ska definieras, mätas och rapporteras och tillkännager detta för regeringen.
 67. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdraga åt Socialstyrelsen att utreda vilken hjälp som erbjuds till anhöriga till personer med missbruksproblematik, vilka evidensbaserade metoder som kan rekommenderas och om det finns behov av nationella riktlinjer för anhängstöd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:2957 av Johan Hedin m.fl. (C):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om snabb och adekvat behandling för psykisk ohälsa och neuropsykiatrisk problematik och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2958 av Johan Hedin m.fl. (C):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda proaktiva åtgärder för att avhålla personer med riskfaktorer från att utveckla ett våldsamt beteende och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2980 av Solveig Zander m.fl. (C):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tydligare reglering av kommunernas ansvar för pensionärernas levnadsstandard och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3007 av Kristina Axén Olin (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att initiera en extern genomlysning av Statens institutionsstyrelse och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3008 av Marie-Louise Hänel Sandström och David Josefsson (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta ett djupare samarbete mellan elevhälsan, BUP och socialtjänsten och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3030 av Kristina Axén Olin (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att LVU bör förändras för att förenkla omhändertagandet av barn till återvändande terrorister och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3055 av Emma Hult m.fl. (MP):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta ett nationellt ansvar för att minska hemlösheten och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det behövs en nationell hemlöshetsstrategi som samlar relevanta aktörer likt modellen som finns i Finland och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att boendemodellen Bostad först ska utökas kraftigt och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att inrätta en nationell bostadsstiftelse och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vi behöver tillförlitlig statistik som tydligt visar på hur situationen för

- hemlösa utvecklas över tid och att statistiken bör tas fram med tätare mellanrum och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utarbeta en nationell strategi med fokus på barns rättigheter på bostadsmarknaden samt stimulera kommuner att ta fram lokala handlingsplaner och tillkännager detta för regeringen.
 20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i socialtjänstlagen stärka skyddet för och stödet till barn i hemlöshet och tillkännager detta för regeringen.
 22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att barnfamiljer inte ska vräkas till hemlöshet och tillkännager detta för regeringen.
 23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att socialtjänsten bör ges utökade möjligheter och ett utökat ansvar för att bevilja insatser till alla barnfamiljer, oavsett social problematik, och tillkännager detta för regeringen.
 24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kunskap och nationell statistik kring barns boendesituation kontinuerligt ska tas fram och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3057 av Emma Hult m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utarbeta en nationell hemlöshetsstrategi med fokus på barns rättigheter på bostadsmarknaden samt stimulera kommuner att ta fram lokala handlingsplaner och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka skyddet för och stödet till barn i hemlöshet i socialtjänstlagen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en 14-dagarsgräns för placering av barn på akutboende samt att tillhandahålla långsiktiga boendelösningar som är trygga och lämpliga för barn och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att barnfamiljer inte ska vräkas till hemlöshet och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppbrott från förskola, skola och vänner vid hemlöshet ska undvikas och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att socialtjänsten bör ges utökade möjligheter och ett utökat ansvar för att bevilja insatser till alla barnfamiljer, oavsett social problematik, och tillkännager detta för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kunskap och nationell statistik kring barns boendesituation kontinuerligt ska tas fram och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3103 av Josefin Malmqvist m.fl. (M):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vårdnadsöverflyttning ska prövas tidigare och oftare och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska tas fram riktlinjer för i vilka situationer möjligheten till adoption bör övervägas på liknande sätt som avseende vårdnadsöverflyttning och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas en ordning som innebär att frågan om adoption aktualiseras av socialnämnden efter att ett barn varit placerat i ett och samma familjehem under viss tid och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3137 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över anhörigstödet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3139 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en ny socialtjänstlag anpassad till nya krav och förutsättningar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra delandet av information mellan samarbetande parter under utredningar och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram och genomföra nationella riktlinjer för placerade barns skolgång och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en handlingsplan för att stärka socialtjänstens arbete med att förbättra placerade barns skolresultat och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa uppföljningen av placerade barns skolgång och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att som en förebyggande hälsofrämjande åtgärd undersöka alla placerade barns hälsa i syfte att försöka upptäcka om placerade barn utsatts för hot om våld, våld eller övergrepp av olika slag och tillkännager detta för regeringen.

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra regelbundna studier av placerade barns utveckling och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att utvidga dödsfallsutredningarna enligt lex Bobby så att de också omfattar barn som tar sitt eget liv, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att prioritera sociala insatsgrupper där samarbete sker mellan socialtjänst, skola och polis för att på individnivå förmå unga att sluta begå brott och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra fler snabba åtgärder gällande unga lagöverträdare i syfte att bryta ett kriminellt beteende och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra fler omhändertaganden av unga lagöverträdare enligt lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka det nationella ansvarstagandet genom att arbeta systematiskt med nationella riktlinjer, uppföljning och återkoppling och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram nationella kvalitetskrav avseende socialtjänsten och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa kvalitetskontrakt för utförare inom socialtjänstens verksamheter som inte når upp till kvalitetskraven, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkt uppföljning och tillsyn av socialtjänsten och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tillstånd för alla utförare av HVB-hem och stödboenden i syfte att säkerställa kvalitet och säkerhet och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att införa skarpare sanktioner i flera steg vid misskötsel av HVB-hem och stödboenden och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra mindre kommuners möjligheter att genomföra svåra och känsliga barnutredningar och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över bestämmelserna i socialtjänstlagen om särskild avgift vid oskäliga väntetider och tillkännager detta för regeringen.

44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram och genomföra en nationell handlingsplan för socialtjänsten och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka socialtjänstens medarbetare genom införande av metodiskt handledarstöd och strukturerade introduktionsutbildningar och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram och genomföra tydliga rutiner och riktlinjer avseende handläggning av barnsamtal och familjeutredningar och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en nationell strategi i syfte att säkra långsiktiga förutsättningar för rekrytering och personalförsörjning inom socialtjänsten och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge i uppdrag att mäta arbetsbelastning avseende socialsekreterares arbetstid och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om avvikelserapportering inom socialtjänsten och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska finnas tydliga behandlingsåtgärder i samband med högriskärenden avseende barn- och familjeutredningar och tillkännager detta för regeringen.
51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra regelbunden fortbildning inom socialtjänsten och tillkännager detta för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta nationell ledarskapsutbildning inom socialtjänsten och tillkännager detta för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka samarbetet mellan socialtjänst, skola, polis, psykiatri och ideell sektor och tillkännager detta för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över och ta fram mål gällande digitalisering av socialtjänsten och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3143 av Roland Utbult m.fl. (KD):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hur införandet av ett fritidskort kan ge alla barn möjligheter att delta i fritidsaktiviteter och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3212 av Jessika Roswall och Maria Malmer Stenergard (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ändring av socialtjänstlagen så att anmälningsplikt också ska omfatta gravida kvinnor med ofödda barn och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3227 av Lina Nordquist m.fl. (L):

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka socialtjänstens forskningsanknytning och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om socionomlegitimation och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3234 av Johan Pehrson m.fl. (L):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om principen att det ska löna sig att arbeta i förhållande till att leva på bidrag och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om principen om motprestation för försörjningsstöd och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3248 av Robert Hannah m.fl. (L):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om samkönade pars möjligheter att komma i fråga som adoptivföräldrar och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3259 av Barbro Westerholm m.fl. (L):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en breddad handlingsplan mot våld och övergrepp mot årsrika personer och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3260 av Lina Nordquist m.fl. (L):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa nationella kunskapsbaserade riktlinjer för äldreomsorgen och funktionshindersområdet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en nationell anhörigstödlinje för gott stöd dygnet runt, oavsett bostadsort, och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att barns rättigheter måste stärkas i socialtjänstens anhöriglagstiftning och tillkännager detta för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att barn i familjer där det förekommer beroendeproblematik ska få ett tydligt stöd från beroendevården och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förebyggande arbete för att fånga upp unga människor i riskzoner och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka tidiga sociala insatser för familjer i kris och för personer med stora skulder, missbruk och/eller svår psykisk sjukdom, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om socialt stöd mot beroende och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3261 av Barbro Westerholm m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om dialog med kommunsektorn om hbtq-kompetens i välfärdstjänster och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3271 av Johan Pehrson m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tidiga insatser till barn och unga i riskzonen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lagreglering av socialtjänstens brottsförebyggande uppdrag och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökat ansvar för socialtjänsten att stötta skolgången för barn som är föremål för insatser, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om sammanhållet stöd från socialtjänsten för icke straffmyndiga barn som begått brott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om socialtjänstens närvaro vid förhör med brottsmisstänkta barn och unga och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om 24-timmarsgaranti i socialtjänsten för barn och unga som har gripits för brott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fler typer av insatser i socialtjänsten ska kunna göras obligatoriska genom mellantvång och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökad användning av mellantvång i socialtjänsten och tillkännager detta för regeringen.

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om obligatoriska insatser i socialtjänstens regi för barn under 15 år som begått brott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om mellantvång i socialtjänsten för vårdnadshavarna och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om individuella handlingsplaner i socialtjänsten för varje person som vill komma ur kriminalitet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fler omhändertaganden enligt LVU för att skydda utsatta barn som lever i kriminella miljöer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fler orosanmälningar och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om sociala insatsgrupper och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att unga som dömts till särskild ungdomsvård inte bör sitta på samma Sis-hem som unga som omhändertagits av socialtjänsten, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om mobilförbud och höjd säkerhet vid Sis-hemmen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3274 av Juno Blom m.fl. (L):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbättrad förebyggande information och förbättrat stöd till vårdnadshavare och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hembesöksprogram och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om barn som söker asyl, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:3275 av Juno Blom m.fl. (L):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om information om tolkning och tillämpning av FN:s barnkonvention och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om översyn av målet och indikatorerna för barnrättspolitikerna och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skolgång för barn i skyddat boende och tillkännager detta för regeringen.

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kompetenskrav för socionomer som i socialtjänsten fattar särskilt långtgående beslut gällande barn och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om regler och rutiner för orosanmälningar och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att barnet ska ha en egen handläggare då barnet förekommer i utredningar som rör någon annan i familjen och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om urval av möjliga insatser enligt SoL och LVU inklusive mellantvång och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om samarbete kring placerade barn och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om verksamheten vid Sis och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om våld mot barn med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om informella barnnätkenskap och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stöd till ensamkommande barn och unga och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3277 av Johan Pehrson m.fl. (L):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om barn under 18 år till vårdnadshavare som rest utomlands för terrorverksamhet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:3283 av Alireza Akhondi m.fl. (C):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna för att kvinno- och mansjourerna får långsiktiga och stabila förutsättningar och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3284 av Martin Ådahl m.fl. (C):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att reformera och förstärka jobbstimulansen i försörjningsstödet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3294 av Johan Forssell m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fler och effektivare sociala insatsgrupper samt ökat antal orossamtal och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en central funktion inom socialtjänsten och tillkännager detta för regeringen.

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fler omhändertaganden enligt LVU samt utgångsförbud med fotboja under förundersökning och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda huruvida kommunala kostnader för vård enligt LVU i samband med omedelbara omhändertaganden på grund av brottslig verksamhet bör ersättas av staten och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge åklagarna möjlighet att ansöka och besluta om vård enligt LVU och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om föräldraansvar och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra det förebyggande arbetet mot narkotika bland unga med fler socialarbetare ute på fältet utanför kontorstid och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3295 av Johan Forssell m.fl. (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram nationella riktlinjer för EU/EES-medborgare och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3297 av Johan Forssell m.fl. (M):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreseförbud ska kunna meddelas för resor med andra syften än bara barnäktenskap och könsstympning och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3298 av Johan Forssell m.fl. (M):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ny samarbetsmodell vid våldshändelser i familjer med barn, med inspiration från Islandsprojektet, och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över socialtjänstlagen för att öka barns rätt i skyddade boenden och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3302 av Johan Forssell m.fl. (M):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fler LVU-omhändertaganden och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka möjligheterna till vård för dem som missbrukar narkotika, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fler unga missbrukare behöver få tvångsvård och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över om de som dömts till sluten ungdomsvård och de som är omhändertagna med stöd av LVU bör vara placerade på olika Sis-institutioner och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka möjligheten att begränsa tillgången till elektronisk kommunikation på Sis-hemmen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3308 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att pengar ur EU:s socialfond ska kunna ges direkt till ideella organisationer som arbetar med romer i Rumänien och Bulgarien och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3311 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om socialtjänsten och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om samarbetet mellan socialtjänst, skola, polis och fritid och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3326 av Kristina Axén Olin m.fl. (M):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge IFAU i uppdrag att särskilt effektutvärdera placerade barns möjligheter att klara skolan och föreslå åtgärder för hur fler placerade barn kan lyckas bättre i skolan och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3362 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om satsningen på att stärka utsatta barns trygghet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3365 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fler LVU-omhändertaganden för att hindra att barn fostras in i kriminalitet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:3366 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tydligare drivkrafter till arbete i bidragssystemen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en arbetslinje i försörjningsstödet med aktivitetskrav på samtliga och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att försörjningsstödet till ett hushåll bör delas och betalas ut till samtliga vuxna i hushållet och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett bidragstak och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3371 av Mats Green m.fl. (M):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införande av bidragstak och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en arbetslinje i försörjningsstödet med tydligare aktivitetskrav och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3405 av Sofia Damm m.fl. (KD):

36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla arbetet med sociala insatsgrupper och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3408 av Larry Söder m.fl. (KD):

29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en nationell strategi mot hemlöshet och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Socialstyrelsen bör ges i uppdrag att utarbeta regler för hur Bostad först ska vara den primära insatsen för hemlösa/bostadslösa personer med samtidig beroendesjukdom och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3410 av Désirée Pethrus m.fl. (KD):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för ett långsiktigt stöd till kvinno- och tjejjourer och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det statliga stödet till kvinno- och tjejjourer ska utbetalas direkt till berörda föreningar och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3427 av Johan Pehrson m.fl. (L):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om samverkan mellan kommuner och jourer för våldsutsatta och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bättre uppföljning och tydligare nationella riktlinjer gällande socialtjänstens insatser för personer som har utsatts för våld eller andra övergrepp av närstående och för barn som har utsatts för brott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av det långsiktiga systemet för statligt och kommunalt stöd till kvinno- och tjejjourer samt andra jourer för våldsutsatta och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tillgången till jourlägenheter och skyddade boenden och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skyddade boenden för personer med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om barnperspektivet i frågor kring skyddade boenden och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förebyggande arbete riktat till potentiella förövare och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om granskning av myndigheternas agerande i enskilda fall av dödligt våld och andra grova våldsbrott och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3432 av Bengt Eliasson m.fl. (L):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvidga möjligheterna till och skärpa kraven på samordnade individuella planer (SIP) och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3471 av Karin Enström m.fl. (M):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av information till yrkesverksamma, såsom berörd personal inom omsorg och sjukvård, om lagen om förbud mot äktenskapstvång och vilseledande till tvångsäktenskapsresa och att den tar särskild hänsyn till att personer med intellektuell funktionsnedsättning kan utnyttjas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:3480 av Michael Anefur m.fl. (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka socialsekreterarens kompetens och ansvar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att identifiera och implementera insatser som syftar till att stärka kvaliteten inom den sociala barn- och ungdomsvården och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett nationellt kunskapscentrum för den sociala barn- och ungdomsvården och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om uppföljning av förverkligandet av barnkonventionen som svensk lag och årliga rapporter till riksdagen om hur genomförandet sker och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen på lämpligt sätt bör uppmärksamma Janusz Korczaks arbete och påverkan på FN-deklarationen om barns rättigheter och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett fritidskort för barn och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka kommunernas ansvar för barn som omhändertagits och drabbats av vanvård, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskiljningar enbart ska göras när det är nödvändigt för att skydda det enskilda barnet eller andra personer och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska tydliggöras i lagstiftningen att legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal ska ansvara för fortlöpande uppsikt under avskiljning och närvara vid bältesläggning och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fastspänning med bälte av patienter under 18 år på sikt ska tas bort och att det ska vara obligatoriska uppföljningssamtal efter varje avslutad tvångsåtgärd och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lagändringar som gör att visitationer kan göras i betydligt fler fall än i dag och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillgång till mobiler eller andra digitala tjänster bör kunna begränsas avsevärt och inte behöva omprövas var fjortonde dag och tillkännager detta för regeringen.

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att eftervård i olika form bör finnas som en möjlighet i syfte att säkerställa att de motivationsprogram och behandlingsprogram som genomförs under den slutna ungdomsvården kan fullföljas även då LSU-vården upphör och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ansvar och samarbetsformer mellan Sis och Kriminalvården när det gäller unga gängkriminella och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om barn som anhöriga och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kunskapshöjande insatser inom socialtjänsten och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om SSPF-samverkan och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommunerna ska vara skyldiga att erbjuda minst två föräldrastödsprogram under barnens uppväxt och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sänka trösklarna för familjerådgivning genom att införa en familjerådgivningscheck och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör finnas minst en familjecentral i varje kommun och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att alla vårdnadshavare erbjuds samarbetssamtal vid en separation och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett nationellt kunskapscentrum för frågor om oönskad sexualitet och prevention av sexuellt våld och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Socialstyrelsen bör ges i uppdrag att utarbeta regler för hur Bostad först ska vara den primära insatsen för hemlösa/bostadslösa personer med samtidig beroendesjukdom och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommunerna bör införa eller utvidga användandet av modellen Bostad först och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3491 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en nationell handlingsplan rörande fysiskt och psykiskt våld mot barn och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klassificera barnaga som ett folkhälsoproblem och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3496 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett nationellt kunskapscentrum för frågor om oönskad sexualitet och prevention av sexuellt våld bör inrättas och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3497 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om visitationsrätt för Statens institutionsstyrelse och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om begränsning av tillgången till kommunikationsutrustning för intagna hos Statens institutionsstyrelse och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbättrad underrättelseverksamhet hos Statens institutionsstyrelse och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om chefstjänster med säkerhetsklassning hos Statens institutionsstyrelse och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3513 av Alexandra Anstrell (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för ett nationellt register över familje- och jourhem och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att arbeta fram nationella kvalitetskriterier och årlig uppföljning av dessa och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3543 av Ebba Busch m.fl. (KD):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förstärkning av kompetens och säkerhet vid Statens institutionsstyrelse och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om socialtjänstpaket och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om inrättande av ett fritidskort och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om satsning på bostad först och tillkännager detta för regeringen.

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om inrättandet av ett Nationellt kunskapscentrum för frågor om oönskad sexualitet och prevention av sexuellt våld och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3548 av Yasmine Eriksson (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om insatser för att stötta kommunerna i arbetet mot hemlöshet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för kommuner att samarbeta i arbetet mot hemlöshet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3569 av Alexandra Anstrell och Maria Stockhaus (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över en generell tillståndsplikt för både offentliga och privata utförare för att bedriva verksamhet enligt skollagen, socialtjänstlagen, LSS och hälso- och sjukvårdslagen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:3585 av Robert Hannah m.fl. (L):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommunerna i större grad ska få använda sociala förturer vid förmedling av hyresrätter och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om strategier mot hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Socialstyrelsen ska få i uppdrag att kontinuerligt mäta och följa upp hemlösheten och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om värkningsförebyggande insatser och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3603 av Runar Filper (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att socialtjänsten måste börja praktisera vetenskapliga utredningsmetoder och få förutsättningar och kompetens för att kunna lösa föräldrarnas grundproblem till konflikten och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta föräldraalienation på allvar och ta del av den forskning som finns och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3626 av Gudrun Brunegård m.fl. (KD):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en målsättning om familjecentraler i varje kommun och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3637 av Pernilla Stålhammar m.fl. (MP):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att utsatta familjer där risken för psykisk ohälsa är högre alltid ska kunna erbjudas stöd och förebyggande insatser och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Rinkebymodellen som positivt exempel och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av utvecklad samverkan mellan skola, socialtjänst och den allmänna hälso- och sjukvården och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att lära av goda exempel, såsom skotska modellen Girfec, och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om samordnad individuell plan (SIP) och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om samlokalisering som framgångsfaktor och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om barn som befinner sig i utsatta livssituationer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samhället behöver vara konstruerat så att det passar barn och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3642 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommunerna inte ska ha rätt att ge bistånd till personer som saknar rätt att vistas i landet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:3659 av Roger Hedlund (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda en ny lagstiftning i enlighet med motionen och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
48. Motioner som bereds förenklat		
2019/20:217	Maj Karlsson m.fl. (V)	
2019/20:821	Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD)	16 och 17
2019/20:2793	Johan Pehrson m.fl. (L)	9
2019/20:3293	Ebba Busch Thor m.fl. (KD)	73 och 74
2019/20:3345	Johan Pehrson m.fl. (L)	19
2020/21:8	Robert Stenkvist (SD)	
2020/21:137	Mikael Eskilander (SD)	
2020/21:168	Maj Karlsson m.fl. (V)	1–3
2020/21:169	Karin Rågsjö m.fl. (V)	3
2020/21:236	Thomas Morell m.fl. (SD)	
2020/21:238	Eric Westroth (SD)	
2020/21:337	Solveig Zander (C)	1 och 2
2020/21:342	Martina Johansson (C)	
2020/21:393	Jon Thorbjörnson m.fl. (V)	1, 3 och 4
2020/21:409	Niels Paarup-Petersen (C)	10 och 12
2020/21:418	Martina Johansson (C)	1 och 2
2020/21:495	Désirée Pethrus (KD)	4
2020/21:631	Niels Paarup-Petersen och Alireza Akhondi (båda C)	4
2020/21:656	Ebba Hermansson m.fl. (SD)	17 och 21
2020/21:657	Ebba Hermansson m.fl. (SD)	3 och 13
2020/21:878	Åsa Karlsson (S)	
2020/21:908	Eva Lindh och Johan Löfstrand (båda S)	
2020/21:935	Betty Malmberg (M)	1 och 2
2020/21:1184	Ann-Sofie Lifvenhage och Lotta Finstorp (båda M)	
2020/21:1271	Jan Ericson och Ellen Juntti (båda M)	
2020/21:1276	Saila Quicklund (M)	
2020/21:1305	Maj Karlsson m.fl. (V)	1, 4, 6 och 8
2020/21:1400	Betty Malmberg och Marléne Lund Kopparklint (båda M)	3

2020/21:1401	Marléne Lund Kopparklint och Sofia Westergren (båda M)	
2020/21:1468	Eva Lindh och Teresa Carvalho (båda S)	
2020/21:1504	Robert Hannah (L)	1 och 2
2020/21:1565	Hillevi Larsson (S)	
2020/21:1568	Monica Haider (S)	2
2020/21:1580	Teres Lindberg (S)	
2020/21:1583	Magnus Manhammar (S)	
2020/21:1611	Mikael Eskilandersson m.fl. (SD)	1, 2, 8–10, 16, 19, 27 och 28
2020/21:1612	Linda Lindberg m.fl. (SD)	1–3, 5, 7, 9, 10, 12 och 22
2020/21:1648	Malin Larsson (S)	
2020/21:1832	Julia Kronlid m.fl. (SD)	33, 34, 40, 41, 47 och 50
2020/21:1853	Joakim Järrebring (S)	
2020/21:1923	Lotta Finstorp (M)	
2020/21:2013	Anders Österberg (S)	
2020/21:2027	Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD)	28 och 69
2020/21:2035	Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD)	2, 3, 9, 12, 18–21, 28, 30–32, 37, 38, 47–50 och 52
2020/21:2041	Christina Östberg m.fl. (SD)	2–8 och 10
2020/21:2057	Mattias Vepsä m.fl. (S)	
2020/21:2142	Roza Güclü Hedin (S)	
2020/21:2158	Diana Laitinen Carlsson m.fl. (S)	
2020/21:2184	Josefin Malmqvist (M)	5
2020/21:2186	Josefin Malmqvist (M)	1–3 och 5
2020/21:2206	Serkan Köse (S)	1–3
2020/21:2334	Boriana Åberg (M)	
2020/21:2356	Josefin Malmqvist (M)	1–3
2020/21:2375	Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S)	1–3
2020/21:2485	Marléne Lund Kopparklint (M)	
2020/21:2534	Alireza Akhondi m.fl. (C)	
2020/21:2696	Janine Alm Ericson m.fl. (MP)	22, 28 och 30
2020/21:2720	Johanna Öfverbeck m.fl. (MP)	2, 4 och 13

2020/21:2727	Karolina Skog m.fl. (MP)	5
2020/21:2737	Josefin Malmqvist (M)	1–3 och 5
2020/21:2745	Pia Steensland m.fl. (KD)	6
2020/21:2762	Ann-Sofie Alm (M)	1
2020/21:2774	Ebba Busch m.fl. (KD)	31, 35–37 och 39
2020/21:2787	Marléne Lund Kopparklint (M)	1–3
2020/21:2790	Marléne Lund Kopparklint och Sofia Westergren (båda M)	2
2020/21:2863	Lars Beckman (M)	1
2020/21:2878	Markus Wiechel m.fl. (SD)	1 och 3–5
2020/21:2951	Martina Johansson m.fl. (C)	25, 34, 37, 38 och 43
2020/21:2953	Sofia Nilsson m.fl. (C)	12 och 62–64
2020/21:2958	Johan Hedin m.fl. (C)	13
2020/21:3007	Kristina Axén Olin (M)	
2020/21:3008	Marie-Louise Hänel Sandström och David Josefsson (båda M)	
2020/21:3055	Emma Hult m.fl. (MP)	12, 13, 16–20 och 22–24
2020/21:3057	Emma Hult m.fl. (MP)	1, 2 och 4–8
2020/21:3103	Josefin Malmqvist m.fl. (M)	8, 11 och 12
2020/21:3139	Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M)	16, 23, 31, 32, 34, 37–44, 47, 48 och 51–54
2020/21:3143	Roland Utbult m.fl. (KD)	12
2020/21:3212	Jessika Roswall och Maria Malmer Stenergard (båda M)	
2020/21:3234	Johan Pehrson m.fl. (L)	17
2020/21:3248	Robert Hannah m.fl. (L)	7
2020/21:3260	Lina Nordquist m.fl. (L)	8, 19 och 20
2020/21:3261	Barbro Westerholm m.fl. (L)	1
2020/21:3271	Johan Pehrson m.fl. (L)	1, 9, 11–16, 20, 44 och 45
2020/21:3274	Juno Blom m.fl. (L)	4 och 7
2020/21:3275	Juno Blom m.fl. (L)	10, 17, 24 och 26
2020/21:3277	Johan Pehrson m.fl. (L)	10

2020/21:3283	Alireza Akhondi m.fl. (C)	9
2020/21:3294	Johan Forssell m.fl. (M)	2, 6–8, 11 och 13
2020/21:3297	Johan Forssell m.fl. (M)	16
2020/21:3298	Johan Forssell m.fl. (M)	10
2020/21:3302	Johan Forssell m.fl. (M)	8, 28, 30, 44 och 45
2020/21:3308	Andreas Carlson m.fl. (KD)	2
2020/21:3311	Andreas Carlson m.fl. (KD)	47 och 49
2020/21:3326	Kristina Axén Olin m.fl. (M)	15
2020/21:3362	Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M)	8
2020/21:3365	Ulf Kristersson m.fl. (M)	8
2020/21:3366	Ulf Kristersson m.fl. (M)	5 och 6
2020/21:3371	Mats Green m.fl. (M)	9
2020/21:3405	Sofia Damm m.fl. (KD)	36
2020/21:3408	Larry Söder m.fl. (KD)	29 och 30
2020/21:3410	Désirée Pethrus m.fl. (KD)	9
2020/21:3427	Johan Pehrson m.fl. (L)	11, 13 och 18
2020/21:3480	Michael Anefur m.fl. (KD)	2, 3, 5–7, 14–20, 28–32, 34 och 36–38
2020/21:3491	Markus Wiechel m.fl. (SD)	1 och 2
2020/21:3496	Andreas Carlson m.fl. (KD)	20
2020/21:3497	Andreas Carlson m.fl. (KD)	7–10
2020/21:3513	Alexandra Anstrell (M)	1 och 2
2020/21:3543	Ebba Busch m.fl. (KD)	14–16, 18 och 19
2020/21:3548	Yasmine Eriksson (SD)	1
2020/21:3569	Alexandra Anstrell och Maria Stockhaus (båda M)	
2020/21:3585	Robert Hannah m.fl. (L)	6–8
2020/21:3603	Runar Filper (SD)	2
2020/21:3626	Gudrun Brunegård m.fl. (KD)	7
2020/21:3637	Pernilla Stålhammar m.fl. (MP)	20–27
2020/21:3642	Maria Malmer Stenergard m.fl. (M)	20
2020/21:3659	Roger Hedlund (SD)	